

orant ut Christus qui aperit et nemo claudit, qui salvat et nemo condemnat, veniat et eos de carcere exterioribus inferni deducat. In quinta clamant ad Filium Dei, qui est splendor lucis æternæ et Sol justitiæ, ut veniat et illuminet sedentes in interioribus et in umbra mortis. In sexta sub persona gentilis populi affectuose clamant et rogant, ut duos populos quasi duos parietes in uno lapide angulari convenire et eos salvare dignetur. In septima humili jubilatione supplicant, ut qui a Deo Patre per Isaiam vocatus est Emmanuel, id est *nobiscum Dominus*, tanquam rex noster et legifer nobis a Deo missus veniat et salvet nos. Denique quia plerique illorum Deo inspirante præoverant quod salutis humanæ mysterium per filium Virginis impleretur, octavam antiphonam, quam ex certa causa incidenter præmisimus, ad Virginem virginum dirigunt, ut ipsa virtutibus cæli et sanctis animabus annuntiet divinæ sapientiæ salutare mysterium.

Hæc de canticis veterum et antiphonis vespertinis, quæ Nativitatem Domini antecedunt, succincta brevitate transcurri, nec propter hoc omisi vel distuli, quin scriberem et cantarem quæ ad honorem Dei et Ecclesiæ atque ædificationem populi Christi pertinere credebam. Scio quod longe dulcius et fructuosius est cogitare et scribere quæ operantur ad salutem animæ, quam ea quibus venamur pompam mundi et gloriam sæcularem. Est autem inter hæc duo quoddam medium, ut scribentes reverenter Deum habeamus præ oculis, atque populum Christianum ad ædificationem animæ salutaribus monitis instruamus. Eapropter juxta sacram Scripturam, et hæc oportet facere et illa non omittere, etenim cum non habeam vasa aurea vel argentea vel lapides pretiosos, quos offeram in opus tabernaculi, duo tamen minuta offero cum paupere vidua, honorem Deo et ædificationem populo Christiano. Nec enim in Dei facie vacuus apparere præsumo cantico; novum canticum cum modernis cantaverunt veteres canticum modo vetus, Christum scilicet incarnandum. Cantamus et nos eundem cantum, sed novum;

²¹ Marc. 11. ²² Judic. 16.

A quem enim cantabant incarnandum, nos canimus incarnatum. Scriptum est enim: *Et qui præibant et qui sequebantur cantabant: Hosanna in excelsis* ²¹! Umbra veterum nobis in lucem conversa est, figura in veritatem, spes in certitudinem, promissio in plenariam hæreditatis possessionem. Si arguendus, imo quia multipliciter arguendus sum, et de canticis et de rhythmis culpam meæ levitatis agnoscens, me ipsum reprehendo; vos quæso, qui spirituales estis, corripite hujusmodi levitatem in spiritu lenitatis. Humanis tamen vocibus et musicis instrumentis prophetæ usi sunt, metricæque scripserunt: metra enim et cantica hominum corda fortius movent et ubi sermo communis inutilis est, exquisita sententia verbis vestita elegantibus quandoque efficaciter ædificat ad salutem. Habebam pro amore vestro in votis de oneribus, quæ Isaias proponit et disponit octo excipere et eadem octo beatitudinis quadam proportionem quasi contraria mutuo coaptare. Ulterius etiam proficiscens fixeram in animo meo octo antiphonas, quæ incipiunt per *O!* quasi octo vias ad octo beatitudines, quasi osculo et consensu prædulcissimo cunnire, atque per Christum virgam exactoris et jugum operis ejus offerre, sicut in die Madian. Christus enim panis ille est subcinerosus qui in figura Gedeonis subvertit castra Madian ²². Ipse quidem sub cinere nostræ mortalitatis in clibano crucis tortus et coctus est, sed reservatus est ille panis, qui de cælo descendit per gloriam resurrectionis, per quam a carne sua cinerem passibilitatis excussit, cumque voluntas hæc in corde ferventius æstualet, dictum est mihi a quodam magno et prudentissimo viro se vidisse et legisse tractatum quemdam magistri Acardi de sancto Victore super octo Isaiæ oneribus, et ibi per preces et desideria antiquorum auferebantur onera, et octo beatitudines succedebant. Ego autem in ea veneratione et reverentia quam Statius in fine Thebaidos exhibet Virgilio, magistro Acardo defero, dicens animæ meæ:

*Non tu divinam exæquare Æneidu tenta,
Sed longe sequere, et vestigia semper adora.*

PETRI BLESENSIS SERMONES.

(Opp. edit. J. A. GILLES, Oxon. et London. 1846, in-8, tom. IV.)

SERMO PRIMUS

DE ADVENTU DOMINI.

Cum medium si'entium tenerent omnia et nox in

²³ Sap. 18

*duo cursu medium iter ageret, omnipotens sermo a
regalibus sedibus venit* ²⁴.

A diebus antiquis postquam clamaverat Dominus

primo prævaricatori : *Adam ubi es?*⁶⁶ clamavit et sanguis Abel de terrâ, ex tunc siluit genus humanum, quia in ipsum mors intravit per peccatum. Stiebat homo mortificatus in gratuitis, in naturalibus vulneratus; adeo erat læsus et infirmus homo, ut non esset in eo vox neque sensus. Et hoc intelligo primum silentium fuisse. Venit Moyses, et data est lex. Lex quidem modum infirmitatis ostendit; sed remedium infirmitatis non ostendit. *Nesciebam*, dicit Apostolus, *quid esset peccatum, nisi esset lex*⁶⁶. Ex quo igitur homines sua vulnera cognoverunt, cœperunt clamare et quærere medicinam: et sic ruptum est primum silentium. Porro considerantes ægroti, quod in lege non erat salus, quia neminem justificabat lex, neminem ad perfectum ducebat: tandem post clamorem affecti longa expectatione et tædio siluerunt. Et hoc est *medium silentium*. Hoc autem silentium ruptum est tripliciter: per vocem, per verbum, per canticum. Per vocem, quia per eum qui dicit: *Ego vox clamantis in deserto: Parate viam Domini*, etc.⁶⁷ Per verbum; nam *omnipotens sermo a regalibus sedibus venit*. Per canticum: nam in ortu Verbi incarnati, *Gloria in excelsis Deo* angeli cecinerunt⁶⁸. Multos sermones dederat Moyses; sed nullus eorum omnipotens fuit. Defecerunt enim in suâ promissione, et quod dicebant non potuerunt efficere. Verbo autem Domini cœli firmati sunt: et omnipotens sermo non solum promisit aut dixit, sed quæcunque voluit fecit. Tertium silentium erit in regeneratione, *cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ*⁶⁹. Cum absterserit Dominus lacrymas ab oculis sanctorum suorum: et jam non erit amplius clamor neque dolor⁷⁰. Cum obtinuerit justus ut requiescat a laboribus suis⁷¹; et in pace factus fuerit locus ejus⁷². Et quibus, juxta verbum Isaïæ, in silentio et spe fuit fortitudo⁷³, erit gaudium et pax in æterno silentio. Sicut ergo Salomon ait: *Est tempus tacendi et tempus loquendi*⁷⁴: tempus tacendi, dum *medium silentium tenerent omnia*; tempus loquendi, dum clamat Joannes in deserto: *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri*⁷⁵. Elongaverat Joannes, et fugerat in solitudinem. Præferbat solitudinem sollicitudini, pacem turbationi, quietem tumultui, evanum civitati. Clamat in deserto, sciens quod quanto remotior esset a frequentia hominum, tanto immunior esset a contagio peccatorum.

Notata, fratres, quod a temporibus Eliæ et aliorum prophetarum, desertum dedicatum est sanctitati, ut esset in eo quasi secretior Dei thalamus in terris, et familiare auditorium Spiritus sancti. Successit prophetis Joannes propheta, et plus quam propheta: ex cujus inhabitatione plurimum reverentiæ et honoris deserto accrevit.

Accessit Jesus, qui desertum per quadraginta

diebus jejuniis consecratum pœnitentiæ dedicavit. Ibi tentatus tentatoris malitiam confutavit, ut quicunque in solitudinem fugeret, jam non timeat insidias inimici, sed in loco horrores habeat locum securitatis, et in solitudine inveniat civitatem habitationis. Qui in deserto jejunavit, in deserto pavit turbas, et ibidem manna, panem scilicet angelorum copiose largitus est, ut constentur Domino misericordiæ ejus, ut jam non desperent qui Christum in deserto sequuntur, et dicant: Quid comedimus aut quid bibemus? Ille etiam qui animam inanem et animam esurientem satiat bonis, *qui dat jumentis escam ipsorum, et pullis corvorum invocantibus eum*⁷⁶, animam illam quæ se Christo per voti obligationem et professionis vinculum desponsavit, non deseret in deserto desertam, sed ei in abundantia misericordiæ suæ ministrabit et dicet: *Recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam et charitatem desponsationis tuæ, quando secuta es me in deserto*⁷⁷. In terra ergo salsuginis, in terra horrores et vastæ solitudinis, in terra quæ non germinavit hactenus nisi spinas et tribulos, germinabit Dominus gratiam et benedictionem. Pinguescent illi animæ speciosa deserti, ponet ei Dominus desertum quasi delicias, et solitudinem quasi hortum irriguum. In hoc deserto, in hac solitudine quidam sedent solitarii, sed non silent: quos sollicitudinum mundanarum turba circumstrepit cum de religioso scriptum sit: *Sedebit solitarius, et levabit se super se*⁷⁸. Supra se levat se qui viam Domini parat intra se. Ideo in hoc deserto, fratres, auditur vox illa clamantis: *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri*⁷⁹. Utinam in deserto cordis mei, audiat vox ista, et rumpatur silentium in quo sum tanquam vulneratus dormiens in sepulchris! Utinam non solum vocem pœnitentiæ prædicantis, sed ipsum audiam Verbum, et audiam quid loquatur in me Dominus Deus! Utinam loquatur ipse in corde meo, et loquar ad Dominum meum! *Diu silui, et humiliatus sum, et silui a bonis*⁸⁰. Utinam siluissem a malis! Sed non sum qui dicere possim: *Ut non delinquam in lingua mea*⁸¹. Frequenter accepi opprobrium adversus proximos meos, et cum deberem disponere sermones meos in iudicio ad observantiam æquitatis, sermo meus versuti viri præstigio subornatus erat in calumniam et subversionem justitiæ, et in mortificationem animæ meæ quasi gladius acutus, et lingua mea concinnabat dolos. Nunc autem sileo a Deo, a sæculo, a meipso. A Deo, cujus laudem in corde et ore non habeo; a sæculo, cujus malitiam nec verbo nec opere damno; a meipso, quia peccata mea confessione non arguo, nec satisfactione redimo, nec bonis operibus recompenso. Hoc est silentium, in quo libentius audio sapientiam hujus sæculi, quæ

⁶⁶ Gen. 3. ⁶⁷ Rom. 7. ⁶⁸ Matth. 3. ⁶⁹ Luc. 2. ⁷⁰ Matth. 19. ⁷¹ Apoc. 21. ⁷² Apoc. 14. ⁷³ Psal. 75. ⁷⁴ Isai. 30. ⁷⁵ Eccle. 3. ⁷⁶ Matth. 5. ⁷⁷ Psal. 146. ⁷⁸ Jer. 2. ⁷⁹ Thren. 3. ⁸⁰ Luc. 3. ⁸¹ Psal. 38. ¹ Ibid.

stultitia est apud Deum ², quam verbum Dei et legem Altissimi. Et hoc forte est quod Salomon insinuat, dicens: *Verba sapientium audiuntur in silentio plus quam clamor principis inter stultos* ³. Clama, quæso, tu qui es vox clamantis. *Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam* ⁴, clama, tona, corusca, et fulgura, si forte exurgat qui dormit, si forte adjiciat ut resurgat, qui contra Dominum fere totus obsurdit. Multi etiam imbecilles sunt et dormiunt multi, atque, ut verbo Jeremiæ utar: *In circumcisæ sunt aures eorum, et audire non possunt* ⁵. Clama, quæso, præco Domini, ut præparent viam Domini, et rectas faciant semitas Dei nostri ⁶.

Et quid est, fratres? Nonne a sæculo quod Joannes nos admonet parare vias Domini, et rectas facere semitas Dei nostri? Nonne a sæculo et usque in sæculum rectæ sunt viæ ejus? De viarum suarum rectitudine cum impio disputat; nam, teste propheta, dixit impius in corde suo: *Non est recta Domini via* ⁷: sed eum Dominus constantissime redarguit et confutat: *Nunquid non viæ meæ rectæ sunt: et non magis viæ vestræ pravæ sunt, dicit Dominus?* Scimus equidem, nec possumus diffiteri, quia *viæ Domini, pulchræ et omnes semitæ ejus pacificæ* ⁸. Hoc nobiscum fatebatur qui dicit: *Via Domini immaculata Deus meus, impolluta via ejus* ⁹. Via Domini adeo directa est, sicut propheta testatur, *ut stulti non errent per eam* ¹⁰. Sane multos sapientes vidi in hac vita errantes. Nam cum *sapientia hujus mundi sit terrena, animalis et diabolica* ¹¹; non est mirum si illi qui ita sapiunt, errant; et viam æternæ civitatis ignorant. Illa vero stultitia per quam placuit Deo salvos facere credentes ¹², illa est quæ non errat; illa est quæ viam novit, quam Deus abscondit a sapientibus et prudentibus hujus sæculi, stultisque et parvulis revelavit ¹³. O Domine, tu parasti directiones viam justificationum tuarum, dirige in conspectu tuo viam meam. Et quid est dirigere Domini semitam, nisi corrigere suam vitam? Viam vero Domino parat, qui cor suum coram Deo humiliat, et peccata in quibus offendit per poenitentiam purgat. Cum omni ergo diligentia considerandum est, ne quid pravum inveniatur in voluntatibus nostris, ne quid asperum in moribus, vel tenebrosum, vel lubricum, aut distortum: pravum per malitiam, asperum per impatientiam, tenebrosum per ignorantiam, lubricum per inconstantiam, distortum per discordiam et vitæ inæqualitatem. Quidam semper sunt asperi, lubrici et distorti: et sunt inter alios fratres quasi angues inter anguillas, quasi corvi inter columbas, quasi spinæ inter lilia, et tribuli inter rosas. *Contritio et infelicitas in viis eorum, quia viam pacis non cognoverunt* ¹⁴. *Via talium tenebræ et lubricum, et angelus Domini per-*

A sequens eos ¹⁵. Frequentissime siquidem vidi homines hujusmodi inquietos, et litigiosos graviter a Domino flagellari. Nam contra talium malitiam Dominus immittit immissiones per angelos malos ¹⁶. Ut quid Deo et fratri suo contrarius et contumeliosus fuit? tradatur Satanæ in interitum carnis; et qui aliis gravem et importabilem se exhibuit, sibi fiat gravis. Et hoc est quod legitur in Proverbiis: *Semper jurgia quærit malus* ¹⁷: Angelus autem crudelis mittetur contra eum.

Si quid ergo in nobis tenebrosum est, per confessionem illuminetur; si quid lubricum, in amore Christi stabilietur; si quid distortum, ad æquitatem divinæ regulæ dirigatur; si quid asperum, ad levitatem spiritualis gratiæ complanetur. Sic *diriget mansuetos Dominus, docebitque mites vias suas* ¹⁸. Quod si alieui videntur angustæ viæ Domini, non admiretur. Viæ Domini viatores exigunt graciles et expeditos, nec mole terrenæ sollicitudinis oneratos. Ideo angustæ sunt propter angustiam paupertatis: sed amplissimæ videntur his qui diligunt Dominum, et aspiciunt, juxta verbum Apostoli, in remuneratorem salutis æternæ ¹⁹. Talis erat Moyses de quo scribit Apostolus: *Quia reputavit majores divitias thesauris Ægyptiorum improprium Christi. Aspiciebat enim, dicit Apostolus, in remuneratorem* ²⁰. Et hoc quod in Ezechiele legitur, quod duo cherubim utraque facie aspiciebant in palmam ²¹. In omnibus enim quæ agimus, sive temporalia, sive spiritualia sint, debemus in remuneratorem vitæ oculos nostræ intentionis dirigere. Nam si attendat justus, qui ex fide vivit, quanta præparet Dominus diligentibus se; si consideret omnis consumptionis finem, clamabit et dicet: *Dilatasti, Domine, gressus meos* ²²; et: *Latum mandatum tuum nimis* ²³. Dilatatur enim via Domini, ex quo delectatur anima in iragitudine præmii, et brevitate laboris. Eat ergo homo ad exitus viarum; nam ibi assumuntur qui jubentur ad nuptias introduci ²⁴. Fines siquidem et exitus viarum hic recipiet, pro mundanis cælestia, pro transitoriis æterna, pro temporali labore quietem et gloriam sine fine. Gaudeatis ergo, fratres, et cantetis in viis Domini: *Quoniam magna est gloria Domini* ²⁵. Gaudeatis *expectantes beatam spem; et adventum gloriæ magni Dei* ²⁶. Nam in proximo est ut reddat vobis Dominus mercedem laborum vestrorum; et qui custodivistis pro Christo vias duras, a Christo recipietis coronas immarcescibiles et æternas. Quas vobis præstare dignetur Christus Jesus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum! Amen.

SERMO II.

DE EODEM ADVENTU.

Aspiciebam in visione noctis: et ecce in nubibus

¹ 1 Cor. 3. ² Eccl. 9. ³ Isa. 58. ⁴ Jer. 6. ⁵ Matth. 3. ⁶ Ezech. 48. ⁷ Prov. 3. ⁸ Psal. 47. ⁹ Isa. 58. ¹⁰ Jac. 3. ¹¹ 1 Cor. 21. ¹² Matth. 11. ¹³ Psal. 15. ¹⁴ Psal. 34. ¹⁵ Psal. 77. ¹⁶ Prov. 17. ¹⁷ Psal. 24. ¹⁸ Hebr. 11. ¹⁹ Ibid. ²⁰ Ezech. 41. ²¹ Psal. 17. ²² Psal. 118. ²³ Matth. 22. ²⁴ Psal. 157. ²⁵ Tit. 2.

cæli quasi Filius hominis veniebat, et usque ad Antiquum dierum pervenit, et in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum, et potestas ejus potestas æterna, et regnum ejus quod non corrumpetur ²⁷.

Daniel Dominici adventus inflammatus desiderio (unde et *Vir desideriorum* ab angelo vocatus est ²⁸) effudit in se animam suam, ut transiret in locum mysterii admirabilis, et videret sacramentum incarnationis Dominicæ absconditum a sanctis, sicut Apostolus dicit ²⁹. Unde et in visione noctis aspicebat. Est enim visio noctis, est et visio diei, et est visio lucis: visio nocturna ante gratiam, visio diei sub gratia, visio lucis in gloria. Videbant propheta et patriarchæ in visione noctis. Unde legitur: *Locutus es in visione sanctis tuis et dixisti: Posui adjutorium, etc.* ³⁰. De secunda visione quæ in apostolis sub tempore gratiæ facta est, dicit Paulus: *Speculantes gloriam Domini in eadem imaginem transformamur a gloria in gloriam tanquam a Domini Spiritu* ³¹. Nunc spiritualiter videmus quasi per speculum in ænigmate, sed cum venerit visio lucis, fulgebunt justi sicut sol in conspectu Dei, et tunc videbunt lumen in lumine, et purificatis oculis videbunt lucem, quam non posset mortalis oculus sustinere.

Et ecce in nubibus cæli quasi Filius hominis veniebat. Tres sunt nubes: obscuritas in prophetis, profunditas in divinis consiliis, occulta et inaudita fecunditas virginitatis. De nube prophetarum scriptum est: *Tenebrosa aqua in nubibus aeris* ³². De nube consiliorum Dei legitur: *Rorate, cæli, desuper, et nubes pluant justum* ³³. De nube virginitatis et fecunditatis absconditæ dicit propheta: *Super nubem levem et candidam ingredietur Dominus Ægyptum* ³⁴. In istis nubibus veniebat *quasi Filius hominis*. Bene dicit, quasi Filius hominis, quia temporaliter, Filius hominis ab æterno erat Filius Dei. Nondum erat Filius hominis; sed qui in proximo erat Filius hominis futurus, jam quasi Filius hominis censebatur. Si quis verba Danielis diligenter attendat, manifestissime in eis deprehendet Christi incarnationem, in eo quod Filius hominis veniebat, Christi passionem, in eo quod obtulerunt eum; Christi resurrectionem, in eo quod data sunt ei honor et potestas æterna et incorruptibile regnum; ejus ascensionem, in eo quod pervenit ad Antiquum dierum: nam regressus ejus ad Patrem. Verumtamen quia cætera sacramenta sua tempora habent, de adventu quem habemus præ manibus aliqua prosequemur. Non solus Daniel, sed etiam omnes alii cum eo propheta de Domino clamant unanimiter: *Quoniam venit* ³⁵. Et quid ergo restat, nisi ut occurramus ei, Apostolo teste? ³⁶ *Iste est qui ingreditur ad salvandas gentes. Occur-*

A ramus ergo Salvatori nostro. Salutemus eum de longe, qui mandat salutes Jacob, qui dat salutem regibus. Non enim voluit salutare nos tam de longinquo, sed salvare de proximo. Scio quia veniens benedictionem daturus est legislator, et prosperabitur in his ad quæ missus est, *et omnia quæcumque faciet prosperabuntur* ³⁷. Eamus ergo, *et præoccupemus faciem ejus in confessione* ³⁸. Si quis inter fratres infirmus est, levet se super se; et posteriorum oblitus ad anteriora se extendat, gestiens in occursum Domini venientis: Ita omnes unanimiter occurrentes dicamus: *O Domine, bene prosperare* ³⁹, *intende, prospere procede, et regna* ⁴⁰. *Benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israel salvator* ⁴¹. Solent equidem infirmi venire ad medicos, egeni ad divites, servi ad dominos: Quid ergo, Domine, Dominator dominantium? *Quid est homo, quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum?* ⁴² Quid est homo quod magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum?

Movit, fratres, miseria hominis misericordiam Dei. Considerans enim pius et misericors Deus quia inimicus hominem dolose subvertisset, erga hominem cogitavit cogitationes pacis. Nam ab alio impulsus eversus est ut caderet. Quia vero inimicus malitia propria cecidit, inventa est iniquitas ejus ad odium. Movebant Patrem misericordiarum angustia hominis incarcerati, suam deplorantis miseriam, et misericordiam implorantis; dicentis assidue: *Educ de carcere animam meam* ⁴³, *complaceat tibi, Domine, ut eruas me* ⁴⁴; *quoniam de terra mea furtim sublatus sum, et hic innocens in lacum missus sum* ⁴⁵. Nocentem me quidem fateor; sed innocens sum respectu illius cujus fraudulentia me seduxit. Adjuvet me gratia tua, cui nocuit aliena malitia; misericordia et veritas tua mihi sint in subsidium, quem aliena impietas et mendacium subverterunt. O Domine Christe Jesu, ego qui in carcere isto jam totus computrui, quando videbo faciem tuam? quando venies, *o salutare vultus mei et Deus meus?* ⁴⁶ O Domine Deus salutis meæ: fac citius, quæso, propter quod venis. Veni, Domine, et noli tardare: veni, et *ostende faciem tuam et salvi erimus* ⁴⁷. Te enim exspectamus, *esto brachium nostrum in tempore tribulationis* ⁴⁸, certe tribulatio proxima est, et non est qui adjuvet. Verbum Salomonis est: *Memento quia mors non tardat* ⁴⁹. Et quid facimus, fratres? quare Domino non occurramus gressibus devotionis et humilitatis? Eamus et salutemus eum, et ad commanendum in nostro hospitio invitemus. Alioquin lamentabitur propheta super civitatibus anstri, quæ nullo introeunte clausæ sunt ⁵⁰. Talis est qui præ nimia benignitate sua, antequam voce-

²⁷ Dan. 7. ²⁸ Dan. 9. ²⁹ Ephes. 3. ³⁰ Psal. 88. ³¹ II Cor. 3. ³² Psal. 17. ³³ Isa. 45. ³⁴ Isa. 49. ³⁵ Psal. 95. ³⁶ I Thess. 4. ³⁷ Psal. 1. ³⁸ Psal. 94. ³⁹ Psal. 117. ⁴⁰ Psal. 44. ⁴¹ Psal. 117; Matth. 21. ⁴² Psal. 8. ⁴³ Psal. 141. ⁴⁴ Psal. 59. ⁴⁵ Gen. 40. ⁴⁶ Psal. 41. ⁴⁷ Psal. 79. ⁴⁸ Isa. 33. ⁴⁹ Eccli. 14. ⁵⁰ Jer. 13.

tur, se offert; bonus est animæ quærenti se, et occurrit sibi, antequam invitetur hilaris et festinus occurrit. Non ignorabat hoc Isaias qui de tali occurso loquens: *Occurristi, inquit, lætanti et facienti iustitiam, in viis tuis recordabitur tui* ⁶¹. Sicut autem invitanti sponte se offert, ita invitatus hospitium rogantis intrare sæpe dissimulat. Ideo violentia precum et devotæ humilitatis obsequio est trahendus. Incedens cum duobus discipulis, licet cum eis et ab eis vellet in hospitio recipi, se tamen longius ire sinxit ⁶². Duo etiam angeli adorante et supplicante Lot ut intrarent domum ejus, dissimulabant, et dicebant: *Nequaquam, sed manebimus in platea* ⁶³. De discipulis autem legitur: *Et coegerunt eum* ⁶⁴; de Lot vero scriptum est, quia angelos oppido coegit intrare ⁶⁵. O coactio sancta! o violentia commendabilis quæ Christum et angelos hospites facit!

Si ergo, fratres, ad supplicationem nostram dissimulatione aliqua usus fuerit, quasi velit longius ire nostrumque declinare hospitium, violenter instemus. Nulla enim violentia major potest inferri, quam si eum confessionibus, vigiliis, disciplinis, arcanis jubilationibus, compunctionibus ignitis, gemitibus et suspiriis invitemus. Hoc modo vincetur, et quidquid dissimulaverit prius, nostris tandem desideriis acquiescet. Noverunt experti qualiter anima contemplantis aut orantis quando in deliciis cujusdam suavitatis et gloriæ quodam beato stupore et cœlestium desiderio tracta suspenditur, omnia hominis interiora Deo venienti assurgunt; et sic, juxta doctrinam Apostoli, rapitur in nubibus obviam Christo, et sic cum Domino est ⁶⁶; sed tempore brevi nec hora dimidia: cum enim existimat eum tenere, sicut secreto accessit, ita secreto elabitur. *S, iritus enim ubi vult spirat, et nescis unde veniat aut quo vadat* ⁶⁷. Unde Salomon ait: *Quomodo tu ignoras viam spiritus?* ⁶⁸ Et Job: *Semitam ignoravit avis* ⁶⁹. Has ipsius dilaciones sponsa in Cantico amoris manifeste declarat, dum Sponso pulsante ad ostium animæ: *Vox, inquit, dilecti mei pulsantis: Aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea, quia caput meum plenum rore, etc. Surrexi, inquit, aperire dilecto meo. At ille declinaverat atque transierat; quæsi vi et non inveni illum; vocavi et non respondit mihi* ⁷⁰. Et beatus Job: *Si venerit ad me, non videbo eum* ⁷¹. Ideoque cum mulier Chananæa diu vocasset eum, non respondit ei; tandem dedit ei desiderabile et salubre responsum ⁷²: insinuans quod cum amore et instantia sit vocatus, et in hospitium animæ humili devotione fortiter attrahendus. Sic respondebit hospes misericors hospiti supplicanti, Chananææ precanti: *Mulier, magna est fides tua; fiat tibi sicut petisti* ⁷³. Omni ergo cau-

tela, fratres, præparandum est hospitium corporis nostri, ne quid in eo reperiat, quod oculus suæ majestatis offendant. Non sit in eo uxor litigiosa, fumus, aut stillicidium; nam hæc tria hospitem de domo ejiciunt, concupiscentia scilicet carnis, et concupiscentia oculorum et superbia vitæ. Quare, fratres, dedignaretur divertere ad vos, si devote et humiliter tractus fuerit, qui domum Zachæi non vocatus intravit? Si Zachæus dimidium suorum bonorum dedit pauperibus; si fraudat, quadruplum restituit ⁷⁴: certe multos Zachæos hic video, qui non solum quadruplum restituerunt, non solum dimidium bonorum pro Christo, sed omnia bona temporalia reliquerunt. Non dedignabitur cum hominibus habitare, quia Filius hominis est. Ipse ad nos veniat et mansionem apud nos faciat, ut nos de hac mansione educat ad illius æternæ beatitudinis mansionem, in qua est pax quæ non deficit, lux quæ non exstinguitur, et gloria quæ non transit! Quam nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum! Amen.

SERMO III.

DE EODEM ADVENTU.

Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ ⁷⁵.

Scriptum est, quia *exspectatio justorum lætitia* ⁷⁶. Unde et justus divinæ miserationis expectatione suspensus dicebat: *Et nunc quæ est expectatio mea, nonne Dominus?* ⁷⁷ O expectatio gentium, omnes qui te expectant non confundentur ⁷⁸. Te expectaverunt patres nostri, in te speraverunt, et non sunt confusi ⁷⁹. Erant inter antiquos, qui increduli prophetarum oraculis, ironica illusionem Isaiæ et cæteris prophetis insultando dicebant: *Manda, remanda; manda, remanda: exspecta reexpecta; modicum ibi, modicum ibi* ⁸⁰. Sicut talibus idem propheta gravissime comminatur: *Erit, inquit, eis ut vadant, et cadant retrorsum, et illaqueentur, et capiantur* ⁸¹. Isti enim et talium consimiles incidunt in tentationes et laqueos diaboli. Laqueos siquidem et pedicas et decipulas habet: *Absconderunt, inquit, peccatores laqueum mihi* ⁸². Et Job: *Abscondita est in terra pellica ejus, et decipula ejus super senitam* ⁸³. De hac captione Salomon ait: *Nescit homo finem suum; sed sicut pisces humo, et aves laqueo, sic homines capiuntur in tempore malo* ⁸⁴. Exspectemus itaque cum fiducia, fratres, Salvatoris adventum. *Certus sum, inquit, quia apparebit in fine, et non mentietur. Si moram fecerit: exspectabo eum* ⁸⁵. Sed et ille qui mandat salutes Jacob, salutatur per Oseam prophetam amicam suam Ecclesiam, quam sibi desponsavit in fide, et consolatur eam:

⁶¹ Isa. 64. ⁶² Luc. 24. ⁶³ Gen. 19. ⁶⁴ Luc. 24. ⁶⁵ Gen. 19. ⁶⁶ I Thess. 4. ⁶⁷ Joan. 3. ⁶⁸ Eccl. 11. ⁶⁹ Job. 28. ⁷⁰ Cant. 5. ⁷¹ Job 9. ⁷² Matth. 15. ⁷³ Ibid. ⁷⁴ Luc. 19. ⁷⁵ Philipp. 3. ⁷⁶ Prov. 10. ⁷⁷ Psal. 38. ⁷⁸ Psal. 44. ⁷⁹ Psal. 21. ⁸⁰ Isa. 28. ⁸¹ Ibid. ⁸² Psal. 141. ⁸³ Job 18. ⁸⁴ Eccl. 9. ⁸⁵ Hab. 2.

et ut confidat in ea cor viri sui, docet qualiter eum debeat expectare : *Dies multos, inquit, expectabis me, non fornicaberis : et non eris cum amatore alieno*⁷⁶. Ab antiquis diebus dicta sunt hæc, fratres. Unde et Isaias dicit : *Nonne Dominus venit de longinquo ?*⁷⁷ Nos autem sumus, in quos *finis sæculi devenerunt*⁷⁸. Ideoque in proximo est ut veniat : Sponsus, ut veniat rex noster, legifer noster. Cito enim veniet, et non tardabit. Et nos ergo similes hominibus expectantibus dominum suum, faciamus quod præcipit, ut non fornicemur, ut non sequamur alios amatores. Fallax amator est mundus ; animabus proditoria deceptione illudit. Illic est Sichem filius Hemor, qui Dinam filiam Jacob rapta et corruptam blanditiis lenit⁷⁹. Misera enim anima abstracta et illecta a concupiscentiis suis, dum mundo et diabolo consentiens fornicatur a Domino, primam fidem irritam facit, atque in passione desideriorum et peremptoria voluptate seipsam Deo abnegat. Dolosos amatores, quia præsentialiter se offerunt, sequitur ; et Dominum gloriæ Christum Jesum sponsum et salvatorem suum juste, pie et sobrie non expectat.

Nos itaque, juxta consilium Apostoli, sobrie, et *juste, et pie vivamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, et adventum gloriæ magni Dei*⁸⁰. Est pietas hominis ad Dominum, justitia ad proximum, sobrietas ad seipsum. Perniciosus est nobis Adventus Domini, nisi ipsum cum pietate et sobrietate et justitia expectemus. Tres sunt adventus Domini : primus in carnem secundus ad animam, tertius ad judicium. Primus in media nocte fuit, secundus in mane, tertius in meridie. Ut de primo adventu verba veritatis evangelicæ prosequamur : *Media nocte clamor factus est : Ecce sponsus venit*⁸¹. Mediam noctem fuisse intelligo, cum in medio silentio cursum suum nox ageret. Nox apud Judæos erat, quorum oculis obscuraverat malitia, ne viderent. Sicut et populus gentium, ambulabat in tenebris. Venit Sponsus, et factus est clamor.

Ruptum est silentium noctis. Venit enim qui illuminat abscondita tenebrarum ; abstulit noctem, et fecit diem. *Nox, inquit, Apostolus, præcessit, dies autem appropinquavit*⁸². Et quid est quod media nocte clamor factus est, nisi quod in medio silentio omnium, dum cursum suum nox ageret, atque omnipotens sermo a regalibus sedibus descendere destinasset, prophetæ cognoscentes adventum Christi, in vocem clamoris et gaudii proruperunt, et medium silentium ruperunt ? Magnus siquidem clamor erat, ubi per se clamabant prophetæ singuli, et insimul universi. Clamabat David : *Inclina cælos tuos, et descende*⁸³. Et Isaias : *Utinam, Dominus, dirumperes cælos ! Emitte Agnum, Domine,*

*A dominatorem terræ*⁸⁴. Et ad consolationem populi fortius inclamabat : *Sperate in Domino, prope est Justus theus, egressus est Salvator meus, non elongabitur sulus mea : et non immorabitur ultra horam*⁸⁵. Et in persona Domini : *Dabo in Sion salutarem eum, et in Jerusalem gloriam meam*⁸⁶ : Jeremias etiam de lacu miseræ et de compede clamabat : *Ecce dies veniunt, et suscitabit Dominus David semen justum*⁸⁷. *Novum faciet super terram, mulier circumdabit virum*⁸⁸. Joel etiam in vocem clamoris et exultationis erumpens : *Filiæ Sion, exultate, inquit, et lætamini, quia dedit vobis Dominus doctorem justitiæ*⁸⁹. Mihi hæc nihilominus cum cordis exultatione et vocis exaltatione dicebat : *Veniet Dominus, et egressus ejus a diebus æternitatis*⁹⁰. Si velle mus de lucere in medium diversas voces, diversa oracula et orationes prophetarum lamentabili desiderio et devotione clamosas, prius descenderent narrandi tempora quam narrandi materia. Porro unum est necessarium. Si volumus quod Christi adventus sit nobis ad remedium, præparemus nos in ejus adventum. Sicut enim propheta nos in persona Israel docet : *Paratus, inquit, esto, Israel, in occursum Domini, quoniam venit*⁹¹. *Et vos, fratres, estote parati, quia qua hora non putatis Filius hominis veniet*⁹². Primus adventus jam præterit. Christus enim inter homines visus est, et cum hominibus conversatus est⁹³. Christus venit ut legem in se pro nol is impleret : et quod, juxta Apostolum, testamentum in morte consummatur⁹⁴ : ipse testamentum nostræ redemptionis in cruce voce spiritu et opere consummavit. In secundo adventu sumus, si tamen tales sumus, ut ad nos venire dignetur ; securi, quod si eum diligimus, ad nos veniet, ac nobiscum moram faciet. Iste adventus nobis incertus est. Quis enim novit quæ in Deo sunt, nisi spiritus Dei ? Noverunt qui quandoque in extasi celestium desiderio rapiuntur, quando veniat ; nesciunt tamen unde veniat, aut quo vadat, sicut Job dicit : *Si venerit ad me, non videbo eum ; et si abierit, non intelligam eum*⁹⁵. De tertio adventu certissimum est quod veniet ; incertissimum tamen quando veniet. Et quid est certius morte ? nil tamen incertius hora mortis. Sapiens dicit : *Cum dixerint : Pax et securitas, tunc repentinus superveniet interitus et dolor, sicut in utero habentis, et non effugient*⁹⁶. Nonne illi homini evangelico adventus Domini terribilis imminchat, cui a Domino dictum est : *Stulte, in hac nocte repetent animam tuam a te : quæ præparasti cujus erunt*⁹⁷ ? In hac vita de hoc solo securi esse possumus, quod securi non sumus. Modo sani sumus, modo infirmamur, modo prospera blandimur, modo adversis affligimur, modo sumus, modo non sumus : mors enim nec ætati nec sexui parcat. Quidquid congregamus, dicimus, cogitamus, aut facimus, to-

⁷⁶ Ose. 3. ⁷⁷ Isa. 30. ⁷⁸ I Cor. x. ⁷⁹ Gen. 34. ⁸⁰ Tit. 2. ⁸¹ Matth. 25. ⁸² Rom. 13. ⁸³ Psal. 143. ⁸⁴ Isa. 16. ⁸⁵ Isa. 51. ⁸⁶ Isa. 46. ⁸⁷ Jer. 23. ⁸⁸ Jer. 31. ⁸⁹ Joel. 2. ⁹⁰ Mich. 5. ⁹¹ Amos 4. ⁹² Luc 12. ⁹³ Barueh. 3. ⁹⁴ Hebr. 9. ⁹⁵ Job. 9. ⁹⁶ Prov. 29. ⁹⁷ Luc 12.

tum ad nihilum deveniet tanquam aqua decurrens. A

scipimus, et quem iudicem exspectamus: Cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Qui ergo verus Israel est, præparetur in occursum Domini; *Paratus*, inquit, *esto, Israel, in occursum Domini, quoniam venit* ⁹⁸. Paratos nos esse oportet, ut præveniamus potius mortem, quam præveniamur a morte. Ille prudenter se præparat, qui ab iniquitatis contagio se observat. Propheta, qui non poterat se observare a morte saltem observabat se ab iniquitate: *Observabo me*, inquit, *ab iniquitate* ⁹⁹. O quam beatus est, qui secure potest dicere: *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum* ¹⁰⁰. Et illud: *Paratus sum, et non sum conturbatus* ¹. Iste de primo adventu percipit fructum gratiæ, de secundo adventu percepturus fructum salutis et gloriæ. Primus enim accessorius est ad secundum. Secundus præparatorius ad extremum. Primus adventus fuit occultus et humilis; secundus est secretus et amabilis; tertius erit manifestus et terribilis. In primo enim venit ad nos, ut in secundo veniret in nos; in secundo venit in nos, ne in tertio veniret contra nos. In primo adventu fecit misericordiam; in secundo dat gratiam; in tertio dabit gloriam, quia *gratiam et gloriam dabit Dominus* ². In primo apparuit contemptibilis, et vilis et fragilis: nam Herodes eum sprexit, Judæus expulit, gentilis occidit. De secundo Apostolus loquens: *Speculantes, inquit, gloriam Domini, in eandem imaginem transformamur a gloria in gloriam, tanquam a Domini spiritu* ³. In primo iudicatus injuste; in secundo per gratiam nos justificat, juste iudicaturus in ultimo. Agnus in primo, leo erit in ultimo, amicus in medio. De primo per Isaiam dicit: *Tacui et non aperui os meum* ⁴; de ultimo dicit: *Quasi parturiens loquetur* ⁵; de secundo: *Et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus* ⁶. Qui primo venit mansuetus et mitis, veniet iudex tremendus et terribilis. Qui venit in spiritu humilitatis, veniet in spiritu iudicii et spiritu ardoris. Periculosum est, fratres, incidere in manus Dei viventis; nam *sicut fluit cera a facie ignis, sic peribunt peccatores a facie Dei* ⁷. *Ignis eorum non exstinguetur, et vermis eorum non deficiet* ⁸. Mors enim eorum non morietur: qui ad hoc solummodo vivent, ut æternaliter crucientur. Justi autem epulabuntur in conspectu Dei; et delectabuntur in multitudine pacis, habentes, testi-

⁹⁸ Amos 4. ⁹⁹ Psal. 17. ¹⁰⁰ Psal. 107. ¹ Psal. 118. ² Psal. 85. ³ II Cor. 3. ⁴ Isai. 42. ⁵ Ibid. ⁶ Joan. 14. ⁷ Psal. 67. ⁸ Isai. 66. ⁹ Isai. 61. ¹⁰ Apoc. 18. ¹¹ Apoc. 22. ¹² Philipp. 2. ¹³ In Vit. ap. Boll.

bus suis pro morte vitam, pro timore securitatem, pro confusione gloriam recompensat. Vere *quod stultum est Dei, sapientius est hominibus*¹²; nam cum sapientia humana non invenisset in cruce, nisi amaritudinem mortis, turpitudinem et horrorem, Petrus et Andreas manna absconditum in cruce compererunt, et thesaurum summæ voluptatis invenerunt. Ipse primogenitus mortuorum Christus Jesus istarum crucis deliciarum non immemor, jam passus, jam sepultus, jam glorificatus, occurrens Petro vadit Romam iterum crucifigi. Nonne sufficiebat semel satiatum esse opprobrium crucis, nisi adhuc esuriret et esuriendo appeteret crucem suis nobilioribus membris? Non miror, si Christus crucem dilexerit, in qua exaltatus omnia ad se traxit¹³, ad se dico; ad diligendum, ad imitandum, ad communicandum. Per hanc illi homini data est omnis potestas in cœlo et in terra¹⁴. Per hanc datum est ei nomen quod est supra omne nomen¹⁵. Per hanc *factus est principalis ejus super humerum ejus*¹⁶. Sed unde hoc Andræ, viro infirmo et fragili, quod ita gloriatur in cruce, quod sic in tormentis exsultat, et præ gaudio se non capit? Certe Elias ad comminationem unius muliercule animo consternatus projecit se subter umbram juniperi, et petit animæ suæ ut moriatur. *Sufficit*, inquit, *mihi, tolle animam meam*¹⁷. Paulus apostolus inter tentationum angustias coarctatus clamare compellitur, suumque dolorem clamore testatur: *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus?*¹⁸ Ille Job, cujus tolerantia adeo solemniter prædicatur, suam infirmitatem suumque defectum considerans: *Quæ est, inquit, fortitudo mea ut sustineam? Non est fortitudo lapidum fortitudo mea; nec caro mea ænea est*¹⁹. Jonas etiam a facie Domini fugiens, et arefactione hederæ conturbatus: *Trascor*, inquit, *ad mortem*²⁰. Quid mirum de Jona? Ipse etiam Christus timuit. *Ecce plus quam Jonas hic*²¹, id est Christus qui cœpit tædere et turbari usque ad mortem. Christus dicit: *Anima mea turbata est*²²; et: *Pater, si fieri possit, transeat a me calix iste*²³. Andreas clamat: *Salve, crux speciosa! securus et gaudens ad te venio, suscipe discipulum ejus qui pependit in te magister meus Christus*²⁴. Nunquid magistro major est discipulus, aut domino servus?

Attendite, fratres ineffabilem et inestimabilem abundantiam suavitatis, et exuberantiam charitatis in Christo. Compatitur medicus et confirmatur infirmo, infirmatur gallina cum pullis, ut plenum fieret holocaustum, ut opus misericordiæ consummatæ impleretur in Christo; sicut patiebatur pro nobis in carne, sic animæ passiones voluit sustinere. Mihi trepidat, mihi turbatur, mihi tædet, mihi toti patitur, et toti compatitur. Ideoque compatiendo

A patitur ut trepidatio ejus mihi vertatur in fortitudinem, tristitia in lætitiâ, tædium in alacritatem, desolatio in consolationem, turbatio in quietem. Patitur servus sibi providens, Domino suo serviens. Patitur Dominus se exinanivens, et servo compatiens. *Suscipe, inquit, discipulum ejus qui pependit in te*²⁵. Ardentissime affectat Andreas ascendere crucem, ut inde mundum et principem mundi despiciat, ut inde quasi de eminentissima turre jacula inimici securus excipiat. Quid est enim crux, nisi specula Sion, turris David, *turris fortitudinis a facie inimici*²⁶, unde tanquam de alto et eminenti loco omnis inimici malitia confundatur? *Altissimum posuisti, Domine, refugium tuum*²⁷. Qui ascendit in speculam crucis, *nil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis non apponet nocere ei*²⁸. Cornu crucis, inquit propheta, *in manibus ejus*²⁹: cujus, ejus? nisi Christi, qui cornibus crucis ventilans inimicum, et debellans aerias potestates dicebat: *Ego vici mundum*³⁰. Non amisit crux suæ potestatis officium vel effectum. Adhuc exultat cornua justii, et confringit cornua peccatorum. Si crucifixum diligitis, fratres, diligite crucem Christi, cui vos clavis humilitatis et obedientiæ affixistis. Tria crucem amabilem faciunt: timor, spes, charitas. Timor incipit, spes provehit, charitas perficit; nam *plenitudo legis est charitas*³¹. Qui incipit in timore, crucem Christi sustinet patienter. Qui proficit in spe, portat eam libenter. Qui consummatur in charitate, eam amplectitur ardentem. Iste cum beato Andrea dicere potest: *Amator tuus semper fui, et desideravi amplecti te, o bonæ crux!*³²

CruX in qua tantam dulcedinem beatus Andreas invenit, quibusdam perditis amara et onerosa est. Eam enim in angariam portant miserabiliores omnibus hominibus, quia de præsentii cruce ad æternos transituri sunt cruciatus: quam infatuati sunt, et in reprobum sensum dati non percipiunt dulcedinem ligni vitæ. *Animalis enim homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei; nam stultitia est ei, et non potest intelligere*³³. Porro si quis hoc lignum in corde suo, tanquam fasciculum myrihæ humiliter ac devote collegerit, habebit fructum refectionis, balsamum suavitatis, oleum unctionis. Duo ligna crucem faciunt. Ex quo vidua duo hæc ligna collegit, apud illam et suos, nec oleum, nec farina defecit³⁴. Hæc sunt illa duo ligna, quibus sub Moyse aquæ amaræ³⁵, sub Eliezer³⁶ aquæ salis dulcoratæ sunt. Et quid salis, quid amarius lacrymis Christi in suscitatione Lazari, in futura subversione Jerusalem? quid amarius aqua illa quæ de Crucifixi latere emanavit? Ut minus sapiens dixi, judicans ibi esse amaritudinem, ubi amoris summa et gratiæ dulcedo, et incomprehensibilis benevolentiæ plenitudo consistit. Quid enim dulcius aut amabilius

¹² I Cor. 1. ¹³ Joan. 12. ¹⁴ Matth. 28. ¹⁵ Philipp. 2. ¹⁶ Isa. 9. ¹⁷ III Reg. 19. ¹⁸ Rom. 7. ¹⁹ Job 6. ²⁰ Jonas 4. ²¹ Luc. 11. ²² Joan. 12. ²³ Matth. 26. ²⁴ In Vita ap. Boll. ²⁵ Ibid. ²⁶ Psal. 60. ²⁷ Psal. 90. ²⁸ Psal. 88. ²⁹ Habac. 3. ³⁰ Joan. 16. ³¹ Rom. 13. ³² In Vit. ap. Boll. ³³ I Cor. 2. ³⁴ III Reg. 17. ³⁵ Exod. 15. ³⁶ f. Eliseo. IV Reg. 2.

aquis illis quæ de latere et oculis fluunt, quasi de fontibus Salvatoris? Hæ sunt aquæ in Ezechiele, qui sanavit aquas mortui maris²²: duritiam lapidum scidit hæc aqua. Unde plus quam lapideus est, cujus cor devotione et compassione non scinditur ad memoriam crucis Christi. In cruce posuit Dominus mysterium reconciliationis; eam prins in se, postea in apostolis et martyribus commendavit. Hanc nobis proposuit misericordiæ propitiatorium, virtutum ascensorium, et scalam per virtutes ad jocunditatem cælestium gaudiorum. Quam nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO V.

IN NATIVITATE DOMINI.

*Puer natus est nobis, et filius datus est nobis*²³.

Non miremini, fratres, si Christus per Isaiam pueri nomine designetur. Nam et Pater de ipso loquens: *Hic est, inquit, puer meus quem elegi*²⁴. Quare non dicitur puer, qui defectus et miserias puerilis impotentiae sua bonitate et nostra necessitate suscepit? *Puer, inquit propheta, natus est nobis*. Ille qui parvulum coram discipulis statuens puerilem, in eo innocentiam commendavit, maluit puer apparere amabilis quam terribilis, volens provocare amorem, non inferre timorem. Ei namque gratior est filialis affectio quam servilis, voluntaria quam coacta. Si volumus ut reformet et configuret nos sibi, configuremur infanti, ut simus quasi modo geniti infantes, humiles, rationabiles, sine docto²⁵. Nemo ingressus est regnum ejus, nisi humiliaverit se sicut parvulus iste. *Ego, inquit, sum ostium*. *Per me si quis introierit, salvabitur*²⁶. Væ illis qui non humiliantur, qui superbæ elationis giganteam magnitudinem non deponunt: quomodo sine offensione capiis ingredientur? propterea *conquassabit Dominus in terra capita multorum*²⁷. Imo humiliemur sub potenti manu ejus. Maxime dum puer est, utamur beneficio pueritiæ ejus. Puer Jesus raro irascitur; iratus vero de levi placatur. Quæramus et conservemus nobis gratiam pueri, et non timebimus in futuro iram et furorem judicis et terribilis et tremendi. Puer natus est nobis de Judæis: natus nobis, non eis natus est. Ideo autem nobis natus, ut qui damnabiliter nati fueramus, per eum feliciter renascamur. Nam *quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri per gratiam*²⁸. Qua mediante, teste Apostolo, *stamus et gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei*²⁹. Ille qui docet hominem scientiam, qui linguas angelorum erudit et informat, Dei verbum, et Dei virtus, et Dei sapientia, infantiam simplicem et elinguem elegit. Parum erat ei quod esset minoratus ab angelis, nisi minor etiam

A feret hominibus: et ut nos reformaret ad gloriam immortalitatis, non solum mortalis corporis, sed fragili et infantuli conformat ætati. Videte, fratres, Dominum immensum, redemptionem justorum, ruinam superbiorum, judicium impiorum, infantulum tenerum et infirmum.

Puer natus est nobis. Non sufficeret esse natum, nisi et datus esset. In eo quod datus est nobis, e iam omnia cum eo data sunt nobis, sicut Apostolus dicit: *Pater qui eum donavit, quomodo etiam omnia non donavit nobis cum eo*³⁰. Hic est puer, qui, juxta verbum Isaiæ, antequam sciret vocare patrem aut matrem suam, *auferetur fortitudo Damasci et spolia Samaria*³¹. Hic est puer de quo Ecclesiastes ait: *Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto, qui nescit sibi providere in posterum*³². Christus puer pauper est: pauperavit enim se, ut nos ditaret; exinanivit se, ut nos impleret. Ideo enim ut oleum effusum est nomen ejus, ut de effusa ejus plenitudine omnes acciperemus. Et quæ major exinanitio quam ut splendor gloriæ, figura substantiæ Dei, imago diviniæ majestatis, Unigenitus Dei appareret in servili forma, non habens speciem neque decorem? Magna et plus quam magna exinanitio est, quæ infatuat sapientiam, infirmat virtutem, humiliat majestatem, et tam in nativitate quam in passione reddit omnino abjectum et vilem. Iste tamen puer adeo vilis et pauper, incomparabiliter melior est rege sene et stulto. Quis est iste rex senex et stultus, nisi hostis antiquus inveteratus dærum malorum? *Ipse est rex super omnes filios superbiæ*³³, qui sibi usurpans solium in lateribus aquilonis, sibi et suis male providit in posterum. Hunc debellavit hic puer pauper et sapiens, quem Apostolus Dei virtutem et Dei sapientiam vocans³⁴: *Tradidit, inquit, principatus et potestates confidenter, palam triumphans eos in semetipso*³⁵. Hunc in pueritia magnus Herodes ad mortem quæsit: hunc in adulta ætate secundus Herodes sibi oblatum sprevit. Ad vocem istius, qui in cunabulis vagit, tremunt angelicæ potestates. Hinc Isaias et omnes prophetæ perhibentes testimonium clamant: *Hic est Deus noster; et non æstimabitur alius ab eo*³⁶. *Hic est Deus noster in æternum et in sæculum sæculi; ipse reget nos in sæcula*³⁷. Omnes reges adorabunt parvulum nostrum. Omnes gentes servient ei; omne regnum quod non serviet ei, peribit. Quærunť aliqui magis curiose quam studiose quæ necessitas fuit, quod Christus nostræ miserix necessitates assumpserit; non attendentes ineffabile sacramentum dispensationis in Christo, sine quo nec oportuit nec decuit nos salvari. Et, ut talibus reciosiore verbo respondeam, Deus ideo factus est homo, ut homo fieret Deus, ut is cui quondam dictum est: *Terra es,*

²² Ezech. 47. ²³ Isa. 9. ²⁴ Isa. 42; Matth. 12. ²⁵ I Petr. 2. ²⁶ Joan. 10. ²⁷ Psal. 109. ²⁸ Joan. 1. ²⁹ Rom. 5. ³⁰ Rom. 8. ³¹ Isa. 8. ³² Eccle. 4. ³³ Job. 41. ³⁴ I Cor. 1. ³⁵ Coloss. 2. ³⁶ Baruch. 3. ³⁷ Psal. 47.

et in terram ibis³⁶; amodo rediat: Cælum es, et in cælum ibis. O admirabile commercium! accepit humanitatem ut conferret deitatem; accepit miseriam, ut daret gloriam. Apparuit ergo benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei³⁷; apparuit nobis humanitas, quia non eramus digni ut appareret nobis divinitas. Et qui cum Patre idem erat per ineffabilem unitatem, unum cum homine factus est per incogitabilem unitatem.

Ut ergo homo assumeretur in Deum, suscepit hominem susceptor noster Deus Jacob, quia *Domini est assumptio nostra, et sancti Israel Regis nostri*³⁸. Sic de nostra miseria ren edium nostræ miseriæ cogitavit. Nam sicut quodam artificio charitatis cœlestis divitias et indigentias nostras, ita beatitudinem suam et nostram miseriam temperavit in se Deus et homo simul in unum dives et pauper; ut, operante ineffabili sacramento dispensationis, beatitudo miseriam absorbeat, vita mortem deglutiat, et totus homo beneficio resurrectionis in gloriam vitæ cœlestis assurgat. Ille qui dixit: *Cælum et terram ego impleo*³⁹, in utero virginali totus, in panniculis totus clauditur in præsepio. Erat lux vera, ideoque ut illuminet tenebras nostras, in nocte nascitur et in miseris, ut sit nativitatis suæ illuminatio in deliciis nostris. De nocte nascitur custos Israel, Samaritanus noster, qui interpretatur *custos*; cui propheta olim clamaverat: *Custos, quid de nocte? custos, quid de nocte?*⁴⁰ Et attende diligenter quod altissimus Altissimi Filius, qui tempora habet in sua potestate, tempus suæ nativitati elegit, quod molestius esse poterat parvulo tenero et filio pauperis mulieris, quæ vix haberet panniculos unde puer posset involvi.

Sed ipse est parvulus, ille de quo Isaias prædixerat quia reprobaret malum, eligeret bonum⁴¹; confundens in hoc mundi iudicium et prudentiam carnis quæ inimica est Deo. Ipsa est quæ dicit malum bonum et bonum malum, amplectens voluptates hujus sæculi, et in eis reputans summum bonum. Porro parvulus noster ab ipso suæ nativitatis exordio in frigore et nuditate, in diversorio, in præsepio, vitæ asperitatem, vilitatem et abjectionem omnemque formam humilitatis et religionis primitiare et consecrare dignatus est in seipso. Ille qui est terribilis apud reges terræ, invisibilis et inaccessibleis, et in splendoribus sanctorum amictus lumine sicut vestimento, Dei virtus et Dei sapientia. Ideo parvulus nascitur ut nos magnificet. Ideo in diversorio ut sciamus nos esse peregrinos et hospites super terram. Ideo in præsepio reclinat, ut ejus exemplo novissimum locum eligere doceamur. Ideo lacte pascitur, et pannis involvitur, ut habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Pauper et pannosus esse voluit,

ut pauperes et pannosos reciperet in participium et hæreditatem gloriæ sui regni. Audite, cœli, et auribus percipe, terra, quantum magnificaverit Dominus misericordiam suam nobiscum, omnipotens sermo pro nobis a regalibus sedibus descendit in stabulum *Verbum* quod erat spiritus, *factum est caro*⁴², Verbum quod erat invisibile, factum est visibile et tractabile. Unde et quidam dicere potuerunt: *Et manus nostræ tractaverunt de Verbo vitæ*⁴³. Factum est gustabile et odorabile et audibile, ut sicut mors infecerat et corruerat omnes sensus in nobis, ita Christus vita nostra omnes sensus nostros reformaret, factus omnia in nobis. Pannis involvitur, nec sicut vetus Adam novus Adam pellibus operitur. Video Jesum sacerdotem magnum sordidis vestibus vestitum, sicut Zacharias prædixerat⁴⁴. Unde angelus ad pastores loquens, dedit in pannis significationem. *Et hoc, inquit, vobis signum: Invenietis puerum pannis involutum*⁴⁵. Panni tui, Jesu, a tempore infantie positi sunt in signum; sed in signum cui contradicebant, et assidue contradicitur. Cum Petrus apostolus dicat: *Non in veste pretiosa*⁴⁶. Cum Elias et Joannes de vestium aspe ite te l uentur, et testimonio illius qui jacet in præsepio, *hi qui in domibus regum sunt mollibus vestiuntur*⁴⁷, tamen adhuc a plerisque vestimenta mollia et delicata quærentur. Nunquid in solis vestibus contradicimus Christo? Sane ex aliis pluribus causis *positus est in ruinam et resurrectionem multorum, et in signum cui contradicetur*⁴⁸. Nonne contradicimus ei fere in omnibus? Appetebat enim humilitatem, nos sublimitatem; appetebat miseriam, nos gloriam. Cibum ejus erat facere voluntatem Patris sui, cibum noster est facere desideria carnis nostræ, per omnia Patri erat obediens, quidam jugum obedientiæ detrectantes singulis fere horis rumpunt vinculum sui voti, regulam claustrii, legem silentii. Silebat puer Jesus, silebat sermo omnipotens, Verbum Altissimi, et poterat dicere: *Non est sermo in lingua mea*⁴⁹. Ideoque silebat, ut virtutem silentii commendaret in nobis. Quidam sæpe in unum convenientes et rumpentes silentium, cum de lege Dei et salutis suæ negotio loqui deberent, narrant fabulas et figmenta rumorum. *Narraverunt iniqui fabulationes, sed non ut lex tua*⁵⁰. Sciant quia sine salutis dispendio diu loqui non possunt; nam in *multiloquio non deerit peccatum, teste Scriptura*⁵¹. *In manu lingue est vita et mors*⁵². Evolat verbum leve, improvidum et incautum. Illud tamen tam leve verbum facit te homicidam, dum vulneratam in fratre tuo perimit charitatem. Gravissime læsus est frater tuus, et tu propter vilitatem et levitatem verbi forte non reputas. Et quid est vilius musca morienti? Illa tamen unguentum suavitatis exterminat⁵³. Vide

³⁶ Gen. 3. ³⁷ Tit. 3. ³⁸ Psal. 88. ³⁹ Jer. 25. ⁴⁰ Isa. 21. ⁴¹ Isa. 7. ⁴² Joan. 1. ⁴³ I Joan. 1.
⁴⁴ Zachar. 3. ⁴⁵ Luc. 2. ⁴⁶ I Tim. 2. ⁴⁷ Matth. 41. ⁴⁸ Luc. 2. ⁴⁹ Psal. 158. ⁵⁰ Psal. 118. ⁵¹ Prov. 10.
⁵² Prov. 18. ⁵³ Eccl. 10.

quomodo te invitat ad obedientiæ humilitatem, qui cum esset Filius Dei fabro et feminæ obediens erat.

Et erat, inquit evangelista, *subditus illis* ⁶⁶. Attende diligenter universa, quæ in Christi charitate concurrunt; et nisi pertinaciter volueris contradicere, videbis in omnibus signum et formam obedientiæ, exemplum humilitatis, legem vitæ et disciplinæ, Apostolus dicit de Christo, quia *factus est nobis a Deo justitia, et sanctificatio et redemptio* ⁶⁷. Et jam flores justitiæ et sanctificationis apparent in eo; jam completur in Christo quod de apostolis suis erat quandoque dicturus: *Ego pro eis sanctificavi me ipsum* ⁶⁸. Procul dubio jam effloruit super ipsum sanctificatio nostra, quia nobis regulam sanctitatis ubique præscribit Salvatoris infantia. Diligamus hunc, fratres, qui natus et datus est nobis, a quo omnes datum optimum, et omne donum perfectum est ⁶⁹. Ipse est dilectus et unigenitus Patris, de quo dicit: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui* ⁷⁰. Et ipse de Patre dicit: *Ego quæ placita sunt ei facio semper* ⁷¹. Quicumque hunc non dilexerit, melius esset ei si natus non fuisse homo ille, maxime cum Apostolus dicat: *Qui non diligit Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema, maranatha* ⁷². Diligamus eum qui dilexit nos, et lavit nos in sanguine suo, qui in sua dilectione et benedictione prævenit nos Jesus Christus. Cui sit benedictio in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VI.

IN EADEM NATIVITATE DOMINI.

In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo ⁷³.

A diebus æternitatis latuerat et absconditum fuerat verbum Patris, sicut scriptum est: *Posuit tenebras latibulum suum* ⁷⁴. Et alius propheta dicit: *Vere Deus absconditus tu es, Rex Israel salvator* ⁷⁵. Et illud alterius prophetæ: *Brachium Domini cui revelatum est* ⁷⁶? Venit enim de monte condense et umbroso. Nam sacramentum hoc, sicut Apostolus dicit, non est agnitus aliis generationibus ⁷⁷. Ideo antiquis patribus videbatur quia nimis esset Christus elongatus ab eis. Unde cum Isaias de Verbi incarnatione loqueretur: *Verbum, inquit, veniet de longinquo* ⁷⁸. Et hoc est quod in Numeris legitur: *Auditor sermonum meorum, videbo eum, sed non modo; intuebor eum, sed non prope* ⁷⁹. Concluserat Dominus omnia sub peccato, ut omnium misereretur ⁸⁰. Omnes peccaverant, et egebant gratia Dei ⁸¹. Ideoque erat Dominus elongatus ab eis, quia *longe a peccatoribus salus* ⁸². Sed egressus est verus Isaac noster, ut meditaretur in agro, sicut ipse dicit: *Exivi a*

A Patre, et veni in mundum ⁸³, ex utero Patris autem Luciferum genitus venit in uterum Virginis matris: *A summo equidem cælo egressio ejus* ⁸⁴. Et testimonio Michæ prophetæ: *Egressio ejus ab initio a diebus æternitatis* ⁸⁵.

De illius egressu et regressu evangelista testimonium ferens: *A Deo, inquit, venit, et ad Deum vadit* ⁸⁶. Egreditur Isaac in agrum ut meditetur ⁸⁷. Quis est iste ager, nisi uterus Virginis qui producit germen Domini in magnificentia et gloria? Hic est ager cui benedixit Dominus, et de quo scriptum est: *Pulchritudo agri mecum est* ⁸⁸. Et quid cogitat Dominus? *Cogitavi, inquit, cogitationes pacis* ⁸⁹: hic est verus Joseph, qui mittitur a patre ut videat fratres suos et pecora. Nonne missus est qui dicit: *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me? ad evangelizandum pauperibus misit me* ⁹⁰. Ipse est qui dicit: *Dominus misit me et Spiritus ejus* ⁹¹. Missus est Joseph ad fratres suos. Fratres Christi omnes sunt qui Christi fidem recipiunt. *Quotquot enim, inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus* ⁹². Si filii Dei sunt, ergo et fratres Christi; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus, hunc fratrem dedit nobis benedicta Virgo. De hoc fratre dicit Salomon: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ* ⁹³? Non solum fratres, sed et pecora visitat Joseph noster, homines enim et jumenta salvabit Dominus. Ipse est qui dicit: *Ego visitabo oves meas, sicut pastor visitat gregem suum* ⁹⁴. Videte, fratres, rotam in rota, alam in ala. Attendite quod mutuis vultibus duo cherubim sese respiciunt. Pastores erant ad quos figurativus Joseph mittebatur; et hodie noster verus Joseph, noster Jesus pastoribus revelatur. Jesus dico, non Joseph; Salvator, non somniator; Dominator cæli, non Ægypti. Ex quo semel nominatus est Jesus, non curo audire Joseph: et in fastidium mihi veniunt omnia nomina vetustatis. Dulcissime sapit nomen Jesu, nomen novum, nomen illius qui dicit: *Ecce nova facio omnia* ⁹⁵. Illud nomen necessitatis est, quod Rachel imposuit; hoc est nomen novum, quod os Domini nominavit. Supervenerunt nova, et ideo vetera transierunt. *Vetustissima veterum, dicit Dominus per Moysen, comedetis, et supervenientibus novis, vetera projicietis* ⁹⁶.

Et quæ sunt vetera, quæ vetustissima, vel quæ nova? Tu, Domine, doce nos, qui doces hominem scientiam; tu cognovisti omnia novissima et antiqua. Vetustissima credo esse, quod in principio erat Verbum, quod Christus genitus est a Patre, quod Patri cœqualis, cœternus et consubstantialis. Vetustissima etiam sunt quæ erant ante legem,

⁶⁶ Luc. 2. ⁶⁷ I Cor. 1. ⁶⁸ Joan. 17. ⁶⁹ Jac. 1. ⁷⁰ Matth. 17. ⁷¹ Joan. 8. ⁷² I Cor. 16. ⁷³ Psal. 18. ⁷⁴ Psal. 17. ⁷⁵ Isa. 45. ⁷⁶ Isa. 55. ⁷⁷ Ephes. 3. ⁷⁸ Isa. 50. ⁷⁹ Num. 24. ⁸⁰ Rom. 11. ⁸¹ Rom. 3. ⁸² Psal. 118. ⁸³ Joan. 16. ⁸⁴ Psal. 18. ⁸⁵ Mich. 5. ⁸⁶ Joan. 13. ⁸⁷ Gen. 28. ⁸⁸ Psal. 49. ⁸⁹ Jer. 29. ⁹⁰ Isa. 61; Luc. 4. ⁹¹ Isa. 48. ⁹² Joan. 1. ⁹³ Cant. 8. ⁹⁴ Ezech. 34. ⁹⁵ Apoc. 21. ⁹⁶ Levit. 26.

sicut oblatio panis et vini facta a Melchisedech. **V**etera sunt ritus sacrificiorum, caeremoniarum obervantiae, et oracula prophetarum. Nova sunt quod hominem in unitate personae sibi Deus univit, quod mulier in utero suo virum circumdedit, quod Virgo concepit et peperit. *Novum*, dicit Jeremias, *faciet Dominus super terram : Mulier circumdabit virum* ⁹⁷. Projiciantur ergo vetera, quia nova supervenerunt; cessel figura, quia veritas venit; cessent promissa, quia facta est solutio promissorum. *Erraverunt veteres in solitudine*, in invio et in aquoso ⁹⁸: sed, testimonio Isaiae, *vetus error abiit* ⁹⁹. Veritas et error simul esse non possunt. Abiit ergo error, quia *veritas de terra orta est* ¹⁰⁰. Quia *vetera transierunt* Apostolus testatur: *Si qua*, inquit, *innovata in Christo facta creatura est, vetera transierunt, et ecce facta sunt ei omnia nova* ¹. Comedamus vetustissima, ut qui adoramus parvulum in cunabulis, eundem credamus, et adoremus Patrem coaeternum et coaequalem, universalitatis Creatorem et Dominum majestatis. Comedamus panes Melchisedech; nam ipsi sunt velutissimi, et ideo suavissimi; et projiciamus panes propositionis, qui sunt veteres, quia supervenit panis novus qui de caelo descendit. Hunc panem mulier evangelica de tribus saccis farinae commiscuit ². Beatissima enim Virgo tres substantias, divinitatem scilicet, carnem et animam, unitas in unius hominis persona concepit. Haec est tunica Joseph polymita, quae naturarum admirabili varietate praefulgens talaris est, quia *attingit a fine usque ad finem, fortiter et suaviter omnia disponens* ³. Panis iste quem Virgo confecit, in clibano crucis confectus est, et in resurrectione divisus. *Sapientia enim abscondita, et thesaurus invisus*, et panis non divisus aut fractus, *quae utilitas in his tribus* ⁴? Sed fractus est panis, apertus est liber, conscissus est saccus, et spiritus Christi descendens ad inferos tanquam inter mortuos liber eduxit *vincetos de domo carceris, sedentes in tenebris* et umbra mortis ⁵. Caro vero moriens mortem perimit, et vita hominum cum ea resurgit, regenerata in spem vitae per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis. Sic itaque panis noster quotidianus et supersubstantialis ex tribus saccis farinae compactus est in conceptione, coctus in passione, fractus in resurrectione. Hic est panis subcinericius, qui subvertit castra Madian ⁶. Benedictus Deus in donis suis, qui animam inanem et animam esurientem satiat bonis, panem et carnem dedit nobis Dominus. Nam Filius Dei panis factus est, *Et Verbum caro factum est* ⁷. Habemus panem et carnem: panem, quem dat mundo; carnem, quam qui comederit, testimonio Veritatis, habet vitam aeternam ⁸.

igitur edant pauperes et laetentur, et qui in su-

Adore vultus sui comedebant panem doloris, jam comedant panem vitae et jucunditatis. Legitur quod tempore legis corvus affererat Eliae panes in mane, et carnes in vespere ⁹. Moyses etiam dicit: *Mane comedetis panes, et vespere carnibus saturabimini* ¹⁰. Haec equidem ciborum dispensatio minus congrua videtur, et vere corvina est, nisi edantur carnes sine panibus, et panes sine carnibus. Si quid ad nos de panibus et carnibus illis est, projiciatur. Sunt enim veteres observantiae, et jam fetent. Si sale nostro fuissent conditae, nunquam forsitan putruissent. Nunc autem sunt quaedam rancidae, quaedam fetidae. Panes etiam duri et mucidi, ita quod possent frangere dentem masticantis. Nonne mucidus et durus panis ille: Oculum pro oculo, dentem pro dente? Nos autem carnes Agni novelli comedamus; carnes Agni immaculati, cujus sanguis liberat Israel de Aegypto, qui praedictus est in lege et prophetis, qui, testimonio Joannis, tollit peccata mundi ¹¹. Hic est cujus adventum desiderans Isaia: *Emitte*, inquit, *Deus Pater, Agnum dominantorem terrae de Petra deserti* ¹². Desertum est gentilitas, quae in suo errore obduraverat, et ideo Petra deserti. Sed convertit Dominus desertum in delicias, et solitudinem in hortum Domini, quia de Petra deserti emissus est Agnus dominator terrae. Vos, qui estis excisi de Petra, vultis videre petram deserti? videte Ruth Moabitidem. Booz siquidem Judaeus genuit Obeth ex Ruth gentili, patrem Jesse patris David. Christus autem filius David secundum carnem. Christus ergo, qui veniebat quaerere quod perierat, de fidelibus et infidelibus, de justis et peccatoribus nasci voluit. Nam et ille agnus qui immolabatur in lege, juxta editionem Septuaginta, de ovibus et capris assumebatur. Sed revertamur ad puerum, quem dimisimus in cunabulis vagientem; eamus et videamus cum pastoribus illuc festinantibus hoc verbum quod factum est, quod Dominus fecit et ostendit nobis ¹³. O infelices divites hujus mundi, quoniam habetis hic consolationem vestram, ut in futuro sit vobis stridor dentium et fletus, recepturi pro deliciis tormenta et luctum!

Ea hora qua Christus nascebatur, erant multi divites dormientes, multi etiam lascivientes in delicatis et mollibus stratis. Sed qui in labore hominum non sunt, non merentur de angelica visitatione solatium. Erant fortasse aliqui vigilantes, et solliciti circa sapientiam hujus mundi. Sed Christus, qui mundanam sapientiam infatuavit, et per stultitiam praedicationis salvos facere voluit credentes ¹⁴, aspectum angelorum, et canticum gloriae et laudis; atque multiplicem suae nativitatis gloriam non sapientibus, nec philosophis, sed pastoribus, hominibus rusticis, simplicibus et humilibus revela-

⁹⁷ Jer. 31. ⁹⁸ Psal. 106. ⁹⁹ Isa. 26. ¹⁰⁰ Psal. 84. ¹ II. Cor. 5. ² Math. 13. ³ Sap. 8. ⁴ Eccli. 20. ⁵ Isa. 42. ⁶ Judic. 7. ⁷ Joan. 1. ⁸ Joan. 6. ⁹ III Reg. 17. ¹⁰ Exod. 16. ¹¹ Joan. 1. ¹² Isa. 16. ¹³ Luc. 2. ¹⁴ I Cor. 4.

vit. *Confiteor tibi, Pater cæli et terræ; quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis* ¹⁸. Fratres, etsi non sitis pastores, illum parvulum tamen nostrum, quem multi reges et prophetæ desideraverunt videre, hodie videbitis in præsepio altaris positum, non in forma gloriæ, sed in panniculis involutum. Sicut autem tempore suæ nativitatis erat illo operimento vera, sed abscondita fortitudo ejus; ita adhuc abscondita est in sacramento majestas ipsius. Erit autem quando apparebit non jam pannis opertus, sed amictus lumine sicut vestimento, sicut Unigenitus a Patre, sicut rex in decore suo habens tabernaculum suum in sole, in splendoribus sanctorum, in lumine quod non deficit, in gloria quæ non transit. Quam nobis præstare dignetur Parvulus noster qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VII.

IN DIE CIRCUMCISIONIS. ¹⁹

Masculus, cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit anima illa de populo suo ¹⁸.

Satis abbreviatum fuerat Verbum Domini super terram, minoratum paulo minus ab angelis. Adhuc tamen hodie de illa parvitate lex circumcisionis imminuit. Absciditur de carne, quam acceperat Christus in forma hominis, ut sit in eo quasi signum latronis, et cauterium transgressoris. Quid est enim pedis, vel auris, vel alterius membri abscisio, nisi manifestum indicium quod quis deprehensus fuerit in delicto? O bone Jesu! o sapientia Dei! o justitia et sanctificatio nostra! Nonne tu es in quo non est inventus dolus, nec inventa est in corde tuo iniquitas, nec inventum est in ore tuo mendacium? Nonne tu es verus Deus de vero Deo Patre! Nonne tu es innocens, impollutus ex impolluta et Virgine matre? Et tu, quid facis, benedictissima inter mulieres, quæ consèia es virginitatis tuæ et illius Innocentiæ? Quid facis, Joseph, qui per angelum cognovisti quia de Spiritu sancto est quod concepit Maria? Non oportet Christum, qui sine peccato est, signari cauterio peccatorum. Ipse est enim, quem Pater signavit, et misit in mundum. Putatis, quæso, vos, Maria et Joseph, quod per hoc signum fiat manifestior Patri suo? imo certe, si posset Pater oblivisci Filii sui, aut illum ignorare, qui est ejus sapientia, aut si quid dubitationis posset in eum cadere, inspectione hujus signi quod solis peccatoribus convenit, posset Pater de Filio dubitare. Vos, quæso, qui puerum vultis circumcidere, cessate a talibus: nil, quæso, abscidatur de carne illa, quæ tota debetur in usum nostræ redemptionis, quæ tota servanda est in plenitudine holocausti. Nam, etsi lex Moysi dicat: *Anima, cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit de populo suo*, sententia quæ contra

A peccatum lata est, non facit eum sibi obnoxium qui immunis est a peccato. Quod non contraxit peccatum probat Patris divinitas, attestatur matris integritas, quod peccatum non fecerit ipsa ætas, et divina natura confirmat. Sicut mihi videtur, præpropere et præmature, o Judæe, festinas. Scriptum est enim: *Non coques hædum in lacte matris suæ* ¹⁹. Tu vero hædum adhuc lactentem, qui futurus est hircus emissarius, doloris igne circumcidendo jam coquis. Quod enim circumcidendo jam coquis. Quod enim circumcidendo dolorem ingerat probant Emor et Sicheus filius ejus et populus civitatis: quos, tertio die, quando vulnerum dolor solet esse gravissimus, Levi et Simeon occiderunt ²⁰. Domine, quid est homo quod reputas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum, ut pro homine iniquo tot et tanta sustineas? O quanta erat plaga iniquitatis nostræ pro qua te oportuit tanta pati. Nonne poteras carnem tuam integram conservare, et a circumcissione illæsam, qui uterum matris tuæ conservasti illæsum et integrum; et postquam mortuus fueras, corpus tuum conservasti penitus incorruptum?

Porro duo notanda sunt in hoc opere, fratres: quod sicut Dominus majestatis viro et feminæ obedienter et humiliter se subjecit, ita Dominus legis qui venerat legem implere, non solvere, se legi subjicere non abhorruit. Circumciditur ergo ut nobis sit forma humilitatis. Circumciditur etiam, ut qui per triginta annos operatus erat salutem in medio terræ, jam ab ipsis cunabulis negotium nostræ salutis incipiat ab uberibus matris suæ, degustans primitias passionis. Ideo multipliciter sanguinem suum fudit et in infantia et in senectute pro nobis: qui matutino sacrificio decreverat superaddere vespertinum, ut qui de sanguinibus nati erant, et innocentiam stolam peccato polluerant, lavarent stolam suam in sanguine Agni. Circumciditur ergo caput Ecclesiæ Christus Jesus, non pro se, sed pro membris. Sic enim frequenter nobis evenit, ut uni membro patienti per alterum medeamur. Dolent latera, et de brachio sanguis extrahitur. Dolent oculi, atque humeri stupa et incisione torquentur. Sic ergo pro totius corporis nostri corruptela caput nostrum hodie cauteriatum est, nec dedignatur signum accipere Circumcisionis, qui positus est in signum contradictionis ²¹, in signum ad sagittam ²². Et sicut pro nobis voluit circumcidi, sic pro nobis decrevit flagellari, crucifigi et mori. Hodie itaque factus est sub lege qui legem fecit. *Misit enim Deus, dicit Apostolus, Filium suum in mundum, natum ex muliere, factum sub lege* ²³. Ligaturam suscepit qui vulnus non habuit; nec est opus sano medicina, sed male habentibus. Tu vero, Domine, pro injustis venisti implere omnem justitiam: plena justitia est se subjicere minori. Hanc implet; qui cum esses

¹⁸ Matth. 11. ¹⁹ Gen. 17. ²⁰ Exod. 23. ²¹ Gen. 34. ²² Luc. 2. ²³ Thren. 3. ²⁴ Gal. 4.

octo dierum, legis observantiæ te subjicis, ut cum esses triginta annorum, ad baptismum veniens, servi tui manibus te supponis. Sufficiunt ea nobis, Domine, quæ dignatus es sustinere pro nobis, mutata sunt tempora; mutantur, quæso, pro tempore sacramenta. Olim misisti Abraham, postea Moysen cum cultello circumcisionis, ut oves tuas et cauteriando signarent, et signando curarent. Verumtamen, quia tu es, Domine, suavis et mitis, aufer, obsecro, durum et crudelem istum et lapideum cultrum circumcisionis. Populo enim duræ cervicis et lapideo, cultellus lap deus et duritia legis merito apposita est; nobis vero quibus carneum cor dare pollicitus es, appone aquam regenerationis. Nonne tibi durum videtur, quod in infantulo recenter nato et tenero tanta exerceatur inhumanitas, ut cum venerit in vallem plorationis et doloris, dolor super dolorem apponatur? Aufer, aufer, quæso, cultellum, et alium purgationis adhibe motum. Quare cum cultello raditur, vel absciditur putredo vulneris originalis, cum per aquam baptismalem melius et suavius possit abluī et gratiæ unctione sanari? Domine, non solum circumcisio, sed et sermo tuus sanctificat ad emundationem. De sermone tuo tu ipse testimonium perhibens dicens: *Et vos, inquit, mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis* ²². De baptismo dicit apostolus tuus Paulus: *Abstersit Deus corda nostra a conscientia mala, et abluī corpora aqua munda* ²³. Fratres, non fraudavit nos Dominus a desiderio cordis nostri; et qui prius per servum suum præceperat, dicens: *Omnis anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit peribit de populo*, postmodum per se dicit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non habebit partem in regno cælorum* ²⁴. Ipse tamen tanquam utriusque legis in se sacramenta suscepit; et utraque unum faciens, utrumque parietem in se lapide angulari conjunxit. Ipse utrobique dedit benedictionem legislator, legem non solvens, sed adimplens; et in utraque lege nobis hæreditatem benedictionis acquirens. Cui sit benedictio et claritas et gratiarum actio in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VIII.

IN EADEM CIRCUMCISIONE.

Et vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur ²⁵.

Loquendum est de nomine isto, quia cum cætera omnia ab hominibus imponantur ad placitum, hoc est nomen quod os Domini nominavit ²⁶. Non est aliud nomen sub cælo in quo oporteat nos salvari ²⁷. Scribat qui voluerit characteres, nomina barbara, nomina etiam, quæ sicut plerique asserunt, nominare non licet. Nomen tuum, Jesu, semper sit in corde et ore meo, in memoria et in lingua: quod non

A minus est utilitate quam auctoritate. Loquitur Gabriel ad Mariam: *Et vocabis, inquit, nomen ejus Jesum* ²⁸. Ad Joseph etiam dicit: *Et vocabis nomen ejus Jesum*; atque subjungens causam et effectum nominis, dicit: *Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum* ²⁹. Pastoribus etiam loquens: *Annuntio vobis gaudium magnum, quia natus est hodie Salvator qui est Christus Dominus* ³⁰. Magnæ fiduciæ materia est nomen Jesu, nomen tam desiderabile, tam amabile, tam dulce, tam salubre. Si diceretur: *Deus venit*, nomen hoc terribile est apud reges terræ: conscius iniquitatis et malitiæ meæ, ad terrorem hujus nominis fugerem a facie ejus, sicut fugiebat Adam et non effugiebat. Ille qui respicit terram et facit eam tremere, qui tangit montes et fumigabunt, qui aufert spiritum principum, qui terribilis est apud reges terræ, mihi et consimilibus quos accusat conscientia, quos iniquitas gravat, importabilis et intolerabilis videretur, nisi terrorem suæ majestatis non solum in forma hominis, sed in salutaris nomine temperasset. Quil jam igitur timeamus? Venit Jesus, venit Salvator quærere et salvare quod perierat. Venit non ut judicet, sed ut salvet; non ut perimat, sed ut redimat. Sicut scriptum est: *Venit Filius hominis non ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum* ³¹. Jesus itaque est qui salvat, Christus qui sanat. Sanat enim oleo misericordiæ, et computrescere facit jugum a facie olei; neque sine salute est Jesus, neque sine unctione est Christus. Gaudeant perditī, quod venit Jesus quærere et salvum facere quod perierat; respirent ægroti, quia venit Jesus, quia sanat contritos corde unctione misericordiæ suæ. Utrumque propheta breviter comprehendit, dicens: *Sana me, Domine, et sanabor: salvum me fac et salvus ero* ³²: quod Christus est sanatus, quod Jesus est salvatus.

Duo simul in Christo video, carnis circumcisionem et nominis impositionem: In carnis circumcisione est filius Abrahæ, in nominis impositione, Filius Dei et hominum Salvator ostenditur. Antè nativitatem vocat eum angelus Salvatorem; homo vero vocat eum Salvatorem post nativitatem. Nam qui angelos ab initio salvaverat, a tempore incarnationis hominem salvat. Habemus testimonium salutis nostræ angelum et hominem. *In ore duorum testium stat omne verbum* ³³. Simul concurrunt circumcidi, et nomen salutis accipere, ut circumcidamur non carne, sed spiritu, Christi exemplo, quibus ad formam vivendi præscripta est nobis Christi circumcisio. Judæus circumciditur in uno duntaxat corporis membro, in quo concupiscentiæ sedes est. Verumtamen quia corrupti et abominabiles facti sumus, atque a planta pedis usque ad verticem non est in nobis sanitas, ex toto nos oportet corpore

²² Joan. 15. ²³ Hebr. 22. ²⁴ Joan. 3. ²⁵ Luc. 2. ²⁶ Isa. 62. ²⁷ Act. 4. ²⁸ Luc. 1. ²⁹ Matth. 1. ³⁰ Luc. 2. ³¹ Joan. 3. ³² Jer. 17. ³³ Matth. 18.

circumcidi. Christus purgationem peccatorum faciens, atque triginta annis operans salutem in medio terræ, prius in portiuncula modici membri circumciscus est; postea cum jam triginta esset annorum, baptismo, qui est secunda circumcisio, ablutus est; tandem sacramentum teritiæ circumcisionis explevit toto corpore distentus in cruce, jam non circumciscus tantummodo, sed occisus.

SERMO IX.

IN DIE EPIPHANIÆ DOMINI.

Apertis thesauris suis, obtulerunt Domino aurum, thus et myrrham ³⁵.

Beati sunt qui thesauros habent, de quibus possunt proferre quæ offerantur Domino. Sed nunquid soli divites hujus sæculi thesauros habent, ut faciant oblationem Domino? *Ecce peccatores et abundantes in sæculo obtinuerunt divitias* ³⁶. Nunquid acceptiores sunt Domino qui thesaurizant in terra? Quid facient ergo pauperes et pannosi discipuli Christi, filii Petri, quorum vox est: *Aurum et argentum non est mecum* ³⁷? Porro paupertatem suam summas divitias reputant: qui nihil habentes et omnia possidentes, Christum nudum nudi secuti sunt. Isti et sequaces eorum, licet mendici et inopes essent, licet opprobrium et abjectio plebis essent, erant tamen honorati et divites apud Dominum et sanctos illius; nam de illis Apostolus dicit: *Gratias ago Deo meo quod in omnibus divites facii estis iustitia, et in omni verbo, et sanctitate, ita ut nihil desit vobis in ulla gloria* ³⁸. Est qui gloriatur et divitem se reputat; dives etiam ab aliis reputatur propter affluentiam substantiæ temporalis. Sed propheta subiungit et corrigit dicens: *Beatus populus cujus Dominus Deus ejus* ³⁹. Angelus in Apocalypsi loquitur ad eum qui confidebat in pecuniæ thesauris, et arguendo reprobatur divitias ejus dicens: *Tu dicis quod dives sum, et nullius ego; et tu miser es, et miserabilis, et pauper, et nudus* ⁴⁰. Et quis, quæso, miserior aut miserabilior est quam qui modo validus est, modo æger, modo vivit, modo moritur, modo prosperatur, modo adversa patitur, modo est, modo non est? O dives paupertas, o nuditas honorabilis, quæ in cælo inestimabiles thesauros abscondis, de quibus potes incessanter capere et de his nihilominus abundanter offerre. Hic est thesaurus, quem qui invenit vadit et vendit universa quæ habet: per ipsum eunt, per hos thesauros illi decem Israelitæ, quos Ismael in articulo mortis concluderat, homicidæ gladium evaserunt. Obtulerunt reges aurum, thus et myrrham. Evangelista aurum tanquam dignius thuri præponit et myrrhæ. Thus vero myrrha excellentius. Pensata vero significatione munerum quantum ad processum virtutum et sanctorum operum, primo

loco myrrha offertur, secundo thus, tertio aurum. Per myrrham quæ amarissima est et medicinalis, atque vermium mortificativa, pœnitentia designatur, cum quis in amaritudine animæ suæ recogitat annos suos, et de peccatis suis amarissime dolet accusans se, et per confessionem dimittens adversum se eloquium suum. Hic Domino offert myrrham: myrrha vermes mortificat, et carnes a putrefactione conservat. Nonne vermis est libido blande ingrediens, dulciter mordens, suaviter transfodiens, et voluptuose occidens? Vermis etiam est acedia cor hominis latenter quasi tinea rodendo corrumpens. Verbum enim sapientis est: *Ut vermis ligno, ita tristitia nocet cordi* ⁴¹. Sed et mundana desideria vermes sunt. Unde et testimonio Salomonis, *Desideria rodunt pigrum* ⁴²; non est otium sine desiderii. Legitur quia in desiderii est omnis otiosus: vulgariter autem scitur et dicitur quia otiositas inimica est animæ.

Vis videre virtutem et efficaciam myrrhæ? Religiosus aliquis est qui nuper jugo regulæ se subiecit: huic myrrha sive myrrhæ amaritudo, sunt juniorum frequentia, labor quotidianus, ciborum tenuitas, somnus brevis, censura silentii, austeritas disciplinæ. De his omnibus non myrrham, id est amaritudinem, sed myrrhæ fasciculum sibi facit pro amore illius, de quo sponsa in Canticis dicit: *Dilectus meus sicut fasciculus myrrhæ inter ubera mea commorabitur* ⁴³. Amara quidem sunt quæ sustinet, sed comparatione illius amaritudinis, quam habet de suorum peccatorum et excessuum recordatione et dolore, dulcescunt. Sic amaritudinem cholerae amaritudo absynthii vel aloes purgat, et humores, qui ex deliciis excreverunt. Horror medicinæ abominabilis, et urentis cauterii dolor frequentissime sanat. Est myrrha incipientium, thus proficientium, aurum est perfectorum. Quod myrrha thus præveniat habes ubi dicitur: *Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris* ⁴⁴. Et illud: *Ibo mihi ad montem myrrhæ, et ad collem thuris* ⁴⁵. Utroque thus sequitur, et myrrha præcedit. Postquam quis per contritionem et pœnitentiam de suis excessibus satisfecerit, deinceps de processu virtutum sollicitus postulat perseverantiam, cumque videat se de mortis laqueo liberatum, reliquæ cogitationis diem festum agunt, ubi et tunc offert thus: quæ quidem oblatio festiva est. Sciunt qui frequenter hæc experiuntur quomodo devotæ orationis oblatio solemniter in animo lætitiæ faciat, dum, sicut incensum, sicut virgula fumi ex aromatibus in conspectum divinæ majestatis ascendunt. Qui prius offerebat sacrificium cordis contriti et humiliati, jam offert thus devotionis; qui prius compungebatur, jam suo Redemptori congratulans dicere potest: *Convertisti planctum meum in gaudium mihi; et circumdedisti me*

³⁵ Matth. 2. ³⁶ Psal. 72. ³⁷ Act. 3. ³⁸ I Cor. 1. 21. ³⁹ Cant. 1. ⁴⁰ Cant. 3. ⁴¹ Cant. 4.

⁴² Psal. 143. ⁴³ Apoc. 3. ⁴⁴ Prov. 20. ⁴⁵ Prov.

*letitia, ut cantem tibi gloriam, et non compungar*⁴⁸. Sic reddit Dominus *lagentibus Sion, juxta verbum Isaïæ, coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris*⁴⁹. Tunc potest psallere et cantare: *Gaudens gaudebo in Domino, et exsultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimento salutis, et indumento justitiæ circumdedit me*⁵⁰. Aurum charitas est, quæ, dum perfecta est, nihil in se palloris habet; quæ timorem foras misit, ut jam sint posteriora ejus non in pallore auri, sed in fulgore auri purissimi. Nam et Joannes angelum qui ei loquebatur, ad mamillas cinctum zona aurea vidit⁵¹, quia charitas temporalium cogitationum fluxa restringit. Offert itaque aurum qui Christum ex toto corde diligit. Offert aurum qui divinitatem in Christo homine recognoscit. Sicut in Canticis legitur: *Caput ejus aurum optimum*⁵²; caput enim Christi Deus; sed et aurum sapientia est. Unde et aurum Christo offert, qui Christum Dei virtutem et Dei sapientiam confitetur.

Magi, stella prælucente et præducente, veniunt ab oriente ad illum verum Orientem, cui nomen Oriens. Perhibet testimonium stella de Sole, lumen de Lumine; et reges in splendore ortus sui splendorem æternum in tenebrosa et obscura infantuli paupertate cognoscunt. Stella non sicut stella, sed sicut rationalis creatura præcedit, ubi subsistendum fuerat, subsistit, atque radio quasi digito ubi parvulus jacebat ostendit. Gratias tibi, Deus, qui dixisti *de tenebris lumen splendescere: et illuxisti cordibus nostris ad illuminationem scientiæ in faciem Christi Jesu*⁵³. Non miremini si ducatum stellæ sequerentur, quorum cordibus stella ex Jacob illuxerat, et lucifer ille qui nescit occasum. Bone Jesu, salus mea, et misericordia mea, et pars mea in æternum, quanto gaudio exsultant hodie Magi in tua hæreditate cælesti, in conspectu Patris tui, in splendoribus sanctorum, dum te adorant in palatio cæli, in throno majestatis: quasi unigenitum a Patre gloria et honore coronatum diademate Patris tui: quem prius viderant in Bethlehem, in diversorio, in præsepio parvulum, pauperulum, vagientem in cunis.

Et intrantes domum, etc. O Magi! mihi ad vos sermo est: De terra longinqua venistis videre Regem regum, et Dominum universitatis; quid, quæso, invenistis? quid facitis? quem adoratis? Adoratis lactentem puerum, filium pauperulæ mulieris in tugurio vili et vilibus pannis. Estne Deus cui exhibetis nunc honorem? Certe Dominus in templo sancto suo, Dominus, in cælo sedes ejus⁵⁴: et vos eum quæritis in stabulo et in feno, quem proni adoratis. Quare aurum et species pretiosas offertis? Quæritis Regem regum: ergo Rex est ipse. Ubi est aula regia, ubi frequentia curialis, ubi pompa magnatum? Non video nisi stabulum, et præsepium, et Mariam cum

Joseph. Regnum ejus quod quæritis, non est de hoc mundo. Certe manifeste video quod infatuata est sapientia Chaldæorum: nam et isti Chaldæi erant. Sane insipientes facti sunt viri sapientes, ut adorarent parvulum despiciabilem tam in sua ætate quam in sua paupertate. Porro, insipientes facti sunt, ut fierent sapientes: quod tunc docebat eos Spiritus sanctus, postea prædicavit Apostolus, dicens: *Qui vult esse sapiens, fiat stultus ut sit sapiens*⁵⁵. Quia enim per sapientiam mundus Dominum cognoscere non poterat, placuit Deo per stultitiam salvos facere credentes. Nolite, quæso, scandalizari, o Magi. Ille qui in cunabulis plorat, ipse est qui in cælis tonat; ipse est cui omnes prophetæ testimonium perhibent, quia ipse est *Dominus Deus noster*⁵⁶, et non æstimabitur alius ab eo, ipse omnipotens et salvator. Omnes dicunt: *Quoniam hic est Deus Deus noster in æternum, et in sæculum sæculi: ipse reget nos in sæcula*⁵⁷. Sed quare illos moneo? Illi contra Jerusalem veniunt sancto ducente, stella ducente in Bethlehem villam exiguam, villam parvulam, et invenientes parvulum pannis involutum non abhorrent stabulum, sed procidunt et lactentem venerantur regem, et adorant ut Dominum. Et nos, fratres, adoremus ante Deum; adoremus Deum in spiritu et veritate. Nam et ipse tales quærit, qui adorent eum in spiritu et veritate⁵⁸. Veniant nunc saltem veri adoratores! adoremus et ploremus cum eis coram Domino, qui fecit nos; quia magna fecit nobiscum, qui potens est et sanctum nomen ejus. Cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO X.

DOMINICA INFRA EPIPHANIAM.

*Venit Jesus a Galilea in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo*⁵⁹.

Venit Sponsus ad paranymphum, ad vocem Verbum, Magister ad discipulum, Dominus ad ministrum. Solent infirmi venire ad medicum; sed ecco nova faciens omnia, innovat signa, immutat mirabilia, et per omnia nobis exhibet summæ humilitatis exempla. Fons a rivulo petit aquam: nam a mari exeunt flumina, et ad mare revertuntur ut iterum fluant⁶⁰. Hic est fons cui testimonium perhibet Zacharias, quia fons de domo David egressus est in ablutionem peccatoris et menstruatæ⁶¹. De hoc fonte nobis fontes misericordiæ emerguntur, aquæ salientes in vitam æternam, ut hauriamus aquas de fontibus Salvatoris⁶². Venit circumcisiōnis Dominus et baptismi, ut qui se circumcidi dignatus fuerat, ad exhibitionem plenæ humilitatis sustineat baptizari. Sic, inquit, oportet nos implere omnem justitiam. In justitia designans humilitatem, quæ est plenitudo justitiæ. Venit ad aquas Jordanis, non ut aquis lavari indigeat, qui mundus est totus, non ut lavetur, sed et ut aquas lavet, et ut elemento vim

⁴⁸ Psal. 29. ⁴⁹ Isa. 61. ⁵⁰ Ibid. ⁵¹ Apoc. 1. ⁵² Baruc. 3. ⁵³ Psal. 47. ⁵⁴ Joan. 4. ⁵⁵ Math. 5.

⁵⁶ Cant. 5. ⁵⁷ II Cor. 4. ⁵⁸ Psal. 10. ⁵⁹ I Cor. 1. ⁶⁰ Eccles. 1. ⁶¹ Zachar. 13. ⁶² Isa. 12.

mundationis ac regenerationis per virtutem sui nominis, et ablutionem sui corporis potenter infundat. Cum autem per spiritum regeneremur in spem vitæ, per baptismum conteritur caput antiqui serpentis in aquis. Sed repullulat caput venenatum, radix amaritudinis et peccati. Infelix ego homo! semel baptismo ablutus sum, sed et vulnera primæ transgressionis ibi plene abluta et sanata sunt. Verum, quia primam fidem irritam feci, *putruerunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ* ⁶⁰. Ideo *ad meipsum anima mea conturbata est* ⁶¹, et in amaritudine animæ meæ recogito dies meos: nec est mihi remedium aut solatium. Recolens tamen, bone Jesu, quia propter nos, non propter te, descendisti in Jordanem, tuæ humilitatis memor, humiliabo me et descendam. Jordanis enim *descendens* interpretatur: *Propterea memor ero tui de terra Jordanis, descendens a monte modico* ⁶², a superbia vitæ, quæ brevis est et transitoria, et momentanea est. Descendit Naaman de curru superbiæ in aquas Jordanis, et sanatus est. Descendit superbus ad aquas humilitatis et pœnitentiæ, et mundatur. Septies lavit se Naaman in Jordane ⁶³: mihi misero et plusquam leproso non nisi semel baptizari permissum est, quoniam unus spiritus, et una fides, et unum baptisma ⁶⁴. Semel baptismo ablutus sum; sed ex quo pollui vestimenta mea, ut verbo beati Job utar, si lavero me aquis nivis ⁶⁵, si mundavero me nitro, aut herba Borith ⁶⁶, tu me, Domine, intingis sordibus; nam omnes justitiæ nostræ in conspectu tuo sicut pannus menstruatae ⁶⁷. *Et quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es* ⁶⁸? Si autem aliquo modo mundatus fuero, facile recidivabo; nec observabo me ab iniquitate mea. Duo enim me in præcipitium trahunt: inde conditio corrupta; hinc voluntas infirma. Ergo, quia virtus baptismi in me semel officio suo functa est, nec repeti potest, sola ablutio pœnitentialis mihi ad remedium superest.

Nam et pœnitentia est baptismus, non quod in ea sit baptismi iteratio; sed quia sepulturam criminum facit, et nos humilitati Christi conspeliens, complantans morti ejus in spem vitæ æternæ nos regenerat, ut simus quasi modo geniti infantes. Unde et caro Naaman, cujus ablutio nobis posita est in signum sapientiæ, in ætatis puerilis munditiam reparata est. Quidam pœnitentialibus aquis semel immersi, statim putant ab omnibus iniquitatibus esse mundi: sed non sufficit, nisi cum Naaman septies in Jordane laventur. Jejuna usque ad oris fetorem, flagella, contunde, ure corpus tuum ita ut ardeat, nihil agis, nisi pœnitentiæ spiritus septiformis assistat. Divites hujus sæculi, qui ducunt in bonis et deliciis dies suos, qui pœnitentiam vilipendunt, nonne videntur dicere quia me-

A liores sunt fluvii Damasci Abana ⁶⁹ et Pharphar omnibus aquis Israel, ut laventur in eis? Hæc est medicina unica post baptismum. *Medicinam*, dicit Salomon, *creavit Deus hominibus, et stulti despiciunt eam* ⁷⁰. Hæc est secunda tabula post naufragium. Christus nec indigebat pœnitentia, nec baptismo: tantum ut mundaremur baptizari voluit; et ut peccata nostra tolleret, more pœnitentium jejunavit et flevit, post jejunium venit ad Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. In baptismo Christi tota Trinitas innotescit. Pater auditur in voce, Filius in carne, Spiritus in columbæ specie. *Et vox*, inquit, *in cælo facta est: Hic est Filius dilectus in quo mihi*, etc. — *Vox Domini super aquas, Deus majestatis intonuit* ⁷¹; sed et Filius hodie suis discipulis innotescit. Unde et triplex apparitio sive revelatio in Ecclesia hodie celebratur. Apparet Chaldæis novæ stellæ indicio, et per eos hodie in gentibus nostræ fidei primitiæ consecrantur. Apparet Judæis non solum Joannis, sed Patris et Spiritus sancti testimonio, vim regenerativam ab aquis incipiens, divinam potentiam mutatione aquæ in vinum discipulis hodie manifeste declarat. Sicut Evangelium dicit: *Hoc est initium signorum ejus, et manifestavit se* ⁷². Erat natus, sed non notus: *in mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit* ⁷³. Et notandum quod mirabili consideratione divinæ sapientiæ stella testimonium perhibet soli ei qui est sol justitiæ, vox Verbo, columba Agno. Sicut agnus inter animalia, sic est inter aves columba simplicior; optimeque sibi conveniunt columba et agnus: ipse testimonio prophetæ, est *Agnus mansuetus qui portatur ad victimam* ⁷⁴; ipse est columba, sicut scriptum est: *Dissipata est terra a facie iræ columbæ* ⁷⁵. *Hic est*, inquit, *Filius meus dilectus in quo mihi complacui*; ipsum audite ⁷⁶. Vere complacet Patri in eo quod dicit: *Ego quæ placita sunt Patri meo, facio semper* ⁷⁷. Ipsum audite. Dei Filius, Verbum Dei, sermo omnipotens, qui sub muliere diu tenuerat silentium, accepta a Patre licentia, tandem loquitur: superbiæ nostram suæ humilitatis exemplo confundens, qui tardi sumus ad audiendum, veloces ad loquendum, dum prius volumus docere quam doceri; prius esse magistri quam discipuli, prius esse quam coesse. Descendamus itaque de curru superbiæ cum Naaman in Jordanem, ut lavemur septies pœnitentialibus aquis. *Septies enim cadit justus in die* ⁷⁸.

SERMO XI.

II. IN DIE PURIFICATIONIS B. MARIE.

Hodie templi Dominus defertur ad templum: hodie mater offert Filium Patri suo. Hæc est prima processio et non parva; quia puer noster adhuc parvulus est. Hic est Maria, Simeon justus, et

⁶⁰ Psal. 37. ⁶¹ Psal. 41. ⁶² Ibid. ⁶³ IV Reg. 5. ⁶⁴ Job. 14. ⁶⁵ IV Reg. 5. ⁶⁶ Eccli. 38. ⁶⁷ Psal. 28. ⁶⁸ Matth. 17. ⁶⁹ Joan. 8. ⁷⁰ Prov. 24.

⁶⁹ Ephes. 4. ⁷⁰ Job. 9. ⁷¹ Jer. 2. ⁷² Isa. 64. ⁷³ Joan. 2. ⁷⁴ Joan. 1. ⁷⁵ Jer. 11. ⁷⁶ Jer. 25.

Anna prophetissa, et Christus in medio qui offertur, qui recipitur, qui prophetatur, omnes justus, nullus peccator. Nunquid omnes peccatores renuit Deus? *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Domino in vobis*⁷⁹. Et quid est quod sancta, quod immaculata, quasi aliquid muliebri passa sit vel in conceptu, vel in partu muliebri infirmitatis quærit remedia, et legi subjicitur? Sed Filius pro matre respondet. *Sic, inquit, decet nos implere omnem justitiam*⁸⁰. Prima mulier mater omnium, et criminum, cum ad excusandas excusationes in peccato suo, culpam propriam in alium retorsisset, Mater Dei, mater misericordiæ ad exemplum filii sui quæ non rapuit solvit. Cumque extra necessitatem legis esset, quæ sine seminis susceptione filium pepererat, legis necessitati se subjicit. Venerant ambo legem implere, non solvere. Hodie sistitur Creatori fructus terræ sublimis. Christus purgationem peccatorum faciens, matrem Virginem legem aliarum subire sustinet, ut nos exemplo humilitatis informet. Hodie per manus maternas et virgineas offertur in templo, per manus Judaicas et sacrilegas offerendus in cruce. Hodie suscipiunt eum brachia Simeonis justus: erit quando suscipiunt eum brachia diræ crucis, et tunc erit secunda processio. Hoc sacrificium matutinum, illud vespertinum. Utroque oblatum est, quia ipse voluit. Quæcunque enim voluit fecit. O quam beatum reputare se potest, qui diem suæ purificationis implevit! Simeon non solum dies purgationis, sed expectationis implevit, ut jam mereatur videre Christum Dominum, ut dimissus in pace, in idipsum dormiat, et in pace illa quiescat, quæ exsuperat omnem sensum. Purgatio nostra est in aqua et sanguine, in spiritu et igne. Per aquam et sanguinem, sicut Joannes testatur: *Hic est, inquit, qui venit per aquam et sanguinem*⁸¹. Et idem: *Ipse baptizabit in spiritu et in igne*⁸². Est et alia purgatio terribilior in spiritu judicii et spiritu ardoris⁸³. Vis audire de aqua? In aqua baptizavit, in aquis pedes lavit, aquas ab oculis fudit. De sanguine non est dubium, quem multipliciter fudit, ut lavaremus stolas nostras in sanguine Agni. De spiritu legi quia gratia Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis⁸⁴. Datus est etiam ignis ad purgationem, sive Spiritus sanctus in igneis linguis⁸⁵. Purgat ergo Dominus aqua ablutionis, sanguine passionis spiritu sanctificationis, igne perfectionis; sed et igne tribulationis. *Transivimus, inquit, per ignem et aquam, et eduxisti nos in refrigerium*⁸⁶. Hic est cereus, hæc est candela super candelabrum ponenda; adhuc tamen sub modio constituta, sufficiens ad illuminationem Judæorum, ad revelationem gentium, ad salutem omnium populorum. Huic cereo mater ceram con-

tulit; lumen vero Pater luminum ministravit. *Isie est qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*⁸⁷. *Accedite ad eum, et illuminamini*⁸⁸, ut videatis figuram in imagine, spectem in splendore, lumen in lumine. Ipse est splendor, figura et substantia Dei. Ipse de tenebris nos eduxit in admirabile lumen suum, ut filii lucis simus, qui eramus filii tenebrarum. Testimonium perhibet lumen de Lumine, stella de Sole. Gratias tibi, Deus, qui dixisti lumen de tenebris splendescere, et illuxisti cordibus nostris ad illuminationem scientiæ, in faciem Christi Jesu⁸⁹.

Quanto gaudio! quanta exultatione putatis hodie gratulari animas Magorum in conspectu Dei, in splendoribus sanctorum, dum vident in palatio cæli, et adorant in throno majestatis quem olim viderunt in Bethlehe in modica civitate in diversorio, in præsepio parvulum vagientem in cunis! Quem prius viderant parvulum et infirmum, modo vident perfectum in omni majestate et potestate, in diademate Patris sui gloria et honore coronatum, quasi Unigenitum Patris. Vide in istis modis profectus et ordinis processum. Procedunt a visione sideris ad visionem matutinæ lucis: inde ad videndum solem in meridie virtutis suæ. Sic proficiunt a conspectu pueri usque ad conspectum Dei. Hic est profectus justus, et progressus nascentis Ecclesiæ. Sicut Salomon dicit: *Justorum semita quasi, lux splendescens procedit, et crescit usque ad perfectum diem*⁹⁰. Quid mirum, si venerunt ad ipsum Luciferum? Stella enim orta ex Jacob illucebat cordibus eorum, et Lucifer ille qui nescit occasum.

Hodie non una sola stella, sed multæ, ad hujus pueri agnitionem nos ducit. Quot enim sunt eruditores justitiæ, tot sunt stellæ testimonio Danielis: *Qui ad justitiam, inquit, erudiant multos quasi stellæ in perpetuas æternitates*⁹¹. Ideo et Paulus vocat eos luminaria quæ lucent in medio nationis prævæ ac perversæ⁹². Dominus etiam luminum, cum disponderet lunam et stellas in potestate noctis: *Vos, inquit, estis lux mundi*⁹³. Et illud: *Sic luceant opera vestra bona coram hominibus, ut glorificent Patrem vestrum qui est in cælis*⁹⁴. Teste Salomone: *Dulce et delectabile est oculis videre solem*⁹⁵. Ego autem credo quod omnia desiderabilia, et omnia quæ excogitari possunt oblectamenta transcendere solem justitiæ nequeunt; sed non est datum Ippentibus oculis in illud admirabile lumen posse conspiciere. Si non possumus in rotam solis, nec in illud luminosum justitiæ corpus oculum mentis infligere (scrutator enim majestatis opprimetur a gloria), nec altiora nobis et fortiora debemus inquirere, dirigatur saltem oculus noster in lucem fidelium, et delectetur in splendoribus sanctorum. Sancti enim sunt montes, a quibus nos illuminat Deus testimonio

⁷⁹ Luc. 12. ⁸⁰ Matth. 3. ⁸¹ I Joan. 5. ⁸² Matth. 3. ⁸³ Isa. 4. ⁸⁴ Rom. 5. ⁸⁵ Act. 1. ⁸⁶ Psal. 65. ⁸⁷ Joan. 1. ⁸⁸ Psal. 33. ⁸⁹ II Cor. 4. ⁹⁰ Prov. 4. ⁹¹ Dan. 12. ⁹² Philipp. 2. ⁹³ Matth. 5. ⁹⁴ ibid. ⁹⁵ Eccl. 11

Prophetæ dicentis : *Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis* ⁹⁹. Et tu, frater, leva oculos tuos in montes, unde veniat auxilium tibi. Qui in tenebris estis, ad illum montem magnum *accedite et illuminamini, et facies vestræ non confundentur* ¹⁰⁰. Inter cæteros montes, per quos nos illuminat, montem magnum reputo iustum senem Simeonem qui non solum in Christi fide nos illuminat, sed illuminando confirmat. O senex fidelis, cuius laus in Evangelio, cuius senectus in misericordia Verbi, cum unicum portes qui portat omnia verbo virtutis, aperi nobis quam salubriter insinuabat se visceribus tuis, qui delectabiliter infundebat se animæ tuæ, suumque spiritum pectori tuo infuebat ille quem tu gestabas in ulnis. Nonne poterat Simeon respondere et dicere : Acceperam responsum a Spiritu sancto non visurum me mortem donec viderem Christum Dominum? Diu expectaveram; jam defecerant oculi mei in eloquium tuum dicentes : *Quando consolaberis me? Factus eram sicut uter in pruina* ¹⁰¹ : frigidus, aridus, marcidus, et despectus. Sed tandem memor fuisti, Domine, verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti ¹⁰². Jam in carne mea video Dominum Salvatorem meum : nec solum video, sed teneo et amplector. Jam me sentio calere de senectute mobida in salutem.

Renovata est ut aquilæ juventus mea ¹⁰³. Jam irreverberata acie solem justitiæ contempro. *Fidelis Dominus in omnibus verbis suis* ¹⁰⁴; viderunt oculi mei salutem meum. Video te in vultu meo, in carne mea; videbo te in vultu tuo et gloria tua, ubi erit plena jucunditas, et plena in jucunditate satiety, quia vultum tuum, Domine, requiram, *satiabor cum apparuerit gloria tua* ¹⁰⁵. Vidi Dominum, et salva facta est anima mea. Vidi et video; nec dimittam te donec dimittas me in pace. *In pace in idipsum dormiam et requiescam* ¹⁰⁶. Non solum Simeoni datum est videre et portare, et amplecti Dominum, sed omnibus his, qui in veritate diligunt Spiritum. Qui Christum tenent, amplectuntur, et fervent in desiderio animæ suæ in sancta, atque devota et optabili servitute. Qui cum sponsa dicere possunt : *Dilectus meus sicut fasciculus myrrhæ inter ubera mea commorabitur* ¹⁰⁷. Hic est de quo prædixerat Malachias : *Ecce veniet ad templum sanctum suum dominator Dominus, et Angelus testamenti quem vos vultis* ¹⁰⁸. Quæritis, o Judæi, et non quæritis; vultis et non vultis. Si quæritis, quærite; convertimini, et venite. Quæritis, qui vos liberet a servitute hominum, non dæmonum; qui terrena conferat, non æterna. Ecce hic est quem quæritis, cui omnes prophetæ testimonium perhibent : *Hic est Deus noster, et non æstimabitur alius ab eo* ¹⁰⁹, ipse reget nos in sæcula ¹¹⁰. *Suscipivus hodie, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui* ¹¹¹. Templum

Dei est habitatio gloriæ ejus, templum est uterus virginalis, templum est corpus Christi, templum est illud ædificium Salomonis, quod destruendum Christus quandoque prædixit, quia merito destruendum erat; nimis enim angustum fuerat et modicum, et ideo cultu tantæ majestatis indignum. *Ædificet tibi, Domine Jesu, templum amplioris gratiæ populus acquisitionis ab ortu solis usque ad occasum; palatium tuæ majestati ædificet, Ecclesiæ Redemptor, ut sit secundum nomen tuum, Deus, ita est laus tua in fines terræ* ¹¹². Tu vero, qui hodie offeris in templo, Christe Jesu, qui es templi Dominus, illuminatio mea et salus mea, qui illuminas lucernam meam per fidem, et agnitionem veritatis tuæ, illumina tenebras meas; nec enim video, aut intelligo omnes excessus meos : nam delicta quis intelligit? Circumdederunt me mala, quorum non est numerus, et non potui ut viderem. Illumina nos, Domine, quo mundi hujus tenebris carere valeamus, et pervenire ad patriam claritatis æternæ. Exaudi nos, Pater luminum et illuminator cordium; illumina tenebras nostras ut placeamus coram te in lumine viventium, qui es figura et splendor substantiæ Dei Patris, Jesu Christe, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XII.

IN EADEM PURIFICATIONE.

Suscipimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui ¹¹³.

Hodie, dilectissimi fratres, susceptus est Dominus, et oblati in templo : hodie debitum suæ purificationis implevit purissima Christi mater. Moyses enim in lege præceperat quod si mulier concepto semine filium peperisset, septem diebus immunda esset, et octavo die circumcideretur puer; postea triginta tribus diebus mulier a templi abstineret ingressu, et quadragesima die puerum cum hostiis offerret in templo ¹¹⁴. Notate verba, et in verbis mysteria. Videte quanta cautela et circumspectione usus est Moyses in his verbis. Si dixisset, Mulier quæ peperit masculum septem diebus immunda erit, ergo beatissimam quæ paritura erat masculum indicasset immundam. Ideo præmisit, Mulier quæ, *suscepto semine*, peperit masculum. Igitur beatam Virginem manifeste exceptit. Ipsa enim sola est quæ virgo peperit, quæ non de semine, sed gratia et sanctificatione concepit. Nonne ergo poterat dicere sanctissima Virgo, cum duceretur ad templum : Quid mihi est opus sanctificatione, quæ semine polluta, aut partu immunda non fui? Quid mihi opus est ingressu templi, quæ facta sum templum Spiritus sancti? Quid opus est mihi vel Filio meo his oblationibus, qui se oblaturus est in ara crucis ut redimat universos? Noli

⁹⁹ Psal. 75. ¹⁰⁰ Psal. 53. ¹⁰¹ Psal. 118. ¹⁰² ibid. ¹⁰³ Psal. 102. ¹⁰⁴ Psal. 144. ¹⁰⁵ Psal. 16. ¹⁰⁶ Psal. 4. ¹⁰⁷ Cant. 1. ¹⁰⁸ Malach. 3. ¹⁰⁹ Baruch. 3. ¹¹⁰ Psal. 47. ¹¹¹ ibid. ¹¹² ibid. ¹¹³ Psal. 47. ¹¹⁴ Levit. 12.

hæc dicere, mater sancta: esto in mulieribus sicut una ex illis. Memento quia et Filius tuus, qui sine peccato erat, voluit circumcidi. Venit enim legem adimplere, non solvere. Ingredere templum, Virgo benedicta, offer benedictum fructum ventris tui, offer primitias nostræ benedictionis, offer fructum terræ sublimem, hostiam sanctam, Deo placentem, reconciliationem nostram. Erit quando non offeretur in templo, nec in Jerusalem, sed extra Jerusalem. Erit quando non offeretur inter brachia Simeonis, sed inter brachia crucis. Veniet des, quando non redimetur avibus, sicut hodie, sed ipse nos redimet in sanguine suo, quia ipsum redemptionem misit Dominus populo suo. Illud enim erit sacrificium ves pertinum: istud est sacrificium matutinum. Gaudeas, mater, in sacrificio matutino, quia in vespertino dolebis, *et tuam ipsius animam pertransibit gladius* ¹⁰; *ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum lætitia* ¹¹. Et in hoc, et in illo sacrificio oblatus est, quia ipse voluit. Gaude, mater, et exsulta satis filia Sion, gaude et canta virginitatis epithalamicum canticum novitatis. Audi, Virgo, et inclina aurem tuam, quia Anna et Simeon cantant tecum: Simeon justus canticum justitiæ: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum, et c.* ¹² Anna canticum continentis. Canta et tu canticum pudicitis, canticum novum, canticum inauditum, canticum virginitatis et secunditatis, canticum humilitatis, canticum gloriæ et beatitudinis. *Ecce, inquit, ex hoc beatam me dicent omnes generationes* ¹³. Vere omnes generationes, quia sicut unguentum effusum est nomen tuum ¹⁴, et memoriale tuum in omni generatione et generationem. Nusquam est hodie, fratres, des salutis, nisi per Virginem. Hæc est enim unica mediatrix nostra, et interventrix ad Filium. Peccatores eramus, et ad Patrem vergebamur accedere. Terribilis est enim super *reges terræ, qui aufert spiritum principum* ¹⁵; *respicit terram et facit eam tremere; tangit montes et fumigant* ¹⁶, dedit nobis Christum Filium suum. Quid non obtineat apud Patrem talis Filius? Exauditur pro reverentia sua: sed ipse cum sit Deus, intercessione opus est apud eum. Habemus autem beatam Virginem, in qua nil terribile est; nam in ipsa est plenitudo gratiæ, et puritas humanæ vitæ. Exaudiet pro nobis matrem Filius; offeret mater Filio suo preces nostras. Filio, inquam, suo, quem hodie obtulit in templo, ut et nos suscipiamus misericordiam ejus in medio templi sui.

Quæ est, fratres, hæc misericordia, quam hodie suscepimus; nam multæ sunt misericordiæ ejus, et miserationum ejus non est numerus. Si recogitem communem nostræ redemptionis processum, septem misericordias invenio. Si considerem quotidianam et singularem uniuscujusque redemptio-

nem, septem miserationes invenio. Opus enim misericordiæ quod Deus creavit hominem, ut enim suæ gloriæ faceret participem et consortem. Peccavit homo et æterna morte se dignum constituit; inventa est enim iniquitas ejus ad odium; eum tamen Deus æternaliter non damnavit. Et hæc est secunda misericordia. Tertia misericordia fuit, quod nobis qui eramus sub maledictione, benedictionem in semine Abrahamæ repromisit. Quarta misericordia fuit, quia nobis sine lege vagantibus, ad disciplinam et ad correctionem per Moysen legem dedit. Quinta, quia cum essemus in multa desolatione, et penderemus sub incertitudine spei, nos per prophetas suos variis consolationibus confortavit. Sexta, quia non angelicam naturam, sed conformitatem nostræ miseris nostræque deformitatis elegit. Septima est, quia ipsum incarnatum suscepimus in medio templi sui. Hæc est misericordia illa magna de qua dicitur: *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam* ¹⁷, quia ipsa est complementum omnium aliarum. Quia enim Christus sitiit, quod esuriit, quod opprobria, quod clavos, quod lanceam, quod mortem in cruce sustinuit: hæc omnia procedunt de nativitate ipsius; hæc omnia sunt hujus misericordiæ accessio et sequela. Secundum singularem uniuscujusque statum septem alias miserationes invenio. Prima est, quia cum demones opportunitatem peccandi offerunt, Dominus impedit ne mala voluntas veniat ad effectum, tollitque *Dominus virgam peccatorum desuper sortem justorum, ut non extendant justi ad iniquitatem manus suas* ¹⁸. Secunda misericordia est, quod nos continue peccantes offendimus Dominum, et peccata peccatis adjungimus, et tamen Dominus patienter sustinet, et ad penitentiam nos exspectat. Juxta David: *Hæc fecisti et tacuit* ¹⁹. Et in Isaia: *Non cogitasti in corde tuo, quia ego vir tacens, et quasi non audiens* ²⁰. Tertia misericordia fuit, quia commovit Dominus ad penitentiam cor nostrum, ut penitentes recogitemus in amaritudine dies nostros, secundum quod legitur: *Commovisti terram et conturbasti eam; sana contritiones ejus, quia commota est* ²¹. Quarta misericordia est, ut cupiamus desiderare et velle quod ex humana infirmitate desiderare non possumus. *Concupivi, dicit Psalmista, desiderare justificationes tuas in omni tempore* ²². Quinta, stabilire in proposito sanctitatis, juxta illud: *Statuisti supra petram pedes meos* ²³. Sexta misericordia est oblivisci omnium mundanorum, et proficere, et proficisci in obedientiam et observantiam mandatorum Dei. Sicut Apostolus dicit: *Eorum quæ retro sunt oblitus ad anteriora me extendo* ²⁴. Septima est, cum Christum suscipimus in medio templi sui, imo cum ipse nos suscipit in medio templi sui, tunc Christi templum efficiamur. Sicut Apostolus dicit:

¹⁰ Luc. 2. ¹¹ Psal. 29. ¹² Luc. 2. ¹³ Ibid. ¹⁴ Cant. 4. ¹⁵ Psal. 75. ¹⁶ Psal. 103. ¹⁷ Psal. 50. ¹⁸ Psal. 124. ¹⁹ Psal. 49. ²⁰ Isa. 57. ²¹ Psal. 59. ²² Psal. 118. ²³ Psal. 39. ²⁴ Phil. 5.

Templum Dei sanctum est, quod estis vos ²⁵. Si enim sic eum susceperimus in corde nostro, in medio templi nostri, securi sumus, quia cum venerit Iudex vivorum et mortuorum, ipse nos suscipiet in medio templi sui, in splendoribus sanctorum, in jucunditate quæ non deficit, in gloria quæ non transit. Quam nobis præstare dignetur qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIII.

IN SEPTUAGESIMA.

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, cui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam ²⁶.

Quanta audivimus et cognovimus, ea et patres nostri annuntiaverunt nobis ²⁶. Quanta mandavit Deus patribus nostris nota facere ea filiis suis. Vineam Domini Sabaoth populus Dei est qui propter varias iniquitates suas Deum sæpe ad iracundiam provocavit. Dedit itaque in conculcationem vineam suam, et ideo frequenter occurrit nobis in lectione divina a quibus vastata est vinea Domini. Nunc enim premitur populus Israel sub Pharaone jugo gravissimæ servitutis; sed multæ sunt misericordiæ Domini. Clamat ad Dominum populus, et per Moysen liberatur. Cœpit iterum populus deviare a viis Domini, deditque illos Dominus in manus Chusan Rasathaim, et clamaverunt ad Dominum, et per Othoniel fratrem Caleph liberati sunt ²⁷. Iterum deviantes a viis Domini dati sunt in manus Eglon regis Moab, et Ammonitarum: et clamaverunt ad Dominum: et suscitavit eis Aioth filium Gera filii Gemini, qui liberavit eos ²⁸. Item oppressi sunt a Jabin rege Chanaan, et liberavit eos per Delboram uxorem Barach ²⁹. Iterum erraverunt coram Domino, et tradidit eos Dominus in manus Madian et Amalech, sed ad pœnitentiam revertentes, per Gedeonem liberati sunt a Domino, in lampadibus, et tubis et hydriis ³⁰. Quare loquerer de Jephthe, de Samsone, de David, et de cæteris per quos Dominus magnificavit misericordiam suam cum populo, et cum vinea sua, quoties populus voluit reverti ad cor, et agere pœnitentiam de commissis? Nihil est quod ita emolliat et mitiget indignationem omnipotentis Dei sicut humilitas pœnitentis. Quid enim faciet summus Iudex, cum viderit peccatorem in seipsum exercere iudicium, et punire proprium in seipso delictum? Evacuatae sunt partes iudicis; nec jam exsequetur vices iudicantis, sed officium advocati: et qui peccanti intentabat pœnam, pœnitenti statim accumulabit gratiam. Ideo mittit Dominus hodie operatores in vineam suam, ut doceatur populus ejus dignos fructus pœnitentiæ agere, et sic flagella Domini decinare. Ita in Evangelio circa infructuosam ficul-

neam stercora jubentur apponi, et cultura permittitur adhiberi, ut fructum faciat per vilitatem pœnitentiæ et sarcum disciplinæ ³¹. Apostolus dicit: *Si nos ipsos dijudicaremus, non utique iudicaremur: cum autem iudicamur, a Domino corripimur* ³². Ut ergo populum suum corripere Dominus, ut ad humilitatem pœnitentiæ provocaret, permisit eum septuaginta annis sub rege Assyriorum servitute gravissima detineri. Tempus istud septuagenariam illam servitutem manifeste designat; nam et tota vita hæc quæ per septenarium ducitur, vix septuaginta annos excedit: *si enim octoginta anni, amplius labor et dolor* ³³: tota, inquit, vita hæc servituti deputata est. Sicut liberatus Job dicit: *O quam grave jugum servitutis super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem reversionis in matrem omnium* ³⁴.

Simus itaque et nos memores servitutis nostræ, humiliantes nosmetipsos sub potenti manu Dei, captivantes omnem intellectum nostrum in obsequium Christi. Filii Israel suspenderunt organa sua in salicibus; nec enim decebat cantare canticum Domini in terra aliena ³⁵. Nos in istis septuaginta diebus *Gloria in excelsis Deo, Alleluia*, et cætera novitatis cantica subicemus. Completis siquidem septuaginta annis, redierunt in Jerusalem sub Jesu sacerdote magno: et nos post illos septuaginta dies resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, et in ejus resurrectione nostræ liberationis gratiam expectamus. Tunc redibunt cantica novitatis, quia peccati vetustate per pœnitentiam deposita, resurgemus in spem vitæ æternæ. Tunc de vinea Domini Sabaoth dabitur nobis vinum novum, quod in utribus novis reponendum est, non in veteribus, ne rumpantur. Invitatur ad vineam Domini, et in ea præcipimur laborare. Qui fingit laborem in præcepto, mercedem constituit in labore. Nulla ætas excipitur, non est personarum acceptor Dominus: et eos qui mane veniunt, et eos qui tarde accedunt, recipit. Denarius enim, id est vita æterna, unicuique laboranti redditur ³⁶. Et hæc est merces sanctorum, quam Dominus fidelibus suis a sæculo repromisit. Quam nobis et vobis conferre dignetur, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum: Amen.

SERMO XIV.

IN QUADRAGESIMA.

Convertimini ad me in toto corde vestro in jejuniis et fletu, et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra ³⁷.

Scit nos esse aversos a se, qui ad se converti nos admonet. Sed quo convertemur? quocumque convertam, sive ad dexteram, sive ad sinistram, sive ascendam in cælum, sive descendam ad infernum, Domine, tu ubique es, qui omnia implet; sed con-

²⁵ 1 Cor. 3. ²⁶ Matth. 20. ²⁷ Psal. 77. ²⁸ Judic. 3. ²⁹ ibid. ³⁰ Judic. 4. ³¹ Judic. 7. ³² Luc. 13.
³³ 1 Cor. 10. ³⁴ Psal. 89. ³⁵ Eccli. 40. ³⁶ Psal. 136. ³⁷ Matth. 20. ³⁸ Joel. 2.

verti præcipimur corde, non corpore. De hac conversione loquitur Osea, et dicit: *Convertere, Israel, ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniquitate tua; aufer iniquitatem, et accipe bonum* ³⁸. Quoniam aversi et perversi fuimus, converti præcipimur et reverti. Sicut animæ dicitur in persona sponsi: *Revertere, revertere, Sunamitis; revertere, revertere, ut intueamur te* ³⁹. Bonum est converti a malitia ad innocentiam, a gaudio peremptorio ad luctum salubrein, a superbia et inflatione vento ad spiritum mansuetum et humilem. *Convertimini*, inquit, *in toto corde vestro*. Ingenti enim pœnitentiæ viam primo necessaria est cordis contritio et humiliati devotio; quia vero ciborum affluentia erexit in superbiam et lasciviam carnem nostram, necesse est ut in jejuniis convertamur. Qui enim pro Christo jejunat, reficietur a Christo in illa mensa cœlesti, quam præparavit Deus diligentibus se. Est otiam conversio facienda in fletu, ut aquis pœnitentialibus lavetur facies deformata peccatis. Quantæ enim virtutis et efficacix sint lacrymæ pœnitentis, declarat Petri reconciliatio, Lazari resuscitatio, et sanctificatio illius nominatissimæ peccatricis.

Converti etiam nos oportet in planctu, et nos a gaudio suspendamus; et in amaritudine animæ nostræ recogitemus dies nostros, tempora quæ perdidimus peccando, per pœnitentiam redimamus. Nam in his tribus, jejuniis, fletu et planctu, notantur cordis contritio, confessio et satisfactio. De primo dicitur: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*, etc ⁴⁰. De secundo dicitur: *Dixi, Confitebor Domino; et tu remisisti* ⁴¹. De tertio dicitur: *Labovavi in gemitu meo* ⁴². Jejuniis carnis petulantia refrenatur, fletu et planctu purgatur anima se in eis mortificans, et quasi complantata similitudini mortis Christi, convertitur in ærumna sua, et ærumna ejus vertitur in gratiam et in gloriam, quia *gratiam et gloriam dabit Dominus* ⁴³. His modis possumus sanctificare jejuniis, sicut Dominus admonet per prophetam: *Sanctificate*, inquit, *jejunium* ⁴⁴. Jejuniis sanctificare est jejunare in sanctitate et justitia coram Deo, non coram hominibus, sicut hypocritæ tristes ⁴⁵. Formam et modum jejunii Dominus nobis aperit, dicens: *Hoc est jejunium quod elegi: Dissolve colligationes impietatis, humiliter confitendo, solve fasciculos deprimentes, devote satisfaciendo; dimitte eos qui fracti sunt, liberos, misericorditer indulgendo; frange esurienti panem tuum, et egenos vagosque induc in domum tuam*, etc, peccata elemosynis redimendo ⁴⁶. Da pauperi panem terrenum, ut habeas cœlestem; commoda terram, ut possideas cœlum. Per hoc quod dicit: *Solve, dissolve, disrumpe*, vocat peccata quædam levia, quædam gravia, quædam gravissima:

A nam et quidam suscitantur extra portam, quidam in lecto, quidam in monumento, in voluntate, in actu, in consuetudine, in ultimo Dominus infremis spiritu, turbat se, lacrymatur, et clamat: *Lazare, veni foras* ⁴⁷.

Nolite, inquit, *fieri sicut hypocritæ tristes* ⁴⁸. Non reprobatur Dominus tristitiam cordis, sed oris; non tristitiam pœnitentialem, sed hypocriticam et superficialem, quia, juxta verbum Salomonis: *Cor sapientis ubi tristitia* ⁴⁹. Quia nos invitat per confessionem, per jejuniis, per fletum et planctum, ne absorbeamur a tristitia, et ne a superficiali mœstitia meritum jejunii perdamus sicut hypocritæ, ad spirituale gaudium nos hortatur: *Hilarem dantorem diligit Deus* ⁵⁰; *omnisque adeps Domini est jure perpetuo* ⁵¹: in quo notatur quia nullum sacrificium Deo acceptum est, nisi ex hilari devotione procedat. Unde et ungi præcipitur caput nostrum ⁵². Caput nostrum Christus est; licet hoc caput unctum esset a Patre oleo lætitiæ præ participibus suis ⁵³, Maria tamen Magdalenæ illi unctioni suum unguentum superaddidit. Cumque discipuli murmurarent, ille qui hodie caput ungi præcipit, excusat et commendat unguentum ⁵⁴. In capite plenitudo spiritualis unguenti descendens non solum in barbam, sed in oram vestimenti ⁵⁵; nam *de plenitudine ejus omnes accepimus* ⁵⁶. Caput itaque ungere est omnes affectiones nostras cum gratiarum actione in ipsum refundere; ille enim jejunat et ungit caput suum, qui delectatur in afflictione corporis propter Christum. Ille autem seipsum et non caput suum ungit, qui sæcularis auræ favorem ex operibus suis quærit, qui dum jejunat et venatur jejuniis suo populares jactantias, caput suum oleo peccatoris impinguit. Procedit ulterius propheta, et dicit:

Scindite corda vestra, et non vestimenta vestra. In vestimentorum scissione Judaicæ superstitionis dicitur designatur; qui enim scindere corda non poterant, vestimenta scindebant. Nos autem scindere, id est dividere corda nostra oportet, ut secundum divisiones gratiarum susceptibilia sint divinum charismatum. Servet unusquisque, et non scindat vestimenta sua, ne ambulet nudus in via. Servet, obsecro, vestem illam quæ operit multitudinem peccatorum, charitatem dico, per quam remissæ sunt iniquitates, et multorum tecta sunt peccata. Scindamus corda nostra per misericordiam, compatiendo afflictis, quoniam, juxta verbum Apostoli, nisi compatimur, non conregnabimus ⁵⁷. Scindantur per pœnitentiam et confessionem, ut excurrat putredo de vulnere cordis, et superveniens novitas auferat sanie vetustatis. Toties corda nostra scindimus quoties per compassionem proximo condolemus. quoties elemosynam ex affectu largimur. Est autem

³⁸ Ose. 14. ³⁹ Cant. 6. ⁴⁰ Psal. 1. ⁴¹ Psal. 31. ⁴² Psal. 6. ⁴³ Psal. 85. ⁴⁴ Joel. 1. ⁴⁵ Matth. 6. ⁴⁶ Isa. 58. ⁴⁷ Joan. 11. ⁴⁸ Matth. 6. ⁴⁹ Eccle. 7. ⁵⁰ II Cor. 9. ⁵¹ Levit. 3. ⁵² Matth. 6. ⁵³ Psal. 44. ⁵⁴ Matth. 26. ⁵⁵ Psal. 52. ⁵⁶ Joan. 1. ⁵⁷ Rom. 8.

eleemosyna et spiritualis, et corporalis. Spiritualis, quæ proximum peccantem corrigit, odientem diligit, et in se peccanti dimittit. Est et corporalis eleemosyna, quæ in sex operibus misericordiæ consistit. Hæc opera sunt sex hydræ nuptiales, sex filii Liæ, sex fratres David, sex gradus in lectulo Salomonis, per quos Salomon verus pacificus in nos ascendit, cum a nostra pravitate conversos, et ad se reversos, ad amorem et contemplationem suam ascendere facit. Cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XV.

IN EADEM QUADRAGESIMA. — DE FACIENDA POENITENTIA.

Christus hodie in schola eruditionis evangelicæ per filium prodigum⁸⁸ nobis competentissime proponit poenitentiae et humilitatis exemplum. Qui cum afficeretur gravissima fame, cogitavit redire ad patrem, et inter mercenarios unus esse. Quis est qui dilapidat omnia bona vivendo luxuriose, nisi peccator quilibet, qui bona gratuita et naturalia peccando corrumpit et perdit? Sed reversus ad cor, et iustitiam incipiens esurire, humiliat se in oculis suis, et de filiali dignitate ad mercenarii sortem devota humilitate descendit. *Benti* quidem sunt, qui *esuriunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur*⁸⁹. *Esurientes, inquit, implevit bonis*⁹⁰. Qui enim divitias temporales appetunt, non satiabuntur eis. Hæc est aqua de puteo Samaritæ, de qua qui biberit, sitiet iterum⁹¹. Hæc aqua non reficit, quia non sufficit. *Divites eguerunt, et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono*⁹². Cibus autem iustitiæ dum plus appetitur, plus dulcescit. Unde ille qui factus est nobis a Deo sapientia et iustitia dicit: *Qui edunt me, adhuc esurient; et qui bibunt me, adhuc sitient*⁹³. Non est tamen ita insatiabilis appetitus iustitiæ, sicut amor pecuniæ; nam in istis est appetitus sine satietate, in illa est satietas sine attædiatione. Unde Propheta: *Ego in iustitia apparebo in conspectu tuo: satiabor, cum apparuerit gloria tua*⁹⁴. Qui ergo esurit in præsentem, satiabitur in futuro. Sed nunquid omnes illi esuriunt iustitiam qui desiderant esse iusti? nequaquam. Sunt enim plerique mali, qui desiderant esse iusti; sed victi et vincti peccandi consuetudine adhuc pascunt porcos, nec revertuntur ad Patrem, desiderant et suspirant non amare quod amant: et compuncti ad iustitiam, delectationem peccati amplectuntur, nec recedunt a malo qui ad bonum desiderio fervent. Quod compunguntur ad bonum, quædam gratia est vocationis, non justificationis. Iustitia enim non affectu æstimanda est, sed effectu et consensu. *Quæ, inquit Apostolus, participatio est iustitiæ cum iniquitate, aut quis consensus tem-*

*perdit, et iustitiæ consentit, iam iustitiam esurit, iam ad Patrem reverti proponit, iam pedem in viam rectam posuit, et ad meliora suspirans dicit: Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas*⁹⁵. Et licet desideret, amplius tamen appetit dicens: *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore*⁹⁷. Laborat ad perfectum, ut veniat ad perfectum. Videt enim Pater suus a longe, quoniam *longe a peccatoribus salus*⁹⁸: sed venienti et lætundus accedenti occurrit. De tali cursu loquitur Isaïas: *Occurristi, inquit, lætanti, et facienti iustitiam, in viis tuis recordabitur tui*⁹⁹. Pius Pater, si juxta meritum responderet, oculos suos declinaret ab eo, ad preces illius obsurdesceret, et ei turpitudinem præteritæ conversationis objiciens, ipsum graviter objurgaret. Sed humilitate filii fractus et victus, deponit durtiam, induit misericordiam et rigorem, quem meruerat filius, convertit in gratiam. Tardius est patri misericordiam impendere filio, quam filio patris misericordiam obtinere. Prævenit et anticipat preces filii revertentis, accelerat et occurrit, et cadens super collum filii, eum osculatur, et dicit:

*Cito proferte stolam primam, et induite illum: et date anulum in manum ejus, et calceamenta in pedes ejus: et adducite vitulum saginatum, et occidite, et manducemus, et epulemur, quia filius meus mortuus fuit, et revixit*¹⁰⁰. Stola est sanctificatio spiritus; anulus, fides; calceamenta, documenta doctrinæ. Vitulus, sacrificium altaris: solemnes epulæ, gaudium angelorum super peccatoris conversionem. Osculatur et amplectitur pater filium, insinuans per osculum et amplexum, quod eum in viscera paternæ pietatis recipit, quod ei se totum aperit, totum se inspirando effundit, ut sit unus spiritus cum eo, qui unum fuerat membrum cum meretricibus luxuriose vivendo. Eum suis inserit et complantat membris, qui membrum fuerat meretricis. Quid animi, obsecro, erat illi misero, imo illi beato et superbeato poenitenti inter amplexus et oscula pii patris, cum recalesceret, et respiraret cor afflicti, et pene desperati; cum ei cor mundum et spiritum rectum atque lætitiâ salutaris Pater infunderet? Cor hominis angustum est, et anima humana gaudium cœlesti plene capere non sufficit. Ideo liquefit anima ejus, et scinditur cor in seipsum contritione ac gemitu, et ignitas compunctiones de recordatione primæ miseræ et improvisæ lætitiæ concipiens, quia eas interiori continere non potest, in diluvio aquarum multarum mista cum dolore lætitiâ anima sese non capit: et in tantæ gratiæ dono liquefacta diffundit. Peccator igitur sive filius hinc pudore, et inde dolore, hinc gaudio et non amore in diversa distractus, lætitiâ

⁸⁸ Luc. 15. ⁸⁹ Matth. 5. ⁹⁰ Luc. 1. ⁹¹ Joan. 4. ⁹² Psal. 35. ⁹³ Eccle. 24. ⁹⁴ Psal. 16. ⁹⁵ II Cor. 6. ⁹⁶ Psal. 118. ⁹⁷ Ibid. ⁹⁸ 5. Ibid. ⁹⁹ Isa. 64. ¹⁰⁰ Luc. 15.

quæ illi offertur, non sufficit, et patrem non solum misereri, sed miserando gaudere compellit. O bone Jesu! o benigne! o amabilis! o amor Deus! o charitas Deus! si tanta sint solatia tua circa pœnitentes, quanta erunt gaudia tua circa regnantes? Hanc Patris affectionem vitæ suscitât humilitas filii, ipsa sola reconciliat filium suum Patri: nam, juxta Sapientis verbum, *custodia pacis est humilitas* ⁷¹. Noli homo superbire, quoniam superbis resistit Deus, et cum humilibus sermocinatio ejus. Humilia te ergo sub potenti manu Dei ut cum filio pœnitenti dicas Patri: *Pater, peccavi in cœlum, et coram te: Pater, jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis* ⁷². Nihil adeo te Patris gratia dignum facit, quam si gratia illius indignum te judices. Peccatum itaque tuum coram te sit semper. Et sicut Sapiens dicit: *De indulto et propitio peccato noli esse absque metu* ⁷³. Cum habueris gratiam filii, et cum omnia bene feceris, judica te inutilem servum. Sola enim humilitas est innocentiae fundamentum; profectus atque professus, custodia et disciplina virtutum. Ipsa est condimentum omnis justitiæ, et sine illa omnes justitiæ mæ quasi pannus menstruatae. Si quis in homine defectus est virtutum, humilitas totum supplet; si quid quod displiceat, humilitas totum redimit et excusat. Hæc est quæ laqueos ostensos Antonio sola pertransit, sola ei nos conciliat et commendat: qui pro nobis factus mitis et humilis corde ad humilitatem et pœnitentiam nos invitat Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVI.

IN EADEM QUADRAGESIMA. — DE LUCTU.

Mœror viri humiliabit eum, et sermone bono lætificabitur ⁷⁴.

Sapiens fructum et effectum mœroris insinuat; sed et uberrimam merendi gratiam et plangendi materiam habemus in nobis. Lugere possumus et debemus bona quæ amisimus, et mala quæ commisimus: ecce primum testimonium; pericula quæ sentimus, ecce secundum, tribulationes quibus urgemur, ecce tertium; terrorem futuri judicii, ecce quartum. Istam lugendi quadripartitam materiam Psalmista distinguit dicens: *Circumdederunt me dolores mortis, et torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Dolores inferni circumdederunt me, præoccupaverunt me laquei mortis* ⁷⁵. Dolores mortis persecutiones sunt, et pressuræ quas patimur: et sunt quædam præambula mortis. Responsum enim mortis habemus in nobis. Torrentes iniquitatis sunt impetus peccatorum; dolores inferni per se patent,

laquei mortis tentationes sunt et retiacula inimici. De malis commissis luget Propheta: *Multiplicatæ, inquit, sunt iniquitates mæ super capillos capitis mei* ⁷⁶. De bonis vero omissis admonuit: *Defecerunt in vanitate dies mei, et anni mei in gemitibus* ⁷⁷. Si aperiantur cataractæ capitis mei, et effundantur in lacrymas; si disrumpantur fontes aquarum, ut de abisso cordis mei per lacrymas inundet diluvium aquarum multarum, non potero lugere ad plenum mala quæ feci, dies quos perdi, qui iniquitatem quasi aquam ab adolescentia mea bibi. Sed et pro imminetibus mihi malis, et tentationibus importunis luctus mihi est, et dolor continuo cordi meo ⁷⁸: quoniam *repleta est malis anima mea* ⁷⁹, et *circumdederunt me malo quorum non est numerus* ⁸⁰. *Defixus sum in limo profundi* ⁸¹, quoniam *iniquitates mæ supergressæ sunt caput meum; sicut onus grave gravatæ sunt super me* ⁸². Tu autem, Domine Deus Sabaoth, *libera me ab iniquitate mea, et a peccato meo munda me* ⁸³. *Exitus aquarum deducant oculi mei* ⁸⁴. Da mihi luctum et lacrymas Petri, quibus apostasia ejus deleta est. Da mihi lacrymas Mariæ peccatricis, quibus ipsa mundata, et Lazarus resuscitatus est. Lacrymas dico, quæ vitæ Auctorem ad lacrymas compulerunt. Secunda lugendi materia est pressura tentationum, quæ nos circumquaque angustiant; aliæ supra nos, aliæ infra nos, aliæ circa nos, et omnes contra nos. In omnibus quæ cogitamus, quæ agimus, quæ dicimus, quæ acquirimus, quæ amittimus; in omnibus quæ placent, quæ displicent, quæ adjuvant, vel quæ nocent; in omnibus tentamur et affigimur. Denique totum tentatio est, quod sumus, quod vivimus. Sicut legitur: *Tentatio est vita hominis super terram* ⁸⁵. Et hoc est quod beatus Job dicit: *Homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis* ⁸⁶. Revera multæ sunt hominis miseriæ, qui in miseria nascitur, in miseria nutritur, in miseria consumitur. Miseria sumus intus pleni, foris miseria circumdati.

Inter has tentationum angustias, Paulus clamare compellitur: *Infelix ego homo! quis me liberabit a corpore mortis hujus* ⁸⁷? Et alibi: *Supra modum gravati sumus; ita quod tædent etiam nos vivere* ⁸⁸. Sed et Jonas dicit: *Irascor usque ad mortem* ⁸⁹. Elias etiam inter varias tentationes et pressuras petivit animæ suæ ut moreretur: *Sufficit, inquit, mihi; tolle animam meam* ⁹⁰. David quoque tentationum pondus prolebat cum lacrymis, dicens: *In increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem. Exaudi orationem meam, Domine, auribus percipe lacrymas meas* ⁹¹. Terrere nos potest expectatio futuri judicii, ubi erit in iudice severa æquitas, in tortoribus severa et inaudita crudelitas, in pœnis

⁷¹ Prov. 11. ⁷² Luc. 13. ⁷³ Eccl. 5. ⁷⁴ Prov. 12. ⁷⁵ Psal. 22. ⁷⁶ Psal. 39. ⁷⁷ Psal. 30. ⁷⁸ Rom. 9. ⁷⁹ Psal. 87. ⁸⁰ Psal. 39. ⁸¹ Psal. 68. ⁸² Psal. 57. ⁸³ Psal. 50. ⁸⁴ Psal. 118. ⁸⁵ Job 7 *juxta LXX.* ⁸⁶ Job 14. ⁸⁷ Rom. 7. ⁸⁸ II Cor. 1. ⁸⁹ Jonas 4. ⁹⁰ III Reg. 19. ⁹¹ Psal. 38.

intolerabilis et æterna anxietas. *Et quis poterit A sustinere diem adventus ejus, aut quis stabit ad videndum eum* ⁸⁸? *Quis enim habitare poterit cum igne devorante? aut quis habitabit cum ardoribus sempiternis* ⁸⁹? *Justus dicit: In me, Domine, transierunt iræ tuæ, et terrores tui conturbaverunt me* ⁹⁰. Hoc ultimum ad pœnam refertur æternam. *Job etiam dicit: Sagittæ Domini in me sunt; quarum inlignatio ebibit spiritum meum, et terrores militant contra me* ⁹¹. Quod dicit, *sagittæ Domini in me sunt*; hoc est *in me transierunt iræ tuæ*. Quod dicit, *terrores tui contra me*; hoc est *terrores tui conturbaverunt me*. Sunt tamen lacrymæ suaves et dulces, quæ de futuri gaudii expectatione procedunt. Unde Propheta: *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua* ⁹². *Quando veniam, et apparebo ante faciem Domini? fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte* ⁹³. Hoc est vinum lætitiæ, de quo dicitur: *Date vinum mœrentibus, et siceram his qui amaro sunt animo* ⁹⁴. Hoc vinum necessarium est nobis, ob frequentes infirmitates. Temperandum est tamen, ne ebrietatem inducat, et spiritum vertiginis, quem miscuit Dominus in medio Ægypti ⁹⁵. Expediit ergo ut poculum nosrum cum fletu misceatur, ut mœror viri eum humiliet. Patientia etiam attrita grandescit, et virtus in infirmitate perficitur. Sunt lacrymæ quæ de charitate hauriuntur, quasi de fontibus Salvatoris, quando animus ex desiderio cœlestium, quodam spirituali gaudio resolutus, in lacrymas diffluit et liquescit, et recordatione desiderabilium suorum mirabiliter interiori se effundit, ut possit dicere: *Hæc recordatus sum, et effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi usque ad domum Dei* ⁹⁶. Harum lacrymarum dulcedinem experimento cognoverat, qui languido amore dicebat: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est* ⁹⁷, scriptum est enim: *Emittet verbum suum et liquefaciet ea; stabit spiritus ejus et fluent aquæ* ⁹⁸. Dillecto ergo loquente, et Spiritu sancto flante, fluunt aquæ, quibus rigatur hortus deliciarum, ut fluant aromata illius. Hæ sunt aquæ mellifluæ, quibus fecundatur ager, cui benedixit Dominus; etenim cœli distillaverunt stillicidia super terram, quibus lætabitur germinans pluviamque voluntariam segregabit Deus hereditati suæ, ut euntes et flentes mittamus semina nostra. Venientes autem veniemus cum exultatione, portantes manipulos nostros, habentes de mœrore solatium, et de dolore plenitudinem gaudiorum, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVII.

IN EADEM QUADRAGES. DE OBEDIENTIA, CRUCE,
ET PASSIONE CHRISTI.

Christus factus est pro nobis obediens Patri usque ad mortem ⁹⁹.

Quanta sit obedientiæ virtus prius declarat Altissimus in universis quæ ab eo creata sunt. Postea in seipso, qui universalitatis creator est. Cœlum et terra, mare et omnia quæ in eis sunt, eum audiunt, et obediunt voci ejus. Terra ad nutum ipsius protulit herbam virentem, et lignum pomiferum juxta genus suum, etc.; quæ longum est dicere. Cœli diviserunt aquas ab aquis, et luminaria susceperunt; sed et luminaria vocata, juxta verbum prophetæ, dixerunt: *Adsumus* ¹⁰⁰. Et luxerunt ei cum jucunditate. *Mare et venti obediunt ei* ¹⁰¹. *Ignis, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus* ¹⁰². Verbum ejus facit omnia, quia verbo ejus facta sunt omnia. Omnia obediunt Altissimo et conserviunt. Sicut scriptum est: *Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia serviunt tibi* ¹⁰³. Solus homo qui ad hoc spiritualiter creatus erat, ut suo Creatori serviret, servire contemnit: ergo omnis creatura merito insurgebat pro Domino in accusationem et damnationem hominis, juxta illud Sapientiæ: *Pugnabit pro illo orbis terrarum contra insensatos* ¹⁰⁴. Et Ecclesiasticus: *Omnis factus tibi Factori deserviens, excandescit in tormentum adversus injustos* ¹⁰⁵. Sed Filius Dei vincens in sapientia malitiam, in humilitate superbiam: *Si horre, inquit, mihi servire detrectat, ego ei serviam, et pro eo ut eum a servitute redimam, faciam me servum, ut ejus onera portem, faciam me jumentum. Et ad Patrem loquens: Paratum, inquit, cor meum; paratum cor meum* ¹⁰⁶. Si vis hominem quidquam pati, paratum est cor meum pati. Si vis hominem flagellari, ecce pro eo in flagella paratus sum. Heu mihi! quis non timeat, quis non contremiscat, attendens pondus iniquitatis nostræ, cujus redemptio tantum pretium exigebat? Vere insanabilis plaga, et horrenda erat hominis damnatio, pro qua oportebat Filium Dei mori! O quam damnabilis erat iniquitas nostra, pro qua Christus toties sanguinem suum fudit! Fudit in circumcisione, fudit quando in agonia factus est, quando sudor ejus erat quasi guttæ sanguinis decurrentis in terram; fudit quando ligatus ad stipitem dorsum posuit ad flagella; fudit pedibus et manibus cruci affixus, fudit spinis in capite multipliciter punctus, fudit et lancea perforatus. Christus equidem ideo sanguinem suum multipliciter fudit, ut hi, qui de sanguinibus nati erant, qui stolam innocentie peccato polluerant, lavarent stolas suas in sanguine Agni. Aliter enim purgari non poterant, sicut Apostolus dicit: *Quem posuit Deus propitiationem per fidem, in sanguinem ipsius* ¹⁰⁷. Sic Agnus paschalis quarta decima luna vespere immolabatur ¹⁰⁸. Quod dicitur *luna quarta decima plenilunium* notat. Quod dicitur *ad vesperum*, occasum solis insinuat. Sol justitiæ Christus est; luna Ecclesia. Tendit sol, id est Christus ad mortis occasum; luna Id

⁸⁸ Malach. 3. ⁸⁹ Isa. 33. ⁹⁰ Psal. 87. ⁹¹ Job. 6. ⁹² Psal. 55. ⁹³ Psal. 41. ⁹⁴ Prov. 31. ⁹⁵ I a. 19. ⁹⁶ Psal. 41. ⁹⁷ Cant. 5. ⁹⁸ Psal. 147. ⁹⁹ Philipp. II. ¹⁰⁰ Baruch. 3. ¹⁰¹ Matth. 8. ¹⁰² 148. ¹⁰³ Psal. 148. ¹⁰⁴ Sap. 5. ¹⁰⁵ Sap. 16. ¹⁰⁶ Psal. 56. ¹⁰⁷ Rom. 5. ¹⁰⁸ Exod. 12.

est Ecclesia a so.e justitiæ illuminata, surgit in ortum. Factus est ergo obediens non solum usque ad beneplacitum Patris, sed usque ad mortis angustias, et ignominiam crucis. Ut enim de inferno ascenderet homo, Christus de cælo descendens ascendit in crucem. Et hoc est quod in Canticis sponsæ quandoque prædixerat : *Ascendam in palmam, et apprehendam fructus ejus* ⁶. Crux Christi, sive fides; crucis palma est, victoria est. *Hæc est victoria quæ vincit mundum* ⁷, quæ triumphat principem hujus mundi. Plane mors destructa est; et qui habebat mortis imperium, victus et ejectus est: Hanc palmam ascendit qui in cruce suspensus est, Christus Jesus, de quo Esdras propheta prædixerat: *Unxerat me, non sicut Patrem, qui liberavit nos de terra Ægypti stantes ante tribunal judicis, humiliasti me suspensum in ligno, et morti tradidisti me. De hoc eodem Moyses legislator: Erit, inquit, vita tua pendens ante oculos tuos* ⁸. Crux cum esset olim patibulum damnatorum, fructus illius erant timor, horror, ignominia et mors. Ex quo vero Christus ascendit in palmam, ex quo Agnus innocens ascendit victorioso in crucem, mutati sunt fructus ejus. Et ubi prius erant timor, horror, dolor, ignominia et mors, ibi hodie apprehendi possunt pax, honor, jucunditas, vita et gloria. Crux, quæ olim fuerat extremæ vilitatis et exquisitæ damnationis supplicium, hodie elevata est in magnificentia et gloria. Et de tormentis latronum translata est ad frontes imperatorum et regum; et ad capita summorum pontificum. Multi et admirabiles sunt fructus crucis: *Venite ad eam omnes qui laboratis et onerati estis* ⁹, qui lapsi et confracti et collisi estis. Quid etiam ita lapsos reparat? quid ita fractos consolidat? quid ita hominum morum sanctitatem et devotionem conservat? Quid tam pium, tam fidele, tam salubre, aut medicinale sicut memoriæ crucis Christi? quid ita peccatum interficit? quid ita potentiam hostis evacuat? quid ita omnem in homine malitiam crucifigit? Nihil dulcius, nihil acceptius, nihil amabilius aut suavius est illis, Christe, qui te diligunt, et qui pro amore tuo mortificationem crucis in sua carne circumferunt. O altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei, quam incomprehensibili et ineffabili artificio charitatis Christus in cruce cruciatus æternos exstinxit! De morte et miseria humana, vitæ et salutis confecit antidotum, ut miseria miseriam absorbeat, ut mors mortem deglutiat, et totus homo beneficio passionis Christi in gratiam et gloriam impassibilitatis assurgat. Hæc sunt mysteria: hæc sunt beneficia crucis; hæc est quæ eduxit filios Israel de Ægypto, quæ nos ab æterna captivitate redemit. Hæc est virga quæ devoravit dracones Pharaonis: hæc est quæ aquas de petra eduxit, quæ de corde lapideo pœnitentiales lacrymas effluere facit: hæc est quæ dulcoravit aquas

Marath, quia omnem dolorem suavissimum facit Domini memoria passionis. Crux equidem nobis est arca testamenti. Hæc est nobis propitiatorium exauditionis, vexillum salutis, titulus sanctitatis. Spes victoriæ sædus et arca divinæ gratiæ, character Christianæ militiæ, fundamentum fidei, subversio inimici, spoliatio inferni, scala cæli, janua paradisi, relevatio lapsorum, clausorum apertio, consolatio afflictorum, tutela corporum, armatura spirituum, salus viventium, vita mortuorum, liberatio captivorum, humilium consolatio et dejectio superbiorum, turris David, specula Sion, generalis omnium salus, unicum omnium et commune refugium. Super omnia, Christe Jesu, te nobis amabilem facit passio tuæ crucis, hic ostendisti quantum nos dilexeris. *Majorem enim charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* ¹⁰. Passio tua omnes evacuans passiones, propitiata est omnibus iniquitatibus nostris. Nihil adeo, fratres, ad mortem est, quod mors Christi non sanat. Ipse redemit per misericordiam suam Israel ex omnibus iniquitatibus suis. *Quoniam apud Dominum misericordia, et copiosa apud eum redemptio* ¹¹.

Sed quid faciet Christus inter lacrymas matris suæ, et discipulorum dolentium et suspirantium, inter opprobria exprobrantium et dicentium: *Alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere; si Filius Dei est, descendat nunc de cruce et, credimus ei* ¹²? Petrus dicit: *Propitius sis tibi, Domine* ¹³. Et discipuli: *Nos sperabamus quia ipse esset redempturus Israel* ¹⁴. Judæus exsultat et insultat ei, atque cæteris discipulis fugientibus, Petrus desperat et negat. *Usquequo peccatores Domine, usquequo peccatores gloriabuntur* ¹⁵? Tu qui respicis terram, et facis eam tremere, ostende potentiam tuam, ut sciant gentes quoniam est nomen tibi Dominus, tu solus altissimus es in omni terra. Porro dum venditur et dum traditur, dum ligatur, dum flagellatur, dum conspuitur, dum damnatur, dum cruci affligitur, dolorum et miseriarum suarum oblitus, sed misericordiarum recordatus: *Pater, inquit, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* ¹⁶. Jesu, Jesu! volat irrevocabile verbum tuum: non revertetur ad te vacuum, sed faciet ad quod misisti illud. O quam multus es ad ignoscendum, Domine! Judæi clamant: *Crucifige* ¹⁷; tu clamas: *Ignosce*. O quam magna est multitudo dulcedinis tuæ, Domine! ¹⁸ O quam confirmata est super nos misericordia tua, Domine? ¹⁹ O bone Jesu, o benigne, o amabilis, o desiderabilis, o suavis, o dulcis, o amor Deus, o charitas Deus! quam dulci, quam desiderabili torrente voluptatis potabis eos qui te diligunt, qui sic audientes et crucifigentes te perfundis oleo misericordiæ! Sane non est a sæculo facta oratio ita opportuna, ita temperata, ita tempori et necessitati accommodata. Nam in ipsa elevatione

⁶ Cant. 7. ⁷ I Joan. 5. ⁸ Deut. 28. ⁹ Matth. 11. ¹⁰ Joan. 15. ¹¹ Psal. 129. ¹² Matth. 27. ¹³ Matth. 16. ¹⁴ Luc. 24. ¹⁵ Psal. 93. ¹⁶ Luc. 23. ¹⁷ Joan. 19. ¹⁸ Psal. 30. ¹⁹ Psal. 116.

manuum tuarum Jesu, cum sacrificium matutinum in vespertinum transiret, in ipsa virtute incensi quod caelos ascendebat, terram operiebat, inferos respergebat, exaudiendus pro reverentia tua clamas : *Pater, ignosce eis, quia nesciunt quid faciunt.* In ira plebis Judaicæ sævientis suam Dominus avertit iram, et effudit gratiam. Hoc verbum gratiæ, verbum misericordiæ semper habendum in corde, semper habendum in ore. *Pater, ignosce eis, etc. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est* ¹⁷. *Nonne Deo subjecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum* ¹⁸. Et jam sapiens et intelligens misericordias Domini, securus sum, quia quem habebam judicem, habeo advocatum. *Pater, inquit, ignosce.* Quid, anima mea, mœrore consumeris? *Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?* ¹⁹ Nunquid consiliarius non est tibi? Nunquid resina non est in Galaad, et medicus non est tibi, tu qui tam pacifice locutus es crucifixoribus tuis : *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* ²⁰ : Loquere pacem in plebem tuam. Da voci tuæ vocem virtutis. *Sana animam meam, quia peccavi tibi* ²¹. *Dic animæ meæ : Salus tua ego sum* ²², tu qui es summe bonus, sine quo nullus bonus; qui es, sicut Apostolus dicit, imago Patris, forma pulchritudinis, signaculum sanctitatis ²³ : signa cor meum sub custodia tua, Deus cordis mei, et pars mea in æternum. Signa omnes qui signum crucis adorant, et te adorando honorant, qui es honor, virtus, et sapientia Dei, justitia, et redemptio et sanctificatio nostra ²⁴, Jesu Christe, qui es benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVIII.

IN CŒNA DOMINI.

Cum surrexit Jesu a cœna, misit aquam in pelvim, etc., ²⁵.

Initio Quadragesimæ nobis a Domino datum est in mandatis, ut jejunando lavarem facies nostras ²⁶. Hodie idem Dominus in schola evangelicæ disciplinæ verbo et exemplo nos docet invicem pedes nostros abluere. Nam cum ad imaginem suam Creator nos fecerit, per primam prævaricationem deformata est in nobis imago cœlestis. Ideoque lacrymis pœnitentialibus abluenda est, ut sicut per culpam terreni hominis imaginem portavimus, ita per pœnitentiam ad cœlestis imaginem reformemur. Apostolus ait : *Primus homo de terra terrenus ; secundus homo de cœlo cœlestis ; si autem portavimus imaginem terreni, portemus imaginem cœlestis* ²⁷. Terreni hominis imaginem Psalmista exprimens : *Homo, inquit, vanitati similis factus est* ²⁸, imago primi est Veritas, imago secundi est vanitas; nam in vanitate transeunt dies ejus sicut umbra pereunt

A Nihil adeo in nobis deformatum est quod pœnitentia non abluat, et reformet. Apostataverat Petrus ; sed apostasiam ejus lacrymæ deleverunt. Beata illa peccatrix septem possessa dæmonii, lacrymarum beneficio liberatur ²⁹. Lacrymæ Samuelis veniam impetraverunt. Lacrymæ oculos Tobix aperuerunt, et ab ejus nuru dæmonium expulerunt. Lacrymæ universitatis auctorem ad lacrymas compulerunt, atque suscitationem Lazari meruerunt. Hæ sunt aquæ calidæ quas invenit Ana filius Sebeon, cum custodiret asinos patris sui. De quibus Propheta dicit : *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam* ³⁰. Quia tamen non possumus evitare quin de pulvere humanæ conversationis aliquid contrahamus, præcipimus pedes abluere, ut post tempus pœnitentiæ jam peractæ non solum a criminalibus, sed etiam a venialibus omnino purgetur finis, et consummatio vitæ nostræ, quæ per pedes significatur, sicut propheta commemorat : *Sordes, inquit, in pedibus suis, nec recofdata est finis sui* ³¹. Jesus ergo purgationem faciens, cum jam discipulos suos gratia, et sermone mundasset, sicut ipse dicit : *Mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis* ³². Alibi etiam quoniam Judas cum eis adhuc erat, dixit : *Mundi estis, sed non omnes* ³³. Surgens ergo a cœna, et præcingsens se linteo, misit aquam in pelvim, etc. Cœna hæc mensa Domini est, quæ nobis apponitur ad custodiam et defensionem adversus malitias inimici. *Posuisti, inquit, in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me* ³⁴. Triplex mensa est. Prima Moysi in deserto, de qua dictum est : *Facies mihi mensam de lignis setim, et inaurabis eam auro purissimo* ³⁵. Secunda est Christi in sæculo, de qua Apostolus : *Non potestis communicare mensæ Christi, et mensæ dæmoniorum* ³⁶. Tertia est totius Trinitatis in cœlo, de qua Veritas dicit : *Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno Dei* ³⁷. Huic mensæ non communicat, nisi qui a cunctis criminalibus sunt abluti. Unde et Apostolus dicit : *Habemus altare de quo non habent potestatem edere, qui tabernaculo deserviunt* ³⁸. Tabernaculum carnis nostræ domus est. Tabernaculo itaque deserviunt fornicatores, adulteri, ebriosi, gulosi, et cæteri qui curam carnis in desideriis agunt. Summa equidem cautela utendum est, ut digne accedamus ad mensam, sicut scriptum est : *Cum sederis ad mensam divitis, diligenter attende quæ tibi apposita sunt, et appone cultrum gutturi tuo, et scito quia te eadem oportet præparare* ³⁹. Et hoc est quod propheta tangit, dum dicit : *Pone mensam contemplare in specula, comedentes et bibentes* ⁴⁰.

Discreta speculatione, et diligenti consideratione

¹⁷ Cant. 5. ¹⁸ Psal. 61. ¹⁹ Psal. 41. ²⁰ I Reg. 3. ²¹ Psal. 40. ²² Psal. 34. ²³ Hebr. 1. ²⁴ I Cor. 4. ²⁵ Joan. 13. ²⁶ Matth. 6. ²⁷ I Cor. 15. ²⁸ Psal. 143. ²⁹ Luc. 7. ³⁰ Psal. 118. ³¹ Threa. 1. ³² Joan. 15. ³³ Joan. 13. ³⁴ Psal. 22. ³⁵ Exod. 25. ³⁶ I Cor. 10. ³⁷ Luc. 22. ³⁸ Hebr. 13. ³⁹ Eccli. 31. ⁴⁰ Isa. 21.

pendenda est hujus dignitas sacramenti, de quo Apostolus dicit : *Magnum est sacramentum pietatis, manifestatum in carne, justificatum in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum mundo, assumptum in gloria* ⁴¹. Nil hic simulatum, nil vilificatum, nil fictum, nihil penitus obumbratum. Magnum est hoc sacramentum dicit Apostolus. Vere magnum, quia magnum pretium mundi, pretium impretiabile, super omnem æstimationem, super omnem intelligentiam, super omnem eminentiam. Quidquid in eo est, veritas est, et quidquid in eo patet, est quidquid patet. Nam sub specie visibili totus Christus absconditus est, posuit tenebras latibulum suum. Unde et ad eum propheta loquens : *Vere Deus absconditus, tu es Rex Israel Salvator* ⁴². Prius absconditus fuit in sinu Patris, a quo descendit; postea absconditus in forma servi quam suscepit; nunc absconditus in sacramento, quod ipse hac eadem die instituit. Veritatem ergo rei percipimus sub quodam velamento speciei, sub quodam cortice sacramenti. Et hoc est forte quod Isaias dicit : *Pulli asinorum, qui operantur in terra, mistum migma comedent* ⁴³, id est hordeum cum palea, veritatem scilicet sub figura. Nunc quasi paleis pascimur, et non satiamur, sed erit cum videbimus eum facie ad faciem. Sicut scriptum est : *Satiabor, cum apparuerit gloria tua* ⁴⁴. Christus est qui quasi pignus et arrham suæ dilectionis, et obsidem charitatis suæ sacramentum illud saluberrimum instituit et reliquit. *Hoc est, inquit, corpus meum*. Nullus, quæso, hic dubitet, audiat quid loquatur, credat potius Christo quam sibi, ut sit cum Deo creditus spiritus ejus ⁴⁵. *Abneget semetipsum* ⁴⁶ : nec sequatur oculum rationis humanæ, quia lippus est. Sequatur Christum fide et spe qui est veritas et vita. *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et projice abs te* ⁴⁷. Spiritus sanctus in simplicitate fidei, non in argumentis rationis humanæ vult nos salvos fieri, sicut scriptum est : *Et cum humilibus sermocinatio ejus* ⁴⁸. Propheta dicit : *Nisi credideris, non intelliges* ⁴⁹; sed et fides scientiam habet, quod manifeste habes in Job : *Scio quia Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum* ⁵⁰. *Scio dicit Martha, quia quodcumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus* ⁵¹. Et de fratre loquens : *Scio, inquit, quia resurget in resurrectione in novissimo die* ⁵². Et Paulus : *Scio cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem* ⁵³. Passionem Christi evacuant, totumque negotium nostræ redemptionis irrident qui cum summa humilitate, et diligentia non attendunt cum quanta reverentia caro et sanguis Christi debeat confici, quam devote tractari, quam sancte suscipi, quam industrie dispensari. Si enim, ut verbo Apo-

stoli utar, *sanguis hircorum, aut taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit Deo, emundabit conscientiam nostram ad serviendum Deo viventi!* ⁵⁴ Hæc vero de sacramento altaris, et de missa proposui, quia hodie hujus sacramenti institutio facta est : hodie, ut ita dicam, missa nata est. Unde et quasi in die sui Natalis missa elegantiore cultu, et cum multitudine, et diversitate sacerdotum circumstantium celebratur, sicut scriptum est : *Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornu altaris* ⁵⁵, id est in multitudine sacerdotum usque ad virtutem et efficaciam sacramenti. Qui ergo lavatis hodie pedes, facite ut lota sit facies prævaricationis antiquæ. Alioquin vobis iudicium mortis æternæ manducatis et bibitis, si non dijudicantes corpus et sanguinem Christi, ad eum accedatis. Sed nec desperetis, habetis Petrum, habetis Paulum, habetis publicanum et Chananæam, habetis et illam nominatissimam peccatricem, exempla penitentiae : habetis Christum exemplum misericordiae, fontem gratiæ, inexhaustum fontem positum in ablationem peccatoris et menstruatæ, qui nos abluat, qui nos ad mensam suam recipiat, et seipsum nobis in sua mensa eomunicet in hac vita viaticum et in futuro plenitudinem desideriorum, Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIX.

DE EADEM COENA DOMINI.

Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris; sub umbra ejus vivemus ⁵⁶.

Verba sunt Jeremiæ prophetæ. *Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parvulis* ⁵⁷. Passionem enim Christi quam Moyses nunc in serpente æneo, nunc in agno paschali, nunc in vitula rufa typice præsignaverat, Jeremias apertissima verborum insinuatione demonstrat. Spiritus oris nostri, per quem speramus, per quem loquimur, per quem vivimus, per quem sumus, *captus est in peccatis nostris* : Nostris, non suis, quia quæ non rapuit, exsolvit. Et hoc est quod alius propheta dicit : *Laborare me fecistis in iniquitatibus vestris* ⁵⁸. Et in cruce pendens poterat dicere homini : *Vix tuæ et iniquitates tuæ fecerunt hæc mihi, ut jumentum factus sum apud te* ⁵⁹. Si oneratus es, alleviabo te; et portabo onus tuum, ut in meipso impleam legem meam, sicut scriptum est : *Alter alterius onera portate : et sic adimplebitis legem Christi* ⁶⁰. Ponam dorsum ad onera et flagella. Si venundatus es sub peccato, ego tanquam vile mancipium, aut vile jumentum vendi me permittam, ut habeas pretium

⁴¹ I Tim. 3. ⁴² Isa. 45. ⁴³ Isa. 30. ⁴⁴ Psal. 16. ⁴⁵ Psal. 77. ⁴⁶ Luc. 9. ⁴⁷ Matth. 5. ⁴⁸ Prov. 3. ⁴⁹ Isa. 7. ⁵⁰ Job. 19. ⁵¹ Joan. 11. ⁵² Ibid. ⁵³ II Tim. 1. ⁵⁴ Hebr. 9. ⁵⁵ Psal. 117. ⁵⁶ Thren. 4. ⁵⁷ Psal. 118. ⁵⁸ Malach. 2. ⁵⁹ Psal. 72. ⁶⁰ Gal. 6.

redemptionis tuæ. Si per lignum perditus es, per lignum te redimam. Si per peccatum perditus es, aut damnatus, ego faciam me peccatum, ut damnum de peccato peccatum. O quanta superbia viri! o quanta humilitas Dei! *In humilitate*, inquit, *iudicium ejus sublatum est* dicit Isaias ⁶⁰. Et subjungit: *Sicut ovis ad occisionem ductus est; et sicut*, etc. Sic ergo e converso modo figurativo, oblatum est unum pro omnibus holocaustum. Holocaustum sanctum et rationabile, in quo odor vitæ, sapor gratiæ, recitudo gloriæ. Ablata est ab homine omnis materia ingratiitudinis. Dicebat homo creatus et non redemptus: Quare serviam Creatori meo? Quid pro me fecit? Si me creavit, creavit boves et asinos, et cætera universa. Quid pro me fecit? Dixit, et factus sum. Jam non potes hæc dicere, serve nequam. Sustinuit enim pro te insidiatores in factis, exprobratores in verbis, sputa, flagella, lanceam, et ad ultimum mortem crucis. Jam *obstructum est os loquentium iniqua* ⁶¹, nec certiora potuit Dominus argumenta ostendere charitatis. *Majorem*, inquit, *charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* ⁶². Finalem et consummatissimam charitatem exhibuit et Patri et nobis, et nos salvans et mandatum Patris observans. Sicut scriptum est: *Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis* ⁶³. Ideo legalia consummans, et imperium mortis terminans dicit: *Consummatum est* ⁶⁴. Super omnia te nobis amabilem facit, Jësu Christe, crucifixio tua. Si ad negotium nostræ redemptionis aliud mortis genus elegisset, minus sufficiens videbatur. Illic totus homo redimitur, dolet caput spinis spissum, dolent manus clavis infixæ, dolet latus in ligno dure extensum et lancea perforatum, dolent tibiæ, dolent pedes, ut possit dicere: *O vos omnes, qui transitis per viam attendite si est dolor sicut dolor meus* ⁶⁵. Mors Christi opus sine exemplo, charitas sine modo, donum sine pretio, gratia sine merito. Glorietur gentilis in desiderio animæ suæ, gloriatur Christianus in Domini sui cruce. *Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jësu Christi* ⁶⁶! Paulus rerum optimus æstimator se nihil existimat scire, nisi *Jesum Christum et hunc crucifixum* ⁶⁷. Et quid tam pium, tam salubre, tam memoriæ insignendum sicut crucifixio Christi? Quid est quod sic peccatum interficiat, virtutem corroboraret, et omnem malitiam crucifigat? Christus enim manibus propriis peccata nostra cruci affixit: et ut redimeret hominem miserum, post multitudinem miseriarum seipsum sacrificium obtulit vespertinum. Crucifixus crucifigebat veterem hominem cum actibus suis; crucifigebat mundum in electis suis. Crucifigebat Paulum mundo, et mundum Paulo. Vos autem quibus mun-

us crucifixus est, et vos mundo, vos, inquam, decet, et ad professionem vestram spiritualiter spectat, nihil penitus scire, nisi *Jesum Christum et hunc crucifixum: gentibus quidem stultitiam: nobis autem et aliis qui salvi fiunt Dei virtutem et Dei sapientiam* ⁶⁷.

Aliqui sunt forte qui crucem Christi in habitu bajulant, sed eam in corde, vel in corpore non portant. Isti sunt qui luxuriant in cruce Domini, et isti non habent Thau in frontibus suis, nec circumferunt stemmata in corporibus suis. *Qui autem sunt Christi, crucifixerunt carnem suam cum vitiis et concupiscentiis* ⁶⁸. Isti non timent adventum angeli percussoris. Vera scientia et summa hæc nobis sit scire *Christum crucifixum*, qui factus est nobis a Deo non solum sapientia, sed justitia, et sanctificatio et redemptio. Vere redemptio, et adeo copiosa, ut et ipse redimat Israel ex omnibus iniquitatibus suis. Passio enim propitiata est omnibus iniquitatibus nostris. Sanguis Abel clamat ultionem, sanguis Christi clamat redemptionem. Hic est enim sanguis Agni immaculati, cum quo semel ingressus est summus pontifex sancta, æterna redemptione inventa ⁶⁹. Conscissus est hodie saccus, in quo erat pretium nostræ redemptionis; conscissus est saccus nostræ immortalitatis in Christo, ut miseris circumdatus nos misericordia et lætitia circumdaret. *Conscidisti*, inquit, *saccum meum et circumdedisti me lætitia* ⁷⁰. Hunc saccum sapientia texuit novem mensibus in aula Virginis, hunc in Jordane lavit, in Passione torsit, in cruce siccavit. Et sic de sacco vestem gloriosam sine macula et ruga composuit. In hoc sacco latuit Christus triginta duobus annis, ut operaretur salutem in medio terræ ⁷¹. Semper posuit tenebras latibulum suum, certe non solum in latibulo, sed etiam in patibulo, ibi abscondita est fortitudo ejus; nam *si Christum cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent* ⁷². *Filii hominum usquequo gravi corde* ⁷³? O tardi! o cæci! o omnium bestiarum bestialissimi! non fuga dæmonum, non languorum sanatio, non suscitatio mortuorum, non obtenebratio solis, non scissio lapidum, non prædictio futurorum duritiam Judæorum ad fidem convertit. Sed nec multorum corda, qui Christum profitentur, contritione ad pœnitentiam seidit.

Judæi crudelissimi homicidæ, imo, ut loquar expressius, deicidæ, qui in Christum Dominum manus sacrilegas injecerunt, non sunt ea contenti malitia, ut affligant Dominum in patibulo crucis, nisi contumeliis affligatur et saturetur opprobriis. Ipse autem quasi homo, sine adjutorio nunc de Caipha ad Pilatum, nunc de Pilato ad Herodem ductus, et ab eo contemptus irridetur, conspuitur,

⁶⁰ Isa. 53. ⁶¹ Psal. 62. ⁶² Joan. 15. ⁶³ Psal. 118. ⁶⁴ Joan. 9. ⁶⁵ Thren. 1. ⁶⁶ Gal. 6. ⁶⁷ I Cor. 2. ⁶⁸ Ibid. ⁶⁹ Gal. 5. ⁷⁰ Hebr. 9. ⁷¹ Psal. 29. ⁷² Psal. 73. ⁷³ I Cor. 2. ⁷⁴ Psal. 4.

flagellatur, crucifigitur, et crucifixo impropertur : *A Ferrum, inquit, pertransivit animam ejus*⁸³, et *ap-
propinquavit cor illius, ut jam videamus quia in
corde ipsius patent arcana cordis; per foramina
corporis patent viscera misericordiae Dei nostri, in
quibus visitavit nos oriens ex alto*⁸³. Propheta qui
nondum per rimas et fixuras clavorum intropex-
erat, miratur et dicit : *Quis novit sensum Domini :
aut quis consiliarius ejus fuit*⁸⁴? Lancea mihi ape-
ruit secretum Domini, de quo praedixerat per
Isaiam : *Secretum meum : secretum meum mihi*⁸⁵.
Aperit mihi lancea, aperit mihi clavis, quam suavis
est Dominus. Sub umbra ejus vivemus inter gentes,
umbra Christi, caro est Christi. Umbra Christi,
fides Christi est, fides obumbrat mihi, caro obum-
brat Virgini matri. Sed et caro ipsa mihi obumbrat
quodammodo, dum suscipio veritatem carnis in
sacramento. Nunc in umbra ejus vivimus inter
gentes; erit quando in luce ejus vivemus inter
angelicas potestates. Prius fuimus in umbra mortis;
nunc sumus in umbra vitae. Sicut sponsa in Canticis
dicit : *Sub umbra illius quem desideravi, sedi*⁸⁶.
Erit quando spes transibit in rem, fides in verita-
tis certitudinem, umbra vitae in lucem. Tunc po-
terimus dicere : *Si cognovimus Christum secundum
carnem, sed jam non novimus*⁸⁷ : tunc enim
videbimus eum non in diademate quo coronavit
eum noverca, aut mater ejus⁸⁸, sed in diademate
quo coronavit eum Pater suus in splendoribus san-
ctorum, quasi Regem in decore suo, quasi Unigeni-
tum a Patre, quia, in Patris aequalitate; ad cujus
visionis gratiam nos perducat, *qui captus est in pec-
catis nostris*⁸⁹, ut nos ab aeterna captivitate redimeret
Christus Jesus cui sit honor et gloria in saecula
saeculorum. Amen.

SERMO XX.

IN DIE RESURRECTIONIS.

*Nuntiaverunt filii Jacob Patri dicentes : Joseph
filius tuus vivit, et dominatur in tota terra Aegypti.
Jacob vero quasi de gravi somno evigilans : Ibo,
inquit, et videbo filium meum, antequam moriar*⁹⁰.

Imple igitur magnum hoc sacramentum pietatis,
sicut Apostolus dicit, quod absconditum fuit a sae-
culis, imple promissiones Patrum, imple Patris
obedientiam, imple legem; *non est alius qui redi-
mat, non est qui salvum faciat*⁹¹; turpe tibi esset
incipere et non consummare : jam incœpisti, jam
emanat de fixura clavorum, et de apertura laterum
sanguis uvæ, meracissimum mustum habens proba-
tum, pretiosum de vinea Sorece torculari passionis
expressum. Jam emanat oleum misericordiae, eman-
ant aqua et sanguis, ut ex his fiat collyrium oculo-
rum nostrorum. Per foramina clavorum video
quia Deus est in Christo, mundum reconcilians sibi.

Multorum viscera saepe concussit et commovit ad
lacrymas historia de Joseph : sed historia jam ni-
mis trita est, et prae nimia vetustate multis versa
est in tedium. Tota hac Quadragesima audivimus
de Abraham, de Isaac, de Jacob, de Esau, et caete-
ris antiquis patribus. Unde et aures nostrae tin-
niunt; sed longe gratior est novitas quam vetustas.
Accedat novus ut veterem redimat; novus Tobias
ut veterem illuminet; novus Joseph, imo novus et
omnia innovans Jesus, ut veterem Joseph de Aegy-
pto educat. Dulcius mihi sapit Jesus quam Joseph.
Resurgit hodie Christus a mortuis vitam in nobis
suscitans, et destruens regnum mortis. Hic est Jo-
nas qui a ceto absorptus, et vitae iterum redditus

⁸³ Matth. 27. ⁸⁴ Luc. 18. ⁸⁵ Ibid. ⁸⁶ Matth. 16. ⁸⁷ Joan. 12. ⁸⁸ Joan. 13. ⁸⁹ Joan. 15. ⁹⁰ Coloss. 1.
⁹¹ Psal. 7. ⁹² Psal. 104. ⁹³ Luc. 1. ⁹⁴ Isa. 40, Rom. 11. ⁹⁵ Isa. 24. ⁹⁶ Cant. 2. ⁹⁷ II Cor. 5.
⁹⁸ Cant. 3. ⁹⁹ Thren 4. ¹⁰⁰ Gen. 45.

pœnitentibus prædicationis verbum annuntiat ⁹⁰. Hic est Nehemias qui muros Jerusalem reparaturus nocturnas ejus visitat ⁹¹. Hic est Samson qui media nocte surgens, portas Gazæ civitatis asportat ⁹². Hic est Eliseus qui mortuus mortuum tactu resuscitat ⁹³. Hic est Elias, qui cum de torrente in via bibisset, exsiccatus est torrens ⁹⁴, quia cum Christus de torrente in via bibisset, absorpta est mors in victoria. *Ubi est, mors victoria, tua?* ⁹⁵. Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam a peccato et morte, ut sicut *Christus resurgens a mortuis jam non moritur* ⁹⁶, ita Christianus a morte peccati resurgens et peccato, iteram non moriatur, sed sit vita ejus abscondita cum Christo in Deo.

O quam vera, quam magna comminatio illius qui dicebat : *Ero, mors tua, o mors* ⁹⁶, mortem pro omnibus gustans omne imperium mortis absorpuit. Nam sicut Apostolus dicit : *Si Spiritus Christi habitet in vobis, qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora nostra propter inhabitantem Spiritum in vobis* ⁹⁷. *Mortuus est, inquit, A. ostolus, Christus propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram* ⁹⁸. Resurrexit, sed semel et simpliciter, ut nos dupliciter resurgamus. Prima resurrectio nostra est a peccato, ut jam peccatum non dominetur in nobis. Secunda erit in corpore, cum corpus hoc mortale, animale, ignobile, terrenum et luteum configurabitur corpori claritatis Christi. De prima resurrectione scriptum est : *Exsurge qui dormis. exsurge a mortuis, et illuminabit te Christus* ⁹⁹. Prima quidem desiderabilis est; sed desiderabilior est secunda, in qua dabitur duplex stola. Ideo Propheta dicit : *Silivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea* ¹⁰⁰! Verbum Joannis est : *Beatus et sanctus est qui habet partem in resurrectione prima* ¹. Ille qui dicit : *Ego sum resurrectio et vita* ², hodie resurgens a mortuis nos erigit in spem vitæ et certam expectationem gloriæ filiorum Dei. Exsultabo igitur, quia hæc est dies in qua exsultare præcipimur. *Hæc est, inquit, dies quam fecit Dominus, exsultemus et lætemur in ea* ³. Erani nudiustertius tristitia et mœrore confectus; et aspiciens Christum mortuum, erani quodam desperationis frigore congelatus, et quodammodo mortuus; sed recaluit cor meum intra me. Et audito quia resurrexit Dominus, *cor meum et caro mea exsultaverunt in Dominum vivum* ⁴ : quem prius plangebam crucifixum et mortuum.

Exsultemus ergo in Deo Jesu nostro, nec obdormiamus in morte. Nimis enim mortuus est somnoque lethali sepultus qui non vigilat orto jam sole : oculos enim peccati sopore gravatos reverberat

A sol novus resurgens ab inferis. Hæc est dies, quæ non vesperascit, quia non occidet ultra sol ejus. Hic est qui nobis diem æternitatis reserat, qui ideo semel occidit, ut semel super occasum ascendat, et ut oriatur in cordibus nostris, nec sit qui se a calore ejus abscondat. Calor siquidem desiderii et amoris sui, qui sanctorum corda Christus illuminando vehementer accendit, eos vigilare et excubare ad imperium suum facit; et tales sunt qui inveniunt eum. *Ego enim diligentes me diligo : et qui mane vigilaverint ad me, invenient me* ⁵. Maria Magdalena invenit Jesum, quia ut inveniret excubabat ad monumentum, *cum adhuc tenebræ essent* ⁶. Nonne merito illi conveniunt verba illa prophetæ : *Anima mea desideravit te in nocte, sed et spes et mens in præcordiis meis de mane vigilavit ad te* ⁷. Et illud : *Deus Deus meus, ad te de luce vigilo* ⁸. Qui vigilanter et sollicitè quærent Dominum, dum adhuc tenebræ sunt, invento Domino dicent in jubilo cordis : *Deus Dominus, et illuxit nobis* ⁹. *Repleti sumus mane misericordia; exsultavimus et delectati sumus* ¹⁰. Procul dubio exsultabant et delectabantur se invenisse Dominum qui dicebant : *Nonne cor nostrum ardens erat in vobis, cum loqueretur et aperiret nobis Scripturas* ¹¹? Invenerat illos Christus igne fidei destitutos; invenerat eos quasi carbonem desolatorios fumantes potius quam flammantes. Nonne fumus erat quod dicebant : *Et nos sperabamus quia ipse esset redempturus Israel* ¹². Verumtamen ille qui venit illum mittere in terram, et voluit ut arderet, cor ardens faciebat in istis, et quasi gestans lumen in manibus suis, eis aliquantulum innotescere permittit, dum eum cognoscunt in fractione panis, et statim ab eorum oculis evanescit. Sunt aliqui vestrum quibus frequenter accidit, quia, dum ad mensam altaris accedunt, ad sepulcrum Christi cum Maria Magdalena Christum desiderio ac devotione inveniunt tenentes pedes ejus; sed quia in corde eorum nondum plene ascendit, eum tangere non præsumunt. Sæpe etiam accidit vobis, dum de loco ad locum procedebatis : cor vestrum erat ardens in vobis de Jesu cum loqueretur, et aperiret vobis Scripturas. Scripturas enim quæ prius obscuræ fuerant in legendo, vobis ex inopinato sæpe Christus revelavit. Sic occurrit et aperit se Christus his qui diligunt eum, et qui de ejus resurrectione lætantur. Et hoc est fortasse quod Isaïas dicit : *Occurristi lætanti et facienti justitiam, in viis tuis recordabuntur tui* ¹³. Ideo et non ambulemus in via mandatorum Dei, et in viis justitiæ delectemur. Hodie namque Dominus ambulans in via gloriæ suæ resurrectionis aperuit, et nos hodie ambulemus, et cantemus in viis Do-

⁹⁰ Jón. 2. ⁹¹ Esdr. 2. ⁹² Jud. 16. ⁹³ IV Reg. 13. ⁹⁴ III Reg. 17. ⁹⁵ I Cor. 15. ⁹⁶ Rom. 6. ⁹⁷ Osc. 15. ⁹⁸ Rom. 8. ⁹⁹ Rom. 4. ¹⁰⁰ Ephes. 5. ¹⁰⁰ Psal. 62. ¹ Apoc. 20. ² Joan. 11. ³ Psal. 117. ⁴ Psal. 85. ⁵ Prov. 8. ⁶ Joan. 20. ⁷ Isa. 9. ⁸ Psal. 62. ⁹ Psal. 117. ¹⁰ Psal. 89. ¹¹ Luc 24. ¹² Ibid. ¹³ Isa. 64.

mini, quoniam magna est gloria Domini ¹⁴. Gloriam dico quam nobis communicare dignetur, qui hodie de mortis ignominia in gloriam resurrexit, Christus Jesus! Cui sit benedictio et claritas et gratiarum actio in sæcula sæculorum! Amen.

SERMO XXI.

IN EADEM RESURRECTIONE.

Dignus est agnus qui occisus est aperire librum, et solvere septem signacula ejus ¹².

Flebat Joannes in Apocalypsi, quia non inveniebat qui solveret septem signacula signati libri. Cum enim Joannes Baptista, qui major erat inter natos mulierum ¹⁵, jam se publice judicasset indignum solvere corrigiam calceamenti ¹⁷: perinde erat ac si diceret: Non sum dignus solvere signaculum libri. Nihil est aliud signaculum libri quam ligatura calceamenti. Unus autem de senioribus dixit ei: *Ne flevieris. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere librum, et solvere septem signacula ejus.* Hic est liber involutus, sicut in propheta legitur ¹⁸, scriptus digito Dei, in pergameno uteri virginalis. Liber iste in quo legunt angeli delectationes æternas. Septem fuerunt hujus libri signacula. Deus enim gloriam suæ majestatis in carne abscondens, pretium nostræ redemptionis quasi in sacco consignavit. Nonne saccus fuit carnis mortalis assumptio? *Posuisti, inquit, vestimentum meum cilicium* ¹⁹. Et iterum: *Conscidisti saccum meum et circumdedisti me lætitia* ²⁰. In hoc sacco aitulit species pretiosas, veniam peccatorum, profectum virtutum, præmium meritorum. Hunc sacco texuit divina sapientia novem mensibus: nam de illa legitur: *Manum suam misit ad fortia et digiti ejus apprehenderunt fœdum* ²¹. Hunc sacco in Jordane lavit, in passione torsit, in cruce siccat. Humanitas Christi vocatur liber, quia in eo est scientia vitæ et disciplinæ. Vocatur sacco, quia in eo absconditus et signatus thesaurus vitæ æternæ. Fuit ergo vivum signaculum, ut non posset ejus divinitas comprehendere, dispensatio Virginis, corporis infirmitas, circumcisio, fuga in Ægyptum, fames in deserto, humilitas crucis, sepultura. Quæ licet sit ultimum signaculum, multum tamen clausit et abscondit de gloria divinæ majestatis. Hæc omnia Christus hodie solvit, non rupit; nam omnibus quæ ad dispensationem carnis assumptæ pertinebant, obedienter impletis, hodie de miseria humanitatis resurgit in gloriam deitatis. *Opportebat siquidem Christum pati, et resurgere a mortuis, et sic intrare in gloriam suam* ²². Suam dico, imo et nostram. Non enim per aliud ostium intravit caput, et per aliud membra. *Volo, inquit, ut ubi ego sum, illic sit et minister meus* ²³. Ex quo dicit, *volo, securus sum, quod pro voluntate* ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³

eum quidem non sunt secuti, sed persecuti? Tyrii A autem et Sidonii vocati quidem non sunt, et tamen eum secuti sunt. Semen bonum jecit in terram malam, ubi prævererat semen conculcandum et suffocandum. Et e diverso de terra sterili fructum ecllegit centuplum. Unus pro Christi amore se jejunis, vigiliis, disciplinis a pueritia usque in senectutem continæ maceravit : et subito in peccato mortali deprehensus et mortuus, sententiam perpetuæ damnationis incurrit. Est alius, qui omni concupiscentiæ satisfaciens, et se ad omnia desideria effundens inimicus Dei et contemptor animæ suæ, postquam in stercore suo computruit, tandem vas electionis conficitur, aliisque sanctitatis exemplum et vivendi forma proponitur. Licet judicia Dei justa sint, tamen abscondita est nobis eorum justitia; et ipse tam mirabiliter quam ineffabiliter, tanquam circumspectus et prudens medicus, infirmitatem quandoque vertit in medicinam. Vidimus enim aliquos qui cum essent pigri et tardi in via mandatorum Dei, et quasi retrogradi, dispensante prudentia illius magni medici, *multiplicati sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt* ²⁶. Quia ergo viæ illius exaltatæ sunt a viis nostris, et cogitationes ejus a cogitationibus nostris, jactemus cogitationes nostras in eum; ut sit in eo conditus spiritus noster. Nam *qui adhæret Deo, unus Spiritus est cum eo* ²⁷. Nemo timeat se deserere, et Christo committere; sciat quia is cui credit, potens est depositum ejus servare, et cum augmento restituere. Ipse est qui recipit fractum, et restituit integrum, reformans diminutum in plenum, humilem in sublimem, corruptum in incorruptibilem, temporalem in æternum, terrenum in cœlestem, miserum in beatum. Timeo judicium ejus, et propter iniquitatem meam ejus justitiam reformido. Cum sit tamen justus et misericors, ejus misericordia superexaltatur judicio. Ideoque ejus misericordiæ nos universi et singuli commendemus, orantes, ut qui pro nobis judicari sustinuit, in die tremendi judicii nos in sinu misericordiæ suæ recipiat, et participes æternæ resurrectionis efficiat Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

DOMINICA IN ALBIS. — *De tribus testimoniis.*

Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum ²⁸.

Postquam Filius Dei factus est filius hominis, et habitu inventus ut homo, merito præsumit homo de divina generatione, nec abhorret Deus eorum fieri Pater quorum Christus factus est frater. Adoptione siquidem filii Dei sumus; sicut Joannes cujus verba

hæc sunt dicit : *Quotquot, inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri* ²⁷. Pugna est inter nos et mundum : Nam sicut mundus odit Christum, sic odit et eos qui Christi sunt. *Nolite, ait, mirari, si odit vos mundus : scitote quia me priorem odio habuit* ²⁸. Confidenter ergo credendum est quod qui ex Deo sunt nati Dei sunt, et vincunt mundum. Nam ipse dicit : *Confidite, quia ego vici mundum* ²⁹. Adoptamur quidem a Deo, ut sit primogenitus in multis fratribus, ut sicut mundum vicit, et nos vincamus, ut sit argumentum cœlestis generationis victoria tentationis. Conformes facti imagini Dei per adoptionem mundum vincimus, sicut ille qui Filius est per naturam. Nam de sanctis scriptum est : *Sancti per fidem vicerunt regna* ³⁰. Sane ex fide est vita et victoria. *Justus, inquit, ex fide vivit* ³¹. Petrus pastor ovium Christi loquens de diabolo tanquam de leone rugiente : *Resistite, inquit, ei fortes in fide* ³². Vide quomodo sibi concinunt testimonia Scripturarum. Paulus dicit sanctos fide viciisse regna. Petrus principi mundi resistendum in fide. Joannes : *Hæc est, inquit, victoria quæ vincit mundum, fides nostra*. Sequitur : *Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei?* Nonne mundus universus hoc credit? Nonne demones credunt et contremiscunt ³³? Sed non est fides in eo qui fatetur se nosse Dominum, factis autem negat. *Fides enim sine operibus mortua est* ³⁴ : nec intelligenda est fides, nisi sit in cordibus nostris per eum qui vita nostra est. De quo dicitur : *Cum autem Christus apparuerit vita nostra, tunc et nos apparebimus cum ipso in gloria* ³⁵. Sequitur : *Hic est qui venit per aquam et sanguinem Jesus Christus : et adhuc viam supereminentiorem ostendens : Spiritus est, inquit, qui testificatur, quoniam Jesus est Filius Dei*. Moyses venit in aqua, a qua et nomen accepit. Sed hic est plus quam Moyses, qui non venit in aqua tantum, sed in aqua et sanguine. Perhibet Joannes sanguinem et aquam de Christi latere profluxisse ³⁶. Tertium dat testimonium, spiritus veritatis, in aqua baptismatis, in sanguine martyrum; in spiritu intellige charitatem, quæ *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis* ³⁷. Licet quis baptismo vel martyrio vincat mundum, nisi charitatem habeat, nil est. *Hæc tria testimonia ereditabilia facta sunt nimis* ³⁷; et beneficio charitatis, quæ omnia ad unitatem redigit, et non solum tria, sed omnia unum facit. *Hæc tria, inquit, unum sunt, quia sicut per charitatem Christus est omnia in omnibus, ita per charitatem omnia in Christo unum sunt.*

Et notandum, antequam loquatur de tribus testimoniis, quæ sunt in cœlo, præmittit et dicit : *Tres*

²⁶ Psal. 15. ²⁷ I Cor. 6. ²⁸ I Joan. 5. ²⁹ Joan. 1. ³⁰ I Joan. 3. ³¹ Joan. 16. ³² Hebr. 11. ³³ Hebr. 10. ³⁴ I Petr. 5. ³⁵ Jac. 2. ³⁶ Ibid. ³⁷ Coloss. 3. ³⁸ Joan. 19. ³⁹ Rom. 5. ⁴⁰ Psal. 92.

sunt qui testimonium dant in terra, Spiritus, aqua, A et sanguis : et tres unum sunt ⁴⁹. Ut ergo singula suo ordine prosequamur : Pater dat testimonium in cœlo, qui olim loquens patribus in prophetis, novissime locutus est nobis in Filio suo ⁴⁸. Pater testimonium dat, cum Filium suum revelat nobis. De hac revelatione dicit Paulus : *Qui me segregavit ab utero matris meæ, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me* ⁴⁹. De hac ipsa revelatione loquens ad Petrum Dominus ait : *Beatus es, Simon Bar-Jona; quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cœlis* ⁵⁰. Dat testimonium Pater, cum, Jesu baptizato et ascendente de aqua, aperti sunt cœli, et vox de cœlis audita est dicens : *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui* ⁵¹. Et in transfiguratione : *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui* ⁵². De hac voce Petrus in canonica Epistola dicit : *Voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnifica gloria : Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui : ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto* ⁵³. In Evangelio Joannis de Patris testimonio Christus dicit : *Qui me misit Pater, ipse testimonium perhibuit de me* ⁵⁴. Et Joannes in canonica Epistola dicit : *Si testimonium, inquit, hominum accipimus, testimonium Dei majus est. Et hoc est testimonium Dei quod majus est, quoniam testificatus est de Filio suo* ⁵⁵ : Perhibet Filius testimonium, dum signis et operibus quis esset ostendit. Et cum diceret : *Ego sum lux mundi* ⁵⁶, C dicentibus Pharisæis : *Tu de te ipso testimonium perhibes; testimonium tuum non est verum*, respondit et dixit : *Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum verum est, quia scio unde venio, et quo vado* ⁵⁷. Et item : *In lege vestra scriptum est : Quia duorum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso, et testimonium perhibet de me, qui me misit, Pater* ⁵⁷. Item : *Est Pater meus qui glorificat me, quem, vos dicitis quia Deus noster est, et non cognovistis eum* ⁵⁸. Quod autem dicit : *Si ego testimonium perhibeo de me, testimonium meum non est verum*, subintelligit, sine testimonio Patris. Unde statim subjungit : *Alius est qui testimonium perhibet de me*. Testimonium dat Filius in monte veritatem non negando. D Unde Paulus in prima Epistola ad Timotheum : *Præcipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serves mandatum sine macula irreprehensibile* ⁵⁹. Dat testimonium Filius resurgendo, et post resurrectionem se in multis argumentis manifestando; perhibuit testimonium ascendendo in conspectu eorum, cum quibus erat con-

versatus. Sicut scriptum est : *Et videntibus illis, elevatus est, etc.* ⁶⁰ : Reddidit et testimonium suum Spiritus sanctus a diebus antiquis, quando ferebatur super aquas, eas tunc sanctificans; ut nos postea sanctificaret in eis. Testimonium reddebat prophetas inspirans, futura prænuntians, viamque sanctorum, quæ nondum fuerat propalata demonstrans. Sed et tempore visitationis nostræ Deus testimonium perhibet, cum beatam Virginem superveniens visitat et secundat, dum linguas igneas dispergit, dum in unitate fidei et in unius Dei præconium linguas unit.

Dant ergo testimonium Pater, Verbum, et Spiritus sanctus. Et hi tres unum sunt ⁶⁰. Unum unius essentiae natura uniusque contestationis concordia. Tres autem sunt qui testimonium dant in terra : spiritus, aqua, et sanguis. Juxta opinionem acutius videntium, omnis qui spiritualiter vivit, spiritus appellatur. Sicut Paulus in prima Epistola ad Corinthios inquit : *Qui adhæret Deo unus spiritus est cum illo* ⁶¹. Et Joannes in Epistola sua : *Nolite omni spiritui credere; sed probate spiritus si ex Deo sint, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus Dei. Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum venisse in carne ex Deo est : et omnis spiritus qui solvit Jesum ex Deo non est* ⁶². Ille autem solvit Jesum qui verbis constitetur et operibus negat ipsum. Aqua perhibet testimonium, cum quis post baptismum spiritualiter vivens, servat innocentiam quam in regeneratione suscepit, vel post baptismum lapsus, aqua pœnitentia se abluat. Iste testatur et sanctificatur; quoniam Christus est veritas. Sed et Christum sanguis martyrum publice constitetur. Sic ergo spiritus justorum, aqua pœnitentium, sanguis martyrum testimonium dant in terra Christum esse veritatem, una voce et una confessione clamantia. Ipsi etiam dæmones, velint nolint, testimonium reddunt Christo. Clamant enim in Matthæo et dicunt : *Quid nobis et tibi, Jesu Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos* ⁶³. Et in Marco clamant inmundi spiritus : *Tu es Filius Dei* ⁶⁴. Et vehementer Dominus conminabatur eis, ne manifestarent illum. Et item in eodem Marco alius dæmon : *Quid mihi et tibi, Fili Dei altissimi? Adjuro te per Deum ne me torqueas* ⁶⁵. Et in Luca : *Exibant dæmonia a multis clamantia et dicentia : Quid nobis et tibi est, Jesu Nazarene? scimus quia tu es Filius Dei. Et increpatus non sinebat eos loqui, quia sciebant ipsum esse Christum* ⁶⁶. In Actibus etiam apostolorum cum septem filii Scevæ principis tentando nomen Jesu super dæmoniacos invocarent, et dicerent singuli : *Adjuro vos per Jesum quem Paulus prædicat, immundus spiritus dixit eis : Jesum novi*

⁴⁸ I Joan. 5. ⁴⁹ Hebr. 1. ⁵⁰ Gal. 1. ⁵¹ Matth. 16 ⁵² Matth. 3. ⁵³ Matth. 17. ⁵⁴ II Petr. 1. ⁵⁵ Joan. 5. ⁵⁶ I Joan. 5. ⁵⁷ Joan. 8. ⁵⁸ Ibid. ⁵⁹ Ibid. ⁶⁰ I Tim. 6. ⁶¹ Act. 1. ⁶² I Joan. 5. ⁶³ I Cor. 6. ⁶⁴ I Joan. 4. ⁶⁵ Matth. 8. ⁶⁶ Marc. 5. ⁶⁷ Marc. 5. ⁶⁸ Luc. 4.

et Paulum scio : vos autem qui estis? ⁶⁷ Ecce dæmones reddentes testimonium Christo, non solum Paulum, sed Christum se scire profitentur. Nos autem Christiani nominis professores fidem quam profiteremur verbis, operibus diffitemur. Qui per fidem mundum vincere debebamus, per infidelitatem a mundo vincimur. Et quid putas facturus est Iudex ille terribilis in die tremendi iudicii, cum viderit nos qui per baptismum ex Deo nati sumus, degenerantes a Patre nostro? Nonne dicturus est nobis : Vos ex patre diabolo estis ⁶⁸? Nonne dicturus est : *Ite, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et diabolis sive filiis ejus* ⁶⁹? Caveamus ergo, fratres, ab hac auditione mala. Vincamus mundum, ne vincamur ab eo. Redeamus ad Christum per pœnitentiam in fide et veritate, ut quos sibi adoptavit in filios, faciat participes et hæredes vitæ æternæ Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXIII.

IN ASCENSIONE DOMINI.

Videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum ⁷⁰.

Hodie factum est germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus terræ sublimis, fructus terræ fructus est uteri virginalis. Hodie impletum est verbum illud quod prædixerat Dominus per Prophetam : *Nunc exurgam* ⁷¹, et nunc sublimabor. Exurgam a mortuis, sublimabor in cœlum ⁷². Hodie consummatur et perfecte clauditur tua inconsutilis tunica, Christo Jesu, id est integritas fidei Christianæ, quia post prædicationem, post tentationes, post miracula, post laborem, post mortem et ignominiam crucis, post gloriam resurrectionis, postquam operatus fuisti salutem in medio terræ ⁷³, tandem ostendisti te Deum et Dominum cœli, ponens nubem ascensum tuum, et ambulans super pennas ventorum ⁷⁴. Caro itura ad Patrem, quæ non erat a Patre prius, per gloriam resurrectionis omnem infirmitatem exiit. Accinxit se potentia amicta lumine sicut vestimento ⁷⁵. Decebat enim ut Filius hominis, impleta obedientia propter quam venit, se in ornatu plenioris gloriæ paternis aspectibus præsentaret. Hoc Daniel quandoque præserat dicens : *Aspiciebam in visione noctis, et ecce Filius hominis veniebat in nubibus cœli : usque ad Antiquum dierum pervenit, qui dedit ei potestatem et honorem et regnum ejus quod non corrumpetur* ⁷⁶. Caro Christi prius mole nostræ mortalitatis aggravata, postquam gloria et honore coronata est, postquam decorem et fortitudinem induit, cœlos potenter ascendit. Descendit in carnem, ut carnales in carne doceret, ut eos de carne transferret ad

A spiritum. Unde et Apostolus dicit, innuens glorificationem carnis : *Et si cognovimus Christum secundum carnem ; sed jam non novimus* ⁷⁷, quod aeris et cœli Dominus per aerem libere et potestative ascendit, qui de aere ejecerat principem hujus mundi, et aerias potestates suæ cruci affixerat. *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit* ⁷⁸. Ideo enim descendit ut ascenderet, et ut secum ascendendo nos traheret. *Cum exaltatus, inquit, fuero a terra, omnia traham ad meipsum* ⁷⁹. Deus immensus erat, neque crescere, neque ascendere poterat. Ut ergo cresceret, minoratus est paulo minus ab angelis. Ideo autem ascendit, ut in sua ascensione angelicam transcenderet dignitatem. B Apparuit quidem humanitas et benignitas Christi in nativitate ipsius, apparuit potentia et gloria ipsius in resurrectione ejusdem. Sed in ejus ascensione præcipue nobis gaudendum est : in qua nobis aperta est via vitæ, roborata est fides, firmata est fiducia nostra, ut illic eamus quo transit caput nostrum, sine membris suis caput esse non potest. *Volo, inquit, Pater ut ubi ego sum, illic sit et minister meus* ⁸⁰. Ob reverentiam suam exauditus est filius, et voluntate laborum suorum non fraudavit eum Pater. Ubique nobis ministrat, ubique salutis nostræ negotium benigne procurat. *Vado, inquit, parare vobis locum ; et si abiero, iterum veniam ad vos, et assumam vos ad me ipsum* ⁸¹. Ubi enim corpus, ibi aquilæ congregabuntur ⁸². Verbum Christi est : *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum* ⁸³ : sed et nemo venit ad Patrem, nisi traxerit eum Filius.

Resurrectionem Christi probat ejus ascensio : et inde nobis potentissime gaudendum est, quia per unam firmatur alterius fides. Quis enim crederet resurrectionem, nisi eam probasset ascensio? In multis argumentis apparuit post resurrectionem : sed validissimum argumentum resurrectionis fuit ascensio. Nunquam caro Christi in cœlum ascendere potuisset, nisi eam virtus resurrectionis glorificasset, atque illam ab omni mortalitatis onere immunem et liberam reddidisset. In resurrectione quatuor conferuntur, subtilitas, agilitas, claritas et immortalitas. Subtilitatem exhibuit Christus, ubi clausis januis ad discipulos intravit ⁸⁴; agilitatem, ubi super aquas pedibus ambulavit ⁸⁵; claritatem, ubi in monte Thabor facies ejus sicut sol resplenduit ⁸⁶; immortalitatem, cum mortuus a mortuis resurrexit ⁸⁷. Ista quatuor simul in se demonstrat, dum ad Patrem redit, dum ad cœlos adeo potestative ascendit. Hodie elevatus est sol, et luna stetit in ordine suo, quia Christo hodie ascendente, luna, id est Ecclesia secundum ordinem Dei in sanctitate

⁶⁷ Act. 19. ⁶⁸ Joan. 8. ⁶⁹ Matth. 25. ⁷⁰ Act. 1. ⁷¹ Psal. 107. ⁷² Isa. 53. ⁷³ Psal. 75. ⁷⁴ Psal. 103. ⁷⁵ Ibid. ⁷⁶ Dan. 7. ⁷⁷ II Cor. 5. ⁷⁸ Joan. 3. ⁷⁹ Joan. 12. ⁸⁰ Ibid. ⁸¹ Joau. 14. ⁸² Matth. 21. ⁸³ Joan. 6. ⁸⁴ Joan. 20. ⁸⁵ Matth. 14. ⁸⁶ Matth. 17. ⁸⁷ Matth. 28.

et religione firmata est. Omnes antiqui ad inferos A descendebant, descendit Christus ad nos, et docuit vias innocentiae et munditiae, ut per ipsum et ad ipsum omnes qui vixerint munde, innocenter ascendant. Verbum Prophetae est : *Quis ascendet in montem Domini : aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus et mundo corde* ⁸⁸. Secundum diversitatem meritorum, est et diversitas praemiorum his qui ascendunt in montem Domini, et in tabernaculum Dei nostri. Verbum Christi est : *In domo Patria mei mansiones multae sunt* ⁸⁹. Nam et in arca Domini mansiuiculae erant et tristega. Exoneremus, quaeso, fratres, corda nostra ad Deum cum manibus, imaginemur et formemus in cordibus nostris celsitudinem throni, thronum Dei et Agni, ministerium assistentium angelorum, hominum, patriarcharum, prophetarum cuneos, senatum apostolorum, martyrum choros, coronas virginum. Haec omnia formantes desiderio aspiremus cum eo, qui circuibat immolans in tabernaculo Domini bos iam vociferationis cantans et psalmum dicens : *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit et deficit anima mea in atria Domini* ⁹⁰. Si apud Christum thesaurus noster est, sicut Apostolus dicit : *Scio cui credidi et certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem* ⁹¹ : sit ibi cor nostrum, ubi est thesaurus noster. Disponamus ascensiones in corde nostro, et si non possumus corporaliter ascendere, saltem recordatione et desiderio caelestium spiritualiter ascendamus, sicut C ille qui dicit : *Haec recordatus sum et effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi usque ad domum Dei* ⁹². Et : *Memor fui Dei et delectatus sum, exercitatus sum, et defecit spiritus meus* ⁹³. Quid est quod dicit, *concupiscit anima mea? Et iterum : Memor fui Dei et delectatus sum, et defecit spiritus meus?* Quia in hac vita mortali aut potius in hac morte vitali comprehendere, aut cogitare non sufficimus gloriam illam, *quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quae, Deus, praeparasti diligentibus te* ⁹⁴. Porro cum reformaverit Deus corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae ⁹⁵, tunc omnia implebit in nobis, qui omnia fecit pro nobis. Et hoc est D quod Apostolus ait : *Christus qui descendit, ipse est qui ascendit, ut adimpleret omnia* ⁹⁶ quae adimplere voluit : nativitatem scilicet, resurrectionem, ascensionem, ut renascentes a peccato, resurgentes a morte animae resurgamus de virtute ad virtutem, donec videatur Deus deorum in Sion. *Benedictionem dabit legislator* ⁹⁷, cum implebit omne animal benedictione ⁹⁸, cum dicet : *Venite, benedicti Patria mei, percipite regnum Dei, quod vobis paratum est ab origine mundi* ⁹⁹. Christus a schola illa discipulo-

rum suorum corporaliter recessurus ad tempus, quasdam primitias eis benedictionis aeternae largitur, sicut scriptum est : *Et benedicens eis ferebatur in caelum*, ut omnia impleret benedictionibus suis : omnia opera sua in benedictione complevit, qui est benedictus in saecula Christus Jesus Dominus Deus noster. Amen.

SERMO XXIV.

IN DIE PENTECOSTES.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis ¹⁰⁰.

Filius Dei prius legatione sua functus est, veniens ad nos, veniens quaerere et salvare quod perierat. Nunc autem Spiritus sanctus fungitur ad nos legatione sua, ut nos in salute confirmet. Datus est nobis Filius, datus est et nobis Spiritus sanctus. Quod datus sit Filius, testatur Isaias : *Puer, inquit, natus est nobis, et Filius datus est nobis* ¹. Quod datus sit nobis Spiritus sanctus, testatur Apostolus : *Gratia, inquit, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*. Dedit itaque Deus nobis Filium, dedit et Spiritum sanctum. Et quid ei remansit? Si auderem dicere, nimis et plus quam nimis prodigus est sui Dominus Deus. O quam magnificus et vivificus! O quam mirabilis es, Deus, in donis tuis. Domine, quid est homo quod magnificas eum? *quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quia visitas eum* ¹¹? Vere visitas; nam ad ejus visitationem et consolationem modo mittis Filium; modo Spiritum sanctum, te ipsum reservans ei ad habendum, ad possidendum, et aeternaliter perfruendum. Misisti nobis, Domine, Filium tuum non ad dominandum, sed ad serviendum. *Veni, inquit, non ministrari, sed ministrare* ², sed ut salva dignitate tua et Filii tui loquar, venit Filius tuus ut sordes nostras purgaret, ut tanquam servus abjectus et vilis manibus suis sordes nostras ablueret. Non abhorreat, quaeso, Christianus haec verba. Nam quae stercora, quae cloacae, quae putredo cadaverum, quis sanguis menstruae, aut quis vomitus canis immundior est quam conscientia peccatoris? Isaias ait : *Os meum repletum est vomitu sordium* ³. Sane de corde impii quasi de coenoso lacu et scatenti putredine immundae cogitationes exhalant, et peccatorum abominations horrendae scaturiunt. Nonne fetent iniquitates nostrae coram quo immundae etiam sunt justitiae nostrae? Si nihil non creditis, audite Isaiam : *Omnes, inquit, justitiae nostrae sicut pannus menstruatae* ⁴. Ut ego verbo Apostoli utar : *Christus purgationem peccatorum faciens lavit nos ab immunditiis nostris in sanguine suo* ⁵. Quia verbo Filius nostram operatus est salutem in medio terrae ⁶, et jam ad Patrem ascenderat, necessarium erat ut mitteretur Spiritus sanctus ut

⁸⁸ Psal. 25. ⁸⁹ Joan. 14. ⁹⁰ Psal. 83. ⁹¹ II Tim. 1. ⁹² Psal. 41. ⁹³ Psal. 76. ⁹⁴ I Cor. 2. ⁹⁵ Philipp. 3. ⁹⁶ Ephes. 4. ⁹⁷ Psal. 83. ⁹⁸ Psal. 144. ⁹⁹ Matth. 25. ¹⁰⁰ Rom. 3. ¹ Isa. 9. ¹¹ Psal. 8. ² Matth. 20. ³ Isa. 23. ⁴ Isa. 64. ⁵ Hebr. 1. ⁶ Psal. 73.

confirmaret quod operatus fuerat a templo suo quod est in Jerusalem⁷, quia fides inde habuit initium et processum.

Erant siquidem adhuc teneri et parvuli filii adoptionis, quos Christus in carne sua verbo vitæ genuerat, ut essent aliquod initium creaturæ ejus⁸. Ecclesia militans in terris, adhuc tenera et novella plantatio erat. Unde sponsa, id est Ecclesia cœlestis in Canticis dicebat: *Soror nostra parvula est, et ubera non habet*⁹. Adhuc apostoli erant, quibus lacte opus erat. Ideoque, mittitur Spiritus sanctus qui eos in fide ex qua justus vivit nutriat, quousque crescat in virum perfectum, donec Christus formetur in eis¹⁰. Missus est Spiritus paracletus, qui interpretatur *advocatus*, tanquam parvulorum nutritor et tutor, tanquam *advocatus eorum in causa pupillari*, ut in omni consistorio, in omni prætorio pro illis ante reges et tyrannos sæculi constanter et efficaciter allegaret. Sic enim Pater orphanorum et Judex viduarum quandoque eis prædixerat: *Cum steteritis ante reges et præsides, nolite cogitare quid aut qualiter respondeatis. Dabitur enim vobis, et c.* Adjungit: *Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis*¹¹.

Jam sane adversus electos Dei super hæreditate illorum, quæ sui Patris sanguine rubricata eis erat, et regali privilegio confirmata, tyranni gentiles et principes Judæorum calumniam suscitabant. Judæus limites hæreditarios decurtabat dicens; quia tantummodo notus esset in Judæa Deus¹². Gentiles autem de quibus Filio suo prædixerat Deus: *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ*¹³, Christum Dei Filium et hæredem, Christianos hæredes Dei, cohæredes autem Christi¹⁴, faciebant exhæredes. Hodie itaque venit iste legisperitus et legislator, et in manu ejus ignea lex¹⁵. Venit in igne et in linguis, ut legem igneam linguæ igneæ loquerentur. Spiritus sanctus ignis est; amor enim ignis est. Sicut autem ignis non potest non ardere, sic Spiritus sanctus non potest non ardere, et calefacere: *Nec est qui se abscondat a calore ejus*¹⁶. Ille magnus artifex cui ignis in Sion, et caminus ejus in Jerusalem¹⁷, hoc igne probat et confirmat vasa sua, quæ composuit ad decorem domus suæ. Petrus prius erat vas molle et luteum; nec reddebat sonum integrum; sonus vasis minime cocti erat in Petro, dum ad vocem ancillæ Christum tertio abnegabat¹⁸. Postquam vero virtute indutus est ex alto, tanquam vas perfectissime coctum reddebat sonum integrum et perfectum. Prohibentibus enim principibus sacerdotum et Romanis imperatoribus ne annuntiaret verbum Dei, pulsatus dicebat: *Oportet nos magis obedire Deo quam hominibus*¹⁹. Ecce quomodo ignis

A Spiritus sancti roboraverat Petrum. Ignis iste accendit, confirmat, et erudit. Ignis ex communicatione non minuitur: dividens, prout vult, non minuitur: *divisiones enim gratiarum sunt, divisiones ministracionum et divisiones operationum, sed hæc omnia operatur unus atque idem*²⁰ semper immutabilis apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio²¹. Ignis iste devorat et consumit ligna, fenum, stipulam, id est peccata in nobis. Aurum vero et lapides pretiosos ardore suo probat, et probando purificat. Hic est ignis altaris, de quo legitur in Apocalypsi, quod cum angelus accepisset thuribulum aureum, et implevisset illud de igne altaris, et misisset in terram, facta sunt tonitrua, et sonitus, et voces, et fulgura²². Angelus enim magni consilii aureum thuribulum immaculatissimi corporis sui hoc igne complevit; assumptusque in cœlum fecit quod prædixerat: *Veni ignem mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat*²³?

Misit itaque ignem in terram et facta sunt tonitrua in comminationibus, fulgura in miraculiis, pluviam in doctrinis, sonitus et voces in prædicationibus. Sic ergo factus est repente de cœlo sonus. Hic est sonus de quo scriptum est: *In omnem terram exivit sonus eorum*²⁴. Sed unde veniebat hic sonus? de cithara Domini propter quam dicitur: *Exsurge, gloria mea, exsurge, psalterium et cithara*²⁵. Estne ibi aliquis sonus? imo multiplices soni. Septem hi sunt. Octavus autem qui complet diapason beatorum in octava est, quando *per omnes rivos Jerusalem cantabitur Alleluia*²⁶. Vultis audire septem chordas citharæ, sive septem sonos in chordis? Magister hujus cœlestis musicæ per organum sancti Spiritus Isaiam, omnes has septem voces unâ descensione continuat dicens: *Et requiescet super eum spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis, et replebit eum spiritus timoris Domini*²⁷. Prima chorda, id est spiritus timoris gravem sonum reddit, quia testimonio apostoli: *Timor pœnam habet*²⁸. Secunda chorda est spiritus pietatis; cujus sonus dulcissimus est. De hoc sono dicit Sapientia: *Spiritus meus super mel dulcis*²⁹. Chordam timoris pietas temperat, ne desperet. Chorda scientiæ sequitur: quæ acuta est et pietatis chordam dirigit, ne aberret. Sequitur chorda fortitudinis, quæ quidem robusta est, et confirmat chordam scientiæ, ne vacillet. Et ne fortitudo aliquid immoderantius aut intemperantius agat, apponitur chorda consilii, quæ quidem subtilis est. Et ne consiliorum deliberationes in suis subtilitatibus evanescant, chorda intellectus apponitur, quæ plurimum discreta est. septimum sonum reddit sapientiæ chorda, quæ stabilis est et longa, suavis et fortis. *Sapientia enim attingit a fine usque ad finem fortiter, et dispo-*

⁷Psal. 65. ⁸Jac. 1. ⁹Cant. 8. ¹⁰Gal. 4. ¹¹Matth. 10. ¹²Psal. 75. ¹³Psal. 2. ¹⁴Rom. 8. ¹⁵Deut. 3. ¹⁶Psal. 18. ¹⁷Isa. 31. ¹⁸Matth. 26. ¹⁹Act. 5. ²⁰I Cor. 12. ²¹Jac. 1. ²²Apoc. 8. ²³Luc. 12. ²⁴Psal. 18. ²⁵Psal. 56. ²⁶Teb. 13. ²⁷Isa. 11. ²⁸I Joan. 4. ²⁹Eccli. 24.

nit omnia suaviter²⁰. Sicut autem Spiritus sanctus habet harmoniam suam, et exercet psalterium jucundum cum cithara, sic et spiritus malignus habet sonos et voces in Dei offensionem, et animæ perditionem. Vis audire perditionem? Vis audire septem voces aut chordas, et octavam pœnis interminabilibus et tormentis æternis? Voces in cithara diaboli sunt confusæ, discordes et raucæ. Prima chorda est superbia, secunda invidia, tertia inanis gloria, quarta tristitia, quinta avaritia, sexta luxuria, septima acedia, diabolus olim citharizare incipiens: *Ponam, inquit, sedem meam ab aquilone, et ero similis Altissimo*²¹. Nimis ab alto et abrupto incœpit. Ideo chordæ ruptæ sunt et cithara effracta est, et cathedra pestilentiae, in qua sedere proposuerat, eversa est.

Descendit itaque hodie Spiritus sanctus in igne et in sono. In igne, ut apostoli possent alios in Christi amore accendere; in sono, ut in spiritu vehementi possent Dei magnalia prædicare. Porro non est in nobis ignis hodie, non est sonus. Ignem altaris Domini convertistis in ignem alienum, id est amorem Dei in amorem terrenum. Hic est ignis malitiæ. Hic est ignis a quo devorantur Nadab et Abiu, filii Aaron²². Hic est ignis quo Abimelech succendebat oppidum Thebes²³. Hoc igne Amalecitæ succendebant Siceleg²⁴. Inimicus enim humani generis apponit assidue nobis ignem et stipulas tentationis, ut in nobis accendat et subruat domum Dei. De hoc igne pessimo scriptum est: *Supercecidit ignis, et non viderunt solem*²⁵. Supercecidit ignis malitiæ, et non viderunt solem justitiæ. Ad dicti eramus obsequio Christi; nunc autem lentescimus in via ejus: imo nugis otioque vacamus. Certe otiositas inimica est animæ teste Hieronymo. *Peccatum Sodomorum fuit otiositas et abundantia panis*²⁶. *Quæritur Ægisthus quare sit factus adulter.*

In promptu causa est: desidiosus erat.

Oriv. De rem. amor. 161.

Cernis ut ignavum corrumpunt otia corpus, Et capiunt vitium, ni moveantur, aquæ.

Ibid., De Pont. eleg. 6.

De talibus legitur: *In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur*²⁷: imo cum dæmonibus. Electi eramus in sortem Domini, ut mediteremur in lege Domini, et delectaremur in ea, ut possemus dicere cum Propheta: *Quomodo dilexi legem tuam, Domine? tota die meditatio mea est*²⁸. In capite libri scriptum est de beatitudine viri qui meditatatur in lege Domini die ac nocte²⁹. Scriptum est: *Maledictus omnis qui facit opus Dei negligenter*³⁰. Vereor ne maledictio hæc illos respiciat, qui Deo serviunt negligenter et fecte. Ubi enim est fectio, non est Deus, non est Spiritus sanctus. Legitur enim quia

A *Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fectum*³¹. Si charitas Dei diffusa esset in nobis, lex Dei omni mundano desiderio nobis esset acceptior. Nunc autem legis Dei obliti fabulosis narrationibus occupamur, currentes ad vanitates et insanias falsas. *Narraverunt, inquit, mihi fabulationes, sed non ut lex tua*³². Porro ex quo populus Israel cœpit negligere legem Dei, et lentescere in observantia mandatorum ejus, statim datus est in manus Chusan Rasathaim, in manus Eglon, Moab et Philisthiim. Ex quo enim cessamus ab instantia divini officii, statim iugo gravium vitiorum atque tyrannidi spirituum malignorum subjicimur. Dina, filia Jacob, egreditur ut videat ludos alienigenarum: et statim a Sichem filio Hemor concupiscitur, rapitur, opprimitur, defloratur³³. B Sic et anima, quæ de domo Domini egreditur ad illecebras hujus mundi, a spiritu maligno rapta opprimitur, oppressa polluitur. Sedet Jacob domi, et gratiam paternæ benedictionis acquirit; venatur foris Esau, et cum patris benedictione primogenita sua perdit³⁴. Inveniuntur hodie clerici in plateis, non in ecclesiis. *Dispersi sunt, inquit propheta, lapides sanctuarii in capite omnium platearum*³⁵. Contra prohibitionem Domini vectes, quibus arca defertur, ab annulis extrahuntur. Vacemus ergo lectioni, meditationi, et orationi, *sine intercessione orantes, dicit Apostolus*³⁶. Et in cantico Ezechiæ: *Sicut pullus hirundinis sic clamabo, et meditabor ut columba*³⁷. Diffundat charitatem suam in cordibus nostris charitas Deus, *ut serviamus in sanctitate et justitia coram ipso, omnibus diebus nostræ vitæ*³⁸. Amen.

SERMO XXV.

DE EODEM FESTO.

*Nunquid poteris conjungere septem micantes Pleiades? Nunquid alligabis rhinocerotam loro tuo, ne frangant glebas vallium tuarum?*³⁹.

Verba sunt Domini loquentis ad beatum Job, et quærentis utrum possit sibi jungere et counire dona Spiritus septiformis, quæ per septem pleiades designantur. Hunc spiritum Christus ab æterno habuit, et homo factus eundem sine mensura recepit, ipsumque aliis secundum mensuram donationis suæ distribuit. Quod spiritum septiformem acceperit, ostenditur verbo Isaïæ qui dicit: *Apprehendent septem mulieres virum unum in die illa, etc.*⁴⁰; et ut nos declaratio sermonum ejus illuminet plenius et instruat apertius, de Christo loquens: *Requiescet, inquit, super eum spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis; et replebit eum spiritus timoris Domini*⁴¹. Isti sunt septem oculi super lapidem unum; septemque lucernæ in candelabro aureo, sicut Zacharias commemorat⁴². Cum Filius sit a Patre, et Spi-

²⁰ Sap. 8. ²¹ Isa. 14. ²² Num. 3. ²³ Judic. 9. ²⁴ I Reg. 30. ²⁵ Psal. 57. ²⁶ Ezech. 16. ²⁷ Psal. 72. ²⁸ Psal. 118. ²⁹ Psal. 1. ³⁰ Jer. 48. ³¹ Sap. 1. ³² Psal. 118. ³³ Gen. 34. ³⁴ Gen. 27. ³⁵ Thren. 4. ³⁶ I Thess. 5. ³⁷ Isa. 38. ³⁸ Luc. 1. ³⁹ Job 38, 39. ⁴⁰ Isa. 4. ⁴¹ Isa. 11. ⁴² Zach. 3.

ritus sanctus ab utroque procedat, postquam Filius A officium suæ legationis impleverat, decebat ut et Spiritus sanctus mitteretur. Prius siquidem dederat Christus apostolis Spiritum sanctum : quod patenter indicabat perfectio sanitatum. Sed hodie datus est ei Spiritus sanctus ad usum, ad auxilium, ad solatium, ad miraculum, ad acquisitionem gentium, ad salutem omnium populorum. Datur Spiritus sanctus, ad emundationem, ad innovationem, ad justitiam, ad exultationem. *Cor mundum crea in me, Deus* : ecce cordis mundatio. *Spiritum rectum innova in visceribus meis* : ecce animæ sanctificatio. *Redde mihi lætitiã salutaris tui : et spiritu principali confirma me* : ecce cordis mundatio. *Spiritum rectum innova in visceribus meis* : ecce innovans rectitudo. *Spiritum sanctum tuum ne auferas a me* ⁵³ : ecce animæ sanctificatio, quia templum Dei et templum dæmoniorum simul esse non possumus. Mundatus et lotus postulat ut ambulet vias rectas, ne ad actus extraordinarios iterum revertatur. Innovatur corde per rectitudinem, operatur lætitiã salutaris, confirmanda spiritu principali. Custodi vas tuum in sanctificatione, et habes Spiritum. Non facias proximo quod tibi non vis fieri, et habes spiritum rectum. Exhibe te coram Deo et proximo devote humilem, et habes spiritum principalem. Spiritus rectus datur in catechismo, Spiritus sanctus in baptismo, spiritus principalis in confirmatione. *Quotquot ergo baptizati sumus in Christo, Christum induimus* ⁵⁴; et induti sumus virtute ex alto. Christus qui accepit Spiritum, non ad mensuram, dedit dona hominibus, et adhuc donare non cessat. *Omnes de plenitudine ejus accepimus* ⁵⁵, nec est qui se abscondat a calore ejus ⁵⁶. *Cujus ignis in Sion et caminus ejus in Jerusalem* ⁵⁷. Hic est ignis quem Christus venit mittere in terram. Unde et in linguis igneis super discipulos suos hodie apparuit, ut legem igneam linguæ igneæ prædicarent. De hoc igne legitur in Apocalypsi : *Cum complexisset angelus thuribulum de igne altaris, facta sunt fulgura, voces et tonitrua* ⁵⁸. De hoc igne dicit Jeremias : *De excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit*. In Christo siquidem Spiritus sanctus plene et corporaliter habitavit. Ipse autem de Spiritu suo super omnes effudit. *Effundam*, inquit, *de spiritu meo super omnem carnem* ⁵⁹, effundit et infudit, alii plus alii minus. Verbum Apostoli est : *Unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem* ⁶⁰; et : *Unusquisque proprium donum habet ex Deo : alius quidem sic, alius vero sic* ⁶¹. Et subjungit : *Divisiones gratiarum sunt, et divisiones ministracionum sunt, et divisiones operationum : unus autem et idem spiritus, dividens singulis, prout vult*.

Propter has divisiones charismatum designatur Spiritus sanctus, nunc per ignem, nunc per oleum, nunc per vinum, nunc per aquam. Ignis est, quia semper ad diligendum accendit, quia semel eo accensus ardere, id est ardenter diligere non desistit. *Ignem, inquit, veni mittere in terram et quid volo nisi ut ardeat* ⁶²? De hoc igne dicit Moyses : *Ignis semper ardebit in altari* ⁶³. Et Jeremias : *Factus est in corde meo quasi ignis exarsuans, claususque in ossibus meis, et defeci non sustinens* ⁶⁴. Spiritus sanctus oleum est ratione diversarum similitudinum. Natura enim olei est quod inter omnes liquores superiorem locum semper tenet. Sic et gratia Spiritus sancti, qui abundantia suæ pietatis merita supplicum excedit et vota, excellentior est omnibus donis et omnibus bonis. Oleum medicinale est, quia dolores mitigat, sed et Spiritus sanctus vere oleum est, quia consolator est, *qui consolator nos in omni tribulatione nostra* ⁶⁵. Oleum naturam habet immiscibilem : nam et Spiritus sanctus fons est, cui non communicat alienus. Oleum aquis omnibus superfertur; nam et Spiritus sanctus ferebatur super aquas ⁶⁶. Antequam Petrus accepisset Spiritum sanctum, erat caro ejus infirma, ad vocem ancillæ timens et negans; sed postquam indutus est virtute ex alio, et unxit eum oleo Deus misericordiæ suæ, immutata est caro propter oleum, atque, juxta verbum Isaie, datum est ei oleum gaudii pro luctu, et pallium laudis pro spiritu mœroris. Hoc est oleum lætitiæ, quo Christus unctus est præ participibus suis ⁶⁷, abundanter et super effluenter infusum est oleum capiti nostro, id est Christo; unguentum vero quod erat in capite descendit non solum in barbam, sed etiam in oram vestimenti ⁶⁸. Hæc est unctio de qua Joannes in canonica Epistola loquens, ait : *Unctio quam accepistis a Deo, maneat in vobis. Et non erit vobis necesse ut quis vos doceat, quia unctio ejus docebit vos de omnibus* ⁶⁹.

Habemus itaque quia Spiritus sanctus nunc per ignem, nunc per oleum designatur. Bis enim est datus Spiritus sanctus apostolis : prius ante passionem, secundo post resurrectionem. Nam et David bis unctus fuisse legitur, et in veste sacerdotali coccus bis tinctus apponebatur. Vide quanta est ardoris materia in apostolis : non sufficit oleum infundere, nisi oleum calefiat; non sufficit ignem apponere, nisi ignis olei infusione accendatur. Hoc igne ardentes discipuli, ibant gaudentes a conspectu concilii, in tribulationibus gloriantes ⁷⁰. Unde et vox Principis apostolorum hæc erat : *Si pro Christo patimini, beati* ⁷¹. *Non solum, inquit, datum est vobis ut credatis in ipsum, sed ut patiamini pro*

⁵³ Psal. 50. ⁵⁴ Gal. 3. ⁵⁵ Joan. 1. ⁵⁶ Psal. 18.
⁶¹ I Cor. 7. ⁶² Luc. 12. ⁶³ Levit. 6. ⁶⁴ Jer. 20.
⁶⁰ I Joan. 2. ⁷⁰ Act. 5. ⁷¹ I Petr. 5.

⁶⁷ Isa. 31. ⁶⁸ Apoc. 8. ⁶⁹ Joel 2. ⁶⁶ I Cor. 12.
⁶⁵ II Cor. 1. ⁶⁶ Gen. 8. ⁶⁷ Psal. 44. ⁶⁸ Psal. 452.

ipso ⁷². Ut ergo reddat Spiritus sanctus testimonium spiritui nostro, hodiernam solemnitatem Spiritus sancti toto spiritu veneremur. Si enim honorem impendimus sanctis, oportet sanctificatorem omnium diligentius et devotius honorare. Dulcis quædam natura est in Deo Spiritus sanctus, benignitas Dei, charitas Dei, et ipse Deus. *Charitas*, inquit, *Apostolus, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis* ⁷³. Spiritus sanctus se ipsum dat nobis; nec dedignatur auctorem muneris se ipsum conferre in munere suo. Sane vasa nostra mundanda et evacuanda sunt a peccato; alioquin, oleum stare necesse est. *Non introibit sapientia in malevolam animam* ⁷⁴; nec Spiritus sanctus aliquam in se recipit fictionem. Nulla est conventio lucis ad tenebras, cæli ad cœnum, balsami ad venenum, Spiritus sancti ad peccatum. Spiritus sanctus est vinum quod *lætificat cor hominis* ⁷⁵, nec mittitur hoc vinum in utres veteres. Spiritus sanctus est aqua: *Qui sitit, inquit, veniat et bibat. Flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ* ⁷⁶. Spiritus sanctus super mel dulcis: oremus ergo in spiritu humilitatis Spiritum sanctum, per quem hodie cæli firmati sunt, per quem hodie cæli distillaverunt a facie Dei Sinai, ut hodie immittat cordibus nostris rorem benedictionis, stillicidia spiritalium donorum, pluviamque voluntariam ad abluendum conscientias nostras; infundat oleum lætitiæ et ignem sui amoris in cordibus nostris Jesus Christus, quem unxit Pater, in quo posuit unctionis et benedictionis plenitudinem, ut de plenitudine ejus acciperemus; cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXVI.

IN DIE TRINITATIS.

Qui est, misit me ad vos ⁷⁷.

Verba sunt Moysi loquentis ad populum. Nihil competentius convenit Deo quam esse, qui solus vere est, per quem solum est quicquid est. Quid tamen sit cogitari non potest. Unde et temerarium credo fari de ineffabili, de incogitabili cogitare. Testimonio Salomonis: *Scrutator majestatis opprimetur a gloria* ⁷⁸. Quantumcunque studeas et labores comprehendere quid sit Deus, tanto amplius deficiis in teipso. *Ascendet homo ad cor altum, et exaltabitur Deus* ⁷⁹: humana conditio semper appetit alta sapere. Sic fecerunt de quibus Apostolus dicit: *Evanuerunt in cogitationibus suis* ⁸⁰. Non enim caro et sanguis potest hanc scientiam revelare; sed Filius Dei potest cui voluerit revelare. Quæramus igitur ab eo dicentes: *Rabbi, ubi habitas: Domine, ostende nobis Patrem* ⁸¹. Ipse autem cum sit in accubitu suo, respondebit et dicet: *Veni, et vide*:

nescis quia ego in Patre et Pater in me est ⁸²? Ex-

pedit nobis Dei notitiam implorare, non per nos, sed per eum qui est Dei virtus et Dei sapientia, ne vaga et temeraria libertate inania meditemur. Deus siquidem simplex est, purus est, integer et perfectus, constans sibi, nil trahens sibi de temporibus aut de locis, nil habens quod in numerum transeat, nihil habens quod ab æterna immutabilitate recedat: *magnus est, et magnitudinis ejus non est finis* ⁸³. Inæstimabilis est, et incomprehensibilis est, et incogitabilis, quia non habet æternitas initium, nec infinitas terminum, nec immensitas modum. Si cogitamus eum, cogitamus non sicut est, sed ex parte, sicut cogitare sufficimus, qui a cogitatione deficiamus. Intelligendus est sine forma visibili, sine specie corporali, sine compositione partium, sine distinctione membrorum: omnino liber a lege temporis, ab omni mutabilitate et conditione quæ sitis. Creatorem per creaturas quali modo possumus invenire. Omnia enim opera Dei subtiliter attendantur, quasi quædam verba et signa, quasi quædam certa documenta sint, quæ gloriam de nobis enarrant, atque in rerum ordinatione virtutem divinæ potestatis annuntiant. Sic venit per notitiam creaturæ ad notitiam Creatoris, sicut Apostolus loquens ad Romanos dicit: *Quod notum est Dei, manifestum est illis. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque virtus ejus est divinitas* ⁸⁴. Mens enim humana considerans cursum rerum et ordinem, invenit unum omnium esse rectorem, unum esse omnium principium. Illud etiam principium nititur comprehendere, cum sit ipsum incomprehensibile, priusque suum invenit defectum quam perveniat ad perfectum.

Humana itaque ratio suum imperfectum considerans, nec illud principium valens comprehendere, intelligit esse aliquid supra se quod non potest apprehendere, et certissime comprehendit ipsum esse incomprehensibile. Quædam itaque species est notitiæ Dei, scire quod non possit sciri; quod non possit omnino Dei notitia comprehendi. Expressa hujus rei similitudo est, quod aliquis stans in litore maris, et ejus latitudinem videns, latitudinis tamen finem videre non potest. Ulterius enim se mare diffundit in latum quam visus extendatur in longum. Scit itaque ille homo ex defectu proprii visus aliquid maris esse ultra, et supra quam videre valeat, cujus comprehensioni non sufficit.

Unde cum maris magnitudo appareat ex eo quod videtur, et ex parte comprehenditur; ejus tamen immensitas ex eo quod omnino videri non potest, amplius innotescit. Est equidem supra hominem, omnemque virtutem humani transcendit

⁷² Philipp. 1. ⁷³ Rom. 3. ⁷⁴ Sap. 1. ⁷⁵ Psal. 103. ⁷⁶ Joan. 2. ⁷⁷ Exod. 3. ⁷⁸ Prov. 25. ⁷⁹ Psal. 65.
⁸⁰ Rom. 1. ⁸¹ Joan. 1. ⁸² Joan. 14. ⁸³ Psal. 144. ⁸⁴ Rom. 1.

ingenii comprehendere naturam Divinitatis. *Donum autem optimum, donum perfectum est, descendens a Patre luminum*⁸⁸, in Patre intelligere Filium, et in utroque Spiritum sanctum. Non potest hæc scire aut alium docere, nisi ille solus qui docet hominem scientiam⁸⁹: cujus unctio de omnibus docet⁹⁰. Plato inter philosophos scientia et opinione præcipuus, cum circa libros Moysi multam diligentiam adhibuisset, gloriatus est se invenisse unum quod omnia operatur; sed se non posse invenire tertium constituitur. Porro illi qui in schola Christi eruditi sunt, venerantur et prædicant trinitatem in Deo, et unitatem essentiæ quam philosophus somniavit quidem; sed quia evanuit in cogitationibus suis, eam non potuit invenire. Ideoque ille discipulus, qui de pectore Christi familiaris, et plenius cælestis scientiæ fluente potaverat, sacramenta trinitatis et unitatis in Dec manifestissimè declarabat, cum diceret: *Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus: Et hi tres unum sunt*⁹¹. *Confiteor tibi, Pater cæli et terræ, quoniam abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis*⁹². Vita siquidem æterna est nosse te, Deus Pater, et quem misisti Jesum Christum⁹³. Sacri tamen apices, tam generationem Filii quam processionem Spiritus sancti manifeste declarant. Nam de generatione Filii scriptum est: *Egressus ejus a principio a diebus æternitatis*⁹⁴. Ipse etiam Dei Filius, cum sit Dei virtus et Dei Sapientia, de sua ineffabili nativitate satis evidenter loquitur dicens: *Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram: nondum fontes aquarum eruperant: nondum montes gravi mole subalterant: ante omnes colles ego parturiebar. Quando præparabat cælos, aderam, Deus: quando appendebat fundamenta terræ, eram cum eo cuncta disponens*⁹⁵. De generatione Filii dicebat Isaias: *Generationem ejus quis enarrabit*⁹⁶? Et beatus Job: *Radix, inquit, sapientiæ cui revelata est?*⁹⁷ Latet enim ab oculis hominum, et a volucris cæli abscondita est, id est angelis Dei. De Spiritu sancto scriptum est: *Spiritus Domini super me eo quod unxit me; ad evangelisandum pauperibus misit me*⁹⁸. Et beatus Job: *Spiritus Domini fecit me, et spiraculum omnipotentis vivificavit me*⁹⁹, et ut ostendat quod ille Spiritus sit factor omnium, subdit: *Ecce et me, sicut et te fecit Deus*.

Frequenter itaque in sacro eloquio pluralitatem invenis in personis, ut ibi: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram*¹⁰⁰. Unitatem etiam invenis in essentia, cum subjungitur: *Et creavit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum*. Notatur in Genesi pluralitas personarum, ubi dicitur, quia *pluit Dominus super Sodomam et Gomorram ignem et sulphur a Domino*¹⁰¹. Quis est ille Dominus, qui pluit a Domino, nisi

Filius a Patre? De quo Psalmista: *Dixit Dominus Domino meo, etc.*¹⁰². Vis totam Trinitatem videre in sacris apicibus manifestissime declaratam? Psalmographus dicit: *Verbo Domini cæli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum*¹⁰³. Item in Isaiâ loquitur Dei Filius dicens: *Ego sum primus et novissimus, manus mea fundavit terram, et dextera mea mensa est cælos. Antequam fierent, ibi eram; et nunc Dominus Deus misit me, et Spiritus ejus*¹⁰⁴. Ecce fluvius egrediens de loco voluptatis ad irrigandum faciem terræ, Trinitatis videlicet scientiæ, per quam nos Deus educit de tenebris ignorantiae in admirabile lumen suum¹⁰⁵. Summum enim lumen, imo vita æterna est cognoscere Creatorem suum; in tribus personis cognoscere Trinitatem, et in Trinitate adorare unitatem. Sed quæris: Quomodo Trinitatem inveniam, ubi non est nisi unitas, ubi non est nisi simplex et unissima, ut ita loquar, identitas? Cum Trinitas sine numero esse non possit, et unitas numerum non admittat, quomodo est numerus? Nunquid est numerus sine numero, aut unitas numerosa? Nunquid unitas transit in numerum, aut ab unitate numerus absorbetur, ut quæ sunt tria sint unum? Porro tres personas in una substantia numeramus, et in tribus personis unam substantiam adoramus. Unum et trinum prædicamus Dominum, ita quod in Trinitate nulla confusio sit: et sic trinitatem conflatur in personis, ut nullum fiat præjudicium unitati. Tanta siquidem unitas est in Deo, ut nil invenias in eo nisi unum. Si bonum, si beatum, si sapientem, si omnipotentem, vel quid consimile Dominum esse dixeris, licet talia multiplices, nihil addis. Ipse omnia est, sicut dicit Apostolus¹⁰⁶, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ex quo omnia creabiliter, non materialiter vel seminaliter. Per quem omnia, ut ipsum omnium auctorem intelligas. In quo omnia, non quasi in loco, sed in virtute et potentia. Sicut enim est quod in loco non est: ita cogitandus est quod nusquam sit qui non clauditur loco et nusquam non sit qui non excluditur loco. Quodam autem sublimi et ineffabili modo, sicut omnia in ipso sunt, sic ipse in omnibus. Cum autem Christus reformaverit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori charitatis suæ, cum aperuerit oculos cordis nostri, cognoscemus eum sicut cogniti sumus, non per corporalem visionem, ut Moyses in Sina, non per imaginariam, ut Joannes in Apocalypsi, non in ænigmate sicut Ezechiel in Lumbari, in Novacula, in Sartagine; sed videbimus lumen in lumine, Filium in Patre, Spiritum sanctum in utroque: et hæc est vita æterna. Hæc est beatitudo interminabilis, gloria indeficiens, et lætitia consummata. Quam nobis præstare dignetur Filius Dei Jesus Christus: cui

⁸⁸ Jac. 1. ⁸⁹ Psal. 93. ⁹⁰ I Joan. 2. ⁹¹ I Joan. 5. ⁹² Isa. 53. ⁹³ Eccli 1. ⁹⁴ Isa. 61. ⁹⁵ Job. 33. ⁹⁶ Gen. 1. ⁹⁷ Gen. 29. ⁹⁸ Psal. 109. ⁹⁹ Psal. 32. ¹⁰⁰ Isa. 48. ¹⁰¹ I Petr. 2. ¹⁰² Rom. 11.

est honor et gloria et benedictio in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXVII.

IN FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista ¹.

Verbum Salomonis est: *Laudent te labia proximi tui, et non tua* ². Si laus expetenda est, non est expetenda a se ipso, sed ab ore proximi. Gloriosior tamen est laus procedens de ore Altissimi: *Non enim qui se commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat* ³. Si linguis loquamur hominum et angelorum, non poterimus explicare ad plenum Joannis merita, atque in Joanne Christi præconia. Laus Joannis celebris est in Evangelio, quia, ubicunque occurrit mentio de Joanne, commendatur a Christo. Non ergo mendicat laudis humanæ suffragia, qui laudatur a Deo, qui dicere potest: *In Domino laudabitur anima mea* ⁴. Commendat Noe Dominus dicens: *Vidi te justum coram me* ⁵. Commendat Abraham faciens ei promissiones benedictionis in futuris generationibus ⁶. De beato etiam Job loquens ad Satan, magnificat eum quod non sit similis ei in terra: *Vir simplex et rectus et timens Dominum* ⁷. De Moyse etiam dicit: *Si quis fuerit inter vos propheta, loquar ei in visione vel per somnium* ⁸. At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: *Ore ad os loquar ei* ⁹. David quoque cum ipse dicit: *Deus laudem meam ne tacueris* ¹⁰; laudatur a Domino dicente: *Inveni virum secundum cor meum* ¹¹. Testimonio Dei magni fuerunt isti, et multi alii ¹². Sed ejusdem testimonio: *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista*. Illi laudum et præconiorum congregaverunt divitias, iste supergressus est universos; cujus nativitas per Gabrielem archangelum annuntiata est, sicut et nativitas Christi, cujus nomen vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur; intra Sancta sanctorum prænuntiatur, in utero sanctificatur, ut dicere possit: *Ab infantia crevit mecum sanctitas, et ab utero matris meæ egressa est mecum*. Fuit itaque factus antequam natus, et ideo processu temporis plus quam sanctus. Joannem magnificent et extollunt apud Deum et homines, miraculum in conceptione, gaudium in nativitate, sanctitas in conversatione, humilitas in sublimitate, veritas in prædicatione, zelus in contritione, constantia in passione. Joannes adhuc ætatis teneræ, vitæ tamen erat austeræ. Cumque illi dignitate successoria, atque jure hæreditario pontificales infule debentur, stolas auro textas cilicio posttrahuit, et teneros artus zona pellicea, pilorum

A asperitate, ciborum ansteritate cohibuit. Qui, cum esset sanctificatus ab utero, innocentissimum corpus suum multipliciter castigavit, extenuavit, amixit, et in omnibus nobis formam sanctæ conversationis exhibuit Joannes; quasi quidam limes Novi et Veteris Testamenti. Sicut scriptum est: *Lex usque ad Joannem*. Missus est a Deo ante Christum, quasi umbra ante lucem; vox ante verbum, servus ante dominum, angelus ante Deum, amicus ante sponsum, præco ante judicem, miles ante regem, præcursor ante redemptorem, aurora ante diem, lucifer ante solem, lucerna ante meridiem. Missus est in Spiritu et virtute Ellæ, ut converteret corda patrum in filios ¹³. Ipse est Angelus Dei, *de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam ante te* ¹⁴; huic paravit Dominus lucernam Christo suo, ut alios illuminans pararet Domino plebem perfectam. *Et tu, inquit, propheta Altissimi vocaberis; præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus* ¹⁵. Et subjungit: *Ad dandam scientiam salutis plebi ejus* ¹⁶. Nos ergo magnificentiam gloriæ sanctitatis in Joanne loquamur, quam si non possumus imitari, studeamus tamen cum gaudio admirari. Si non possumus splendere ut lucerna quam præparavit Dominus Christo suo, ambulemus saltem in splendoribus hujus lucernæ. Quod Joannes lucerna sit perhibet ille cujus testimonia credibilia facta sunt nimis ¹⁷; Christus scilicet in Evangelio loquens: *Erat, inquit, Joannes lucerna ardens et lucens* ¹⁸. Erat Joannes quasi lucerna sub modio, dum adhuc in utero matris clausus, ardebat desiderio Domini sui venientis et in occursum suum gestiens exsultabat ¹⁹. Sed lucerna quæ tunc erat sub modio, ponenda erat super candelabrum, ut luceret omnibus qui in domo sunt ²⁰; et quæ illuminabat tunc solum modium, totum mundum novis irradiatura est fulgoribus. Nonne modium suum illuminabat qui matri suæ, mediante Spiritu sancto, tanti sacramenti notitiam revelabat? *Et unde hoc mihi, dixit Elisabeth, ut veniat Mater Domini mei ad me* ²¹? Quis tibi indicavit, o mulier sancta, quod veniret ad te Mater Domini tui? *Ut facta est, inquit, vox salutationis tuæ in auribus meis; exsultavit infans in gaudio, in utero meo* ²². Ardebat itaque Joannes, quia de excelso missus fuerat ignis per os Gabrielis in alvum Virginis, ut per os Virginis ad parvulum veniens sanctus Spiritus ardorem infunderet, ipsumque lucernam Domino præpararet. Anima Joannis liquefacta est, ut Maria locuta est. Spiritus sanctus qui plenissime habitabat in Virgine, procedit de Virgine in Joannem, de Joanne in Elisabeth et Zachariam. Ex quo *exsultavit spiritus Mariæ in Deo salutari suo* ²³, statim ad ipsius adventum Joannes exsultavit in utero; exsultavit et mater. Prophetaverunt pater et mater; omnes repleti sunt Spi-

¹ Matth. 11. ² Prov. 27. ³ II Cor. 10. ⁴ Psal. 35. ⁵ Gen. 7. ⁶ Gen. 22. ⁷ Job. 2. ⁸ Num. 12. ⁹ Ibid. ¹⁰ Psal. 108. ¹¹ I Reg. 13. ¹² Act. 13. ¹³ Luc. 1. ¹⁴ Matth. 11. ¹⁵ Luc. 1. ¹⁶ Ibid. ¹⁷ Psal. 92. ¹⁸ Joan. 5. ¹⁹ Luc. 1. ²⁰ Luc. 11. ²¹ Luc. 1. ²² Ibid. ²³ Ibid.

ritu sancto. De ventre Mariæ flumina fluunt; erat enim fons aquæ vivæ saliens in vitam æternam²⁶. Ignis Spiritus sancti omnes, qui in domo erant, vehementer accendit; *nec est inter eos qui se abscondat a calore ejus*²⁷. Omnes ardent, omnes lucent. Vis videre Joannem ardentem? Ardebat et exultabat in occursum Domini nondum natus. Non est auditum a sæculis, quod aliquis in utero exsultaret. Post nativitatem vero ardebat proposito et studio sanctitatis. Ardebat contra impios zelo, et constantia liberæ correctionis. Ecce quomodo ardebat; lucebat autem vitæ merito, lucebat verbo, lucebat exemplo. Nonne lux erat quod angelico promissus est oraculo, quod nominatus ab angelo: quod conceptus est miraculo: quod sanctificatus in utero? Nonne lucebat vitam in terris angelicam ducens, propter carnem in carne vivens, et ab humanæ salutis ministerio nunquam cessans, nunc Ecclesiam catechizans, nunc per pœnitentiam nuntians, nunc prædicando corrigens, nunc baptizando emundans, et in omnibus plebem perfectam Domino parans. *Erat, inquit, Joannes lucerna ardens et lucens*²⁸. Quidam lucere appetunt, sed ardere non curant. Ardere enim, melius est quam lucere. *Ignem, inquit, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat*²⁹? Utrumque bonum est; sed ardere magis expedit. Qui ardet et non lucet, sibi et non alii proficit. Qui lucet et non ardet, aliis et non sibi proficit. Qui autem lucet simul et ardet quod debet Deo et homini simul in se perficit. Quia luna suum aliunde lumen vindicat: ideo nunc magna, nunc parva, nunc nulla est. Sol vero quia per se simul lucet et ardet, semper in sui luminis plenitudine perseverat. Stultus ergo merito lunæ comparatur, quia propriam conscientiam et famam ponit in labiis alienis. Ideoque Salomon dicit: *Sapiens permanet ut sol; stultus autem ut luna mutatur*³⁰. Qui laudis alienæ beneficio lucet sicut luna nunc erigitur, nunc deprimitur, nunc magnus est, nunc modicus sive nullus, secundum quod circa eum blandiens adulatio, vel mordens detractio variatur. Non sic Apostolus, qui glorians de testimonio conscientiæ suæ dicebat: *Pro minimo mihi est ut ab homine judicer, aut ab humano die*³¹. Lucebat olim ille filius iræ, ille filius perditionis, qui de cœlo corruit; unde et Lucifer vocabatur, nunc autem Noctifer sive Tenebrifer; qui si arsisset, nullo unquam in tempore cecidisset. Hujus vestigia sequuntur, qui potius eligunt lucere quam ardere, religiosi apparere quam esse: sed ardebunt igne illo, qui *præparatus est diabolo et angelis ejus*³², cujus flamma non exstinguetur, cujus setor occidit, cujus ardor mortificat; mori tamen eum, qui patitur, non permittit; a quo nos avertat Sanctus ille sanctorum, qui hodiè mirificavit et magnificavit in terris sanctum suum Jesum Christum, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXVIII.

DE SS. PETRO ET PAULO.

Vidi conjunctos viros, et angelus Domini locutus est dicens: Isti sunt viri sancti facti amici Dei.

Qui sunt isti viri conjuncti, nisi reverendi principes terræ, atque Ecclesiæ Petrus et Paulus, quos eadem fides conjunxit, quos eadem civitas, eadem conversatio, eadem dies sub eodem tyranno pati in martyrio cœquavit? Quia tamen multipliciter conjuncti sunt, dignum est ut sit eorum conjuncta solemnitas, ut cum uterque honore sit dignus per se, eis titulus honoris ad gloriam duplicetur. Decet sane nos prosequi eos præconio, quorum patrocinio indigemus, si tamen tam honoratis principibus præconium aut honorem impendere digni sumus. *Nimis enim honorati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum*³³. Christus Saulum in Paulum, Cephiam convertit in Petrum: nam de ipsis quandoque propheta prædixerat: *Et vocabit servos suos nomine alio*³⁴. *Tu es, inquit, Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*³⁵. *Petra* siquidem *erat Christus*³⁶, suumque nomen communicat Petro, ut Petrus petra sit: nam sicut a petra silienti populo aqua in deserto profluxit, ita et a Petro aliis in fide ardescensibus salutiferæ fidei confessio emanavit. Christus ascensurus in cœlum Petro suas oves pascendas agnosque commisit; atque post parvæ naviculæ regimē, eidem gubernaculum magnæ navis, id est, totius Ecclesiæ magisterium mancipavit. Petro tanquam optimo dispensatori claves domus suæ tradidit. Justitia Petri tantam judicandi obtinuit potestatem, ut de ejus arbitrio cœlesti judicium pendeat; nec a Petri sententia etiam angelus appellare præsumat. Interrogatus a Domino Petrus quem eum dicerent homines: brevi confessionis compendio divinæ majestatis arcanum declarat in Christo. Non revelavit tibi hoc, Petre, caro et sanguis: caro enim et sanguis non possidebunt regnum Dei, sed Spiritus Dei Patris, qui in cœlis est³⁷. Mirabilis piscator, qui olim profunda æquoris scrutabatur, inscrutabile sacramentum deitatis in Christo fideliter constitetur. Interrogante Domino: *Petre, amas me*³⁸? Petrus trinam negationem trina negotiationis confessione delevit. Cum Christus de sacramento suæ carnis et sanguinis loqueretur, quidam abierunt retro: multi enim cum Christo ambulant, donec ad edendum carnem ejus et sanguinem veniatur. Quærente Domino nunquid reliqui vellent abire, Petrus tanquam petra fidei, et publicæ veritatis assertor respondens pro omnibus: *Domine, inquit, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes*³⁹. Ac si diceret: *Non in solo*

²⁶ Joan. 4. ²⁷ Psal. 18. ²⁸ Joan. 3. ²⁹ Luc. 12. ³⁰ Eccli. 27. ³¹ 1 Cor. 4. ³² Matth. 25. ³³ Psal. 138. ³⁴ Isai. 65. ³⁵ Matth. 16. ³⁶ 1 Cor. 10. ³⁷ Matth. 16. ³⁸ Joan. 21. ³⁹ Joan. 6.

*pax vixit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei*³⁰. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo*³¹. *Quid mihi est in cælo, Domine, et a te quid volui super terram*³²? Cælum et terra, aer et mare obediunt Petro: Simonem enim Magum ab aere præcipitat, Tabitham de terra suscitatur, super aquas ambulat, Ananiam et Saphiram tanquam Dominus vitæ et mortis viventes mortificat; cælum vero potestativo claudit et reserat. Audivimus de Petro, vultis audire de Paulo. Audivimus de viro quanta mala fecerit in Jerusalem, qui non solum per Jerosolymam, sed per totam Juxtam insaniam ferebatur, ut Christi membra laniaret in terris. Verumtamen spirans minarum et cædis in discipulos Domini, a Domino in discipulum adoptatur; toto pectore virus exhalans, et blasphemando nomen Domini, de vase blasphemiam factus est vas electionis ut nomen Domini portaret coram regibus. *Ubi ergo abundavit delictum, superabundavit et gratia*³³: ideoque mutatus in alterum virum dicebat: *Fidelis sermo, et omni acceptione dignus, quoniam venit Dominus Jesus salvos facere peccatores, quorum primus ego sum*³⁴. Paulus dum adhuc conversaretur in terra, raptus in tertium cælum, in schola sanctæ Trinitatis didicit quod ei aliis communicare non licuit. Si ergo nobis aperuit quæ mens humana non potest comprehendere, quanta sunt ea quæ nobis prohibitus est aperire? Quia Paulum schola cælestis instruxerat, ei tanquam idoneo doctore Dominus magisterium ecclesiasticæ instructionis injunxit. Quod Elymam percussit³⁵, quod Eutychem morti abstulit³⁶, quod famem, quod nuditatem, quod sitim, quod omnia fere humanæ conditionis pericula pro Christo sustinuit, et cætera quæ in Actibus apostolorum leguntur Paulo cedunt ad cumulum gloriæ et honoris. Nulla erit Petri excusatio, qui post agnitam veritatem retro abiit, post manum missam ad aratrum, respexit, et ingratus acceptæ gratiæ crimen apostasiæ commisit. Paulus etiam post lapsum dicit: *Blasphemus fui, sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci*³⁷. Ignorantia Paulum excusat, fecitque ignorantia in Paulo, ut blasphemiam hæc non esset in Spiritu sancto, quæ est irremissibilis. Ille lapsus est, iste prostratus, uterque infirmatus, ut fortior surgeret et perfectus. *Pluviam voluntariam segregavit Deus hæreditati suæ, et infirmata est, tu vero perfecisti eam*³⁸: nam virtus in infirmitate perficitur³⁹. Vere viri misericordiam sunt isti, tantam et tam inestimabilem misericordiam consecuti. Petrus de sua stabilitate præsumens, ibi gravius cecidit, ubi fortius stare promiserat: tamen post detestabilem apostasiæ reatum magistrum fidei et ecclesiasticæ dignitatis obtinuit principatum.

A Paulus cæcitate percussus, et defectus in terram ad tertium cælum tollitur, ut ineffabilem cælestis curiæ gloriæ purgatiore mentis oculo contempletur. Credo, fratres, dum istorum gloriosam mortem recolimus, quod omnium apostolorum et martyrum gloriæ promovemus; istos enim tanquam martyres, et apostolorum apostolos veneramur. O beatum martyrium! o gloriosa mors, quæ efficit immortales commorientes Christo, et contemplati similitudini mortis ejus ei modo conregnant! *Visi sunt oculis insipientium mori, et æstima est afflictio exitus eorum*⁴⁰: sed beati qui in Domino moriuntur⁴¹. Obdormierunt in Christo, ut Christi fierent cohæredes. *Cum enim dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini*⁴². *In pace in idipsum dormiam et requiescam*⁴³. Viriliter et usque ad mortem laboraverunt in vinea Domini Sabaoth: sed *Anodo jam, dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos*⁴⁴. Quid est opera eorum sequuntur eos? Dominus hoc exponens: *Dale, inquit, eis de fructu operum suorum, et laudent eos in portis opera eorum*⁴⁵; porta est exitus vitæ.

Et quid est vitæ exitus homini justo, nisi porta mortis, et porta vitæ? Scriptum est: *Non timebit justus, cum loquetur inimicis suis in porta*⁴⁶. Non timebat B. Martinus, cum loqueretur inimico astanti in porta: Quid hic, inquit, astas, cruenta bestia, nil in me funestum reperies. Secure poterat psallere et dicere cum Propheta: *Convertere, anima mea, in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi; quia eripuit animam meam de morte, oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu*⁴⁷. Dicant et apostoli nostri: *Anima nostra, sicut passer, erepta est de laqueo venantium. Benedicimus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum*⁴⁸. O draco pessime, quem Dominus formavit ad illudendum⁴⁹, tu beatis apostolis machinabaris interitum, sed interitus eis versus est in triumphum. Fecerunt sibi de necessitate virtutem: peccati meritum in præmium mutaverunt. Sic ergo reddit Dominus mercedem laborum sanctorum suorum; ejusque pro meritis retribuit abundanter Dominus potens, liberalis et dives. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituit eos: bona scilicet, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus diligentibus se⁵⁰. Hæc est mensura plena, et coagitata et superfluens; pax scilicet Dei quæ exsuperat omnem sensum⁵¹. *Ecce viri misericordiam, quorum justitiæ oblivionem non receperunt, cum semine eorum permanent bona*⁵². Justitiam hominis triplici ex causa delet oblivio. Si enim in justitia tepidus es, Dominus ex ore suo te evomit, et sic obliviscitur justitiæ

³⁰ Matth. 4. ³¹ Psal. 118. ³² Psal. 72. ³³ Rom. 5. ³⁴ I Tim. 1. ³⁵ Act. 13. ³⁶ Act. 20. ³⁷ I Tim. 1. ³⁸ Psal. 67. ³⁹ II Cor. 12. ⁴⁰ Sap. 5. ⁴¹ Apoc. 14. ⁴² Psal. 126. ⁴³ Psal. 4. ⁴⁴ Apoc. 14. ⁴⁵ Prov. 31. ⁴⁶ Psal. 126. ⁴⁷ Psal. 114. ⁴⁸ Psal. 125. ⁴⁹ Psal. 103. ⁵⁰ I Cor. 2. ⁵¹ Philipp. 4. ⁵² Eccli. 44.

tuæ. Si averteris a justitia tua, omnium justitarum A
 tuarum quas fecisti non recordatur, et sic justitia
 tua sub oblivione relinquitur. In hypocrisi justitiæ
 tuæ recepisti mercedem tuam, et hæc justitia apud
 Deum memoriam non meretur. *Cum semine*, inquit,
eorum permanent bona. Exiit Christus seminare
 semen suum. Christi semen est justorum generatio
 in fide, sicut scriptum est : *Potens in terra erit*
semen ejus : generatio rectorum benedicetur ⁶². Be-
 nedicitur hæc generatio, quia isti sunt semen cui
 benedixit Dominus. De semine rectorum iterum
 loquens dicebat : *Semen servorum tuorum possidebit*
terram, et qui diligunt nomen ejus habitabunt in ea ⁶⁴.
 Sane Christus, cum esset *primogenitus in multis*
fratribus ⁶⁵, quasi sine semine moriturus dicebat :
Singulariter sum ego, donec transeam ⁶⁶. Dicebat B
 itaque (juxta legis observantiam) ut fratres semen
 fratris mortui suscitarent ⁶⁷. Illi ergo quos Domi-
 nus vocat fratres, et de quibus dicit : *Vade et dic*
fratribus meis, etc. ⁶⁸. Et extendens manus in disci-
 pulos : *Isti sunt*, inquit, *fratres mei* ⁶⁹. Nos pro
 Christo tanquam fratri suo, et non sibi per gratiam
 parvulos genuerunt. Nemo enim dicit : *Ego sum*
Pauli, ego sum Cephæ, ego sum Apollo ⁷⁰, quia om-
 nes sumus Christi. Semen et hæredes Christi per
 adoptionem; filii et nepotes apostolorum per præ-
 dicationem. Porro filii degeneres, et omnino hære-
 ditate indigni sumus : qui tanquam mulieres et
 parvuli imbelles patrum nostrorum bella trium-
 phosque laudamus, et calicem verbi salutaris abhor-
 rentes accipere, in tentationibus etiam modicis a
 pusillanimitate spiritus, et in tempestate subverti-
 mur. Isti siquidem in suo sanguine fidei testimonium
 reddiderunt. Utinam nos salutem in aqua et spiritu
 testimonium perhibere possimus! Moyses quidem
 venit in aqua tantum : isti venerunt in aqua et
 sanguine, in aqua pœnitentiæ, et sanguine passionis.
 Spiritus etiam sanctus tertius testis eis non defuit :
 nam *Spiritus est qui testificatur* ⁷¹. Scriptum est
 autem : *Qui Spiritum Christi non habet, hic non est*
ejus ⁷². Sapientia Dei Christus Jesus est. Ipse est
 qui dicit : *Spiritus meus super mel dulcis* ⁷³. Vere
 magnifice et multipliciter dulcis. O quam magna
 multitudo dulcedinis tuæ, Deus ⁷⁴, per quam aposto-
 lis et martyribus etiam ipsa mortis amaritudo dul-
 cescit. Quid agimus, fratres? Videmus apostolos
 passione transisse in gloriam; nos autem tepidi et
 remissi, sequimur vanitates et insanias falsas, spe-
 rantes obtinere sine pœnitentia veniam, sine labore
 præmium, sine tribulatione coronam. Unum precor.
 Si volumus intelligere patientiam Christi, per quam
 ad pœnitentiam misericorditer nos exspectat : sen-
 tiamus saltem flagellæ ipsius, in quibus nos erudiat,
 suæque saluberrimæ voluntati consentire compellat,

A et eveniat quod ipse loquitur per prophetam : *In*
manu, inquit, forti et brachio extento, et in flagello
meo regnabo super vos, et subjiciam vos sceptro meo,
et inducam vos in vincula sæderis mei ⁷⁵. Quod ipse
 in his qui pœnitentiam differunt, implere dignetur
 Christus Jesus, cui sit honor et gloria in sæcula
 sæculorum. Amen.

SERMO XXIX.

IN EODEM FESTO.

Duo ubera tua sicut hinnuli capræ gemelli qui pa-
scuntur in liliis ⁷⁶.

Sponsus in Cantico amoris sponsam alloquitur,
 comparans duo ubera ejus duobus hinnulis capræ
 gemellis, etc. Hæc duo ubera, duo apostoli sunt,
 quorum hodie solemnitas celebratur : in qua pota-
 mur ab uberibus consolationis eorum. Isti sunt
 reges et principes terræ, de quibus scriptum est :
Constitues eos principes super omnem terram ⁷⁷. Et
 licet sint reges, tamen ubera sunt, quia lacte do-
 ctrinæ nos nutriunt, sicut legitur in propheta :
Principes nutriti tui erunt, et mamilla regum la-
ctaberis ⁷⁸. Nonne novitios, et quasi parvulos in fide
 Petrus lactare videtur cum dicat : *Quasi modo ge-*
niti infantes rationabiles sine do'o lac concupiscite ⁷⁹?
 Et Paulus : *Lac dedi vobis potum, non escam* ⁸⁰ : Et
 idem : *Factus sum in medio vestri nutritrix sedens, et*
nutriens parvulos suos ⁸¹. Parvulis dabat mamil-
 lam, dabat et animam, et lacte misericordiæ plenus
 non solum misericordiam Spiritus sancti Filius de-
 siderabat immulgere, sed se totum impendere. Ubera
 uberat lacte misericordiæ plenum, in cujus decol-
 latione est pro sanguine lac effusum, antequam isti
 essent virtute induti ex alto, antequam repente fa-
 ctus esset de cœlo sonus : antequam hæc ubera
 lacte gratiæ plena essent, compatiabatur Ecclesia
 beatorum spirituum. Ecclesiæ adhuc parvulæ dice-
 bat quod in Canticis legitur : *Soror nostra parvula*
est, et ubera non habet ⁸². Christus equidem in die-
 bus carnis suæ multos genuerat filios Verbo verita-
 tis, sed adhuc infantuli erant, et tanquam *initium*
aliquod creaturæ ejus ⁸³. Incumbebat ergo apostolis,
 ut eos cum diligentia instruerent, donec adduce-
 rentur ad perfectum, et formaretur Christus in eis.
 In provectione istorum Ecclesia gloriatur se non
 solum adultam, sed etiam civitatem effectam. *Ego,*
inquit, murus, et ubera mea turris ⁸⁴. Isti sunt co-
 lumnæ geminæ in tabernaculo Domini, duo montes
 ænei, duæ tubæ argenteæ quas fecit Moyses ad
 clangendum in neomeniis et bellis. Hi sunt duæ
 spicæ, sicut in Zacharia legitur, et duo filii olei splen-
 doris, qui assistunt dominatori universæ terræ ⁸⁵.
 Nonne bene sunt filii olei, qui in Christi charitate

⁶² Psal. 111. ⁶⁴ Psal. 68. ⁶⁵ Rom. 8. ⁶⁶ Psal. 140. ⁶⁷ Deut. 45. ⁶⁸ Joan. 20. ⁶⁹ Matth. 12. ⁷⁰ I Cor. 1.
⁷¹ I Joan. 5. ⁷² Rom. 8. ⁷³ Eccl. 24. ⁷⁴ Psal. 50. ⁷⁵ Ezech. 20. ⁷⁶ Cant. 4. ⁷⁷ Psal. 44. ⁷⁸ Isai. 49.
⁷⁹ Petr. 2. ⁸⁰ I Cor. 13. ⁸¹ I Thess. 2. ⁸² Cant. 8. ⁸³ Jac. 1. ⁸⁴ Cant. 8. ⁸⁵ Zach. 4.

fundati et geniti, quasi olea fructifera in domo Domini⁸⁶ tam in se quam in aliis florent et fructificant? De Ecclesia justorum dicit Jeremias: *Olivam uberem, pulchram, fructuosam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum*⁸⁷. Vere filii olei sunt, quos unctio docet de omnibus⁸⁸. Alteri, id est Petro, commissa est Judæa sterilis, scilicet et infructuosa, de qua per prophetam dicitur: *Mentietur opus olivæ*⁸⁹. Paulo commissus est oleaster, id est gentilis populus olivis pinguibus inserendus. Isti sunt viri misericordiæ, tum quia misericordiam consecuti sunt, tum quia misericordia pleni sunt. *Blasphemus*, inquit Paulus, *sui, sed misericordiam consecutus sum*⁹⁰. *Ubi abundavit delictum superabundavit et gratia*⁹¹. Ipse idem lugeus eos qui peccaverunt, et pœnitentiam non egerunt, nonne vir misericordiæ erat? *Quis infirmatur et ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror*⁹²? Isti viri misericordiæ solliciti sunt de salute nostra, ut nos cum eis consummemur ad vitam. Sicut Apostolus dicit: *Deus providet nobis, ne sine nobis consummetur*⁹³. Isti duo martyres, et plusquam martyres, quia martyrum duces quasi duo oculi in corpore Ecclesiæ, quasi duo luminaria in firmamento cœli; quia usque hodie ad justitiam erudierunt multos, elevati sunt in perpetuas æternitates⁹⁴. Lætetur de honore, et glorificatione eorum, si tamen eos honorare possumus, aut digni sumus, quia *nimis honorati sunt amici tui, Deus*⁹⁵. Sufficeret solemnitas unius ad totius Ecclesiæ gaudium; sed conjuncta est amborum solemnitas ad cumulum gaudiorum. Hinnuli capræ gemelli jam non hinnuli, sed cervi salientes in montibus; jam non discipuli, sed magistri, et pastorum principes. Gemelli tamen, quia gloriosi principes terræ, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita et in morte quoque non sunt separati. Uno eodemque die, non revoluto anno, sicut quorundam *mentita est iniquitas sibi*⁹⁶, Petrus a Nerone in Vaticano crucifigitur, Paulus in catacumbis, quasi morte digniori, tanquam Romanus civis gladio consummatur. Isti nos docuerunt legem tuam, Domine: non Platonis invisibiles griphos, nec Aristotelis versutias inversare, nec præstigiosi juris contrarietates exponere, sed docere nos vivere. Bene vivit qui ordinaliter vivit, socialiter, humiliter: ordinaliter sibi, socialiter proximo, humiliter Deo. Habemus eos, fratres, in memoria et reverentia, quia potentissimi sunt ut nos adjuvent apud Deum. Si mortales potentiam habuerunt, immortales potentiores effecti sunt. Et quis potentior Petro, cui terra mortuos suos reddidit, cui mare se calcabile præbuit, qui Simonem Magum levatum in aere dejiciendo allisit, qui claves cœli ita potestative accepit, ut sententia ejus præcedat

A sententiam cœli? Quis Petro sapientior, cui caro et sanguis non revelavit, sed Spiritus Patris summi⁹⁷? Quid Paulus, qui Elymam magum cæcitate percussit, juvenemque lapsum de fenestra suscitans, ad tertium cœlum raptus, scholæ cœlestis arcana cognovit, nobisque vitæ scientiam attulit? Si miracula quæ Deus operatus est per eos recensere velimus, non sufficeret totus dies. Vere viri misericordiæ, per quos misericordiam suam Dominus magnificavit, et mirificavit in nobis. Et quis gravius Petro in religione deliquit? quis extra religionem gravius Paulo? Ambo tamen non solum sanctitatem adepti sunt, sed ministerium fidei et ministerium sanctitatis. O quam pretiosa est mors sanctorum, per quam datur æternæ salutis hæreditas! *Visi sunt oculis insipientium mori*⁹⁸, sed in pace dormiunt; nam et Lazarus qui amicus est dormit⁹⁹: Nam *quum dederit Dominus dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini*¹⁰⁰. Isti sunt filii olei, viri misericordiæ, hinnuli capræ gemelli, duæ olivæ, duæ spicæ, duo ubera sponsæ, de quorum doctrina concupiscimus sæpe lac, ut crescamus in salutem, donec Christus perticiatur in nobis, et nos cum sanctis ejus consummemur ad vitam, ipse præstante, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXX.

DE SANCTA MAGDALENA.

C *Gaudium est angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia*¹.

U Gaudeant peccatores, et maxime pœnitentes, quia publica peccatrix, et beata pœnitentrix hodie pœnitentiæ exemplum se nobis proposuit, et quanta sit circa pœnitentes misericordia Salvatoris ostendit. Si quis peccatorem se sentit, devotus accedat ad memoriam peccatricis. Ut de beata Virgine taceam, quæ superabundanter et superaffluenter repleta est Spiritu sancto, Elias, Jeremias, Joannes Baptista, qui sanctificati fuerunt ex utero, nostras infirmitates passi non sunt. Melius novit misereri miseras nostras quandoque passa; et quæ beneficium quod a se peti videt, in alio est experta. Credo hanc existitisse primipilariam, et magistram omnium pœnitentium in negotio cœlestis gratiæ acquirendæ. Exemplo et imitatione istius causam et initium habuerunt confessio latronis in cruce, supplicatio Chananæ, devotio Publicani, lacrymæ Petri, conversio Pauli, Cain post peccatum suum genuit, Esau slevit, Judas pœnituit; sed quia nullus Mariæ contritionem habuerit, nullus eorum pœnitentiæ fructum fecit. Multi voluerunt placare Deum effundentes copiam lacrymarum, *verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt*². Quid enim va-

⁸⁶ Psal. 51. ⁸⁷ Jer. 11. ⁸⁸ I Joan. 2. ⁸⁹ Habac. 3. ⁹⁰ I Tim. 1. ⁹¹ Rom. 5. ⁹² II Cor. 1. ⁹³ Hebr. 11. ⁹⁴ Dan. 12. ⁹⁵ Psal. 138. ⁹⁶ Psal. 26. ⁹⁷ Matth. 16. ⁹⁸ Sap. 3. ⁹⁹ Joan. 11. ¹⁰⁰ Psal. 126. ¹ Luc. 15. ² Psal. 51.

lent lacrymæ, nisi ex corde contrito, et humiliato procedant. In Mariæ siquidem anima magna commotio erat, quæ per cordis contritionem et pœnitentiales lacrymas se diffundens, interiores motus animæ mirabiliter exhibebat. Vocavit Dominus terram et audivit eum cum tremore. Cum auditum fecit de cœlo iudicium, terra tremuit, sed tremendo et pœnitendo purgata quievit. Quæ prius fuerat sentina vitiorum, facta est Spiritus sancti sacrarium; quæ erat vorago flagitiorum, facta est apotheca spiritualium gratiarum: cui posita erat securis ad radicem, et ignis ad combustionem, nunc fructifera facta est in domo Domini, ut possit dicere: Audite me, divini fructus, quia quasi rosa plantata super rivos aquarum fructificavi. Reminisçens Maria peccatorum suorum, et iudiciorum Dei terribilium vehementi dolore concussa est. *Abyssus abyssum invocat* ³. Est enim abyssus iudiciorum Dei, sicut scriptum est: *Judicia Dei abyssus multa* ⁴. Est abyssus peccatorum de qua scriptum est: *Peccator cum venerit in profundum, sive abyssum, vitiorum con'emnit* ⁵. Abyssus ergo iudiciorum invocet abyssum peccatorum, dam divini iudicii terrore concutitur, a peccatorum recordatione turbatur: commota est ergo et contremuit terra. *Horrendum enim est invidere in manus Dei viventis* ⁶. *A facie Domini nota est terra, a facie Dei Jacob. Qui convertit rupem in stagna aquarum* ⁷, id est eam quæ in sua ma'itia obduruerat, liquefecit in copiam lacrymarum. Hæ sunt aquæ, de quibus Propheta loquitur dicens: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam* ⁸. Istæ aquæ de timore et humilitate hauriuntur, quasi de fontibus Salvatoris. Maria diligebat Jesum, audiensque ab eo verba vitæ et terribile iudicium mortis æternæ, his qui non arripiunt pœnitentiæ viam, terrore iudicii et patriæ cœlestis desiderio intabescens poterat dicere: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est* ⁹. Ad sermones dilecti liquefacta resolvitur in aquarum affluentiam. Scriptum est enim: *Emittet verbum suum et liquefaciet ea: stabit spiritus ejus et fluent aquæ* ¹⁰. *Sermo siquidem Domini vivus, et efficax, et penetrabilior est omni gladio ancipiti* ¹¹. Quamvis enim verba Domini sunt dulciora super mel et favum, testimonio tamen Jeremiæ sunt *sicut ignis, et sicut malleus conterens petram* ¹². Unde et Psalmista dicit: *Molliti sunt sermones ejus super oleum, et ipsi sunt jacula* ¹³. Dilecto igitur loquente, et Spiritu sancto flante, liquescit quæ amat, et fluunt aquæ, quibus irrigatur hortus deliciarum, qui austro perflatur, ut fluant aromata illius. Et hæc quidem lacrymæ mellifluæ sunt; etenim cœli distillaverunt stillicidia super terram, quibus lætabitur germinans, et, pluviam voluntariam segregabit Deus hæreditati suæ ¹⁴.

A Utrumque irriguum assecuta est hæc mulier ¹⁵: inferius irriguum quod eam vivifecat et secundat. Irriguum etiam superius quod ei rorem divinæ contemplationis irrorat. Si ergo quæ plantata fuerat in terra salsuginis per Christi gratiam transplantata est super aquam refectionis, vere mutatio hæc mutatio est dexteræ Excelsi. Sunt qui ad pœnitentiam converti, et in melius pœnitendo mutari differunt et contemnunt, quibus non convenit vox illa: *Hæc est mutatio dexteræ Excelsi* ¹⁶. Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum, ut saperent et intelligerent, et timendo ac pœnitendo novissima providerent. Certum est autem quia *initium sapientiæ timor Domini* ¹⁷. Initium sapientiæ idem quod initium viæ bonæ. Testimonio autem Salomonis: *Initium viæ bonæ facere justa* ¹⁸. Justitia siquidem pœnitentia et confessio acquiritur. Quid est enim justitia, nisi remissio peccatorum? *Dixi, inquit, Confitebor, et tu remisisti* ¹⁹. Hæc est justitia quæ ambulat ante Deum, sicut scriptum est: *Justitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos* ²⁰. In hac beata peccatrice occurrunt sibi, et sese osculantur justitia et pax ²¹, justitia scilicet et peccatricis punientis se, et pax Dei indulgentis. In hoc osculo confirmatur sædus reconciliationis. Quid enim faciet pius et misericors iudex, cum viderit eor contritum et humiliatum, spiritumque contribulatum, peccatricem pœnitentem ac fletentem, ac pedes ejus lacrymis irrigantem? Magnus est humilitatis fructus, nihil ea majus est in donis Dei, nihil pretiosius in thesauris Altissimi, nihil sanctius inter charismata divinæ largitionis. Vere apud te, Christe Jesu, est fons vitæ, spes indulgentiæ, expectatio veniæ, plenitudo misericordiæ, qui filiam Babylonis, tam subito facis filiam Sion; filiam perditionis, filiam gratiæ et salutis: nec solum filiam, sed sponsam et amicam Altissimi. Figura hujus rei est, quod filius prodigus, postquam luxuriose vixerat, revertitur ad patrem, et paterna lenitate suscipitur ²². Quæritur ovis centesima quæ perierat, et ad caulas reducitur ²³. Evellit mulier domum suam et, accensa lucerna, drachma quæ erat perdita invenitur ²⁴. Nonne erat lucerna accensa in corde Mariæ, per quam pœnitentiæ lucebat exemplis, et desiderio divini amoris ardebat. Quoniam ardentem amavit, ardores sempiternos evasit. O quam melius est ardere delectabili amore, quam igne horrois et mortis ardere! Inter pœnitentiales lacrymas gehennale incendium exstinguitur, et efficitur fornax Babylonis ventus roris. Heu mihi, si *abluerit Dominus sordes filiarum Sion, et si sanguinem laverit de medio Jerusalem in spiritu iudicii et spiritu ardoris* ²⁵! Infelix ego, quis poterit habitare cum igne devorante, et cum ardoribus sempiternis ²⁶? Bonum esset cum Maria

³ Psal. 41. ⁴ Psal. 48. ⁵ Prov. 35. ⁶ Hebr. 10. ⁷ Jer. 4. ⁸ Jer. 25. ⁹ Psal. 54. ¹⁰ Psal. 67. ¹¹ Psal. 51. ¹² Psal. 48. ¹³ Psal. 84. ¹⁴ Luc. 15.

¹⁵ Psal. 113. ¹⁶ Psal. 118. ¹⁷ Cant. 5. ¹⁸ Psal. 147. ¹⁹ Judic. 1. ²⁰ Psal. 76. ²¹ Psal. 140. ²² Prov. 16. ²³ Ibid. ²⁴ Ibid. ²⁵ Isai. 4. ²⁶ Isai. 33.

purgari per pœnitentiam, et sic evadere horribilem et interminabilem pœnam. Bonum esset ardere cum Maria per charitatem, et sic evadere sempiternum ardorem. Quid est enim charitas, nisi quidam ardor ignis? *Ignem, inquit, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat* ²⁷? Accendatur in nobis, Jesu Christe, charitas tua, ut simus sinceri, et sine offensione in die Domini, eorum participes effecti per pœnitentiam, quibus repromisit Dominus gloriam regni sui, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO. XXXI.

IN FESTO SANCTI PETRI AD VINCULA.

Referunt Historiæ quod secundus Herodes, Herodes Antipas, qui decollavit beatum Joannem, deportatus est a Caio Cæsare Lugdunum cum Herodiade, et ibi mortui sunt. Cui substitutus Herodes Agrippa, filius Aristoboli, nepos magni Herodis, et frater Herodiadis, factus est a Caio non solum tetrarcha, sed et rex totius Judææ. Hic volens gratificare et placere Judæis, cum occidisset Jacobum fratrem Joannis evangelistæ gladio, apposuit ut apprehenderet et Petrum, ut eum faceret spectaculum et ludibrium populo post Pascha, et tandem eum turpi morte afficeret; sed liberatus a vinculis per angelum, Herodis et Judæorum malitiam, licet inter duos milites jaceret et a quatuor quaternionibus custodiretur, evasit ²⁸. Processu temporis cum filia cujusdam principis Romanorum gutturnosa esset (et est morbus Campaniæ), consilio beati Alexandri papæ, qui a patre puellæ tenebatur in vinculis, quæsiit vincula quibus beatus Petrus olim ligatus in carcere fuerat, et tactu illorum liberata est. Propter quod et beatus Alexander liberatus a vinculis instituit hoc festum, et ædificavit ecclesiam Romæ, quam vocavit ad Vincula S. Petri. Jeremias et alii prophetæ leguntur fuisse in vinculis, sed et Paulus, et Joannes qui in Pathmos insula relegatus fuit, et Jacobus, et alii fere omnes. Verumtamen nullius vincula in tanta reverentia habita sunt sicut vincula Petri: quod forte accidit propter prædictum miraculum, aut (quod verius puto) vincula ejus in honore habenda sunt, quia ipse est dominus vinculorum. Ipsi enim singulari privilegio data est potestas ligandi atque solvendi ²⁹. Ut ergo aliquid de vinculis Petri dicamus, videamus qualiter et a quibus tenebatur in vinculis. Traditus siquidem erat quatuor quaternionibus militum, et jacebat in carcere tenebroso inter duos milites, vinctus catenis duabus. Hanc actualem incarcerationem Petri potest unusquisque nostrum in se spiritualiter contemplari. *Invisibilia enim Dei a creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur* ³⁰. Habemus no-

strum Herodem, nostrum carcerem, nostros quaterniones. Nam quaternio nomen est officii, non numeri, sicut centurio, quinquagenarius, decanus, duumvir, triumvir. Habemus nostros milites, nostras catenas, nostrum angelum. Herodes *pelliceus* interpretatur, id est deceptor, quia versutus est et versipellis. Unde Apostolus: *Non ignoramus versutias Satanæ* ³¹. Herodes, quandiu perigrinamur a Domino, quasi in quodam carcere, imo in carcere mortis hujus, ut carcere corporis nos affigit. Unde Psalmista: *Posuit me in obscuris sicut mortuos sæculi* ³². Et in carcere isto claudus Jeremias exclamare compellitur: *Circumædificavit adversum me in gyro, ut non egrediar, aggravavit super me pedem suum* ³³. Et idem: *In tenebrosis collocavit me sicut mortuos sempiternos* ³⁴. Apostolus sentiens ejusdem carnis angustias conquerendo exclamat: *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus* ³⁵? Quatuor sunt quaterniones militum, quorum unusquisque quatuor milites sub se habet. Primus quaternio superbia, secundus malitia, tertius luxuria, quartus avaritia. Superbia sub se habet inanem gloriam, arrogantiam, præsumptionem, singularitatem. Inanis gloria est, cum quis de bono quod in eo est, intumescit, et ab ipsa gloria inani opprimitur, meliorem se reputans quam ipse sit. De isto dicit propheta: *Superbus est Moab, et elatio ejus plus quam fortitudo ejus* ³⁶, sicut legitur de Eleazaro: qui cum elephantem occidisset, oppressus est ab eodem ³⁷. Arrogantia est, cum quis de honore et divitiis hujus sæculi gloriatur, sicut Nabuchodonosor dicit: *Nonne hæc est Babylon magna, quam ædificavi in robore fortitudinis meæ, et in gloria decoris mei* ³⁸? Præsumptio est, cum dona quæ a Deo habet, sibi et non Deo ascribit, sicut philosophi gentium dicentes: *Labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est* ³⁹? Qui cum Dominum gloriæ cognovissent, non tanquam Deum glorificaverunt. Singularitas est, cum quis dona spiritualia quæ habet a Deo recognoscens, alios in elatione conscientie suæ vilipendit, sicut ille Phariseus: *Gratias tibi ago, Deus, quia non sum sicut cæteri hominum, peccatores, raptores, adulteri, sicut et hic publicanus* ⁴⁰. Exemplum habes in Elia; sed familiarius in Pharisæo. Malitia sub se quatuor milites habet: sævitiam, impatientiam, audaciam, impudentiam. Sub luxuria sunt alii quatuor: ingluvies ventris, mollities vestium, immunditia carnis, resolutio otii et soporis. Sub avaritia sunt pusillanimitas, inhumanitas, contemptus Dei, et oblivio mortis. Duo milites inter quos jacet miser et incarceratus, sunt ignorantia boni et concupiscentia mali. Duæ catenæ, titillatio carnis, et amor mundi. Et quis est iste angelus, qui educit Petrum de carcere? ipse est *qui educit vinctos in fortitudine, et eos qui habitant in sepulcris* ⁴¹.

²⁷ Luc. 12. ²⁸ Act. 12. ²⁹ Matth. 16. ³⁰ Rom. 1. ³¹ II Cor. 2. ³² Psal. 142. ³³ Thren. 3. ³⁴ Ibid. ³⁵ Rom. 7. ³⁶ Isai. 16. ³⁷ Mach. 6. ³⁸ Dan. 4. ³⁹ Psal. 14. ⁴⁰ Luc. 18. ⁴¹ Psal. 67.

Corpora namque nostra animarum sepulera sunt; A qui portas vereas et rectes ferreos confregit⁴³, qui ponit humiles in sublimi, ut mœrentes erigit sospitate. Angelus iste est firma obedientia. Hæc est quam præmittit Dominus, quasi angelum ante faciem suam, et præparat viam vitæ. Unde merito educit Simonem Petrum : Simon *obediens*, Petrus *firmus* : nam qui firmus est in observantia obedientiæ, per obedientiam de carcere liberatur, ut jam non sit ei claustrum carcer, sed thalamus quietis et paradisi voluptatis. Transit autem primam et secundam custodiam. Prima custodia est consuetudo in peccatis; secunda, vehementia tentationis. Difficile transeuntur istæ custodiæ : difficile est consueta relinquere, et difficile est post delicias hujus sæculi duritiam et rigorem vitæ abstinentioris amplecti. Sed et tentationes quæ incessanter insurgunt, quibus dæmones animam impugnant, sicut expugnaverunt a juventute sua, difficile est evadere nisi obediendi humilitas præcederet : quæ facit obedientem omnia sine difficultate transire. Humilitas hæc est, quæ omnes laqueos diaboli transit. Diabolus enim laqueos habet de quibus legitur : *In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi*⁴⁴. Et Job : *Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula ejus super semitam*⁴⁵. Legitur quod beatus Antonius raptus a Domino in extasim, vidit omnes laqueos inimici, et erant valde intricati et perplexi, quia sicut Job dicit : *Perplexi sunt nervi testiculorum Leviathan*⁴⁶. Et cum videret sanctos illos intransibiles et inextricabiles laqueos, exclamavit : « Domine, quis transibit laqueos istos ? » Et facta est vox dicens : « Humilitas. » Transit humilitas, ubi, fratres, superbia ad superliminare obtunditur : evadit humilitas, ubi in astutia sua malitia deprehenditur. Porta ferrea est charitas : propter fortitudinem hæc alibi vocatur porta speciosa. Ista est de qua scriptum est : *Hæc porta Domini, justi intrabunt in eam*⁴⁷. Hæc est porta speciosa, quæ in destructione Jerusalem sola remansit ; nam sive fides, sive scientia evacuabuntur, *charitas nunquam excidit*⁴⁸, et ideo propter stabilitatem ferrea dicitur. Hæc est quæ ducit ad civitatem habitationis. *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus*⁴⁹, in qua est dies sine nocte, sine labore requies, et gloria sine fine, ad quam immensa Christi charitas nos deducat, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXII.

IN FESTO S. LAURENTII.

Separavit Moyses trans Jordanem ad orientem plagam tres civitates refugii : Bosor in solitudine, in

*terrá campestri de tribu Ruben : Ramoth Galaad de tribu Gad : Golam et Gaulon in Basan de tribu Manasse*⁵⁰. Tria sunt refugia, sive remedia. Primum est pro nostris, et alienis peccatis conteri : secundum est pro Christo pati : tertium ad cœlestium desiderium contemplatione suspendi. Notentur locorum refugii nomina, et nominum significationes, et erunt concordia et consonantia universa. Præter locus est pœnitentium, secundus martyrum, tertius contemplativorum. Bosor interpretatur *tribulatio*, seu *contritio*, quia bene convenit cordi contritio et humiliatio. Unde et hæc civitas sita est in solitudine, qui est locus pœnitentis in tribu Ruben, quod interpretatur *visio filii*. Quis enim potest videre Filium, quem soli mundo corde vident, nisi qui cordis oculos per pœnitentiam emundavit ? Ramoth interpretatur *visio mortis*, vel *signum excelsum*. Et quod signum excelsum, quam signum martyrum, signum crucis ? De quo Isaias dicit : *Levate signum in nationibus*⁵¹. Et Christus : *Qui vult, inquit, venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me*⁵². Galaad sonat *ucervus testimonii* : quod ad universitatem martyrum spectat. Martyr enim idem est quod *testis*. Est de tribu Gad : quod interpretatur *accinctus*. Et quid accinctus est, quam qui accinxit fortitudine lumbos suos, a Domino præcinctus virtute ad bellum ? Si gloriatur discinctus, æque etiam gloriatur accinctus. Discinctus est qui semotus a turbine spiritualium præliorum cum Maria ad pedes Jesu paci et quieti animæ vacat. Hic habitat in Gaulon tertia civitate refugii : hic est in Basan et in tribu Manasse. Gaulon interpretatur *transmigratio* : quod ad eos pertinet, qui de amore hujus sæculi ad amorem cœlestium transmigrantes, quasi in extasi spiritualiter ascendunt in montem Domini, montem divinæ dulcedinis, et jucundæ refectionis, ut possit dicere : *In loco pascuæ ibi me collocavit*⁵³. Ideo hæc civitas est in Basan, quod interpretatur *pinguedo*, et de tribu Manasse, quod interpretatur *obliviosus*. Hoc enim contemplativo spiritualiter convenire videtur, qui oblitus populum suum, et domum Patris sui, oblitus eorum quæ retro sunt, ad anteriora ascendendo se porrigit : cujus anima quasi ex adipe et pinguedine repleta, in sinu Rachelis, et in umbra desiderii requiescit. Singuli istorum zelum suum habent. Primum est in suorum et alienorum dolore peccatorum, secundus in tolerantia passionum, tertius in desiderio æternorum. Primum exhibet Apostolus, ubi se carnalem reputans; et venundatum sub peccato : *Omnia, inquit, sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur*⁵⁴. Secundum exprimit, ubi asserens se paratum alligari in Jerusalem : *Non facio, inquit, animam meam pretiosiorum quam meipsum*⁵⁵. Ter-

⁴³ Psal. 106. ⁴⁴ Psal. 141. ⁴⁵ Job. 18. ⁴⁶ Job. 40. ⁴⁷ Psal. 117. ⁴⁸ I Cor. 13. ⁴⁹ Hebr. 13. ⁵⁰ Deut. 4. ⁵¹ Isai. 5. ⁵² Matth. 16. ⁵³ Psal. 22. ⁵⁴ I Tim. 2. ⁵⁵ Act. 20.

tium manifeste declaratur, ubi ad tertium cœlum A in Deum vivum⁶³. O quam felicem debemus reputare eum qui sic materiali igne purgatus est, ut ignem purgatorium non sentiret! Terribilis est expectatio illius, quando sedebit Dominus conflans et emundans argentum. *Et purgabit, inquit, filios Levi in spiritu iudicii et spiritu ardoris*⁶⁴. Felix cujus opus non ardebit! felix qui ædificaverit aurum, argentum, et lapides pretiosos⁶⁵. *Cum exarserit, inquit, in brevi ira ejus: beati omnes qui confidunt in eo*⁶⁶. Per ignem transeundum est nobis: omnia opera nostra probabit ignis.

Vereor ne aurum nostrum vertatur ibi in scoriam. *Omnes enim justitiæ nostræ sicut pannus menstruæ*⁶⁷. Et quid miseri faciemus cum nostras purificabit iniquitates, qui etiam justitias judicabit? Quidquid modo dissimulamus, quidquid vel in nobis vel in aliis dissimulando palpamus, ignis vindex, et crucians flamma consumet. Ego infelicissimus, qui non possum exiguam guttam sustinere candelæ ardentis, si super manum meam ceciderit, quid faciam, si me circumcingi et onerari video catenis ardentibus, prementibus, urentibus, et non consumentibus? Quomodo expectabo Dominum majestatis, Judicem universitatis venientem in spiritu furoris et turbine tempestatis, in igne sulphuris et æterni ardoris: *Ignis enim in conspectu ejus exardescet, et in circuitu ejus tempestas valida*⁶⁸.

Contra hanc fragilissimam stipulam, et contra folium quod vento rapitur, accendetur ignis consumens et devorans usque ad inferni novissima. O quam felix craticula Laurentii, per quam et ignis ille pœnalis evaditur, et æterni refrigerii quies, et æternæ gloriæ jucunditas obtinetur! Nonne et nos ignem aliquem sustinere possemus? possemus equidem, et ignem gravissimum sæpissime sustinemus. Nonne ignis est invidia? nonne ignis est cupiditas? sed ignis iste alienus est et interficit filios Aaron. Ignis iste non fovet, sed devorat, non illuminat, sed excæcat, ut non videamus solem justitiæ. Supercecidit ignis malitiæ, et non viderunt solem justitiæ. Hunc ignem subjicit Abimelech ut incendat oppidum Thebes⁶⁹. Hunc ignem accendunt Amalecites, ut succendant Siceleg⁷⁰. Sed et inimicus accendit in nobis stipulas, exstinguit ignem illum in nobis, quem Dominus misit in terram, et voluit vehementer accendi. Putatis quod beatus Laurentius sustinisset adeo patienter materialis ignis incendium, nisi arderet alio igne qui omnem malitiam alterius ignis consumeret et auferret? Naturale et physicum est quod calor calorem expellat. Ardebat itaque ignis charitatis in altario cordis ejus, per quem ignis exterior vincebatur. Ignis ille de quo Moyses dicit: *Ignis semper ardebit in altari, sacerdos subjiciet ligna*⁷¹. Forto

⁶³ Philipp. 1. ⁶⁴ Act. 5. ⁶⁵ Joan. 13. ⁶⁶ Luc. 21. ⁶⁷ I Petr. 3. ⁶⁸ Matth. 5. ⁶⁹ I Petr. 4. ⁷⁰ I Cor. 13.
⁷¹ Levit. 6. ⁶⁸ II Tim. 4. ⁶⁹ Malac. 3. ⁷⁰ I Cor. 5. ⁷¹ Psal. 12. ⁷² Isa. 64. ⁷³ Psal. 49. ⁷⁴ Judic. 9. ⁷⁵ I Reg. 30.

huic igni ligna subjecerat : diuque hunc ignem A
 foverat summus ille beatus sacerdos Sixtus, vel mi-
 nisterio beati Sixti summorum sacerdotum summus :
 de quo scriptum est : *Ignem misit Dominus in ossibus
 meis et erudit me*⁷², et insistent ministri Satanæ.
 Contumelia et tormento interrogabant martyrem
 Christi : martyr stat afflictus siquidem, sed invi-
 ctus. Carbones suggerunt, excitant flammæ, furcis
 ferreis et ardentibus attrahunt membra illius. Ille
 memor passionum Christi, et ejus passionibus con-
 delectans, suorum dolorum obliviscitur, propriæque
 corporis cruciatum non curat, quia peregrinatur a
 corpore : nec attribuendum est hoc stupori, sed
 amoris ; nec insensibilitati, sed charitati : nec enim
 sensus doloris amittitur, sed submittitur, et quid-
 quid potest humana malitia pro Christi amore
 contemnitur. Ecce quomodo aspersa, et super-
 aspersa est oleo similia beati Laurentii ; nisi oleum
 esset, procul dubio omnino cremaretur et tota
 deficeret. Nec autem uncta oleo exsultationis,
 non solum in tormento exsultat, sed tortori
 insultat : « Assatum est, inquit, jam versa et
 manduca. » Ecce quanta est fides sanctorum : ecce
 quanta est in fide virtus, in virtute victoria.
 Sancti, inquit, *per fidem vicerunt regna*⁷³. Per
 fidem, inquit. Nam *hæc est victoria, quæ vincit
 mundum, fides nostra*⁷⁴. Mundus fidem expugnat
 tripliciter : per prudentiam, per potentiam, per
 obstinaciam. Fides autem triplici modo vincit
 mundum : per stultitiam, per patientiam, per
 operum gratiam. Per stultitiam vincit prudentiam ;
 nam cum *filius hujus sæculi prudentiores sint filii
 lucis in generatione sua*⁷⁵, placuit Deo per stultitiam
 prædicationis salvos facere credentes⁷⁶. Prædicamus,
 inquit Apostolus, *Christum crucifixum : Judæis
 ovidem scandalum, gentibus autem stultitiam*⁷⁷.
 Per patientiam vincit potentiam. *In patientia,*
 inquit, *vestra possidebitis animas vestras*⁷⁸. Idem :
*Nolite timere eos qui corpus occidunt : animæ au-
 tem non habent quid faciant*⁷⁹. Per operum gratiam
 vincitur obstinacia. Quis enim adeo est obstina-
 tus, ut eum ad amorem Christi sancta et miracu-
 losa opera non inducant ? Hæc est pugna Gedeonis
 in tubis, in lagunculis, in lucernis⁸⁰. In tuba
 prædicationis ; in laguncula quæ frangitur, marty-
 rium corporis ; in lucerna miraculorum exhibitio.
 Et quæ testa, quod vitrum fragilius carne nostra ?
 Ideo et merito caro nostra est et laguncula. Si non
 possumus ascendere in montem martyrii, quia non
 omnes capiunt verbum illius perfectionis vitæ,
 salvemur salem in Segor modica civitate⁸¹. Pug-
 nemus in tubis, in lagunculis, et lucernis adver-
 sus Madianitas cum Gedeone. Sit tuba nostra in

hymnis, et psalmis et canticis spiritualibus ; frau-
 gamus vasa ista fictilia vigiliis, jejuniis, disciplinis.
*Ardeant lucernæ vestrae coram hominibus, ut videant
 opera vestra, et glorificent Patrem vestrum qui in cæ-
 lis est*⁸². Videant etiam Madianitæ, et fugiant qui
 oderunt Dominum a facie ejus. Ecce tres civitates
 refugii : penitentia contritio, carnis afflictio, vitæ
 cœlestis affectio. Ecce tria sacrificia : similia in cli-
 bano per occultam cordis contritionem : in craticula
 per corporis afflictionem : in sartagine per ebulli-
 entis et æstuantis desiderii voluntatem. Quia ergo
*non habemus hic civitatem manentem, sed futuram
 inquirimus*⁸³, fugiamus, fratres, ad civitates refu-
 gi, ut per eas redeamus ad illam civitatem a qua
 nunc exsulamus, cujus mansio est in gloria et ho-
 nore, in pace et quiete, in æterna beatitudine et
 interminabili jucunditate. Ad quam nos ducat et
 introducat Jesus Christus : cui est honor et gloria
 in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXIII.

IN ASSUMPTIONE BEATÆ MARIÆ.

*Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebra-
 tes, etc.*⁸⁴. Gaudent angeli, quia Christi Mater hodie
 in cœlum assumpta est. Cum homines gaudeant, qui
 semper sunt in tristitia et mœrore, quomodo non gau-
 derent angeli, quorum natura est gaudere, quorum
 conditio tristitiam non admittit ? Qui gaudent super
 uno peccatore penitentiam agente, quomodo non
 gauderent super Matre Dei cœlos ascendente ? quare
 non gaudeant angeli, cum gaudeat Dominus angelo-
 rum ? Gaudet Christus, et Matri suæ hodie festinus
 occurrit : nec dedignatur suæ legi satisfacere : per
 quam parentes honorari præcipit. David qui Christi
 figurativam gerebat imaginem, gaudebat et psalle-
 bat coram arca veteris testamenti⁸⁵. Putatis quod
 non gaudeat Christus coram arca novi testamenti,
 coram cella aromatum, coram propitiatorio exau-
 ditionis, coram sacrario Spiritus sancti ? Gaudeant
 angeli, et occurrant dominæ suæ, reginæ angelo-
 rum, mediatrici Dei et hominum. Attendant quid
 olim fecerit Joannes, dum adhuc esset in utero ma-
 tris suæ. Quamvis esset clausus et nondum pro-
 ductus in lucem, gaudens tamen gestiebat in occur-
 sum Mariæ⁸⁶. Anima pueri liquefacta est, ut Maria
 locuta est. Liquefiunt angeli, et vocem Mariæ audi-
 turi, et Mariæ præsentia fruituri. Gaudeant pro se,
 gaudeant pro nobis : pro se, quia suam in cœlo re-
 cipiunt advocatam. Neminem, quæso, moveat,
 fratres mei, quod Mariam voco reginam angelorum
 et dominam.

⁷² Thren. 1. ⁷³ Hebr. 11. ⁷⁴ I Joan. 5. ⁷⁵ Luc. 16. ⁷⁶ I Cor. 1. ⁷⁷ Ibid. ⁷⁸ Luc. 11. ⁷⁹ Matth. 10.
⁸⁰ Judic. 7. ⁸¹ Gen. 19. ⁸² Matth. 5. ⁸³ Hebr. 13. ⁸⁴ Off. eccl. in miss. ⁸⁵ II Reg. ⁸⁶ Luc. 1.

Gloriantur angeli se illam habere dominam, quam Dominus angelorum sibi elegit in matrem: Ipsa quanto gloriosius et ineffabilius peperit filium et hæredem Dei, tanto differentius, et præ cunctis gloriosius nomen hæreditavit. Magnum et gloriosum est in angelo quod factus est Dei minister. Procul dubio majus et gloriosius est in Maria, quod facta est Dei Mater. Sicut Apostolus dicit: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quanta sunt quæ præparavit Deus diligentibus se*⁸⁷. Si Deus præparat tam pretiosa diligenti se, quanta putatis præparat gignenti se? Cui angelorum dictum est: *Spiritus sanctus superveniet in te*, etc.⁸⁸? Adhuc eminentiorem vobis demonstro prærogativam. Veni, electa mea, et ponam in te thronum meum. Cui angelorum dictum est unquam tam venerabile, tam amabile, tam familiare verbum: *Veni, inquit, electa mea, veni*⁸⁹. Vocatio est ad supereminentem gloriæ mansionem. *Multi quidem vocati; pauci vero electi*⁹⁰. Ista est vocata et electa, non solum electa, sed et præelecta. Elegit eam Deus, et præelegit eam. Beata, Domine, quam elegisti, habitabit in atris tuis, imo si verba Domini attendamus, habitabit in ea, et ponet in ea thronum suum, quoniam elegit eam in habitationem sibi. *Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo, quoniam elegi eam*⁹¹. O Virgo virginum! O virginum decus! videbaris derelicta eo tempore quo fructus ventris tui, fructus terræ sublimis ascendit in cælum; sed non vocaberis ultra derelicta, et terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocabitur voluntas Dei in ea, et terra tua inhabitabitur. *Habitabit enim juvenis in Virgine, et habitabit in te filius tuus*⁹². Et hoc est quod ipse dicit: Veni, electa mea, et ponam in te thronum meum, ut tecum sim, et tecum quiescam. Sunt alii throni quidem scilicet divini spiritus multa Deo familiaritate conjuncti: sed beata Maria longe junctorum est filio suo, cum sint duo de carne uno. Hanc prærogativam dedit Pater Filio, ut sit ei consubstantialis: hanc prærogativam habet Mater, ut sit ei consubstantialis. Ipsa quidem significata per nominatissimum thronum illum Salomonis. Ad hæc hodie vocata et electa est, ut sit thronus, ut sit quasi solium excelsum et elevatum. Elevatum dico super choros angelorum. Thronus, quia super eam requiescit Spiritus Dei: thronus quidem, sed non thronus de quo fulminat, de quo terribiles mortis sententias, et decreta damnationis æternæ promulgat. Sicut scriptum est: *De throno Dei procedunt fulgura, voces ac tonitrua*⁹³. Ut verbis civilibus utar: De throno hoc Christus jurisdictionem exercet pacificam: Filius enim per præsentiam, per preces et merita suæ Matris largitur captivis indulgentiam, clausis apertionem, cæcis illuminationem, laborantibus requiem, infirmantibus sanitatem, indigentibus abundantiam, metuentibus securitatem, inter amicos fidem, inter

inimicos pacem, in Jubiis certitudinem, in errore consilium, in tribulatione solatium, in bello propugnaculum, in exilio refugium, in naufragio portum, ignorantibus sapientiam, humiliantibus exaltationem, pupillis et viduis consolationem, incipientibus et proficientibus gratiam, perficientibus et triumphantibus gloriam et coronam. Auferatur corpus istud solare de mundo, et non erit nisi nox. Auferatur Maria de cælo, et non erit in hominibus nisi cæcitas tenebrarum, error turbinis, et caligo involvens. Matrem suam Christus reliquerat ad tempus in terris, donec omnia, quæ familiariter in Filio suo viderat, et in corde suo diu contulerat, discipulis communicaret: atque, juxta vetus eloquium, contrito capite serpentis antiqui⁹⁴, credentium cordibus fidem et amorem Christi impressius et firmiter intimaret, Christi quæ Ecclesiam, quam erudiendam in ejus ascensione receperat, Filio suo sine ruga et macula repræsentaret. Videbatur Christo quod non totus ascendisset in cælum, donec illam ad se traxisset, de cujus carne et sanguine traxerat corpus suum. Desiderio ergo desiderabat Christus habere secum vas illud electum, corpus Virginis dico. in quo sibi bene complacuit, in quo nil quod Divinitati posset displicere, reperit: quod omnium virtutum affluentia, omnium plenitudine gratiarum, omnium cælestium aromatum odore perfudit. Hæc est in cujus utero ex diversis speciebus, divinitate, carne, et anima confectum est manu Spiritus sancti mirabiliter et ineffabiliter illud thymiana, quod Christus assistens pontifex futurorum bonorum in ara crucis Deo Patri sacrificium obtulit vespertinum. Ratione hujus thymianatis odorifera facta est et suavis in deliciis suis sancta Dei genitrix. *Ascendit itaque quasi virgula fumi ex aromatis myrrhæ et thuris, et universi pulveris pigmentarii*⁹⁵. Hinc est quod quidem angelici spiritus cum aliis angelis beatæ Virginis transeunti de hujus sæculi deserto non astiterunt, forte missi propter eos qui hæreditatem capiunt verbum salutis⁹⁶, tantæ fragrantia, tantæ suavitatis delicias admirantes. *Quæ est, inquit, quæ ascendit de deserto deliciis affluens*⁹⁷? Quasi dicerent: Quomodo potuit inveniri tanta cælestium deliciarum affluentia in deserto vitæ mortalis, ubi non est nisi dolor, et labor, et afflictio spiritus? Nos qui pascimur in bonis Domini, quos in civitate Dei fluminis impetus lætificat⁹⁸, non a torrente voluptatis, sed a gloria vultus ejus tantas delicias in nobis habemus. Cessent, quæso, angelicæ potestates admirari hujus deserti delicias; nam quæ fuit olim desertum, facta est hortus deliciarum, sicut Isaias dicit: *Ponet desertum ejus delicias, et solitudinem ejus quasi hortum Domini*⁹⁹. Delicias in Virgine voco, quia est a Domino præelecta, et prophetis prænuntiata, a patriarchis optata, ab angelo salutata, a Spiritu sancto fecundata: quod in virga Aaron, quod in vellere Gedeonis, quod in Ezechielis porta,

⁸⁷ I Cor. 2. ⁸⁸ Luc. 1. ⁸⁹ Cant. 2. ⁹⁰ Matth. 22. ⁹¹ Psal. 131. ⁹² Isai. 62. ⁹³ Apoc. 4. ⁹⁴ Gen. 3. ⁹⁵ Cant. 3. ⁹⁶ Hebr. 1. ⁹⁷ Cant. 8. ⁹⁸ Psal. 45. ⁹⁹ Isai., 51.

quod in rubo Moysi præsignata; sine corruptione fecunda, sine gravamine gravida, sine dolore puerpera, quod ipsa est vitæ janua, quod virginum primiceria, quod simul est Dei æterni amica. Non miretur angelus si assumatur in splendore et gloria Mater Dei et ancilla, soror et sponsa, mater et filia. Deliciæ hujus sæculi momentaneæ et umbratiles sunt: in quibus cito præterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat: sed *delectationes in dextera ejus usque in finem*¹⁰⁰. O quantæ, et quam inæstimabiles deliciæ; quas nulla pœnitudo sequitur, nullus flus abrumptit, nulla sollicitudo conturbat, nulla suspicio comitatur. O quanta prudentia! O quanta securitas ei servire, quæ felici commercio bona ineffabilia pro mininis, et pro temporalibus æter a retribuit! Mater Dei olim Filium suum collocaverat in humili præsepio: hodie in solio sublimi collocatur a filio. Filium suum posuerat in medio duorum animalium, hodie collocatur a filio in supereminentiâ angelorum. Olim filium suum deduxerat in Ægyptum, hodie a filio de deserto hujus sæculi transfertur in cœlum. Induerat filium suum vilibus panniculis, hodie a Filio suo stola perpetuæ jucunditatis decoratur: humanitatem Filii ei suam communicat et divinitatem suam, æternitatem suam claritatem, suam jucunditatem, ut videatur et teneatur, et possideatur a matre quasi unigenitus a Patre Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXIV.

IN EADEM ASSUMPTIONE.

Hodie in curia cœlesti inter principes et potestates angelicas celeberrima est gratiarum actio. et vox laudis, quia in cœlum assumitur Mater Dei. Nos autem potius plangere quam plaudere decet, qui in hac valle lacrymarum privamur illius præsentia, quæ nobis erat publica occasio gaudiorum. Speret tamen et expectet per eam peregrinatio nostra solatium tempestivum. Assumitur enim ut trahat nos post se in odorem unguentorum suorum¹; vadit parare nobis locum; præcedit advocata fidelis, et potens procurare nostræ salutis negotium, vadit ad Filium: amor dabit dona hominibus, tanquam Mater Dei, dona regni, Regina cœlestium potestatum, cœli et terræ possidens principatum. Arca fœderis longam moram fecerat in Azoto; sed hodie, reducens David, solemni exultatione suscipitur in Jerusalem, quia Maria de valle miseriæ et plorationis assumpta, cœlestem ingreditur civitatem. Vere benedicta hæc inter mulieres², et dum Christum in terris suscipit, et dum in cœlis a Christo suscipitur. Vere beata quæ secure dicere potest: *Beatam me dicent omnes generationes*³. Hæc est

A Virgo sapiens, quæ fatuis virginibus remanentibus foris, cum sponso ingreditur ad gaudium nuptiale. Conqueruntur fatuæ virgines quod earum lampades exstinguuntur⁴. De ista scriptum est: *Non exstinguetur in nocte lucerna ejus*⁵. Propter hanc lucernam et admirabile lumen, quo circumfusa erat B. Virgo dum assumeretur in cœlum, mirabantur angeli lucis, et dicebant: *Quæ est ista quæ procedit sicut aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol*⁶? O quam pulchra est ascensio tua, pulcherrima mulierum! o quam pulchrisunt gressus tui in calceamentis, filia principis! Ea enim charitate qua voluit minorari paulo minus ab angelis⁷, voluit et ipse Matrem suam glorificari præ angelis. Cum ergo Filius hodie Matrem suam traheret in odore unguentorum suorum⁸, ipse est enim odor vitæ in vitam, quid putes eam dicere, nisi quod antecessor ejus patriarcha quandoque dicebat: O Virgo virginum diligenter, quæso, inspice, attende et vide utrum iste sit filius tuus quem olim panniculis involvebas, quem ducebas in Ægyptum⁹, quem quærebas in Jerusalem, quem a Judæis ligatum, flagellatum, consputum et stipiti videbas affixum¹⁰, si tamen maternis oculis Filii cruciatum videre poteras, quem nunc gloria et honore coronatum¹¹ super omnem angelicam potestatem et super omne quod excogitari potest, conspicias exaltatum? O gratia plena, vere hodie Dominus est tecum, et tu cum Domino, ut tu cum eo habites et quiescas, et ipse tecum habeat habitationem et requiem. Tu es enim de qua dicit: *Hæc requies mea in sæculum sæculi*¹²; *hic habitabo quoniam elegi eam*¹³. Vere gratia eras plena quæ peperisti *plenum gratiæ et veritatis*¹⁴, nunc ab eo recipiens plenitudinem gloriæ et honoris. Concepto filio, cantabas olim: *Magnificat anima mea Dominum; et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo*¹⁵, nunc potes magnificentius exsultare suscepta a filio. Per omnibus filiabus Sion quæ exsultaverunt in rege suo, exsultat hodie spiritus tuus in Deo salutari tuo. Factum erat germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus ventris tui sublimis; quia Jesus Christus est in gloria Dei Patris. *Elevata est post filium tuum magnificentia tua super cœlos*¹⁶, ut in terris tuam non deserat carnem, qui terrenam de carne tua traxit originem. Credo siquidem quod qui nascendo integrum custodivit in matre virginali signaculum; ipse corpus virginis, in quo per ipsam plenitudo deitatis habitare dignata est, servavit ab omni mortalitate et corruptione illæsum. Sane quæ tota vixerat casta, tota immaculata, tota impolluta et integra, quomodo sentiret aut sentire deberet, quid esset humani corporis corruptela? Secure jam potest in cœlum ascendere quæ in terris vitam duxit angelicam; relinquens hominibus pacem, firmans in

¹⁰⁰ Psal. 15. ¹ Cant. 1. ² Luc. 1. ³ Ibid. ⁴ Matth. 25. ⁵ Prov. 31. ⁶ Cant. 6. ⁷ Hebr. 2.
⁸ Cant. 6. ⁹ Matth. 2. ¹⁰ Matth. 27. ¹¹ Psal. 8. ¹² Psal. 131. ¹³ Joan. 1. ¹⁴ Luc. 1. ¹⁵ Psal. 5.

cis fidem, et inextirpabilem charitatem. Gaudeant hodie Adam et Eva parentes, aut potius peremptores nostri, quia, dñm Maria cœlum ingreditur, posteritati ejus reseratur ingressus. Eva nos duxit in miseriam, ista nos exultat in gloriam. Hæc est mulier illa fortis, quam Salomon potius prophetando quam dubitando quærebat, cum diceret: *Mulierem fortem quis inveniet* ¹⁵? Hæc *sceptrum exactoris, et virgam oneris ejus superavit, sicut in die Madian* ¹⁶; hæc mediante filio fortem armatum fortiter alligavit, hæc est quæ caput antiqui serpentis contrivit. Insidiabatur equidem serpens calcaneo ejus, sed non profecit. Venit enim princeps mundi hujus et in ea non habuit quidquam. Cum caput et fortitudo serpentis illius consistat in carnis illecebra et superbia mentis, ipsa utramque suggestionem virginitate et humilitate destruxit. O superbe, o invide, o maligne, ubi est nunc dolositatis tuæ præstigiiosa malitia? Domino Deus Sabaoth, qui liberasti populum tuum per feminam; non dico Delboram, sed Mariam, video quia hic est serpens, hic est draco, quem formasti ad illudendum ei: ecce appareat humilitatis exitus. Evæ superbia nobis abstulit paradysum, Mariæ humilitas nos revexit ad cœlum. Sed ubi est hodie humilitas? Ipse qui est rex super omnes filios superbix, sequaces invenit infinitos. Tam Christi quam Mariæ humilitas data est in contemptum. Video eos qui humiles et abjecti fuerunt in sæculo, superbiam invenisse in claustro. Dominus universitatis, cui principatus et potestates cœli obediunt, matrem elegit humilem et pauperulam. Nam de illa Isaias ¹⁷ dicit: *Surge, pauperula Anathot. Attende*, quæso, quantus sit humilitatis fructus. Idem hodie matri suæ cœlestes divitias, et inestimabiles atque interminabiles delicias impartitur. Invoceamus eam, quia ei *fecit magna qui potens est* ¹⁸; qui per eam operatus est salutem in medio terræ, ea pro nobis supplicante in cœlis, non cessabit ab operibus misericordiæ. Scio quia non carebit effectu, quidquid a Filio postulaverit mater, quam elegit et prælegit in terris; quam exaltavit et superexaltavit in cœlis, cui super omnem creaturam contulit eminentiam gloriæ et honoris. Ipsa est, quæ inter tentationum impetus, inter omnes periculorum angustias, inter omnia quæ timere potest humana miseria, proposita est nobis in auxilium patrona diligens, et pia mediatrix ad Filium, cui sit gloria et honor in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXV.

DE EADEM ASSUMPTIONE.

Intravit Jesus in quoddam castellum, et mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam ¹⁹.

Quæritur quid ad B. Virginem pertineat hoc

A Evangelium, in quo pars Mariæ, sororis Lazari, optima reputatur. Quæ enim conventio peccatricis ad Virginem virginum, ad sanctarum Sanctam; nisi quia solius nominis communione participant? Porro Ecclesia evangelizat hodie vitam duarum sororum, ad honorem beatæ Virginis, quæ in se exhibuit utriusque sororis officium. *Intravit Jesus in quoddam castrum, et mulier excepit illum. Quidam dicunt castrum, quidam domum. Castra inexpugnabilia fuerunt corpora martyrum, domus eburnæ sunt corpora virginum. Habet enim in se ebur fortitudinem et decorem; habent etiam virgines fragrantiam virtutum, et cœlestium odorem aromatatum, sicut scriptum est: Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis, a domibus eburneis, ex quibus delectaverunt te filix regum in honore tuo* ²⁰. Vulgare præceptum est ²¹: Bonum custodit castrum qui custodit corpus suum. Verumtamen corpus meum quod castrum esse debuerat, redactum est in vile tugarium, in sterquilinum; nec jam mihi domus est, sed sepulcrum fetidum, et scatens spurcitia mortuorum. Nimirum omnia membra mea in meam conjuravere perniciem, ut eveniat quod scriptum est: *Inimici hominis domestici ejus* ²². Os meum condemnat me, et oculus meus deprædatur animam meam ²³; pedes mei currunt in malum contra me ²⁴; manus et cætera membra parant castrum reddere hosti qui me circumquaque obsedit. Hæc mihi castrum offerunt, quia me peccato servire compellunt. Nemo castrum suum libere possidet, si in eo dominetur peccati concupiscentia. Ideo Apostolus dicit: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum concupiscentiis ejus* ²⁵. Video in castris aliorum quod turris est in eis fides, continentia murus, patria antemurale, ratio cæteris præest officiis, prudentia excubias agit. Isti mortificationem carnis in corpore suo, circumferunt, nec obsidionem extrinsecam timent, quia in corpore suo portant Christum. Sicut Apostolus dicit: *Glorificate et portate Deum in corpore vestro* ²⁶. Martha tanquam prior natu Christum in domum suam excepit. Activa enim contemplavam ad salutem quandoque præcedit, non enim prius est quod spirituale est, sed quod animale, deinde quod spirituale. Diligebat Jacob Rachelem, sed ei Lia supponitur ²⁷. Commendat Christus Mariam, sed a Martha suscipitur.

Maria, inquit, audiebat verbum illius ²⁸; ab utraque recipitur Christus: a Martha in corpore, a Maria in mente. Sed quid est quod Martha conqueritur? *Domine, inquit, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare* ²⁹. In domo siquidem in qua Christus suscipitur nulla murmuratio, nullum jurgium esse debet; pium tamen est et jucundum quod Martha de Maria, et non Maria de

¹⁵ Prov. 31. ¹⁶ Isa. 9. ¹⁷ Cap. 10. ¹⁸ Luc. 1. *Assumpt.* ¹⁹ Mich. 7. Matth. 10. ²⁰ Thren. 3. ²¹ Luc. 19. ²² Ibid.

²³ Luc. 10. ²⁴ Psal. 44. ²⁵ D. Bern. serm. 2 in *Prov.* 1. ²⁶ Rom. 6. ²⁷ I Cor. 6. ²⁸ Gen. 29.

Martha jurgando causetur. Video tamen quosdam, A qui cum Maria sedere videbantur ad pedes Jesu, exteriora ministeria affectantes, ad hæc eos trahit non fraterna compassio, sed ambitio; non charitas, sed cupiditas. Bonum quidem est quod quis fratribus administrat; sed si administrationem non ambiat, si invitatus recipiat. Verbum Christi est: *Qui major est inter vos, sit minister vester* ³⁰. Ipse etiam dicit: *Qui mihi ministrat, honorificabit eum Pater meus* ³¹. Paulo cedebat ad meritum compassio quam habebat ad omnes, et sollicitudo omnium Ecclesiarum ³². His etiam qui bene præsent aliis ministrando duplex corona promittitur. Placeat unicuique versari in ministerio fratrum, ut ingrediatur et egrediatur ad imperium senioris; sed gaudio gaudet, si ei redire ad Rachelis amplexus, ad contemplationis delicias sit permissum. *Maria enim optimam partem elegit* ³³.

Sunt qui Mariæ quietem in se exhibent; sed nec diligunt Christum, nec audiunt verbum ejus, quia non ambulant in simplicitate. Quidam enim eorum immergunt se meditationibus peregrinis, volentes plus inquirere et sapere quam oporteat sapere. Mel autem nimis comedenti non est bonum, et *scrutator majestatis opprimetur a gloria* ³⁴. Sunt alii qui cum debeant cum Maria vacare et videre quam suavis est Dominus, providentes eum in conspectu suo semper, rapiuntur ad vanitates et insanias falsas, et occupantur ad sæcularium sollicitudinem, aut resoluuntur acedia et torpore. In his autem qui Marthæ exercent officium, exigitur fides in custodia rei familiaris, compassio ad fratres, et impensior humilitatis affectus. De fide dictum est: *Hic quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur* ³⁵: ne cum oculis Judæ communicet. Compassionem habeat, ut cum Paulo veraciter dicat: *Quis infirmatur et ego non infirmor* ³⁶? Humilitatem exhibeat, ut sit discipulus ejus qui dicit: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* ³⁷. Mater Christi in Filio suo tam Marthæ quam Mariæ implevit officium. Ipsa commendat nos utriusque vitæ merito apud Christum, eo largiente, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXVI.

DE EADEM ASSUMPTIONE.

Si diligenter attenditis beatissimæ Virginis vitam, sollicitudinem et prudentiam circa filium ejus exhibitam, manifeste in ea Martham invenire poteritis et Mariam. Martha est, dum abit in montana, ut Elisabeth gravidam et grandævam salutet, ut vetulæ juvencula tribus mensibus officiose ministret. Martha est, dum Filium Dei et suum pannis invol-

vit, ubere pascit, et in Ægyptum fugiens ipsum a malitia Herodis abscondit. Martha est, dum filium suum sollicita in Jerusalem quaerit, dum cum eo ad nuptias vadit, dum usque ad passionem ejus a filio non recedit, dum post maternos dolores et resurrectionis lætitiæ filium ascensurum in caelos cum discipulis undecim ad montem Oliveti deducit. Vis videre ubi Virgo in officio Mariæ quiescit: salutaverat eam angelus: *Maria autem cogitabat qualis esset ista salutatio* ³⁸. Hæc Maria est in Mariæ officio, dum loquitur angelus ad Joseph: dum festinant pastores ad puerum; dum magi adorant, dum Zacharias et Simeon prophetizant. *Maria audiens conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo* ³⁹. Exercitatio corporalis, quæ ad multa dividitur, pertinet ad Martham; amor Dei, qui nil præter Deum appetit, pertinet ad Mariam. Hanc unum, hoc unum affectabat Propheta, cum diceret: *Unam petii a Domino, hanc requiram* ⁴⁰. Porro unum est necessarium ⁴¹, qui hoc unum eligit, optimam partem eligit. Caritas enim non potest excidere, vel auferri. Ideo *Maria optimam partem elegit, quæ non auferretur ab ea* ⁴². Paulus inter ea quæ retro sunt, et anteriora distinguens, quasi inter laborem activæ et contemplativæ delicias, hoc unum elegerat dicens: *Unum autem quæ retro sunt oblitus, ad anteriora me extendo* ⁴³, quasi dicat: Hoc unum mihi retinui, hoc unum mihi unice præelegi; nam respectu contemplationis ad modicum prodest exercitatio corporalis. Præsens Evangelium nullam facit de Lazaro mentionem. Credo tamen quod domus, in qua Christus excipitur, ad eum communiter cum sororibus suis jure hereditario pertinebat. Verum tamen ubi de glorifica Virginis assumptione tractatur, Lazaro non est locus. Jaceat tanquam dormiens inter vulneratos in sepulcris, ut in domo virginali, in quo Christus recipitur, Mariæ et Marthæ obsequium acceptetur. Video tamen inter vos vices Mariæ, Marthæ vices et etiam Lazari exerceri: Lazarus enim sororum suarum contubernalis est. Quidam contemplationi vacant: ecce Maria. Quidam ea quæ fratribus necessaria sunt fideliter et devote procurant: ecce Martha. Quidam cogitantes dies suos in amaritudine animæ suæ sub lapide pœnitentiæ gemunt: ecce Lazarus. Illi delectantur in uno; isti turbantur erga plurima; hi turbantur ad seipsos, sicut quidam pœnitens dicit: *Ad meipsum anima mea turbata est* ⁴⁴. Quidam sunt prelati, sive ministræ: istos video cum Noe de arca fabricanda et regenda sollicitos. Sunt alii contemplativi, qui cum Daniele viri desideriorum sunt. Tertii humilitate pœnitentiæ beatum Job imitantur scientem dolorem et infirmitatem. De his scriptum est: *Si inventi fuerint in civitate Noe, Daniel et Job, ipsi justitia sua liberabuntur; filium autem aut filiam non*

³⁰ Matth. 23. ³¹ Joan. 12. ³² I Tim. 5. ³³ Luc. 10 ³⁴ Prov. 25 ³⁵ I Cor. 4 ³⁶ I Cor. 4 ³⁷ Matth. 41. ³⁸ Luc. 1. ³⁹ Luc. 2. ⁴⁰ Psal. 26. ⁴¹ Luc. 10. ⁴² Ibid. ⁴³ Philipp. 3. ⁴⁴ Psal. 41.

salvabant ⁴⁸. Hanc vitæ varietatem satis eleganti A compendio sponsa in Canticis notat : *Surge, amica mea, formosa mea, columba mea* ⁴⁹. Amica est, quæ se a studio spirituali avellens, ut ministret Christo et pauperibus ejus, pro Christo animam suam ponit, et hoc est ministerium Marthæ. Formosa est, quæ *gloriam Domini revelata facie contemplant, in eundem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu* ⁵⁰ : et ecco quies Mariæ. Columba est, quæ plangit et gemit in *foraminibus petræ* ⁵¹, in angustiis scilicet pœnitentiæ tanquam sepulta, et inter lapides clausa : ecce Lazari scopa. Contra Mariam indignatur Pharisæus, Martha rixatur, discipuli murmurant, Maria tacet, et pro ea Christus loquitur. Quiescit Maria, laborat Martha ; Lazarus in abyssu mortis positus clamare non potest : *nam a mortuo perit confessio* ⁵² Verumtamen *abyssus abyssum invocat* ⁵³ ; abyssus pietatis, abyssum iniquitatis. *Lazare, inquit Dominus, veni foras* ⁵⁴ : in quo verbo turbatur in se, fremit spiritu, lacrymatur et clamat : *Lazare, veni foras* Clamet, quæso, Lazarus resuscitatus, et dicat : *Domine, dum anxietaretur super me spiritus meus* ⁵⁵ *eduxisti ab inferno animam meam* ⁵⁶ ; *notas mihi fecisti vias vitæ, adimplesti me lætitia cum vultu tuo* ⁵⁷. Clamemus et nos in cœlum ad eam quæ hodie ascendit ad Filium. Virginitas ejus et humilitas nos redemit : ejus misericordia nos salvabit. Si enim consideres longitudinem, latitudinem, sublimitatem, et profundum pietatis in Virgine ; in cœlum ascendit, infernum penetrat, terram replet : atque in cordibus hominum mirabiliter et ineffabiliter se exercet. Ipsa per gratiam quam invenit ad Filium, nobis acquirit Filii gratiam, ut qui lætamur de gloria Virginis, per eam cum ejus Filio gloriemur. Quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXVII.

DE S. BARTHOLOMÆO.

Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ ⁵⁸.

Magister veritatis nos erudit, et informat in schola evangelicæ disciplinæ, quales nos esse oporteat ad D justitiam faciendam, et injuriam tolerandam. Prudentiæ exigitur ad faciendum bonum, et simplicitas ad patiendum malum. Est prudentia sive sapientia bona, et est sapientia mala : est sapientia Dei, et est sapientia mundi. Istæ duæ sapientiæ sunt contrariæ, nec rerum æstimationem æque librant.

Sicut Scriptura dicit : *Sapientia Dei justificata est a filiis suis* ⁵⁹, sed et *filiis hujus sæculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua* ⁶⁰. Ista verbum

crucis et mortis, per quam *placuit Deo salvos facere credentes* ⁶¹, proposuit habere pro luce. Ille currens ad vanitates et insanias falsas, verbum crucis stultitiam reputat, quoniam *animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei* ⁶². Stultitia enim est ei et non potest intelligere. Jacobus apostolus, quasi iudex in tanta varietate et contrarietate respondet : *Illa inquit, terrena est, animalis est, diabolica est, ista vero primum pudica quidem, deinde pacifica* ⁶³. *Estote, inquit, prudentes sicut serpentes*. Quare non dicit sicut Epicurei, sicut Stoici, sicut Peripatetici ? quia isti *evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum, et dati sunt in reprobum sensum, servientes potius creaturæ quam Creatori* ⁶⁴. Ideoque dicit Dominus de illis : *Deprehendam sapientes in astutia sua ; perdam sapientiam sapientum, et prudentiam prudentium reprobo* ⁶⁵. Et quæ est hæc sapientia, aut quis magister hujus sapientiæ ? Ille quidem qui docet hominem scientiam, ipse est magister. Ipsa est sapientia Dei virtus, et Dei sapientia Christus Jesus, *qui factus est nobis a Deo non solum sapientia et justitia, sed sanctificatio et redemptio* ⁶⁶, quoniam illa non est nisi inflatio et perditio. Et quæ sunt præcepta magistri hujus scholæ ? *Estote prudentes sicut serpentes*. Et : *Qui vult venire post me, abneget, etc.* ⁶⁷. Et : *Qui non odit patrem suum et matrem, insuper et animam suam, non est me dignus* ⁶⁸. Infelix ego homo quomodo sequar Christum : Quomodo hæc mandata implebo ? *Tu mandasti, Domine, mandata tua custodiri nimis* ⁶⁹. Heu me, mater mea, ut quid me genuisti filium doloris et plorationis, filium damnationis æternæ ? Cur exceptus genibus ? cur lætatus sum uberibus ? cur in patibulum gehennæ flammæ nutritus ? qui hæc et hæc non fecerit, non potest meus esse discipulus. Certe scio quia immediata sunt esse Christi discipulum, et ejus adversarium. Ipse est qui dicit : *Qui mecum non est, contra me est, et qui mecum non colligit, dispergit* ⁷⁰. O bone Jesu, quare posuisti tibi, et factus sum mihi metipsi gravis ? Mihi gravis factus sum, quia grave et importabile mihi factum est jugum tuum. In schola Evangelii tui quandoque audieram : *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* ⁷¹. Certe Moyses Jugum nobis imposuerat, *quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus* ⁷². Ipse autem præcepit diligere patrem et matrem ; diligere etiam amicum, et odio habere inimicum ⁷³. Illud jugum mihi tolerabilius videbatur, et quidquid sit de amore parentum, aut amici, illud scio quod satis esse proclivis ad odium inimici : proni enim sunt sensus hominis ab adolescentia in malum ⁷⁴. Nunc autem imponis mihi jugum, Do-

⁴⁸ Ezech. 14. ⁴⁹ Cant. 2. ⁵⁰ II Cor. 3. ⁵¹ Cant. 2. ⁵² Eccli. 17. ⁵³ Psal. 41. ⁵⁴ Joan. 11. ⁵⁵ Psal. 142. ⁵⁶ Psal. 29. ⁵⁷ Psal. 15. ⁵⁸ Matth. 10. ⁵⁹ Matth. 11. ⁶⁰ Luc. 16. ⁶¹ I Cor. 1. ⁶² I Cor. 2. ⁶³ Jac. 3. ⁶⁴ Rom. 1. ⁶⁵ I Cor. 1. ⁶⁶ Ibid. ⁶⁷ Luc. 9. ⁶⁸ Luc. 14. ⁶⁹ Psal. 118. ⁷⁰ Luc. 11. ⁷¹ Matth. 11. ⁷² Act. 15. ⁷³ Levit. 19. ⁷⁴ Gen. 8.

mine, quod omnino ferre non possum. Satis sufficiebant ad cumulum miseræ meæ, præter jugum Moysei alia jûga, quibus oneratus totus deprimebar in terram. Vigilavit enim jugum iniquitatum mearum in manibus tuis, Domine. Hoc onus assidue porto, quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, sicut onus grave gravatæ sunt super me⁷⁰. Aliud etiam jugum sentio, scilicet virgum exactoris, et jugum oneris ejus⁷¹. Præter hæc jûga ego perditissimæ mentis, spretis nuptialibus gaudiis, jûga boum emi quinque, in quorum probatione semper reprobus invenior. Quinquenpartita siquidem sensualitas deprimit in me spiritum multa cogitantem, et spiritum volentem in sublime consurgere intrudit in terram. Propter tam varia et tam gravia jûga et onera miser factus sum, et curvatus sum usque in finem⁷²; nec est qui me solvat et erigat, nisi tu qui solvis compeditos⁷³ et erigis elisos, Domine. Licet lex tua mihi gravissima videatur, erit mihi tamen suavis et dulcis, si benedictionem dederis. Scio, Domine et legislator, quia si oleo misericordiæ tuæ ungeres me; si pane tui amoris me resceres, in fortitudine hujus cibi patienter omnia sustinerem. Caritas enim omnia suffert, omnia sustinet; *caritas patiens est*⁷⁴. Si unxeris me oleo lætitiæ tuæ, omnia mihi in gaudium convertentur; *computrescet jugum a facie olei*⁷⁵. Confirmabuntur genua, quæ modo infirmata sunt a jejunio, et caro mea immutabitur propter oleum⁷⁶. Legimus⁷⁷, Domine, quia similia quæ tibi offerenda est si coquatur in craticula, in sartagine aut in clibano, aspergenda est oleo; ne per ignis vehementiam comburatur. Unge ergo me, Domine, oleo charitatis et misericordiæ tuæ, et potero diligere inimicum; potero non solum patrem et matrem odio habere, sed me ipsum. Nunc in via mandatorum tuorum delectabor; tunc invenietur in me columbina simplicitas et prudentia serpentina. Credo quod columbæ simplicitas commendatur in sacro eloquio, propter innocentiam, et mansuetudinem, et socialis vinculi paritatem. De serpente autem legitur quod callidus erat super omnia animalia⁷⁸. Inter prudentias ejus illa nos spiritualiter erudit et informat; quia, cum sibi videt imminere tempora senectutis, inter angustissimos lapides ingrediens ibi deponit vetustæ pellis exuvias. Sed et nos si volumus veterem hominem deponere cum actibus suis, oportet nos ingredi angustias pœnitentiæ, angustias viæ illius quæ ducit ad vitam, et sic induere novum hominem, qui secundum Deum creatus est. Sane illic benedictus apostolus, cujus hodie memoria in benedictione est, pellem vetustatis, pellem mortis deposuit; ut pellem gloriæ et jucunditatis indueret. *Pellem, inquit, pro pelle, et omnia quæ habet homo, dabit pro*

*anima sua*⁷⁹. Dat homo pellem mortificationis pro pelle glorificationis. Pellem hanc deponemus, cum corruptibile hoc induet incorruptionem, et mortale hoc immortalitatem. Aliamque pellem sumemus, cum Christus reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, et superinduet ego pelle nova, et in pelle mea videbo Deum Salvatorem meum. Juxta verbum Jeremiæ, hodie deponit *Æthiops pellem suam, et pardus varietates suas*⁸⁰. Erat pellis quam hodie deponit Apostolus pellis mortalitatis, et ideo *Æthiopsis*; hodie, apostole Dei, renovatur ut aquila juvenus tuâ⁸¹. De hac pelle dicit Job⁸²: *Nunquid implebis sagenas pelle ejus, et gurgustium piscium capite illius?* Hæc est pellis caprina, quæ ponitur in lectulo David, ut innocens manus persecutoris evadat. Hodie, Domine, *concidisti saccum apostoli, et circumdedisti eum lætitiâ*⁸³. Vetus Adam incidit in latrones, qui spoliaverunt eum tunica innocentiae et gloriæ⁸⁴; hanc hodie fortiter recuperat miles et athleta Christi fortissimus. O malitia demonum! o crudelitas hominum! o virtus Dei! o constantia martyrum, ubi erat cor apostoli, quando has angustias tolerabat? certe in Christo, in cruce Christi et in doloribus ejus. Memoriam passionis Christi ipsum propriæ passionis immemorem faciebat. Si quaereretur ab eo utrum pellem suam, utrum carnem suam diligeret, responderet: *Diligo; nemo carnem suam odio habuit*⁸⁵, sed magis diligo Christum quam me ipsum. Si modo spoliis, Christus me superinduet; pondusque hoc tribulationis meæ immensum gloriæ pondus operabitur in me. Scio cui credidi, et certus sum, non mentietur quia Veritas est. Sed pro Christo patior, et coregnabo, et pro brevi, et transitoria tribulatione coronam immarcescibilem, et interminabilem jucunditatem, et exultationem securus exspecto. Quam nobis præstare dignetur, per merita beati Bartholomæi, Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXVIII.

IN NATIVITATE BEATÆ MARIE.

*Sapientia ædificavit sibi domum, et excidit in ea columnas septem*⁸⁶.

Sapientia hæc non est sapientia carnis quæ inimica est Deo; nec sapientia mundi, quæ stultitia est apud Deum: nam hæc, teste Jacobo apostolo⁸⁷, *terrena est, animalis est, diabolica est, cujus professores sapientes sunt ut faciant mala; bona autem facere nesciunt. De quibus Dominus dicit: Comprehendam sapientes in astutia sua*⁸⁸, et: *Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobo*⁸⁹. Est alia sapientia quæ desursum est, sicut Jacobus dicit⁹⁰, *primum quidem pudica*

⁷⁰ Psal. 37. ⁷¹ Isa. 9. ⁷² Psal. 57. ⁷³ Psal. 145. ⁷⁴ I Cor. 13. ⁷⁵ Isa. 40. ⁷⁶ Psal. 108. ⁷⁷ Lev. 2. ⁷⁸ Gen. 3. ⁷⁹ Job 2. ⁸⁰ Jer. 13. ⁸¹ Psal. 102. ⁸² Cap. 40. ⁸³ Psal. 29. ⁸⁴ Luc. 10. ⁸⁵ Ephes. 5. ⁸⁶ Prov. 9. ⁸⁷ Cap. 3. ⁸⁸ I Cor. 3. ⁸⁹ I Cor. 13. ⁹⁰ Cap. 5.

deinde vero *pacifica*. Hæc est sapientia de qua loquimur : hæc est sapientia quæ *ædificavit sibi domum*; hic est Christus Dei virtus, et Dei sapientia. De quo Apostolus dicit : *Qui factus est pro nobis a Deo sapientia et justitia, sed et sanctificatio et redemptio* ⁹¹. *Sapientia ædificavit sibi domum*, quia Jesus Christus in habitationem uterum Mariæ elegit. Hæc est domus pudici pectoris. De hac domo scribit Salomon : *Intrans in domum meam, conquiescam ibi* ⁹². Ac si diceret : Hanc elegi in habitationem, quoniam elegi eam : hæc est domus Dei et porta cæli. In hac sapientia *excidit columnas septem*, scilicet septem dona Spiritus sancti vel septem principales virtutes. Quatuor de quibus philosophi diu disputaverunt et scripserunt, hæc sunt : prudentia, temperantia, fortitudo et justitia. Sunt et aliæ tres quæ complent septenarium, de quibus philosophus non gustavit : spes, fides et charitas. Hæc septem columnæ, hæc septem gratiæ, hæc septem mulieres quæ apprehenderunt virum unum in die illa; nam propter gratiam septiformem Deo placuit. Per istas gratias multiples quasi comprehensus, et detentus elegit eam in habitationem sibi. In hac tanquam in domo, tanquam in throno, tanquam in lectulo, tanquam in sacrario requievit. Hujus Virginis figura et significatio fuit nominatissimus ille thronus Salomonis de ebore et auro purissimo ⁹³. In auro quidem sapientia et dignitas, in ebore candor, decor, planities, fortitudo. Nam, cum speciosa facta sit et suavis, de fortitudine hujus scriptum est : *Mulierem fortem quis inveniet?* ⁹⁴ Thronus merito est propter judiciariam potestatem; quia in ea sedere decrevit, cui omne iudicium datum est et qui iudicat fines terræ. Propter gratiarum diversitates attribuuntur diversorum nominum qualitates. Thalamos est propter naturæ communionem, de quo Christus egressus est *tanquam sponsus de thalamo suo* ⁹⁵. Ager, propter fecunditatem; ager ille scilicet in quem exiit Isaac meditari, cui benedixit Dominus, et de quo scriptum est : *Pulchritudo agri mecum est* ⁹⁶. Propter fortitudinem civitas quam *fundavit Altissimus* ⁹⁷; propter virginitatis integritatem *hortus conclusus, fons signatus* ⁹⁸, porta clausa, *Libanus non incisus* ⁹⁹, propter sanctitatem templum Dei, porta sanctuarii, arca Dei, sacrarium Spiritus sancti; propter gloriam aula regis, cella aromatum, *fons hortorum* ¹⁰⁰, paradisus deliciarum.

Hæc omnia in laudibus Virginis Isaias sub istorum verborum paucitate concludit : *Data est ei gloria Libani, decor Carmeli et Saron* ¹. Libanus interpretatur candidatio, in quo tam gloria vitæ quam honor pudicitiae designatur. Saron interpretatur

A *principatus*, nec ipsa solummodo facta est mediatrix Dei et hominum, sed princeps et Regina cælorum. Ipsa facta est domina mundi, reparatrix sæculi, destructrix inferni, gloria martyrum, honor virginum, fortitudo justorum, lapsorum fiducia, pugnantium spes, exsultatio angelorum. Hæc est quæ nescivit torum in delicto, cui ad laudis cumulum illa prærogativa specialis accedit, quod ei cælestis concessa est cum virginitate fecunditas, Salomone teste : *Gratia super gratiam mulier pudorosa et sancta* ². O quam pulchra et casta generatio, quod casta sit et generet, nulla mulierum usurpare præsumat! Privilegium Mariæ alteri non dabitur, *nec auferetur ab ea* ³ : nec alius partus Virginis nisi Deus, nec alia mater nisi Virgo decuit dici. Hodie ergo nascitur Maria, ut Christus de Maria nascatur. Cesset figura Rebeccæ : Rem habemus, figuram non quærimus. Hæc est quam quæsit nuntius Filio Domini sui Gabriel archangelus Filio Dei ⁴. Bibit ipse de hydria ejus; quia de conformitate virginitatis ejus, et viæ mundissimæ. Bibant, quæso, et jumenta, et si non possumus de hydria virginitatis, liceat nobis haurire saltem de hydria humilitatis. Placuit propter humilitatem; atque propter hanc Deus elegit, et prælegit eam. Sexum quem damnaverat Dominus sententia maledictionis in Eva ⁵, hodie replet gratia benedictionis et miserationis oleo in Maria : hæc est *lecythus olei* ⁶, hæc est urna aurea supernæ dulcedinis habens manna, hæc est concha Gedeonis rore plena ⁷. Deus totam aream rigaturus prius rore vellus infudit, et ipsum mundum redempturus, in Maria mundi pretium contulit universum. Tanta siquidem gratia repleta est, quæ plenum gratiæ et veritatis paritura erat, ut de plenitudine ejus omnes possemus accipere. Salutata ab angelo in montana ascendit, et salutavit Elisabeth ⁸. Secure assumit salutantis officium, quæ habet jam in utero salutem et salutis auctorem; eum scilicet, sine quo non est salus, qui dat salutem regibus, et qui mandat salutes Jacob. Anima Joannis liquefacta est, ut Maria locuta est, et in occursum ejus cum exultatione gestiens sentiebat gratiam Spiritus sancti, quam et ipsa nondum nata præsenferat. Non solum Joannes, sed et parentes ejus de plenitudine ejus Spiritum prophetiæ recipiunt, et tota domus repleta est ex odore cælestis unguenti. Ab antiquis diebus juxta verbum Isaiæ ⁹ cogitaverat Dominus cogitationes pacis; sed cogitationes illas a mundo absconderat, licet eas tanquam secretum suis prophetis revelaret. Unde cum Amos ¹⁰ propheta diceret : *Non faciet Dominus verbum nisi prius revelaverit illud servis suis prophetis*; Isaias tamen quia, juxta verbum Sapientiæ, bonum est zelare mysterium regis, dicebat : *Secretum meum mihi, secretum meum*

⁹¹ I Cor. 1. ⁹² Sap. 8. ⁹³ III Reg. 10. ⁹⁴ Prov. 31. ⁹⁵ Psal. 18. ⁹⁶ Psal. 49. ⁹⁷ Psal. 86. ⁹⁸ Cant. 4. ⁹⁹ Eccli. 24. ¹⁰⁰ Cant. 4. ¹ Isa. 35. ² Eccli. 26. ³ Luc. 6. ⁴ Luc. 1. ⁵ Cap. 29. ⁶ Cap. 3. ⁷ Jud. 6. ⁸ Luc. 1. ⁹ Cap. 29. ¹⁰ Cap. 3.

mihi ¹¹. Idem Isaias ¹² : *Erit, inquit, vobis visio quasi verba libri signati*. Et ad Daniele ab angelo dictum est : *Tu autem, Daniel, signa librum, et claude sermonem usque ad tempus statutum* ¹³; hoc est tempus quod prælinvit Dominus ut auferretur velamen a facie Moysi, ut auferretur paries dividens inter nos et Deum, hoc est tempus miserationis, de quo scriptum est : *Quia venit tempus miserendi ejus, quia venit tempus* ¹⁴. *Hæc est, inquit Apostolus, dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo, ut innotescat principibus et potestatibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei* ¹⁵. Quæsitæ est ergo, et inventa est mulier, in qua et per quam tanti sacramenti gratia impletur. Quæsitæ est ovis, de qua nascetur Agnus Dei, qui peccata mundi tolleret. Non enim peccatum auferebat lex, sed agebat; lex peccatum non tollit, sed aggravat, non minuit, sed augmentat. *Lex, inquit Apostolus, subintravit, ut abundaret delictum* ¹⁶; et idem : *Lex per mandatum operata est in me omnem concupiscentiam* ¹⁷. Eligitur ergo et nascitur hodie benedicta inter mulieres, ut fructum maledictionis evacuans, germinet fructum vitæ. *In die illa, prædixerat Isaias, erit germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus terræ sublimis* ¹⁸. Mala arbor fecerat fructus malos, concupiscentiam scilicet carnis, originale peccatum, malorum seminarium, communis corruptelæ fermentum, et generale nostræ perditionis initium. Quia ergo malo originali per bonum originale mederi oportebat, de mala illa arbore damnatæ perditionis exempta et sanctificata est caro Mariæ virginis : quæ, licet ab utero matris suæ plenitudinem gratiæ et sanctitatis acceperit, superveniens tamen Spiritus sanctus in conceptu Verbi exuberantius et accumulatus ei plenitudinem gratiæ cœlestis infudit quod ex verbis angeli patet. *Ave, inquit, Maria, gratia plena* ¹⁹ : ecce plenitudo gratiæ. *Spiritus sanctus superveniet in te* ²⁰ : ecce mensura superplena et superfluens. Quia ergo caro Mariæ liberata est a peccato, et ipsa gratiam ad mensuram accepit, *benedicta* dicitur, non simpliciter, sed *inter mulieres* ²¹. Christus vero quia gratiam non ad mensuram habuit, et omnino liber, et immunis existit a peccato, simpliciter datur ei benedictio : *Benedictus, inquit, fructus ventris tui* ²². Caro Mariæ sanctificata fuit; caro Christi non sanctificata, sed sancta et sanctificans. Ista sanctitatis in carne diversitas significata est in duabus decimis Veteris Testamenti. Filii siquidem Israel dabant decimas omnium bonorum suorum Levitis : Levitæ vero de melioribus dabant decimas summo sacerdoti. De massa itaque carnis humanæ, quasi de quadam universitate frugum in modum decimæ primitivæ, Mariæ caro exempta et sanctificata est,

et de illa sanctissima carne adhuc dignior quædam et sanctior portiuuncula electa est, quam sibi vivendo assumeret Verbum Dei. Hæc est decima ephi, quæ in Levitico in libamen Domino jubetur offerri ²³. Ephi est decima pars cori. Corus continet xxx modios; ephi continet tres modios, et hæc est decima pars cori. Sic decima cori est ephi, et hæc est caro Mariæ. Decima ephi est caro Christi, et offertur libamen Domino, et sacrificium in odorem suavitatis. Hoc ipsum præfiguravit Ruth ²⁴: quæ cum collegisset spicas in agro Booz collectas excussit, et invenit ephi, id est tres modios. Hujus Virginis nativitatem, et Christum ex ea nasciturum prænotaverant patriarchæ et prophetæ : in cujus rei desiderium generationi studebant. Propter hoc Osee ²⁵ ducit uxorem Gomer meretricem ²⁶, Isaias generat Isabæ filium suum ²⁷, Manue Samsorem ²⁸, Helcana Samuelem ²⁹, David Salomonem ³⁰. Ora prophetarum aperta sunt; visiones innumeræ factæ sunt, sicut dicit Dominus per Oseam : *Visiones multiplicavit et in via prophetarum assimilatus sum* ³¹. Nonne solummodo verbis, aut visionibus, sed scripturis, signisque et miraculis, tam Christum quam Mariæ nativitas designatur. Quæ omnia si quis vellet deducere in medium, nec lingua, nec tempus sufficeret; sed nec humanæ memoriæ capacitas, nec aurium patientia sustineret. Enormiter nobis nocuerunt vir unus et mulier una; sed gratias Deo, quia per unam mulierem omnia restaurata sunt nobis, non sine multiplici fenore gratiarum. Non enim sicut delictum, ita et donum, sed excedit æstimationem damni beneficiorum magnitudo.

Peccatum quidem ex uno in condemnationem; donum vero ex multis delictis in justificationem. Prudentissimus artifex quod in Adam factum fuerat non destruxit, sed refecit, arundinem quassatam non contrivit, et lignum fumigans non exstinxit ³², sed novum Adam formans ex veteri, matrem in filia reformavit. Jam tibi sublata est, o Adam, omnis materia querelandi adversus uxorem. Ne dicas : *Mulier, quam dedisti mihi, ipsa seduxit me, deditque mihi de fructu prohibito, et comedi* ³³; sed dic : cum essem de luce ejectus in tenebras, mulier hæc quam dedisti non seduxit me : deditque mihi de fructu benedicto. Vere benedicto, in quo, et a quo omnis benedictio, omnis consolatio, et, ut verbo Apostoli ntar, *omnis justificatio, sanctificatio et redemptio* ³⁴. Ecce domus quam Sapientia ædificavit. Ecce ferculum Salomonis, thronus regis, tribunal judicis, reclinatorium pietatis, propitiatorium exauditionis, forma eruditionis, via consilii, terminus exsilii, abolitio peccati, deletio chirographi, fiducia præmii, scala cœli, janua paradisi, figurarum finis, legis impletio, prophetarum declaratio, exhibitio

¹¹ Isa. 24. ¹² Cap. 29. ¹³ Cap. 12. ¹⁴ Psal. 101. ¹⁵ Ephes. 5. ¹⁶ Rom. 5. ¹⁷ Rom. 7. ¹⁸ Isai. 4. ¹⁹ Luc. 4. ²⁰ Ibid. ²¹ Ibid. ²² Ibid. ²³ Levit. 6. ²⁴ Ruth. 22. ²⁵ Osee. 1. ²⁶ Isai. 7. ²⁷ Judic. 7. ²⁸ I Reg. 1. ²⁹ II Reg. 12. ³⁰ Osee. 12. ³¹ Matth. 12. ³² Gen. 5. ³³ I Cor. 10.

veritatis, exemplar humilitatis, custodia religionis, schola virtutum, consummatio sanctitatis. O sancta, o benedicta, tu luna in medio firmamenti, tu candelabrum in medio mundi, tu lignum vitæ in medio paradisi. Magna est gloria tua in salutari tuo. Quis enarrabit laudes tuas? Quis loquetur potentias tuas? Licet te exalcent filiæ Sion, licet te laudent reginæ, licet laus tua sit in Evangelio et prophetis, et laudem tuam pronuntiet omnis Ecclesia sanctorum; omnia tamen præconia, et omnium laudes ad comparisonem tuæ benedictionis sunt tanquam facula ad solem, tanquam gutta ad magnitudinem maris. Tu inter miseras et angustias nostras ad omne auxilium et consilium omnibus promptior, potentior, efficacior, omnibus honorabilior, amabilior, gratior, et dulcior. Duleis es in ore te laudantium, in corde diligentium, in memoria te deprecantium. Magnificata es in omni sexu, in omni ætate, in omni conditione, in tribubus, et populis, et linguis; tu myrrha electa; tu piscina in Esebon; tu virgula fumi ex aromatibus; tu fasciculus myrrhæ inter ubera sponsi; tu terebinthus extendens ramos gratiæ et salutis; ut inter omnes et super omnes benedicta, et superbenedicta, superelecta, superspectiosa, supergratiosa, supergloriosa mater illius, qui dat gratiam et gloriam, honorem et æternitatem, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXIX.

DE SANCTO MICHAELE, ET CUSTODIA ANGELORUM.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion, ut ædificentur muri Jerusalem ²⁴.

Si referamus tempora Nabuchodonosor, tempora Seva cherub, Titi quoque et Vespasiani, non dubitamus quia terrena Sion multoties capta et destructa et reædificata est. Et ne ad veteres historias nos ire oporteat, in promptu est destructio illius civitatis facta tempore papæ Urbani secundi, regnante rege Francorum Philippo. Sed nunc, culpis nostris exigentibus, hæc novissima captio et destructio facta est sub Urbano papa tertio, et sub alio Philippo rege Francorum. Sed est alia Jerusalem superna, et cælestis illa, quæ est mater nostra, cujus muri in ruina, et lapsu Luciferi atque complicum ejus, ex parte non modica corruerunt. Erat consilium Altissimi, ut hæc civitas reædificaretur ex hominibus tanquam ex rationabilibus et vivis lapidibus; et licet consilium illud absconditum fuisset a sæculis, erat tamen prophetis in spiritu revelatum. Unde Daniel et Amos dicebant: *Non faciet Dominus quidquam, nisi prius revelaverit illud servis suis prophetis* ²⁵. David ergo propheta secreti hujus conscius et intelligens, quod de viris contemplativis qui significatur per Sion reædificanda esset

A Jerusalem, supplici et devota oratione benignitatem summi judicis interpellat. Tu, inquit, Domine, qui bene facere decrevisti, his quorum oculi interiores ad te sunt: *sicut oculi servorum in manibus domini sui* ²⁶: tu benefac, Domine, in bona voluntate tua Sion ²⁷, his qui contemplationis et desiderii oculos ad te habent. Et exprimens beneficii modum, subiungit, *ut ædificentur muri Jerusalem*. Referamus, fratres, gratias Altissimo, quia *benefacitum est Domino super timentes eum, et in eis*. ²⁸. Placet ei quod de nobis qui inimiculi sumus reparatur ruina angelorum, ut in locum unde superbus cecidit humilis elevetur, quia de angelis qui prævaricati sunt non possunt restaurari ruinae Jerusalem.

Nam et ipsi restaurari non possunt, quoniam iniquitas eorum inventa est ad odium. *Ibi enim ceciderunt qui operantur iniquitatem, expulsi sunt, nec potuerunt stare* ²⁹. Suscitet, quæso, Dominus de inimiculis angelos, suscitet de terra inopem, de pulvere erigens pauperem, ut collocet eum cum principibus ³⁰, et solium gloriæ teneat. *Adveniat, Domine, regnum tuum* ³¹, impleantur nuptiæ discumbentium, impleatur numerus fratrum nostrorum, fratres angelos voco, domesticos scilicet et concives nostros. Eleva, Domine, solium tuum in gloria, et de his qui sub te sunt templi tui ruinas implere digneris. Sic enim, Domine, *locutus es per os sanctorum qui a sæculo sunt prophetarum* ³²: inter quos Isaias non solum dixit aut scripsit, sed vidit *solium excelsum et elevatum* ³³; excelsum in angelis qui steterunt; elevatum in hominibus, qui per scalam divinæ miserationis ascendunt. Cumque idem propheta de majestate Domini, quæ totam terram impleverat loqueretur, adjunxit: *Et ea quæ sub ipso erant, replebant templum* ³⁴. Terra siquidem corporis nostri quæ modo data est in manus impii, quandoque liberabitur a servitute peccati, et a debito mortis: cum Dominus populum humilem salvum faciet, et oculos superbiorum humiliabit ³⁵: cum excusserit jugum oneris, et virgam exactoris illius, quem interficiet Dominus virga oris sui: cum ille delebitur, et exsufflabitur sicut pulvis quem projecit ventus a facie terræ, tunc renovabit Dominus faciem terræ nostræ, quia *mortale hoc induit immortalitatem* ³⁶, *et reformabit Dominus corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ* ³⁷, et sic terra nostra divina replebitur majestate ³⁸, et tunc, sicut scriptum est, *ea quæ sub ipso erant, replebunt templum*. Nam illi qui Deo in humilitate subjecti sunt, assumuntur in locum angelorum, atque ruinam templi cælestis implebunt. Noluit ille perditissimus sub Deo esse, sed volens divinæ potentiae similitudinem usurpare, sibi cathedram pestilentie in lateribus aquilonis erexit et cecidit; nec adjiciet ut resurgat. Coangustatum enim est stratum, ita ut alter decidat. Casus autem

²⁴ Psal. 50. ²⁵ Amos 3. ²⁶ Psal. 122. ²⁷ Psal. 50. ²⁸ Psal. 146. ²⁹ Psal. 35. ³⁰ Psal. 112. ³¹ Matth. 6. ³² Luc. 1. ³³ Isai. 6. ³⁴ Ibid. ³⁵ Psal. 17. ³⁶ I Cor. 15. ³⁷ Philipp. 3. ³⁸ Psal. 71.

unius, factus est ruina multorum, nam et multos in A incenduntur? *Ignem, inquit Dominus, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat* ⁵⁹? Vult Dominus ut ardeamus igne charitatis, et simus ardendo seraphim. Seraphim enim interpretatur *ardentia*; ille lucifer lucere tantum voluit, non ardere. Si lucendo arisset, non fuisset frigidus; nec in regione frigida sibi cathedram erexisset. Adhuc plerique sunt, qui aliquid de malitia angeli depositi contraxerunt, appetentes lucre potius quam ardere. Lucet siquidem et non ardet, qui obtentu simulatae religionis aura famae popularis attollitur. Iste in modum lunae, cum fervorem non habeat, lumen suum aliunde mendicat. Ideoque testimonio Sapientis: *Stultus ut luna mutatur, sapiens autem permanet ut sol* ⁶⁰. Vita siquidem praesens ardoris est, non fulgoris; hinc accendi et foveri debet ignis, sicut in Levitico ⁶¹ legitur, in altario cordis. *Ibi vero fulgebunt justi sicut sol in conspectu Patris sui* ⁶². Melius est hic ardere quam lucre; lucebat Lucifer et cecidit, ardebat seraphim et stetit, quia *charitas nunquam excidit* ⁶³.

Nonne fur erat qui dolose quod non suum erat, sed alterius, rapiebat? Ubi autem in superbiam se erexit, oblitus legem vitae et disciplinae adulteratus est. Sicut Apostolus dicit: *Si sine disciplina estis, ergo adulteri estis* ⁶⁴. Infelix si Domino subjectus fuisset, nunc esset inter domesticos Dei, inter potestates et thronos, inter principes paradisi. Nondum laboraverat, ut quid ergo sedere parabat? Procul dubio illi sedebunt, qui pro Christo laboraverunt. *Sedebitis, inquit, super sedes duodecim*, etc. ⁶⁵ Et tunc miser judicandus astat. Deditur infelix ei ministrare, cui servire regnare est. Sane illi B qui in veritate steterunt, gloriantur in ejus ministerio; cujus faciem semper vident, nam et teste Apostolo, qui tanquam supernorum spirituum familiaris illi supercaelesti curiae meruit interesse: *omnes sunt administratorii spiritus missi, in ministerium propter eos, qui haereditatem capiunt salutis* ⁶⁶. *Millia millium assistebant ei, et decies centena millia ministrabant ei* ⁶⁷. Illi qui creavit angelos, et qui tanto *differentius nomen praer illis haereditavit* ⁶⁸, quanto major est angelo Dei creatura; creator non solum dignatus est minorari paulo minus ab angelis ⁶⁹, sed etiam inter homines peccatores et pauperes sponte assumpsit officium ministrantis. Ille autem filius superbiae, qui cathedram pestilentiae in superbia C et abusione appetiit, degradatus est, ut episcopatum ejus accipiat alter; et ad divitias gloriae, quas per divinam sententiam perdidit, assumatur mendicus et pauper. Nonne Deo subjecta erit anima mea, si forte humilitatem ancillae suae respiciat Deus; humiliabo oculos meos in oculis Domini, ponam in pulvere os meum, si forte sit spes ⁷⁰. Scio quia *novit Deus figmentum nostrum* ⁷¹, non possumus iniquitates nostras ab eo abscondere, qui explorat Jerusalem in lucernis ⁷², qui scrutatur corda et renes ⁷³, qui in ipsis angelis suis reperit pravitatem ⁷⁴. O quam beati quorum remissa sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata! ⁷⁵ Isti sunt, Domine, quos elegisti et assumpsisti, isti habitabunt in atriis tuis ⁷⁶. Auferetur peccator ne videat gloriam Dei; isti autem habitabunt in multitudine pacis. O infelicissime lucifer, jam non lucifer sed noctifer; vide quomodo in tuam ignominiam creat Dominus, hodie de his qui sunt terra, cinis et vernium cibus, non solum angelos, sed seraphim; ut honoris incrementum in humili, tibi superbo cedat in cumulum confusionis et doloris augmentum. Nonne sunt seraphim qui, cum sint in terra, et cinis terrenae conversationis oblitus divini amoris ardore medullitus D

Scitis, fratres, quod angeli multa familiaritate Deo conjuncti sunt, et tamen per gratiam illius, qui nos et illos fecit, facti sunt consortes et concives nostri. Verumtamen, cum sint de schola illius, qui pacem et veritatem diligit; cum sint angeli pacis, cum sint filii pacis, cum sint cives et principes illius Jerusalem, *cujus participatio ejus in id ipsum* ⁷⁷, pacem et concordiam in nobis exigunt super omnia et mutuam charitatem. Pacem angelicae societatis sibi Petrus apostolus desiderans, et in nobis suadens: *Ante omnia, inquit, mutuam charitatem continuam habentes*, ⁷⁸ etc. Et item: *Diligite invicem non verbo, nec lingua; sed opere et veritate* ⁷⁹. Expediit nobis, fratres, ut sicut inter angelos est mutuus amor et prompta ad Deum reverentia, sic erga nos sit mutuo cor unum et anima una, et erga pastorem devota obedientia, et humilis obsequela. *Tunica Domini inconsutilis* ⁸⁰, et indivisa est. Ea induti sunt angeli, et induendi sunt angelici viri. Noveritis autem quod tunicam Domini scindit quisque se signo, aut verbo, aut opere a fraternae charitatis unione disjungit. *Id ipsum*, Apostolus dicit, sentiat, *et non sint in vobis schismata* ⁸¹. Cum in sacrificio Abraham per aves designati sunt spirituales viri, et per animalia saeculares, Abraham ⁸², praecipiente Domino, vaccam et arietem divisit, et partes divisas altrinsecus ponens, columbam et turtorem non divisit.

De superbia non loquor. Rogo autem, imo quantum mihi licet excommunico et detestor ne superbia vel etiam nominetur in vobis. Superbiae malitia inventa est ad odium sempiternum. Civitas illa caelestis semel turbata est hac peste, et ex parte

⁵⁹ Hebr. 12. ⁶⁰ Matth. 19. ⁶¹ Hebr. 4. ⁶² Dan. 7. ⁶³ Hebr. 1. ⁶⁴ Hebr. 2. ⁶⁵ Thren. 3. ⁶⁶ Psal. 102. ⁶⁷ Suph. 4. ⁶⁸ Psal. 7. ⁶⁹ Job. 4. ⁷⁰ Psal. 51. ⁷¹ Psal. 64. ⁷² Luc. 12. ⁷³ Eccli. 27. ⁷⁴ Cap. 6. ⁷⁵ Matth. 15. ⁷⁶ I Cor. 12. ⁷⁷ Psal. 121. ⁷⁸ I Petr. 4. ⁷⁹ I Joan. 5. ⁸⁰ Joan. 19. ⁸¹ I Cor. 1. ⁸² Gen. 15.

destructa est. Cives illius abominabiliter abhorrent A superbiam; nec societatem sortitur angelicam, qui non humiliaverit se sicut parvulus. Sed nec Dominus requiescit nisi super humilem et manuetum, et trementem ad verba sua ⁷². Sane Angelus nihil operatus est; sed tantum cogitavit superbiam, et in momento, in ictu oculi dejectus est ⁷³. Superbia Angelum in diabolum commutavit, principem lucis in principem tenebrarum. Noli ergo superbire, homo, cum sis terra, et cinis, et pulvis vilissimus, flatu modico in nihilum dispergens. Si volumus fieri socii angelorum, humiliorum sub potenti Dei manu: quanto erimus humiliores, tanto erimus angelis gratiores; humilitas eis cognata est; nam aliis in superbia sua cadentibus, isti in humilitate sua steterunt. Angeli quidem sicut de reedificatione civitatis suæ sunt solliciti, ita circa nostræ salutis studium sunt attentii; nam reedificatio illa salus nostra. Placent ergo his lacrymæ nostræ, compunctiones ignitæ, anxii gemitus, arcanæ jubilationes, orationes devotæ, custodia castitatis, observantia obedientiæ, contemptus temporalium, et perseverantia voluntariæ paupertatis, hæc sunt sacrificia, hæc sunt incensa quæ pro nobis Domino offerunt. Quia enim ad eminentiam divinæ majestatis sicut angeli familiarem non habemus accessum, ipsi fideliter orationes nostras Domino representant. Unde cum Scriptura dixisset: *Data sunt ei incensa multa*, subjunxit: *Et ascendit fumus aromatum de manu Angeli in conspectu Domini* ⁷⁴.

Angelos Domini, fratres charissimi, tanquam amicos et domesticos Dei modis omnibus honoremus; ut et ipsi nos honorent et nos recipiant in æterna tabernacula, in restaurationem supernæ Jerusalem in repletionem templi cælestis, in ædificationem corporis Christi. Quod nobis per merita angelorum præstare dignetur Dominus angelorum; cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XL.

IN EODEM FESTO.

Data sunt ei incensa multa; et ascendit fumus aromatum in conspectu Dei de manu angeli ⁷⁵.

Joannes in Apocalypsi loquitur de ministerio angelorum, qui de nostra salute solliciti sunt propter triplicem causam: propter nos, propter Deum, propter se ipsos. Propter nos, quia naturam suam in animabus nostris, quæ sunt rationales spiritus, recognoscunt; nosque sibi conjunctos conformitate naturæ, et, ut ita loquar, quadam cognatione intelligunt, quia sunt participes et capaces beatitudinis gloriæque æternæ. Propter Deum, cujus misericordiæ viscera vident effusa circa nos. *Nemo enim majorem charitatem habet, quam ut animam*

suam ponat quis pro amicis suis ⁷⁷. Sciunt quia dilexit nos; *non quia dilexerimus eum*, sicut dicit Joannes ⁷⁸, *sed quia prior ipse dilexit nos*, et dedit animam suam pro nobis. Vulgare est: Qui me diligit, et canem meum. Utinam et canes essemus et lingeremus ulcera nostra! vel saltem catuli, ut possemus edere de micis, quæ cadunt de mensa dominorum nostrorum. Ipsæ enim sunt domini nostri, imo dominationes et principatus cæli, qui sedent in mensa Altissimi, ubi satiantur ab ubertate domus Dei, et potantur torrente voluptatis æternæ. Lætantur et exsultant in bonis, quæ *ne oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt* ⁷⁹. Satiantur ex adipe frumenti; nos autem quodam surfure, et quodam corrice sacramenti. Diligunt nos propter se, quia de nobis scilicet tanquam de lapidibus rationabilibus et vivis restaurandum est suæ civitatis excidium, atque cælestium ruina murorum. Hic est triplex funiculus quo ab angelis trahimur; ut simus ædificatio Dei, et crescamus in templum sanctum Domini. Veneremur eos, fratres, quia plurimum sunt nobis necessarii. Sunt enim domestici et familiares Dei, cælorum cives, et principes paradisi. Isti domini et ministri nostri sunt; ministri ad obsequium, domini ad tutelam. Hi sunt qui ministrant Deo pro nobis. Paulus etiam apostolus ⁸⁰ ad tertium cælum raptus vidit ministerium eorum, dum illi cælesti curiæ interfuit. Et qui vidit, testimonium perhibuit, dicens: *quia omnes administratorii sunt spiritus, missi in ministerium, propter eos qui hæreditatem capiunt salutis* ⁸¹; ipsi sunt qui preces et orationes nostras, suspiria occulta, gemitus anxios, ignitas compunctiones, jubilationes, arcana, et cætera devotionis desideria, quibus anima penitentis quasi aquam in conspectu Domini se effundit, ad Deum deferunt et nobis beneficia misericordiæ suæ referunt. Hæc sunt incensa, quæ de manu angeli emittunt fumum aromatum in conspectu Dei. Quid est fumus aromatum, nisi devotio orationum? *Ascendit, inquit, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo* ⁸². Non mireris si ministrant angeli, ubi ministrat Dominus angelorum. Ipse enim est qui dicit: *Veni ministrare non ministrari, et animam meam ponere pro multis* ⁸³; ut ministraret nobis minoravit se paulo minus ab angelis ⁸⁴. Minor equidem factus est per humilitatem dispensationis, remanens major per gloriam majestatis ⁸⁵. Sic ascendunt et descendunt angeli super Filium hominis; sic, juxta Canticum, *sponsæ venit sponsus saliens in montibus, et transiliens colles* ⁸⁶. Ministrant itaque cives cæli, nobis ministrat et Dominus cæli. Ille vero Lucifer, qui mane oriebatur, ministrare nolebat: ideoque cecidit. Ejus operimentum erat

⁷² Isa. 66. ⁷³ I Cor. 15. ⁷⁴ Apoc. 8. ⁷⁵ Ibid. ⁷⁷ Joan. 15. ⁷⁸ I Joan. 4. ⁷⁹ I Cor. 2. ⁸⁰ II Cor. 12.
⁸¹ Hebr. 1. ⁸² Psal. 140. ⁸³ Matth. 20. ⁸⁴ Hebr. 2. ⁸⁵ Joan. 1. ⁸⁶ Cant. 2.

omnis lapis pretiosus, teste Ezechiele ⁸⁷, quia omnibus aliis angelis præminebat. Et sicut idem Ezechiele dicit : *Signaculum similitudinis plenus scientia, et perfecti decoris in deliciis paradisi Dei* ⁸⁸. Testimonio vero beati Job : *Erat principium viarum Dei* ⁸⁹, sed depositus est et dejectus, eo quod in superbia et in abusione sua cogitavit ascendere in montem testamenti, et sedem ponere in lateribus aquilonis. Alii ministrabant et stabant, sicut scriptum est : *Cherubim super ea stabant, millia millium ministrabant ei, et decies millia centena assistebant ei* ⁹⁰. Ille autem impudens et imprudens sedere nolebat. Illius imitatores sunt qui fugiunt labores, et affectant honores. *In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur* ⁹¹. Laborem enim et dolorem, et flagella æterna cum dæmonibus præstolantur. Quare non attendis, homo, cinis, pulvis, quare non consideras quantum discriminis habeat ambitus potestatis ? *Vidi, inquit, Satanam sicut fulgur de cælo cadentem* ⁹². O superbo et maligne spiritus, quia noluisti stare et ministrare coram Domino, adhuc homines super sedes duodecim sedere videbis, et ibi coram eis iudicandus astabis. *An nescitis, dicit Apostolus, quod et angelos iudicabimus?* ⁹³ Fratres, omnem reverentiam, omnem obscuii clientelam tenemur angelis exhibere tanquam familiaribus et secretariis Dei, auxiliatoribus et defensoribus nostris. Isti nos reconciliant Deo, nostros hostes propulsant, devotiones nostras excitant, gratiam nobis impetrant, et excessus nostræ infirmitatis excusant. Porro, sicut gaudium est eis super peccatore pœnitentiam agente, ita abhorrent et fugiunt eos, quos vident in peccatis suis pertinaciter, tempusque pœnitentiæ prolongare. Quæ enim conventio lucis ad tenebras, peccatoris ad angelum, carnalis et venudati sub peccato ad spiritum? Nunquid angelis placere possunt qui sedent in stercore suis, et bibunt urinam peccatorum suorum : quorum cogitationes et opera fetent in naribus angelorum? Scandalizantur angeli, et recedunt, ut possit dicere qui relinquitur : *Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt : et qui juxta me erant de longe steterunt. Et ideo vim faciebant qui quærebant animam meam* ⁹⁴. *Elongasti, Domine, a me amicum et proximum, et notos meos a miseria* ⁹⁵. *Væ homini per quem scandalum venit* ⁹⁶. Si periculosum est scandalizare unum ex his pusillis, quanto periculosius est scandalizare unum aut multos ex illis ? *Væ homini illi per quem scandalum venit ! Nemo excipitur, sive angelum, sive pusillum, sive aliquem proximum scandalizet. Sed dicis : Angelus tenetur me diligere propter*

Deum, propter nos; et propter se, sicut prælibatum est. Nunquid poterit angelus hominem diligere propter Deum, quem Deo videt esse contrarium et rebellem? Sed neque hominem diligens, in quo vident spiritum degenerantem a conformitate angelicæ potestatis; nec etiam propter se, aut propter reædificationem suæ civitatis diligens eos qui debuerant esse lapides vivi, et facti sunt *sicut pulvis quem projicit ventus a facie terræ* ⁹⁷, non habentes id in quo conjungendi et coardiscandi erant angelis, charitatis glutinum et unitatem spiritus in vinculo pacis. *Væ homini per quem scandalum venit ! Est exterius scandalum, quo pusillus offenditur, molestatur adultus, angelus exturbatur. Est et scandalum, quod interior patimur, sentientes legem contrariam in membris nostris : et hoc est scandalum oculi, manus, pedis. Scandalizat nos oculus interior dum se nostra intentio subjicit alicui extraordinariæ voluptati. Sed habes consilium, ut hunc eruas oculum, et projicias abs te* ⁹⁸, id est abjiciatur voluntas ne veniat in consensum, Quandoque circa opus bonum sollicitos nos affectus notionis prave sollicitat. Hoc est scandalum manus; eamque abscondis si usque ad effectum operis non consentis. Si proficiebas in melius, si ascendebas de gradu in gradum per scalam Jacob, si stabat in directo pes tuus, vide ne pes superbiæ te moveat; nam, si moti aut effusi fuerint gressus tui, ut aecidia et quodam tædio lentescere incipias in via Domini, scias quia pes tuus interior scandalizat te. Per te ergo consilio Salvatoris absconde pedem tuum, ut expeditius curras in via celestium mandatorum. Noli variis voluntatibus vel actionibus occupari : qui ubique est nusquam est, qui in multis afficit, in paucis proficit. *Porro unum est necessarium* ⁹⁹. *Melius est cum uno pede, aut uno oculo intrare in regnum celorum, quam duos oculos, vel duos pedes habentem mitti in gehennam ignis* ¹⁰⁰. *Fili, ne in multis sint actus tui, dicit Sapiens* ¹. *In uno cubitu consummata est arca* ². *Væ homini gradienti duabus viis* ³ ! *Qui enim ambulat simpliciter, ambulat confidenter* ⁴. Simpliciter agas, et voluntates malitiosas abscondas, scandalum oculi et manus evacuas. Quia *si oculus tuus simplex fuerit, id est intentio operandi, totum corpus operum et cogitationum lucidum erit, et lucebunt opera tua coram hominibus, ut glorificent Patrem tuum qui in cælis est* ⁵, tunc coram Deo et angelis ejus gratiam et gloriam consequeris. Quod nobis omnibus per ministerium angelorum præstare dignetur : cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

⁸⁷ Cap. 28. ⁸⁸ Ibid. ⁸⁹ Job. 40. ⁹⁰ Dan 7. ⁹¹ Psal. 72. ⁹² Luc. 10. ⁹³ 1 Cor. 6. ⁹⁴ Psal. 57. ⁹⁵ Psal. 87. ⁹⁶ Matth. 18. ⁹⁷ Psal. 1. ⁹⁸ Matth. 18. ⁹⁹ Luc. 10. ¹⁰⁰ Matth. 18. ¹ Eccl. 11. ² Gen. 6. ³ Eccl. 5. ⁴ Prov. 30. ⁵ Matth. 6.

SERMO XLI.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium; laqueus contritus est, et nos liberati sumus ⁶.

Totus hic versiculus, imo totus hic psalmus est gratularum actio et vox laudis. Sancti enim quorum solemnitas hodie agitur, olim similes nobis passibiles habitaverunt domos luteas, et in corpore mortis hujus tentationis laqueos, et inimici malitias graviter sunt experti. Nunc autem, quia eduxit Dominus eorum animas de periculis hujus vitæ, loquitur Propheta in persona eorum et dicit: *Anima nostra sicut passer*, etc. Huic verbo concinit et concordat quod B Joannes in Apocalypsi ait: *Sub altari Dei audivi vocem occisorum dicentium: Vindica, Domine, sanguinem servorum tuorum qui effusus est* ⁷. Nec est vox ista expectantium ultionem, sed desiderantium sui corporis glorificationem. Nam sub altari Dei constitutæ sunt animæ quæ de corporibus exierunt, et in tranquilla quiete stolam secundam, id est glorificationem corporis gaudentes expectant. Altare Dei sancti Patres intelligunt corpus Christi glorificatum: in cujus visione sunt ad tempus delicæ animarum, donec impleatur numerus fratrum suorum. Hæ sunt aquilæ, quæ congregantur ad corpus. Sicut scriptum est: *Ubiunque fuerit corpus, ibi congregabuntur et aquilæ* ⁸. Delectantur ergo in aspectu glorificatæ carnis in Christo, qui eis stolam animæ nunc tribuit, et tandem glorificationem corporis tribuet, atque in hac requie gloriam perfectæ glorificationis expectant. Hinc est vox quæ dicit: *Me expectant justii, donec retribuatur mihi* ⁹. Sane illi qui glorificationem corporis expectabant, divinum acceperunt responsum, quod eis in Apocalypsi dictum est: *Susinate modicum tempus, donec impleatur numerus fratrum vestrorum* ¹⁰. Nam de patriarchis et prophetis scriptum est: *Deo melius aliquid providente pro nobis; ne sine nobis consumerentur* ¹¹. Anima siquidem hominis eo temporis articulo, quo de carcere corporis hujus egreditur, et est quasi in porta qua exitur ab hac vita, juxta operum suorum exigentiam transit ad gaudia vel dolores, juxta illud: *Opera eorum sequuntur illos* ¹². *Justus autem non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta* ¹³. De illo enim dicitur: *Date ei de fructu manuum suarum, et laudent eum in portis opera ejus* ¹⁴. Nam, et si fuerunt in laboribus, sed, *A modo dicit eis Spiritus ut requiescant a laboribus suis* ¹⁵. Olim siquidem omnes ad inferos descende-

A *recorderis mei* ¹⁶? Erat tamen magnum chaos firmatum inter justos et impios; nam justii erant in sinu Abrahæ sedentes, id est quiescentes in tenebris, expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei. Impii vero erant in doloribus et tormentis: quod ex evangelica historia in divite et Lazaro patet ¹⁷. Christus autem *peccatorum purgationem faciens* ¹⁸, abolito chirographo nostræ damnationis in sanguine suo, descendit ad inferos et *contrivit portas æreas, ac vectes ferreos confregit* ¹⁹, educens vinctos de domo carceris, sedentes in tenebris et umbra mortis. Posuit ergo eos sub altare Dei, abscondens eos in tabernaculo suo in die malorum, et protegens eos in abscondito tabernaculi sui. Ibi requiescunt et delectantur in aspectu corporis Christi glorificati, expectantes donec impleatur numerus fratrum suorum ²⁰, donec supervestiat eos Christus *reformans corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ* ²¹. Ergo non sunt in sinu Abrahæ, sed sub altare: jam non in inferno, sed in cælo, nisi quod et paradysum cæli, vocare Abrahæ sinum Ecclesia consuevit. Porro licet stola animæ in hac vita sitienter desideretur a justis, affectatur tamen amplius stola carnis. Unde et quidam dicebat: *Sitivit in te anima mea quam multipliciter tibi caro mea* ²². Ex istis triplex intelligitur sanctæ animæ status. In militia, in requie, in gloria. Primus in tabernaculis, secundus in atriiis, tertius in domo Domini. Primum audis, cum dicitur: *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum* ²³. Finis ejusdem versiculi sequentem exprimit statum qui concupiscibilior est: *Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini* ²⁴. Sed, quia nondum invenisti beatitudinem, procede ulterius usque ad domum Dei. *Beati enim qui habitant in domo tua, Domine* ²⁵. Hunc processum noverat qui dicebat: *Hæc recordatus sum et effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei* ²⁶. Et quia forsitan times quod veniatur ad domum, et non in domum, audi vocem lætitiæ et exultationis. *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus* ²⁷. Illi siquidem qui de mundo triumphaverunt, educti de carcere corporis jam in atriiis Domini stant et expectant, quando recipiant corpora sua. Lætantur, quia, impleto numero fratrum suorum, intraturi sunt in domum Domini.

Nec enim intraturi sunt in domum Domini, sive plantati, sive alii sine plebe. A *Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris* ²⁸. Quia, eum anima imago sit Altissimi, corpus vero sit fetor et morticinium, anima tamen ineffabili desiderio corpus expectat in participium gloriæ suæ, ut cum eo plene capiat voluptates æternas, cum quo communicavit miseras temporales. Tunc intrabunt Je-

⁶ Psal. 123. ⁷ Apoc. 6. ⁸ Matth. 24. ⁹ Psal. 141. ¹⁰ Apoc. 6. ¹¹ Hebr. 11. ¹² Apoc. 14. ¹³ Psal. 126. ¹⁴ Prov. 31. ¹⁵ Apoc. 14. ¹⁶ Job. 11. ¹⁷ Luc. 16. ¹⁸ Hebr. 1. ¹⁹ Psal. 106. ²⁰ Apoc. 6. ²¹ Phil. ²² Psal. 62. ²³ Psal. 83. ²⁴ Ibid. ²⁵ Ibid. ²⁶ Psal. 41. ²⁷ Psal. 121. ²⁸ Psal. 127.

rusalem, quæ vere est visio pacis. Ibi enim est *pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum* ²⁹, quam scilicet *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam præparavit Deus diligentibus se* ³⁰. Ibi autem non erit nisi gratiarum actio et vox laudis. Tunc, Domine, offeremus vitulos laborum nostrorum, tunc imponemus super altare tuum vitulos. Qui enim modo sunt sub altari: tunc erunt super altare, qui jam delectabuntur non solum in aspectu glorificatæ carnis in Christo, sed fruentes divinæ majestatis aspectu videbunt, et cognoscent verum Domini Patrem, et quem misit Jesum Christum, quod est vita æterna. Videbunt autem non in speculo, vel in ænigmate, sed facie ad faciem, et transiens ministrabit illis inæstimabiles divitiæ gloriæ suæ, ut videant et cognoscant Patrem et Filium et Spiritum sanctum, in gloria æquali, in majestate non dispari, ubi videbunt Christum quasi Unigenitum a Patre. Procul dubio ibi eum videbitis, sicut dixit vobis: *O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine!* ³¹ Anima enim, quæ a corpore exuta est, et in exitu consummatæ beatitudinis requiescit, quasi abscondita est interim; sed erit quando resumpto corpore sedebit super thronos tanquam iudex filiorum hominum. Sicut scriptum est: *Perfecisti eis qui sperant in te, Domine, in conspectu filiorum hominum* ³². Nec equidem benefecit: sed nunc perficiet, nec justus animæ suæ dicet. *Convertere in ea, quia benefecit tibi Deus* ³³. Interim namque quoniam priora transierunt, jam non est inter spem et metum sicut prius fuerat, sed singulariter in spe et expectatione gloriæ, sed fiducialiter dicat: *In pace in idipsum, dormiam et requiescam. Quoniam, tu, Domine, singulariter in spe constituisti me* ³⁴. In hoc equidem statu læva sponsi est sub ea parte sponsæ, et tunc transibit ad dexteræ delectationem interminabilem. Nam *delectationes in dextera ejus usque in finem* ³⁵. Sicut autem anima Christi, et caro jam glorificata est, ita in ipso perfectam, plenam et consummatam gloriam, tam animæ quam corporis consequemur. Noli, quæso, dubitare: sed audi discipulum quem diligebat Jesus, et quem dormientem in sinu suo cælestis scientiæ torrente potavit. *Nunc, inquit, filii Dei sumus; sed nondum apparet quid erimus. Scimus autem quod, cum apparuerit, similes ei erimus* ³⁶. Notandum autem quod sicut triplex est natura animæ, ut sit rationalis, concupiscibilis, irascibilis, ita erit glorificatio ejus triplex. Circa rationem duo contraria sunt, scientia et ignorantia. Ignorantia evacuabitur, scientia vero perficietur. Concupiscibilitati duo similiter adjacent contraria: desiderium et contemptus. Contemptus cessabit, desiderium vero perfecte implebitur. Pari modo circa irascibi-

litem lætitia et tristitia quadam contrarietate versantur. Auferetur autem tristitia, et erit æterna jucunditas, et lætitia consummata. Erit itaque beatitudo animæ sapientia vera, desiderium eorum quæ desideranda sunt, et plena et nunquam interpolata lætitia. Corpus autem infirmum est, et pluribus indiget. Ideoque in quatuor ejus beatitudo consistit. Quia semel mortuum est, ne metuat iterum mori; *resurgens a mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur* ³⁷. Quia vero posset æternaliter vivere ut æternaliter pateretur, datur ei gloria impassibilitatis, et hæc secunda glorificatio corporis. Corpus nostrum hodie moles terrea et onerosa, cui superaddetur agilitas, ut tanta sit subtilitas, levitas, et agilitas corporum, quanta est hodie nostrarum cogitationum. Porro, ut inhabitet gloria in terra nostra, ut repleatur majestate Domini omnis terra, quæ assumenda est in reedificatione supernæ Jerusalem, et in plenitudinem corporis Christi: sequitur claritas, in qua reformabit nos Dominus configuratos et conglorificatos, et conclarificatos claritati corporis sui. Fulgebunt enim justi in conspectu Domini, habentes tam in anima quam in corpore inter angelos et archangelos, agilitatem, immortalitatem, impassibilitatem, et claritatem corporis; æternam vero sapientiam et interminabilem delectationem animæ, atque desiderium in gaudio, et gaudium in desiderio sine fine. Amen.

SERMO XLII.

IN EODEM FESTO.

Videns turbas Jesus ascendit in montem ³⁸, etc.

Quæcumque scripta sunt, dicit Apostolus, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per consolationem Scripturarum spem habeamus ³⁹. Unde et ascensus Christi in montem nos erigens in spem vitæ, nos manifestius docet, ut relictis turbationibus hujus mundi, ascendamus in montem Domini, in eminentiam virtutum. Nam et Christus qui in omnibus operibus suis nobis propositus est in exemplum, ut sequamur vestigia ejus: ipse, juxta hoc quod olim de eodem propheta prædixerat: *super montem excelsum tu ascende qui evangelizas Sion, qui evangelizas Jerusalem* ⁴⁰, facturus verbum prædicationis prius ascendit in montem operis, sicut Lucas evangelista dicit: *Cæpit Jesus facere et post docere* ⁴¹. In quo nos docet prius ascendere in eminentiam bonorum operum, antequam assumamus docentis officium. Ut qui nomen et honorem magisterii appetit, prius faciat docenda quam doceat facienda. Olim ascenderat Moyses in montem ut legem acciperet, populo inferius remanente ⁴²: hodie daturus benedictionem legislator, ascendit in montem, remanentibus turbis. Ascendunt et discipuli cum eo,

²⁹ Philipp. 4. ³⁰ I Cor. 2. ³¹ Psal. 30. ³² Ibid.

³³ Rom. 6. ³⁴ Matth. 5. ³⁵ Rom. 15. ³⁶ Isai. 40.

³⁷ Psal. 114. ³⁸ Psal. 1. ³⁹ Psal. 15. ⁴⁰ I Joan. 5.

⁴¹ Act. 1. ⁴² Exod. 19.

ut et illos montes æternos faciat ad illuminationem plebis suæ Israel, sicut scriptum est : *Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis* ⁴³. Quia per humilitatem valles fuerant, quasi montes crescant in magnitudinem dignitatis. Ascendunt ergo *ut suscipiant montes pacem populo, et colles justitiam* ⁴⁴. *Et aperiens os suum, etc.* ⁴⁵. Qui olim ora prophetarum aperuerat, qui tunc frequenter aperiebat ora mutorum, os suum aperuit, os illud de quo frequenter prophetæ prædixerant, quia *os Domini locutum est* ⁴⁶. *Beati, inquit, pauperes spiritu* ⁴⁷. Jam secure possunt discipuli Joannis ad eum redire et dicere, quia *pauperes evangelisantur* ⁴⁸. Manifestissime impletur in Christo, sicut ipse testatur ille sermo propheticus Isaïæ : *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me, ad evangelizandum pauperibus misit me* ⁴⁹. Pauperes evangelizat, et Evangelii sui legem inchoat a beatitudine paupertatis, qui divitiis spinis comparat, qui divites damnat. *Væ, inquit, vobis, divites, qui hic habetis consolationem vestram ! Beati pauperes spiritu* ⁵⁰. Audiant pauperes et lætentur, quæ sit pars et hæreditas eorum, *quoniam ipsorum est regnum cælorum* ⁵¹. Suum est non solum ad habendum, sed ad communicandum aliis quibus amici facti sunt. Sicut scriptum est : *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula* ⁵². Ecce hic iterum honor pauperum.

Pauperes qui hic recepti sunt a divitibus, in regno suo divites recipiunt. Quia enim super pauca fideles fuerunt, super multa constituti sunt, et ideo benefactoribus suis felici commercio plenius et multiplicius poterunt respondere ad meritum. Tolerabilius et melius fuisset illi diviti evangelico, si Lazarum respexisset, et sic linguæ ardentis refrigerium meruisset; sed consolationem non recepit a Lazaro, qui Lazaro nullam fecerat consolationem ⁵³. *Justus Dominus et justitias dilexit, æquitatem vidit vultus ejus* ⁵⁴. Quia ille lucifer aut potius noctifer in illis divitiis honoris et gloriæ impatienter se habuit; justum Dei judicium est, ut ille qui cum patientia paupertatem sustinet, regnum a quo ignominiose dejectus est impatiens et superbus, gloriose possideat.

Beati, inquit, pauperes spiritu, non omnes, sed tamen illi qui ducunt voluntariam, non coactam, non necessariam, sed spontaneam paupertatem. Nam illud solum Deo acceptum est quod ex voluntate procedit. *Voluntarie, inquit Propheta, sacrificabo tibi* ⁵⁵. Porro Socrates Thebanus, et multi alii philosophi fuerunt contemptores divitiarum, et amatores paupertatis; *sed evanuerunt in cogitationibus suis et dati sunt in reprobum sensum* ⁵⁶. A regno

cælorum elongati sunt, quia *pauperes spiritu non fuerunt*.

Nescio, fratres, si plane intelligitis quid sit pauperem esse spiritu. Apud multos hoc verbum quandoque scrupulum dubitationis induxit. Quidam abundant et in sensu ⁵⁷ et in spiritu, sicut *filius hujus sæculi qui prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua* ⁵⁸. Istos siquidem nec pauperes, nec divites spiritu censere præsumo. Quis ergo erit pauper spiritu? Nunquid ille qui turbatur et concutitur a pusillanimitate spiritus et tempestate? Certe nec istum pauperem spiritu dignum est profiteri. Curramus ad Apostolum. Vir enim circumspectus et multorum expertus est. *Non accepimus, dicit Apostolus, spiritum hujus mundi, sed Spiritum qui ex Deo est* ⁵⁹. Est autem spiritus hujus mundi, spiritus qui inflat, spiritus superbix, de quo idem Apostolus dicit : *Ambulatis, inquit, secundum principem potestatis aeris hujus, spiritum qui nunc operatur in filiis diffidentia* ⁶⁰. Credo si quis deficeret ab hoc spiritu, pauper esset spiritu. Sed non sufficeret hoc, nisi Spiritus Dei redderet testimonium spiritui ejus. Procedamus ergo ulterius si forte possimus intelligere quid sit esse pauperem spiritu. Credo quia pauper spiritu est, qui deficiens a se ipso, et se totum pro Christo abnegans, nihil habet in cogitatione aut memoria, nihil in delectatione, aut desiderio nisi Christum. Iste potest dicere : *Memor sui Dei et delectatus sum, et defecit spiritus meus* ⁶¹. Hanc sui abdicationem, hanc paupertatem, et hunc defectum spiritus videbatur habere qui dicebat : *Velociter exaudi me, Domine, quia defecit spiritus meus* ⁶². Et illud : *In deficiendo ex me spiritum meum, et tu cognovisti semitas meas* ⁶³. Qui ergo mundo renuntians et se ipsum abdicans sub potenti manu Dei, et sub observantia ordinis se humiliat : hic est pauper et humilis spiritu. De talibus dictum est : *Juxta est Dominus his qui tribulato sunt corde, et humiles spiritu salvabit* ⁶⁴. Isti Spiritu Dei aguntur non alta sapientes; sed humilibus consentientes.

Beati, inquit, pauperes spiritu. Nonne jam ex parte beatificati sunt, qui delectantur in sua paupertate, quod suam miseriam reputant divitiis temporales. Et hoc est forte quod Salomon de Ecclesia spiritualium pauperum dicit : *Multæ filix congregaverunt divitias; ista supergressa est universas* ⁶⁵. Multi congregant divitias, et fructum divitiarum in eis non inveniunt ⁶⁶. Nonne fructus divitiarum debet esse sufficientia? Et invenio scriptum : *Divites eguerunt et esurierunt; inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono* ⁶⁷. Mirabiliter elusa est sapientia hujus mundi; filii hujus mundi qui sapientes sunt in oculis suis, experiuntur quotidie

⁴³ Psal. 75. ⁴⁴ Psal. 71. ⁴⁵ Matth. 5, Isai. 4. ⁴⁶ Matth. 5. ⁴⁷ Luc. 7. ⁴⁸ Isai. 4. ⁴⁹ Luc. 6. ⁵⁰ Matth. 5. ⁵¹ Ibid. ⁵² Luc. 16. ⁵³ Ibid. ⁵⁴ Psal. 10. ⁵⁵ Psal. 53. ⁵⁶ Rom. 1. ⁵⁷ Eccli. 19. ⁵⁸ Luc. 16. ⁵⁹ I Cor. 2. ⁶⁰ Ephes. 2. ⁶¹ Psal. 76. ⁶² Psal. 142. ⁶³ Psal. 141. ⁶⁴ Psal. 33. ⁶⁵ Prov. 51. ⁶⁶ Eccli. 5. ⁶⁷ Psal. 33.

quod possidere divitias cedit eis ad sollicitudinem et tormentum; filii vero lucis qui spirituales exquirunt prudentiam, compererunt quod divitias relinquere facit liberum et beatum. *Confiteor tibi, Pater cæli et terræ, quoniam abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis*⁶⁶. Vide quam justus est Dominus; pauper spiritu contemnit divitias, pecunias detestatur, et nihil ei deficit, quia sufficit ei Deus, et insuper suum omnino est regnum cælorum. Dives autem sectator avaritiæ, cultor mammonæ, servus pecuniæ, pro nummo apostata, in nummo idololatra, qui nummum constituit deum suum, in eo magis deliquit; majorem timorem, et majorem sollicitudinem, majoremque per omnem modum habens in eo amaritudinem, in quo majorem sibi constituerat voluptatem. Vos autem *pauperes spiritu*, cum sitis nihil habentes, estis tamen omnia possidentes; nam Christus portio vestra. Vox cujusdam pauperis est: *Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum*⁶⁷. Nonne possidetis omnia, si habetis eum qui omnia habet? Cui Deus adest, nihil abest: et cui Christus sufficit, nihil deficit. Timentibus, inquit, Deum nihil deest⁶⁸. Divites onerati sarcinis hujus mundi, inutilibus quidem, sed gravibus, duce diabolo, properant ad infernum; nam, teste Veritate: *facilius esset camelum intrare per foramen acus, quam divitem intrare in regnum cælorum*⁶⁹. Nonne jam delibant cælestis regni primitias, quorum *conversatio est in cælis*⁷⁰, qui contemptis possessionibus terrenis, nihil desiderant, nisi Christum apud quem suum collocavere depositum? Ideo voto et desiderio sunt in cælis. Nam *ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum*⁷¹. Nonne quasi paradisi deliciarumque hortus sunt in anima justi, virtutum species, bonæ operationis fragrantia, conscientiæ securitas, naturalitas quædam boni, delectationis quædam deliciæ spirituales, in Christo cælestium desideria, dilatatio charitatis ad omnes, gaudium, et pax in Spiritu sancto? Hæc, etsi non faciant illam beatitudinem quam *nec oculus vidit, nec auris audivit*⁷², pertinent tamen ad illud centuplum quod promittitur contemptoribus terrenorum pro Christo. Isti quia sciunt qui crediderunt et certi sunt; jam quasdam primitias exultationis æternæ decerpunt, juxta Sapientis verbum: *Expectatio justorum lætitia*⁷³. Hujus thesauri conciliarius erat qui dicebat: *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis*⁷⁴. Hæc est prælibatio quædam futuræ dulcedinis, cibus animæ in præsentem, cujus erat oblitus qui dicebat: *Oblitus sum comedere panem meum*⁷⁵. O quam pretiosus, o quam gloriosus est apud Filium Dei titulus paupertatis! Quippenam, cum ipse esset dives omnium,

A factus est omnium pauper; ut pauperes transferret in divitias gloriæ suæ. Et quis ei auderet dicere: *Miserere mei, Domine*⁷⁶, *adjuva me, Domine*⁷⁷, quia dives sum? potius esset hoc iracundiam provocare, quam misericordiam impetrare. Ideo David sciens quod Deus esset amator pauperum; licet dominaretur in solio regali, erat tamen pauper spiritu. Unde et secure dicebat: *Inclina, Domine, aurem tuam et exaudi me, quoniam inops et pauper sum ego*⁷⁸. Et alibi: *Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea*⁷⁹. Ego, inquit, mendicis et pauper sum; *Dominus sollicitus est mei*⁸⁰. Quare hoc dicebat? sciebat enim quia *parcet Dominus pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet*⁸¹. Quid autem de divitibus et potentibus scriptum est: *Potentes potenter tormenta patientur?*⁸² et illud: *Deducunt in bonis dies suos, et in momento ad inferna descendunt*⁸³. Gaudeant ergo pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Aliis sanctis fit promissio de futuro.

*Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*⁸⁴. Omnium remuneratio prolongata est in futurum. Soli pauperes spiritu, et hi qui persecutionem patiuntur propter justitiam, id est martyres, fructum æternæ retributionis ad manum habent. Sic pauperes et martyres ad paria judicantur; nam ex paritate præmiorum conjecturatur, sicut mihi visum est, paritas meritum. C Quare non esset par præmium pauperum et martyrum, cum paupertas sit martyrismus, et esse pauperem sit esse martyrem; nam martyrismus aliud est in carne, aliud est in spiritu. Quid est inter illa, nisi quia pauperum afflictio tractum et productione spatio protrahitur; martyrum vero passio quodam mortis et doloris compendio consummatur? Quod iste sustinet cum dilatione, ille cum acceleratione. Quod iste paulatim, ille summatim, et in hoc pares sunt, quia angustiam passionis, quam iste in transitu tolerat, ille longo cruciatu lædio recompensat. Tam hinc quam illi fit promissio de præsentem. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum*. In quo notandum quod, cum omnes alii mites, scilicet et pacifici, et misericordes, et cæteri qui enumerantur in hoc catalogo beatorum, aliquid de pulvere humanæ conversationis contraxerint: sæpe defecerunt secum ligna, fenum, stipulam. Isti autem duo qui purgati sunt, alter in sanguine suo, alter in camino paupertatis, et fruxorio spiritus contribulati: nihil deferunt secum quod oporteat transire per ignem. Ideoque statim ad locum beatitudinis evolant; alii vero adipiscuntur beatitudinem sic quasi per ignem. De martyribus Del, quia laverunt stolas

⁶⁶ Matth. 11. ⁶⁷ Psal. 72. ⁶⁸ Psal. 35. ⁶⁹ Matth. 19. ⁷⁰ Phil. 3. ⁷¹ Matth. 6. ⁷² I Cor. 2. ⁷³ Prov. 10. ⁷⁴ Psal. 118. ⁷⁵ Psal. 101. ⁷⁶ Psal. 6. ⁷⁷ Psal. 108. ⁷⁸ Psal. 85. ⁷⁹ Psal. 87. ⁸⁰ Psal. 39. ⁸¹ Psal. 71. ⁸² Sap. 6. ⁸³ Job. 21. ⁸⁴ Matth. 5.

suas in sanguine Agni⁸⁷; de pauperibus, quia se A
judicaverunt quia in cordis contritione et ardore
devotionis omnem in se peccati rubiginem excoxe-
runt, dicitur: *Et purgabit filios Levi⁸⁸ in spiritu iudicii
et spiritu ardoris⁸⁹*. Fratres, manum vestram mi-
sistis ad fortia; regnum cœlorum apprehendistis.
Regnum Dei intra vos est, ad manum, ad merce-
dem laborum vestrorum. Quia breves dies hominis
sunt, prope est dies mortis, divitibus hujus sæculi
terribilis, pauperibus vero desiderabilis, quibus da-
tura est eadem iudicii dies divitias honoris et glo-
riæ, regnum cœlorum, atque beatitudinem et glori-
am sine fine. Quam nobis præstare dignetur Jesus
Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculo-
rum. Amen.

SERMO XLIII.

IN EODEM FESTO.

*Beati pauperes spiritu, etc.*⁹⁰.

Evangelizantur hodie pauperes. Audiant ergo pau-
peres et lætentur; cœlorum enim Rex et Dominus,
regnum cœlorum hodie eis donat. Diligit enim pau-
peres Dominus; pro quibus se ipsum pauperem fecit,
et se quodammodo de regno suo et de regia
majestate deposuit, ut pauperes faceret sui regni
dominos et hæredes. Divitias quidem comparat spinis,
et divites damnat. *Væ vobis, inquit, divites qui
habebis hic consolationem vestram!*⁹¹. Unde etrogatus
noluit intrare in domum reguli, ne videretur divi-
tias honorasse. Damnata itaque divitem, et parcat
pauperi et inopi Deus. Hunc humiliat, et hunc ex-
altat; simul in unum dives et pauper. Divitem hu-
miliat, cui cedit honor in opprobrium, exaltatio in
dejectionem, divitiæ in miseriam, deliciae in tor-
mentum. *Hunc exaltat suscitans de pulvere egenum,
et de stercore erigens pauperem, ut sedeat cum prin-
cipibus, et solium gloriæ teneat*⁹². Celebris et glorio-
sus est apud Deum titulus paupertatis. Unde et
perfectionem vitæ in paupertate constituens: *Si vis,
inquit, perfectus esse, vade, et vende omnia quæ ha-
bes, et da pauperibus*⁹³. Cum Petrus præmisisset:
*Domine, ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus
te, quid ergo erit nobis?* Responsum est ei: *In re-
generatione, cum sederit Filius hominis in sede majes-
tatis suæ, sedebitis et vos iudicantes duodecim tribus
Israel*⁹⁴. Qui ergo viles et contemptibiles iudicantur,
divites iudicabunt. Dives iudicabitur, pauper glo-
riabitur. Quod in Lazaro et divite manifestissime
declaratur⁹⁵. In hujus rei significationem Nabuzar-
dan in excidio Jerusalem dimisit in pace pauperes,
et divites captivavit⁹⁶. *Ecce nos reliquimus omnia,
dicit Petrus*⁹⁷, et ei datum est mundi iudicium.
Reliquit Joseph pallium suum Ægyptiæ⁹⁸, et do-
minus Ægypti factus est. Reliquit Samaritana by-

driam⁹⁹, et salvata est. Reliquit Joannes sindonem
suam¹⁰⁰, et beatæ Virgini datus est custos, et a
tributo mortis liberatus est. Vere beati pauperes
spiritu. *Propter miseriam inopum et gemitum paupe-
rum nunc exurgam, dicit Dominus*¹. *Animas paupe-
rum salvas faciet, et honorabile nomen eorum coram
ipso*². Æstimanda est autem hæc paupertas ex ani-
mi humilitate et mansuetudine, non ex patrimonii
quantitate. Non est enim meritoria paupertas, si
sit sine mansuetudine, si sit exasperans, et impa-
tiens disciplinæ. Ideoque subjungitur: *Beati mites,
quoniam ipsi possidebunt terram*³? Nonne immites
et tyranni hodie possident terram? Sed beati sunt
mites, quia possidebunt terram: ergo beatiore sunt
impii tyranni, quia jam possident terram? Scio au-
tem quia de illis scriptum est: *Perdet Dominus de
terra memoriam eorum*⁴. *Fructum eorum de terra
perdes, et semen eorum a filiis hominum*⁵. *Mansueti
autem hæreditabunt terram, et gloriabuntur in multi-
tudine pacis*⁶. Immites et crudeles qui terrena sapiunt
consumentur a terra; nec enim aliud sunt quam
terra. Terra de terra facti, redituri iterum in ter-
ram. Verbum prophetæ est: *Audi, terra, terra, terra*⁷.
*Quique terrigenæ et filii hominum*⁸, qui terram cupi-
tis, terram lingitis, pro terra litigatis, scitote quia
non est vobis, neque erit sors in terra, quam Do-
minus mitibus repromisit. Et quæ est terra hæc
quæ a Domino promittitur? procul dubio terra pro-
missionis. Estne terra illa quæ protenditur a Dan
usque Bersabee, et a magno flumine Euphrate usque
ad flumen Ægypti, qui est Rhinocorus, a mari usque
ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis ter-
rarum? Hæc est terra Chanaan, terra scilicet cor-
dis nostri. Hæc est terra quæ Abraham promissa est
et semini ejus, cui, dum habitaret inter Chaldæos,
dictum est a Domino: *Egredere de terra tua, et veni
in terram quam monstravero tibi*⁹. Data est ergo ei
terra Chanaan in funiculo distributionis, erectique
sunt Chananæi: in quo signanter erudimur a Do-
mino, ut exeamus a domo iniquitatum. Pugnemus
contra Chanaan, contra vitia, et spirituales nequi-
tias: *Vita enim nostra militiæ est super terram*¹⁰,
ut possideamus terram cordis nostri. Subjice tibi,
Domine, animam meam, ut subjiciam tibi terram
corporis mei. *Nonne Deo subjecta erit anima mea*¹¹,
ut in pace possideam corpus meum, non recalcitans,
non lascivians, sed rationi obediens, et subjectum?
Domine, si non possum omnino exterminare motus
illicitos, hoc saltem gratiæ mihi addas, ut eos subji-
ciam servituti. Nam et Israel Jebusæum delere non
potuit, sed cum tributarium sibi fecit. Hunc sibi subji-
ciebat in servum qui dicebat: *Castigo corpus meum,
et in servitute redigo*¹². Extraordinarius siquidem

⁸⁷ Apoc. 22. ⁸⁸ M. I. 3. ⁸⁹ Isa. 4. ⁹⁰ Matth. 5. ⁹¹ Luc. 6. ⁹² I Reg. 2. ⁹³ Matth. 19. ⁹⁴ Ibid.
⁹⁵ Luc. 16. ⁹⁶ IV. Reg. 25. ⁹⁷ Matth. 19. ⁹⁸ Gen. 38. ⁹⁹ Joan. 4. ¹⁰⁰ Marc. 14. ¹ Psal. 11. ² Psal. 71.
³ Matth. 5. ⁴ Psal. 33. ⁵ Psal. 26. ⁶ Psal. 93. ⁷ Jer. 22. ⁸ Psal. 48. ⁹ Gen. 12. ¹⁰ Job. 7.
¹¹ Psal. 61. ¹² II Cor. 9.

motus carnis mansuetudo pacificat, ut eveniat quod A Propheta precatur : *Fiat pax in virtute tua* ¹³, id est in mansuetudine. Nam, cum omnes virtutes Christi sint a Christo, hæc spiritualiter dicitur Christi esse. Ipse enim dicit : *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* ¹⁴. *Et super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, et mansuetum, et trementem ad verba mea* ¹⁵ ? Erit quando exterminabitur totum semen Chanaan de terra nostra, quando ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei ¹⁶. Tunc mansueti hæreditabunt terram, et delectabuntur in multitudine pacis ¹⁷, propter mansuetudinem et iustitiam, dicit Propheta, deducet te mirabiliter dextera tua ¹⁸. Arguet autem Dominus pro mansuetis terræ ¹⁹. Audiant mansueti et latentur ²⁰. Exaltabit enim mansuetos Dominus in salutem ²¹, quia mansueti hæreditabunt terram, et ideo beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram ²², terram corporis nostri, quam in sua glorificatione videre summa gloria est, summumque bonum. Sane antiquus ille pater hominum, aut potius criminum, posteritati suæ virus antiquæ prævaricationis infudit. Unde adhuc sentio legem contrariam in membris meis repugnantem legi mentis meæ ²³. Video quia perdi di dies meos, quasi aquam bibens, iniquitatem scilicet faciens ab adolescentia mea. Ideo sagittæ Domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum ²⁴. Video infra me, supra me, juxta me, contra me infinita mortis pericula, et dolores inferni, ut plangam cum Propheta, et dicam : *In me, Domine, transierunt iræ tuæ, et terrores tui conturbaverunt me* ²⁵. *Circumdederunt me dolores mortis, et pericula inferni invenerunt me* ²⁶. Lugebo ergo, et humiliabor sub potenti manu Dei ; ponam in pulvere os meum, si forte sit spes. Lugebo quia dies antiquos perdi di ; lugebo, ut dies æternæ consolationis acquiram. Scio enim quis dixerit : *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

SERMO XLIV.

IN EODEM.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur ²⁷.

Melius est equidem ire ad domum luctus quam ad domum convivii ²⁸. Est luctus pœnitentiæ, de quo Propheta : *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam, Domine* ²⁹. Et : *Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum, rigabo* ³⁰. Est luctus affectionis, quem exhibuit David super Absalon ³¹, et Jacob super Joseph ³². Talem luctum non multum approbat Deus. Unde et Samueli dictum est : *Usquequo lugebis Saul?* ³³ Est luctus avaritiæ, juxta illud :

Lugetur lacrymis amissa pecunia veris, et hunc Dominus detestatur. Est luctus desperatio-

nis, luctus scilicet Esau, luctus Cain : et hunc abominatur Dominus. Est luctus devotionis, et afflictionis, et hunc Dominus amplexatur. De isto scriptum est : *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua* ³⁴. *Exaudi orationem meam Domine, auribus percipe lacrymas meas in conspectu tuo* ³⁵. Illic est luctus qui beatos efficit. *Beati enim qui lugent, quoniam consolabuntur.* De hoc luctu si videret morore dicitur per prophetam : *Mæror viri humiliabit eum, et sermone bono lætificabitur* ³⁶. Et alius Propheta : *Euntes ibant et flebant mittentes semina sua, Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos* ³⁷. *Anien amen dico vobis quia plorabitis, et flebitis vos ; mundus autem gaudebit.* Quid est, mæror viri humiliabit eum ? plorabitis, et flebitis vos ; mundus autem gaudebit. Quid est sermone bono lætificabitur ? tristitia vestra vertetur in gaudium. Et, venientes venient cum exultatione ³⁸. Infelix ego homo, quis dabit capiti meo aquam ? Quis aperiet mihi cataractas miserissimi capitis mei, ut lugeam bona quæ amisi, et mala quæ commisi : ut lugeam necessitates publicas : ut doleam et deplem familiars angustias ? *Tota enim vita hominis tentatio est super terram* ³⁹. Sumus tentationibus miserimis interius pleni, foris circumdati. Quod video, quod audio, quod volo, quod nolo, quod placet, quod displicet, quod meditor, quod loquor, quod taceo, quod laboro, quod quiesco, denique totum quod vivo tentatio est, et afflictio spiritus. Deducant oculi mei lacrymas, et dent diluvium aquarum multarum, ut possim diluere sordes, quas ab adolescentia mea contraxi. Sensus enim mei proni fuerunt ab adolescentia in malum ⁴⁰. *Feci pactum cum inferno, et cum morte pepigi sædus* ⁴¹. *Et ecce defecerunt in vanitate dies mei, et anni mei cum festinatione* ⁴². *Infelix sum in limo profundi, et non est substantia* ⁴³. *Et nunc quæ est expectatio mea ? Nonne tu, Domine ? nam substantia mea apud te est* ⁴⁴. Da mihi, Domine, lacrymas Petri, lacrymas Chananæ, lacrymas peccatrici. Da mihi inferius irriguum, quoniam anima mea sicut terra sine aqua tibi ⁴⁵. Da mihi, O fons misericordiæ, fontem aquarum, quibus ablutam sordes cordis mei, ut dimittam adversum me eloquium meum. Lugens, et plangens, accusans, et damnans perditissimam vitam meam. Sane est irriguum superius, quod nondum postulare præsumo. Rivulus quidem aquarum cœlestium, qui de calore amoris et devotionis procedit. Anima siquidem pia devotione et desiderio in amorem Christi resoluta in lacrymas defluit, et liquescit. Ideo illa quæ languebat amore, dicebat : *Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est* ⁴⁶. Hæ sunt aquæ calidæ quas invenit Ana, filius Sebeon ⁴⁷. Hæc aqua jam non est

¹³ Psal. 121. ¹⁴ Matth. 11. ¹⁵ Isai. 66. ¹⁶ Rom. 8. ¹⁷ Psal. 36. ¹⁸ Psal. 44. ¹⁹ Isai. 11. ²⁰ Psal. 35. ²¹ Psal. 149. ²² Matth. 5. ²³ Rom. 7. ²⁴ Job 6. ²⁵ Psal. 87. ²⁶ Psal. 114. ²⁷ Matth. 5. ²⁸ Eccl. 7. ²⁹ Psal. 118. ³⁰ Psal. 6. ³¹ II Reg. 19. ³² Gen. 27. ³³ I Reg. 16. ³⁴ Psal. 55. ³⁵ Psal. 58. ³⁶ Prov. 12. ³⁷ Psal. 125. ³⁸ Joan. 16. ³⁹ Job 7 juxt. LXX. ⁴⁰ Gen. 8. ⁴¹ Isai. 28. ⁴² Psal. 77. ⁴³ Psal. 68. ⁴⁴ Psal. 58. ⁴⁵ Psal. 142. ⁴⁶ Cant. 5. ⁴⁷ Gen. 36.

aqua, mutata est in vinum, ut ketificet cor hominis. A Sicut scriptum est : *Date vinum mœrentibus, et siceram his qui amaro sunt animo* ⁴⁸. Hoc vinum nobis necessarium est propter frequentes infirmitates nostras. Hoc est vinum de vinea Sorec ⁴⁹, appetitus scilicet sanctitatis et desiderium justificationum Dei. Has justificationes nondum desiderabat, sed cupiebat desiderare qui dicebat : *Concupivi desiderare justificationes tuas in omni tempore* ⁵⁰. Sane ex ipsa justificatione crescit justitiæ desiderium, et devotionis fervor amoris excitat incentivum. Sic ergo justitiæ cibus dum plus reficit, plus dulcescit; dum amplius recipitur, amplius esuritur. Vehemens enim desiderium esuries est. Ideo ille qui est summa justitia, dicit : *Qui edunt me adhuc esurient, et qui bibunt me adhuc sitiunt* ⁵¹. Non sicut illi qui edebant panem Moysi in deserto, aut bibebant de hydria Samaritanæ, sed esuries præsentis vitæ satiety est futuræ. Tunc erit satiety et nulla anxietas, desiderium et nullum fastidium, jugis affectus nullusque defectus. Erit ibi desiderium in satiety, et in desiderio satiety. *Ut edatis, inquit, et bibatis super mensam in domo Patris mei* ⁵². Tunc enim ab ubertate domus Dei, et torrente voluptatis vasa misericordiæ replebuntur. Nunc gratia est esuriens justitiæ, quam subsequetur satiety interminabilis gloriæ. Hanc innuebat quidam cum diceret : *Ego autem in justitia apparebo in conspectu tuo; satiabor cum apparuerit gloria tua*. Esuries et sitis justitiæ, causa est beatitudinis ⁵³. *Beati enim qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur*.

SERMO XLV.

DE EODEM FESTO.

Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam, ipsi saturabuntur ⁵⁴

Nunquid esurio justitiam, si desidero esse justus? Et quis est qui hoc non desideret? Balaam Ariolus non solum vitam justorum, sed eorum novissima appetebat. *Moriatur, inquit, anima mea morte justorum, et fiant novissima mea horum similia* ⁵⁵. Volo esse justus, et nolo, quia justitiam appetens iniquitati consentio. *Quæ autem participatio justitiæ cum iniquitate? Aut quis consensus Dei cum idolis* ⁵⁶? *Nemo potest duobus dominis servire* ⁵⁷, nemo potest iniquitati et justitiæ consentire. Si motum peccati sentis, et consentis, non esuris justitiam, imo injustus es, et iniquus, si sentis, et contradicendo dissentis : pes tuus in via recta est, et credo quod justitiam esuris, ut secure possis dicere cum Propheta : *Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas* ⁵⁸! Pugna quidem magna est

inter sensum et consensum, inter carnem et spiritum. Ideo Apostolus sentiens, et non consentiens, dicit se facere malum, et non operari illud. *Quod nolo, inquit, malum, facio, id est, per concupiscentiam facio; et : Jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum* ⁵⁹. Apostolus hac inextricabili perplexitate ligatus clamare compellitur : *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus* ⁶⁰? Item nos consolatur, et dicit : *Si Christus vos liberaverit, vere liberi eritis* ⁶¹. *O Domine, libera animam meam, misericors Dominus et justus* ⁶². Tu es justitia, redemptio et salus nostra. *Dic animæ meæ : Salus tua ego sum* ⁶³. *Sana animam meam, Domine, quia peccavi tibi* ⁶⁴. *Si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit* ⁶⁵? *Omnes enim justitiæ nostræ sicut pannus menstruata* ⁶⁶. Ideo turbatus est a furore oculus meus. Anima mea turbata est valde, unde et verba mea dolore plena sunt valde. *Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me* ⁶⁷? *Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est tibi* ⁶⁸? Et tu homo, miserere tui, miserere animæ tuæ placens Deo. Si vis misereri tui, omnes miseria evasisti. Misericors etiam et misericors Dominus talem se tibi exhibebit, qualem te tibi et proximo tuo exhibere volueris. Miserere animæ tuæ, ut non dicatur de te : *Sterilem pavit, et viduæ bene non fecit*. Omnis siquidem inique agens, crudelis et impius est animæ suæ. Nam qui diligit iniquitatem, odit animam suam ⁶⁹ : exerce misericordiam et beatitudinem apud Deum. *Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*.

SERMO XLVI.

IN EODEM.

Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur ⁷⁰.

Verbum Jacobi ⁷¹ est : *Judicium sine misericordia illi erit, qui non fecit misericordiam*. Sane misericordia Dei superexaltat judicium. Verbum Sponsæ est : *Meliora sunt ubera tua vino* ⁷²; *misericordiam, inquit, volo, et non sacrificium* ⁷³. *Dimittite, et dimittetur vobis* ⁷⁴. *Si non remisistis ex corde, Pater vester cælestis non dimittet vobis* ⁷⁵. Verbum Salomonis est ⁷⁶ : *Homino homini servat iram, et in homine simili sibi non servat misericordiam*. *Serve nequam, dicit Dominus, omne debitum dimisi tibi, quiu rogasti me*. *Nonne oportuit te misereri conservo tuo, sicut et ego tui misertus sum* ⁷⁷? Paulus ad Ephesios : *Omnis amaritudo et indignatio tollatur a vobis, ut sitis misericordes, donantes commissa invicem* ⁷⁸. Recole misericordiam Joseph in fratres

⁴⁸ Prov. 31. ⁴⁹ Judic. 16. ⁵⁰ Psal. 118. ⁵¹ Eccli. 24. ⁵² Luc. 22. ⁵³ Psal. 16. ⁵⁴ Matth. 5. ⁵⁵ Num. 23. ⁵⁶ II Cor. 6. ⁵⁷ Matth. 6. ⁵⁸ Psal. 118. ⁵⁹ Rom. 7. ⁶⁰ Ibid. ⁶¹ Joan. 8. ⁶² Psal. 114. ⁶³ Psal. 51. ⁶⁴ Psal. 40. ⁶⁵ Psal. 129. ⁶⁶ Isai. 64. ⁶⁷ Psal. 41. ⁶⁸ Jer. 8. ⁶⁹ Psal. 10. ⁷⁰ Matth. 5. ⁷¹ Cap. 2. ⁷² Cant. 1. ⁷³ Matth. 9. ⁷⁴ Luc. 6. ⁷⁵ Matth. 18. ⁷⁶ Eccli. 28. ⁷⁷ Matth. 18. ⁷⁸ Ephes. 4.

suos ⁷⁹, misericordiam Moysi in populum contumaciosum, incredulum et rebellem; misericordiam David in Saulem ⁸⁰, et Absalon et Semei ⁸¹, et aliorum qui fuerunt misericordiae viri et nullum qui misericordiam fecerit invenies periisse. Est autem misericordia intercessionis, ut in Samuele pro Saule; in Daniele, in Moyse pro populo Israel. *Dixit enim ut disperderet eos, si non Moyses stertisset in confectione, in conspectu ejus, ut averteret iram suam ne disperderet eos* ⁸². Est misericordia consolationis, sicut dicit Job ⁸³: *Eram, inquit, mærentium consolator; oculus sui cæco, pes claudus. Pater eram pauperum, quia ab infantia mea crevit miseratio mecum, et de utero matris meæ mecum egressa est.* Est etiam et misericordia correctionis, sicut ad Galatas ⁸⁴ scribit dicens: *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans temetipsum, ne et tu tenteris.* Misericordia usque ad inimicum se porrigit sicut scriptum est: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos* ⁸⁵. Paulus ad Romanos ⁸⁶: *Benedicite persæquentibus vos, et nolite maledicere, nulli maledictum pro maledicto reddentes.* Et idem: *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi* ⁸⁷; nam et Christus pro crucifixoribus suis oravit. Cum duo sint filii Rachelis, id est, duo opera charitatis, sex sunt filii Liæ; id est, sex opera misericordiae, quæ Dominus enumerat in Evangelio: *Esurivi, et dedisti mihi manducare; sitivi, et dedisti mihi bibere* ⁸⁸. Isa sex opera misericordiae eleemosyna comprehendit. Eleemosyna enim est quicquid homo per compassionis affectum necessitatibus alienis impendit. Ecclesiasticus dicit: *Absconde eleemosynam in sinu pauperis, et ipsa orabit pro te, et liberabit ab omni malo* ⁸⁹. *Aqua exstinguit ignem, eleemosyna culpam* ⁹⁰. In Luca ⁹¹ scriptum est: *Qui habet duas tunicas, det non habenti; et qui habet escas, similiter.* Martinus ⁹² supererogavit, qui suam pauperi chlamidem dimidiavit. Ipse etiam totam tunicam et unicam pauperi dedit, cui archidiaconus suus aliam pro quinque denariis emit. Quidquid pauperi datur, Domino commodatur, ipse enim est pauperum fidejussor. *Beatus autem homo qui miseretur et commodat* ⁹³. Si dispergis bona tua, et effundis in pauperes, justitiam tibi in æternum constituit et justitiæ fructum. Scriptum est enim: *Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi* ⁹⁴. Eremita spoliatus a prædonibus, et in semiunciis ambulans seminudus, interrogatus quis eum spoliasset, respondit: *Codex iste cœlestis docens omnia esse danda pauperibus. Cui cum diceretur quia adhuc aliquid ha-*

beret, ipsa semiuncia pauperi dedit. Paulinus Nolanus episcopus non tantum sua dedit, sed et se ipsum in servitutem pro filio viduæ pauperis concessit, et tradidit. *Et ego, inquit Apostolus, superimpendar pro animabus vestris* ⁹⁵. Si non ponis animam tuam pro anima, pone saltem bona tua temporalia pro te ipso. *Fac tibi amicos de mammona iniquitatis* ⁹⁶. *Honora Dominum de tua substantia* ⁹⁷. *Omni petenti te tribue* ⁹⁸. Non exspectes ut pro te mortuo fiant eleemosynæ, quas vivus fecisse debueras.

Eleemosyna viventis lumen est ante faciem incedentis. Eleemosyna vero post obitum, quasi lucerna post tergum. Eleemosyna lumen est animæ, si tamen cum hilaritate animi fiat: *hilarum enim datorem diligit Deus* ⁹⁹. Unde Apostolus ad Corinthios: *Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia aut necessitate* ¹⁰⁰, sed ex voluntate. *Voluntarie, inquit, sacrificabo tibi* ¹. Voluntarie, non coacte; nam, qui ex coactione officii, sive famæ, vel rei temporalis obtentu eleemosynam facit, non est ei sors, neque pars in eleemosynæ fructu. Forsitan æqualis est corvo qui pascibat Eliam, et viduam. Verbum Pauli est: *Non quæro datum, sed requiro fructum* ². Vis audire eleemosynæ fructum? *Beatus qui intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus* ³. Liberat et conservat, vivificat et beatificat, juxta verbum filii Syrach: *Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, et ei gratiam conservabit* ⁴. Eleemosyna siquidem oculos cordis purificat et emundat. *Date, inquit Lucas, eleemosynam, et omnia munda sunt vobis.* Sane munditia cordis ipsa est in sanctimonia, sine qua nemo videbit Deum ⁵. Eleemosyna vero mundat oculos cordis, et aperit ad videntium. *Beati autem mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

SERMO XLVII.

DE EODEM FESTO.

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt ⁷.

Sex sunt opera misericordiae, sicut diximus, quæ hominem purificant et emundant. Nonne hæc opera sunt sex hydræ in Galilæa positæ ad purificationem Judæorum? Aqua mundat, eleemosyna mundat, fides mundat: *Fide, inquit, mundaus corda eorum* ⁸. *Beati autem mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Nonne vita æterna est videre te Deum, et quem misisti Jesum Christum? *Beati, Domine, qui te viderunt et in te crediderunt, spe*

⁷⁹ Gen. 45. ⁸⁰ I Reg. 24. ⁸¹ II Reg. 16. ⁸² Psal. 105. ⁸³ Cap. 29. ⁸⁴ Cap. 6. ⁸⁵ Matth. 5. ⁸⁶ Cap. 12. ⁸⁷ Ibid. ⁸⁸ Matth. 25. ⁸⁹ Eccli. 29. ⁹⁰ Eccli. 3. ⁹¹ Cap. 3. ⁹² Sulpitius in *ejus Vita*. ⁹³ Psal. 111. ⁹⁴ Ibid. ⁹⁵ II Cor. 12. ⁹⁶ Luc. 16. ⁹⁷ Prov. 5. ⁹⁸ Luc. 6. ⁹⁹ II Cor. 9. ¹⁰⁰ Ibid. ¹ Psal. 55. ² Phil. 4. ³ Psal. 40. ⁴ Eccli. 17. ⁵ Cap. 11. ⁶ Hebr. 12. ⁷ Matth. 5. ⁸ Act. 15.

non re. Nam et mundi corde hodie te vident, nec tamen beati sunt; videant sed per speculum, et in ænigmate⁹, et quasi sub nube. Erit tempus quando videbunt te facie ad faciem in splendoribus sanctorum¹⁰, gloria et honore coronatum¹¹, non in diademate majestatis tuæ, sed quasi unigenitum a Patre plenum gratiæ et majestatis. Tunc exsultabimus et gaudebit cor nostrum¹²; tunc erit Sabbatum de Sabbato; tunc erit in ore hominum canticum novum¹³, et vox quasi lætantium omnium. Ibi sicut Christus splendor et figura substantiæ Dei, sic apparebit in figura Dei et gloria majestatis. O custos hominum et redemptor noster, ad te levavi oculos meos¹⁴, oculos scilicet cordis mei. Sicut enim oculi servorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad te, Domine, donec miserearis nostri¹⁵. Verumtamen turbatus est a furore oculus meus¹⁶; dereliquit me virtus mea, et lumen colorum meorum, et ipsum non est mecum¹⁷. Non possum videre faciem tuam nisi oculo mundi cordis. In immunditiis concepit me mater mea¹⁸; et: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es¹⁹? Cor mundum crea in me, Deus²⁰, Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum²¹. Tibi dixit cor meum; exquisivit te facies mea; faciem tuam, Domine, requiram²². Quid enim mihi est in cælo, et a te quid volui super terram²³? Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem timebo²⁴? Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus: Prævalui adversus eum²⁵. Tu es funiculus hæreditatis meæ²⁶, portio mea in terra viventium²⁷. In terra, quæ promittitur mitibus; in terra consolationis, quæ lugentibus offertur; in regno cælorum, quod patientibus et pauperibus datur; in hæreditate sanctorum, et pace filiorum Dei; in pace Dei, quæ exsuperat omnem sensum²⁸, quæ filios Dei consortes beatitudinis facit. Beati enim pacifici quoniam filii Dei vocabuntur.

SERMO XLVIII.

IN EODEM.

Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur²⁹.

Non est Deus dissensionis, sed pacis, qui pacificavit in sanguine unigeniti Filii sui quæ in cælis, et quæ in terra³⁰. Qui enim motus interiores pacificant in servitum et in obsequium Christi, qui cum proximo pacem habent, qui fratres ad pacem reconciliant, super istos pax Domini requiescit et requies Dei vocandi sunt. Pacifici enim filii Dei vocabuntur. Inquire ergo pacem et persequere eam³¹, sunt reliquæ homini pacifico³². Vis videre reliquias

A hujus pacis? Hanc pacem sequitur pax æterna, et utramque pacem dat Dominus. Sicut scriptum est: Pacem super pacem dabit Dominus. Utramque pacem evidenter insinuat ubi dicit: Pacem relinquo vobis; pacem meam do vobis³³. Premat mundus, premat corpus, impugnet diabolus. Si pacem habeas cum proximo ad Deum, et cum Deo ad proximum; si facias quod Apostolus ad Hebræos monet, dicens: Pacem sequimini cum omnibus hominibus³⁴, scias quia Dominus posuit fines tuos pacem³⁵. In pace factus est locus tuus, et potes dicere confidenter: In pace in idipsum dormiam et requiescam³⁶. Pax enim multa, Domine, diligentibus nomen tuum, et non est illis scandalum³⁷. Duo debemus Deo et proximo: gloriam Deo, pacem proximo. Ideo angelus inter Deum et hominem sapientissime distinguebat dicens: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis³⁸. Summa siquidem sapientia est nihil omnino diligere præter Deum aut propter Deum. Hæc est sapientia Dei pudica, sicut Jacobus³⁹ dicit: Sapientia Dei primum quidem pudica est, deinde pacifica. Pudica est in virtutibus se exercens, ut se immaculatum ab hoc sæculo custodiat, et sic fructum æternæ pacis et beatitudinis acquirens. Dominus enim virtutem populo suo dabit, et sic Dominus benedicet populo suo in pace⁴⁰. Testimonio namque Jacobi: Fructus justitiæ seminatur in pace⁴¹; ideoque justitia et pax osculatae sunt⁴². Justitiam et pacem conjungit quasi in uno osculo Paulus: Justificati, inquit, ex fide pacem habeamus ad Deum⁴³. Dat Dominus justitiam ut virtutem; pacem vero ut præmium, et benedictionem juxta illud: Dominus virtutem populo suo dabit; Dominus benedicet populo suo in pace⁴⁴.

Est tamen pax quæ nec est meritum, nec præmium; pax quam Dominus odit, pax scilicet terrenæ voluptatis de qua Dominus dicit: Non veni pacem mittere in terram, sed gladium⁴⁵. Pax enim quæ in deliciis carnis exercetur, pessima est, testis Propheta qui dicit: Zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns⁴⁶. Pax, pax, et non est pax⁴⁷. Hanc enim pacem momentaneam sequitur amaritudo æterna. Ecce, inquit, in pace mea amaritudo amarissima⁴⁸. Nam, cum dixerint pax et securitas, etc., repentinus superveniet interitus, et dolor sicut in utero habens, et non effugiet⁴⁹. Est pax proditoria, de qua scriptum est. Homo pacis meæ in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me suam plantationem⁵⁰. Hanc exercuit Joab in Abner et Amasiam, ideo non est scriptus in catalogo fortium. Est pax seductoria, de qua Jeremias: O Sedecia, viri tui pacifici seduxerunt te⁵¹. Pacem tuam,

⁹ I Cor. 13. ¹⁰ Psal. 109. ¹¹ Psal. 8. ¹² Prov. 23. ¹³ Psal. 59. ¹⁴ Psal. 122. ¹⁵ Ibid. ¹⁶ Psal. 6. ¹⁷ Psal. 37. ¹⁸ Psal. 50. ¹⁹ Job 14. ²⁰ Psal. 50. ²¹ Psal. 72. ²² Psal. 26. ²³ Psal. 72. ²⁴ Psal. 26. ²⁵ Psal. 12. ²⁶ Psal. 104. ²⁷ Psal. 141. ²⁸ Phil. 4. ²⁹ Matth. 5. ³⁰ Coloss. 3. ³¹ Psal. 33. ³² Psal. 36. ³³ Joan. 14. ³⁴ Hebr. 12. ³⁵ Psal. 147. ³⁶ Psal. 4. ³⁷ Psal. 118. ³⁸ Luc. 2. ³⁹ Cap. 3. ⁴⁰ P. al. 28. ⁴¹ Jac. 3. ⁴² Psal. 84. ⁴³ Rom. 5. ⁴⁴ Psal. 28. ⁴⁵ Matth. 10. ⁴⁶ Psal. 72. ⁴⁷ Jer. 6. ⁴⁸ Isai. 38. ⁴⁹ I Thess. 5. ⁵⁰ Psal. 40. ⁵¹ Jer. 38.

Domine, relinque nobis, pacem tuam da nobis. Da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis. Impugnat nos mundus, impugnat nos caro, impugnat nos malignus spiritus: expugna, Domine, impugnantes nos. Loquere pacem in plebem tuam. Da, Domine, pacem sustentibus te, sustinimus et exspectavimus pacem, et ecce turbatio. *Circumdederunt me dolores mortis, et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem inveni* ⁵². Qui-liquid enim sub sole est, tribulatio est et afflictio spiritus ⁵³. Viator et hospes sum in hac terra peregrinationis nostræ. Tria vero me de domo eijciunt, lumen, stillicidium et litigiosa mulier. Amor scilicet mundi, et concupiscentia oculorum, et caro uxor pessima. Vere filius Dei essem, si hæc patienter et pacifice sustinerem et possem dicere cum Propheta: *Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus* ⁵⁴. Verum in miseris non subsistet. Quæ enim fortitudo mea, ut sustineam? Si dederis mihi, Domine, gratiam sustinendi infirmitates meas, sufficit mihi gratia tua. *Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum* ⁵⁵. Infirmus et debilis sum, et irruerunt in me fortes iniqui. Circumdederunt me inimici mei dicentes: *Deus dereliquit eum, persequimini, et comprehendite eum, quia non est qui eripiat* ⁵⁶. *Domine, vim patior, responde pro me* ⁵⁷. Quid enim respondebo cum ipse fecerim? Revera ego tecum sum, feci. Nam et propheta dicit: *Via tuæ et iniquitates tuæ fecerunt hæc tibi* ⁵⁸. Et quis iniquior mihi quam ego? Quis ita ingeniosus est in mortem meam? Quis ita, ut ego, quærit animam meam in interitum? Quis ita cogitat præripere præclaram hæreditatem meam mihi, et repellere pretium meum? Patior, et utinam pro justitia, et non pro iniquitatibus meis! sed si pro iniquitatibus meis pœnam sustinco, pro me patior, non pro Christo. Princeps apostolorum dicit: *Nemo vestrum patiatur ut fur, aut homicida, aut alienorum appetitor; sed, si beneficientes et patientes sustinetis, beati* ⁵⁹. *Beati enim qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*

SERMO XLIX.

DE EODEM FESTO.

Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum ⁶⁰.

Omnes virtutes quas in constructione scalæ cælestis annumeravimus, per patientiam confirmantur.

Nam vidua est virtus quam non patientia firmat.

Patientia siquidem octava ponitur in scala Jacob, et octava redit ad caput. Propterea prima et ultima,

A id est voluntaria paupertas, et patientia inter persecutiones regnum cælorum non in promissione, sicut alie virtutes, sed in possessione et proprietate recipiunt. Mites possidebunt terram, lugentes consolabuntur, esurientes saturabuntur, misericordes misericordiam consequentur, mundi corde, et pacifici Deum videbunt, et Dei filii vocabuntur. *Beati autem pauperes spiritu, et qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Alii imittuntur in expectationem; isti statim mittuntur in possessionem hæreditatis æternæ. Pulchre et eleganter sibi conveniunt in merito et præmio patientia et paupertas. Vera enim pro Christo paupertas et vera patientia Christi pauperum. In hoc tamen differt spiritualis pauper a martyre, B quia tormenta et cruciatus, quos pauper diutissime sustinet in camino et frixorio paupertatis, recompensantur in martyre compendio momentaneæ passionis. Utrobique tamen patientia martyrem facit. Ad martyres dicitur: *In patientia vestra possidebitis animas vestras* ⁶¹. De pauperibus scriptum est: *Patientia pauperum non peribit in finem* ⁶². Hoc est semen bonum, quod cecidit in terram bonam, et fructum affert in patientia ⁶³. Apostolus in secunda ad Corinthios monet nos ut *exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia* ⁶⁴. Magna est virtus patientiæ. *Melior est homo patiens, teste Salomone, viro forti* ⁶⁵. Inestimabiliter enim melior est qui torquentem patienter sustinet, quam C qui patientem crudeliter torquet. Eremita quidam percussus ab arreptitio, ei aliam maxillam patienter præbuit; et exiit dæmon clamans: « Sola patientia me vicit, sola patientia me eiecit. » Ubi est, fratres, patientia nostra? Pro verbo levi irascimur et vindictam irascendo expetimus, et inter molestias satis despicibile sustinentiam perdimus. Væ autem his qui perdidissent sustinentiam. Ego ipse mihi testis sum, quia nullam prorsus molestiam ferre possum. Si tamen saperem, ego temporaliter me punirem delicatus, et voluptatibus assuetus, infirmus et impatiens talium. O si me punire, et corripere aut nolo, aut nequeo, aut horreo, tu me, Domine, argue, tu me corripe: D Beatus enim homo qui corripitur a Domino. Verba tua sunt: *Ego quos amo arguo, et castigo* ⁶⁶. Utinam corripiat me justus in misericordia ⁶⁷, non in ira, non in furore! *Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me* ⁶⁸. Ira est in purgatorio, furor in inferno. Sic me corripas, ne corumpas; sic emendes, ne destruas, et ne de me dicatur: *Destruxisti eum ab emundatione* ⁶⁹. Destructorius potius quam purgatorius mihi erit ille ignis terribilis, si exspectavero eum.

⁵² Psal. 17. ⁵³ Eccli. 1. ⁵⁴ Psal. 119. ⁵⁵ Psal. 6. ⁵⁶ Psal. 70. ⁵⁷ Isai. 38. ⁵⁸ Jer. 4. ⁵⁹ I Petr. 4. ⁶⁰ Matth. 5. ⁶¹ Luc. 21. ⁶² Psal. 9. ⁶³ Luc. 8. ⁶⁴ II Cor. 6. ⁶⁵ Prov. 16. ⁶⁶ Prov. 3. ⁶⁷ Psal. 140. ⁶⁸ Psal. 6. ⁶⁹ Psal. 88.

Quomodo purgavit Dominus filios Levi? *Sedebit enim quasi ignis confans, et emundans argentum* ⁷⁰. Tunc omnis violenta prædatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine erit in combustionem et cibus ignis ⁷¹. Ipse est qui per Joelem dicit: *Mundabo sanguinem eorum, qui non mundaverunt* ⁷². *Et quis ex nobis poterit habitare cum igne devorante? Aut quis stabit cum ardoribus sempiternis* ⁷³? Melius est hic ardere amore Dei, quam ibi torquere ardore terribili. Hic potes mitigare incendium gehennale pœnitentialibus lacrymis, sicut pueris tribus factus est fornax Balylonis ventus roris ⁷⁴. Igne dilectionis ardebat illa de qua dictum est: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum* ⁷⁵. Hoc igne vehementer arserunt patriarchæ, et prophetæ, apostoli, martyres, confessores, et virgines, et cæteri qui in stadio hujus vitæ currentes obtinuerunt bravium, et pro temporali afflictione adepti sunt requiem sine fine.

Et quid facimus, fratres? quare non acceleramus ut ingrediamur in illam requiem? Apostolo teste, *vocati sumus ut benedictiones hæreditate possideamus* ⁷⁶. Nos autem de longe videmus patriam nostram, et de longe salutamus eam: imo, quantum possumus, fugimus, et elongamur ab ea, et pro nihilo habuimus terram desiderabilem. Domine Jesu Christe, scimus quia in domo Patris tui multæ mansiones sunt, ubi parasti sanctis tuis lucidissimas mansiones. Habebit enim unusquisque in æterna gloria locum, juxta suorum exigentiam meritum. **C** Et nos infelices, ubi erimus? Sane *si iniquitates observaveris, Domine* ⁷⁷, si secundum malitias nostras feceris nobis, scio quia non est nobis pars, neque sors in hæreditate sanctorum. Erimusne cum virginibus, qui computruimus in stercore nostris bibentes urinam peccatorum nostrorum? Et quæ conventio lucis ad tenebras, castitatis ad illecebras, munditiæ ad immunditiam? Non habebit ille cum virginibus locum, qui maculavit infinitis luxuriæ sordibus, aut in corpore, aut in desiderio concupiscentiæ corpus suum. Quæ vero potest nobis esse confessio cum confessoribus, et martyribus, et apostolis? Nos enim nec probavit martyrii pœna: nec exercuit pœnitentiæ rigor: nec insignivit vitæ sanctimonia. **D** Quare vix nemo videbit Deum. Non oportet nos cum angelis aliquid exspectare consortium; abominantur enim nos: nam tota conversatio nostra fetet in naribus angelorum. Restat ergo ut simus cum eo cui servivimus, ut eamus cum maledictione in ignem æternum qui paratus est diabolo et ministris ejus. Exsultabunt sancti in gloria, nos torquebimur in gehenna. Justum enim judicium Dei est, teste Apostolo ad Romanos, ut quos benignitas Dei, et patientia ad pœnitentiam non adduxit: secundum duritiam suam, et impœnitens cor, iram reservent

A sibi in die tremendi judicii Dei ⁷⁷. Mittentur ergo impii in tenebras exteriores, ubi umbra mortis et nullus ordo. Dominus in ira sua perturbabit eos, et devorabit eos ignis. *Ponet eos ut clibanum ignis in tempore vultus sui* ⁷⁸, id est in tempore suæ indignationis et iræ. *Ignis eorum non exstinguetur, et vermis eorum non morietur* ⁷⁹. *Succensus est ignis in furore suo, et ardebit usque ad inferni novissima* ⁸⁰. *Ignis sulphur, et spiritus procellarum* ⁸¹: ibi mors depascet eos ⁸²: *ibit erit fletus, et stridor dentium* ⁸³: ibi erit stridor cateuarum ardentium, prementium, urgentium, et non consumentium; ibi, sicut dicit Sophonias, *erit vox clamoris a prima porta, et vox ululatus a secunda* ⁸⁴. Sicut enim sancti duplicem stolam glorificationis accipient in anima et corpore, ita duploide, id est duplici confusione animæ scilicet et corporis damnabuntur. Agamus pœnitentiam, fratres, dum licet; tempus enim breve est, finis dubius, judex terribilis, pœna incogitabilis, interminabilis et intolerabilis. A qua nos liberare dignetur per merita sanctorum omnium qui in sanctis suis gloriosus est Jesus Christus. Amen.

SERMO L.

DE UNO CONFESSORE.

Dilectus Deo et hominibus beatus Moyses cujus memoria in benedictione est ⁸⁵.

Si fructum divinæ dilectionis attendimus, fructus æternæ salutis est, et lignum vitæ apprehendentibus eam. Hæc est enim charitas, de cujus radice bona universa procedunt; inter cujus fructus computatur gaudium, et pax in Spiritu sancto ⁸⁶. Uberima est hæc arbor; unde si aliquis ei impenditur ad culturam, idipsum multiplicato scœnore fructum recompensat. Nam si Deum diligimus, plus ab eo diligimur. *Mensuram enim bonam et confertam, et coagitatam, et superestuentem dabit in sinum vestrum* ⁸⁷. Dilectio siquidem vestra, quasi scintillula ad comparisonem illius effusæ et abundantissimæ charitatis divinæ. Si Christum ad dilectionem prævenire volumus, ipse anticipat vias desideriorum nostrorum, et dilectionis suæ gratia nos præcurrit. Nam ab eo est si eum diligimus, et ut eum diligamus sua nos dilectione prævenit, *non quia priores dilexerimus eum, dicit Joannes, sed quia prior dilexit nos* ⁸⁸. Prior diligit nos, qui in benedictionibus suis ubique nos prævenit, sed divinæ dilectionis irrefragabile quærimus argumentum. Deus, Dei Filius, animam suam pro nobis posuit, cum majorem dilectionem nemo habeat, *ut animam suam ponat quis pro amicis suis* ⁸⁹. Hæc dilectio fortior fuit quam vita, quia vitam abstulit; fortior fuit quam mors, quam etiam destruxit qui mortis habebat imperium, et mortem omnino absorbit et delevit. Præter hanc generalem et communem dilectionem, in qua et per quam *vult Dominus om-*

⁷⁰ Malac. 3. ⁷¹ Isai. 9. ⁷² Joel. 3. ⁷³ Isai. 53. ⁷⁴ Dan. 3. ⁷⁵ Luc. 7. ⁷⁶ I Petr. 3. ⁷⁷ Psal. 129. ⁷⁸ Rom. 2. ⁷⁹ Psal. 20. ⁸⁰ Isa. 66. ⁸¹ Deut. 32. ⁸² Psal. 10. ⁸³ Psal. 48. ⁸⁴ Matth. 8. ⁸⁵ Soph. 1. ⁸⁶ Eccli. 45. ⁸⁷ Gal. 5. ⁸⁸ Luc. 6. ⁸⁹ I Joan. 4. ⁹⁰ Joan. 15.

nes salvos fieri, et ad agnitorem sui nominis venire⁹⁰: est alia dilectio, infusio scilicet gratiæ et infusæ conversatio. Hæc est quæ hominem dilectum Deo facit. Certissime autem constat eum a Deo diligi qui Deum diligit, et quoniam dilectionis probatio est exhibitio operis⁹¹, constat denuo quia is Deum diligit qui Dei mandata custodit. *Si quis diligit me, ait Dominus, sermones meos servabit⁹². Diligamus, dicit apostolus, non verbo, vel lingua, sed opere et veritate⁹³. Ideo procul dubio Deum diligit, qui odit ea quæ Deus odio habet, scilicet iniquitatem et vanitatem, et hujusmodi. Sicut scriptum est: *Odisti omnes qui operantur iniquitatem⁹⁴. Et illud: *Odisti observantes vanitatem supervacue⁹⁵. Hac dilectione ductus et tractus Apostolus omnia quæ in mundo fuerant ei lucra, propter Christum arbitratus esse detrimenta⁹⁶. In charitate itaque radicatus dicebat: *Quis me separabit a charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius⁹⁷? Primum in dilectione Dei est odire malum et diligere bonum. Porro nemo diligit Deum, nisi prius odio habeat malum. *Qui diligitis Deum, dicit Propheta, odite malum⁹⁸. Sed hoc non sufficit; exigitur enim ut sermones et mandata diligat, et diligendo custodiat. Unde Propheta: *Meditabor in mandatis tuis quæ dilexi; et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi nimis⁹⁹. Multi siquidem certissime sciunt utrum Deum diligant; sed an a Deo diligantur ignorant. *Quis enim novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit¹⁰⁰? Quis scit de seipso si sit dignus amore vel odio¹? Paulus apostolus, licet constantissime dicat: *Certus sum quia nihil me separabit a charitate Dei², ipse tamen quasi suffragia intercessionis alienæ mendicans, *Obsecro, inquit, vos per Dominum Jesum Christum, et per charitatem Spiritus sancti, ut adjuvetis me orationibus vestris³. *Judicia Dei abyssus multa⁴. Quibusdam misericors est quos odit, quosdam vero diligit quibus videtur iratus. *Misereamur, inquit, impio, et non discit facere justitiam⁵. Miseretur impiis, ut cum hominibus non flagellentur, et dimittit eos secundum desideria cordis eorum, ut eant in adinventionibus suis⁶, ut apponant iniquitati ad iniquitatem; ut *qui in sordibus est, sordescat adhuc⁷. Verumtamen, Domine, propter dolos posuisti eis, allisisti eos dum allevarentur⁸. Præparant sibi stulti et infelices in istis præsentibus miseriis sententiam iræ interminabilis, et mortis æternæ judicium. Ideo dicit Sapiens: *Prosperitas stultorum perdet eos⁹. Vere stulti qui Dei misericordias non dijudicant, et iram futuri judicis non attendunt. De ira dicit Propheta: *Quis novit**************

*A potestate iræ tuæ¹⁰⁰? De miseriis etiam dicit: *Quis sapiens et custodiet hæc, et intelliget misericordias Domini¹¹? Ille siquidem qui in veritate Deum diligit, nam ipse est qui a Deo diligitur, inter iram et misericordiam Dei oculo perspicacior discernerit; scit quia *flagellat Deus omnem filium quem diligit¹²; et ideo cor suum delictis aut divitiis, si affluant, non apponens, omne gaudium existimat cum in varias tentationes inciderit. Iste procul dubio et electus et dilectus est a Deo; sed cum dicatur dilectus a Deo, quare apponitur et hominibus? Quid sibi vult ista conjunctio dilectionis divini et humanæ? *Quæ conventio lucis ad tenebras¹³, vitæ ad mortem, salutis ad confusionem? Nonne *qui hominibus placent confusi sunt, *quia Deus sprevit eos¹⁴? Quid est favor humanus, nisi ventus urens, aer pestilens, et aura corrumpens? Quid est hominum dilectio, nisi occultum Dei odium? Latro insidians, *coluber in via, cerastes in semita mordens ungulas equi, ut cadat ascensor ejus retro¹⁵. Homo siquidem gratiæ captator humanæ, juxta verbum Job, ponitur *super ventum¹⁶, et sic *vir vanus erigitur in superbiam¹⁷; sed omnia merita ejus modico flatu favorabilis auræ in nihilum disperguntur. Ipse etiam tanquam ascensor superbiæ, devolvitur in præcipitium et ruinam. Porro sicut fides, quæ per dilectionem operatur, dilectum Deo facit; sic mansuetudo, sive lenitas hominem hominibus amabilem reddit; ut a Deo per dilectionem sanctificetur, et ab hominibus pro mansuetudine et lenitate sua tanquam sanctus Domini diligatur. Sicut scriptum est: *In fide et lenitate sanctum fecit illum Dominus¹⁸. Dilectio ergo Dei modis omnibus quærenda est; dilectio vero hominum quærenda quidem non est, sed si oblata fuerit, rejici dedignanter aut contemni non debet; cum ipse Veritas dicat: *Sic luceant opera vestra coram hominibus, ut glorificent Patrem vestrum qui in cælis est¹⁹; quatenus quod de Unigenito Dei Filio dicit, etiam de adoptivo dicatur: *Pater clarifica Filium tuum, ut et Filius tuus clarificet te²⁰. Apostolus id ipsum consulere et monere videtur: *Providentes, inquit, bona, non solum coram Deo, sed coram hominibus²¹. Deo quidem displicere non credo, si quis hominibus placeat, mansuetudinis obtentu vel intuitu sanctitatis. Nam ipse, qui est factor hominum ac redemptor, quorundam faciem, ita quodam placore, quadam hilaritate favorabiliter serenat, ita quodam cælesti dono dicta et facta eorum gratificat, ut corda hominum sibi concilient ipso visu, et his quasi angelis humani favoris reverentia impendatur. Deo igitur debemus fidem, hominibus lenitatem: fidem cujus condimentum sit dilectio ut, diligendo Deum, ab eo dili-*************

⁹⁰ I Tim. 2. ⁹¹ D. Greg. hom. 30 in Evang. ⁹² Joan. 14. ⁹³ I Joan. 3. ⁹⁴ Psal. 5. ⁹⁵ Psal. 30. ⁹⁶ Philipp. 3. ⁹⁷ Rom. 8. ⁹⁸ Psal. 96. ⁹⁹ Psal. 118. ¹⁰⁰ Rom. 8. ¹ Eccle. 9. ² Rom. 8. ³ Rom. 15. ⁴ Psal. 35. ⁵ Isai. 26. ⁶ Psal. 80. ⁷ Apoc. 22. ⁸ Psal. 72. ⁹ Prov. 1. ¹⁰ Psal. 89. ¹¹ Psal. 106. ¹² Hebr. 12. ¹³ II Cor. 6. ¹⁴ Psal. 52. ¹⁵ Gen. 49. ¹⁶ Job 30. ¹⁷ Job 11. ¹⁸ Eccli. 45. ¹⁹ Matth. 5. ²⁰ Joan. 17. ²¹ Rom. 12.

gamur, in lenitate vero et mansuetudine exemplar et forma vivendi aliis existamus. Sane lenitas in homine notabilis est, nisi aliquo sale rigoris condita sit. Unde et in Heli lenitas damnata est. Ideoque cum Magister veritatis diceret: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* ²³, ut sale humilitas condiretur, præmisit salem habere in nobis. De fide illud dicimus, quia cum *justus ex fide vivat* ²⁴, fides non vivificat, sicut mortificat, nisi socla dilectionis existat. Multi enim credunt, sed fides eis potius est ad mortem. Nam, cum dæmones credant et contremiscant; isti deteriores infidelibus et dæmonibus credunt, sed non diligunt; credunt et omnino contemnunt. Ideoque in die iræ sibi thesaurizant terribile iudicium, et qui modo non timent, etc., *ab auditione mala non timebunt* ²⁵, pro abyso malitiæ suæ habituri ignis causa timoris et horroris abyssum, et pro contemptu damnationis æternæ supplicium. Quam a nobis avertere dignetur, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LI.

IN EODEM FESTO.

Anima mea conturbata est propter quadrigas Aminadab ²⁶.

Sponsa in Cantico amoris, scilicet Ecclesia, Redemptori conqueritur de quadrigis Aminadab, quod non sint in ea reverentiæ et honores qui debuerant. Aminadab interpretatur *spontaneus*, id est Christus, qui pro nobis sponte morti se obtulit. *Oblatus est enim quia ipse voluit* ²⁷. Hujus aurigæ quatuor evangelistæ intelliguntur, qui verbum salutis olim per quatuor partes mundi publice deferentes fructum fecerunt multiplicem, et de semine verbi Dei multiplices manipulos justitiæ retulerunt. Conqueritur ergo Ecclesia quod hodie alligatum est verbum Domini in ore prædicatorum, plicatus est liber, et hi quibus commissa erat annona Dominici verbi, frumenta abscondunt in populis, et evenit verbum illius lamentatoris prophete: *Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis* ²⁸. De his quadrigis, et de rotis earum dictum est in Ezechiele ²⁹. Quia erat earum similitudo una quasi esset rota in medio rotæ, in quo notatur quod unum Testamentum alteri Testamento est simile et conforme. Nam sicut in Veteri Testamento erant præcepta iudicia et promissa, sic et in Novo. Sicut unus ibi Legislator et multi ministri: sicut ibi duodecim prophete ex una parte, et ex altera quatuor; sic in tempore gratiæ sub Christo, LXXII discipuli sunt constituti, XII apostoli, IV evangelistæ; quorum testimonio tam septuaginta duorum, quam XII prædicatio firmaretur, et scriptis generaliter publicaretur. Isti quatuor in Ezechiele et in Apocalypsi Joannis per quatuor animalia designati sunt. Matthæus præfiguratus est per hominem, quia ejus intentio in Evangelio est circa Christi humanitatem: unde et

A ab ejus temporali generatione assumit evangelicæ narrationis initium. Marcus leoni assimilatur, quia circa Christi resurrectionem specialiter versatur. Unde in die Resurrectionis Evangelium ejus in Ecclesia recitatur. Lucas significatur in vitulo, quia circa narrationem Passionis specialiter intendit. Vitula enim hostia sacerdotalis est, unde et a sacrificio incipit. Joannes designatur per aquilam, quia divinam generationem quasi tuba incomprehensibilis theologiæ intonat. Cæteris gradientibus in terra cum Christo; ipse tanquam aquila, imo plus quam aquila omnibus cæteris altius volat. Et licet singuli speciales et proprias intentiones habeant circa Christum, quadripertita tamen est singulorum intentio; dum de Christi Nativitate, Passione, Resurrectione et Ascensione loquuntur. Ideoque et hæc animalia quatuor facies habere videntur. *Erant, inquit, quatuor facies uni* ³⁰. Vel ideo dicuntur habere quatuor facies, quia de illo tractant, illum prædicant, qui quatuor illas facies in se ipso complevit. Ipse namque est homo nascendo, vitulus patiendo, leo resurgendo, aquila ascendendo.

Conturbata est ergo sponsa pro quadrigis Aminadab. Non est qui faciat verbum evangelistæ, non est qui annuntiet pacem populo, qui evangelizet bona, qui verbo et exemplo instituat ad æterna ³¹. O quam speciosi sunt pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona, sed non omnes obediunt Evangelio: imo vel pauci vel nulli. Cum enim Evangelium doceat mundum contemnere, paupertatem diligere, vitam præsentem odio habere, cœlestia et æterna tantum querere; nos Evangelium postponentes, et derelictis quadrigis Aminadab quæ ducunt ad vitam, currimus in curribus Pharaonis ad mortem. Currus Pharaonis multiplices sunt; quos in hac regione nostra sæpius invenire possumus, et videre. Est currus malitiæ, currus luxuriæ, currus avaritiæ, currus superbiæ, currus invidiæ. De aliquibus dicamus, ut in eorum forma aliorum formentur exempla. Currus malitiæ habet quatuor rotas, sævitiam, impatientiam, audaciam, impudentiam. Veloces sunt rotæ istæ in malum, velox est currus iste ad effundendum sanguinem. Currus luxuriæ quatuor habet rotas: ventris ingluviem, immunditiæ libidinem, vestis mollitiem, soporis et otii resolutionem. Rotæ quibus avaritia trahitur, sunt tenacitas et rapacitas, sollicitudo habendi et timor perendi. In omnibus istis curribus temones sunt Dei contemptus, et oblivio mortis. Alios currus de exercitu Pharaonis sibi potest formare ad libitum diligentia singulorum. Isaias ³²: *Multiplices sunt ejus equi et innumerabiles quadrigæ ejus*. Verumtamen quia scriptum est: *Hi in curribus et hi in equis; nos autem in nomine Domini Dei nostri* ³³. Omissis curribus Pharaonis in quibus est animarum perditio, revertamur ad qua-

²³ Matth. 11. ²⁴ Hebr. 2. ²⁵ Psal. 111. ²⁶ Cant. 6. ²⁷ Isa. 53. ²⁸ Thren. 4. ²⁹ Cap. 10. ³⁰ Cap. 1. ³¹ Rom. 1. ³² Cap. 2. ³³ Psal. 19.

drigas Aminadab, in quibus est salus, sicut propheta dicit: *Quis ascendet super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio* ²³? Sicut habet Pharaon currus suos, sic suos equos suasque quadrigas habet vester Aminadab. Nonne quadrigam faciunt justitia, prudentia, temperantia, fortitudo? Nonne hic est currus et quadriga Eliæ? Istam quadrigam trahunt non solum quatuor evangelistæ, sed quatuor status religiosorum, incipientium, proficientium, currentium, pervenientium. Vultis videre quadrigas nostri Aminadab, euntes ad vitam æternam adeo multiplices sicut sunt quadrigæ in nundinis. Una quadriga est devotio, oratio, lectio, meditatio. Alia quadriga est cordis contritio, oris confessio, peccati satisfactio, delicti evitatio. Est et alia quadriga odium mundi, contemptus sui, compassio Christi, amor Dei. Sed et fides Incarnationis, Passionis, Resurrectionis et Ascensionis unam quadrigam amplissime tibi faciunt. Est alia forte augustior, puritas conscientiæ, asperitas vitæ, humilitas obedientiæ, austeritas disciplinæ. Si sacræ Scripturæ volumina circa inquisitionem talium diligenter revolvantur, prius deficeret lingua quam verba. Sed quid est quod dicitur, quia Spiritus vitæ erat in rotis, nisi quia vita æterna est in evangelistarum Scripturis? Ideo animalia ibant et non revertabantur; quia spreto temporalibus ad cœlestia suspirantes, nequaquam iterum ad terrena revertuntur. Nam qui semel ad aratrum manum misit, si retro respiciat, indignum se judicat regno Dei ²⁴. Ideo eorum quæ retro sunt oblitus, dicit Apostolus ²⁵, ad anteriora me extendo. Hoc hodie nos erudit et informat exemplo currus et auriga veri Israel beatus Matthæus, qui semel vocatus a Domino, et de teloneo assumptus, non iterum ad vectigalia et ad opera mundana reversus est ²⁶. Et si Petrus post conversionem ad usum piscatoriæ artis redierit; iste tamen ad mundanæ occupationis angustias, et ad vomitum prioris vitæ non rediens, nobis conversionis exemplum et formam exhibuit in perseverantia sanctitatis. *Ibant, inquit, animalia, et non revertabantur* ²⁷. Certe partem cum istis animalibus non habetis, si postquam exivistis de Ægypto hujus sæculi, iterum affectatis allia et pepones Ægypti. Porro multi sunt qui cum sint mundo mortui, tracti affectione parentum, et si non pedibus, tamen affectibus ad sæculum revertuntur. Seductrix illa pessima et blandissima adulatrix parentum affectio, multos in æternæ perditionis foveam trahit, dum amor qui in eis mortificatus erat, occasione parentelæ iterum reviviscit. Sic ergo primam fidem irritam facientes amant in aliis, quod in se odio habent; et amorem carnis obumbratæ charitatis imagine palliantes pro amicis et domesticis suis ponunt stulte et creduliter animas suas. Amicis et domesticis suis dico; sed *inimici hominis domestici*

A *ejus* ²⁸. Vellet enim amicus et domesticus ille, quod ab ipsis sustentationem usurpares tibi aliquid proprium, suo tantum desiderio satisfacere volens, et æternum tuæ animæ dispendium non attendens. Unum tibi dico: si quid proprium habes, jam non habes aliquid commune cum Christo. Recordare quia mortuus es mundo, et parentibus tuis et complantatus similitudini mortis Christi. Tuam ergo vitam, quæ abscondita est cum Christo, in Deo noli perdere pro eis, quia de tua perditione non curant, dummodo a te qualitercunque quod volunt obtineant. Vocavit vos Dominus de Ægypto hujus sæculi, de mari hujus mundi, de medio pravæ ac perversæ nationis. Nolite ad eam recurrere; nam recursus iste, recursus ad inferos. Vocavit vos Dominus de medio Babylonis, de Ur Chaldæorum, de teloneo Matthæi. Agnoscite vocationem vestram et perseverate in ea: non Matthæus ad teloneum, nec vos redeatis, fratres, vel facto, vel desiderio in Ægyptum. Scio quia de partibus illis frequenter veniunt sciniphes et ranæ et musca Ægypti gravissima. Non ista, quæso, non ille esus carniæ vos subvertant: sitis memores vocationis vestræ. *Veni, inquit Dominus, vocare peccatores ad pœnitentiam* ²⁹. Matthæus huic dicto aut edicto potius causam dedit. Omnes siquidem peccavimus, et egemus gratia Dei ³⁰. Si enim *dixerimus quod peccatum in nobis non est, nosmetipsos seducimus, et veritas in nobis non est* ³¹. Et quis confidat se habere mundum cor? Cum omnia bene fecerimus, dicit apostolus, dicere debemus quia *servi inutiles sumus* ³². Nam, juxta prophetam, *omnes justitiæ nostræ quasi pannus menstruæ* ³³. Quid autem dicam de nobis sæcularibus, qui sanctorum conversionem audimus et videmus assidue, et in nullo conterimur aut movemur? *Hodie, dicit Dominus, si vocem meam audieritis, nolite obdurare corda vestra* ³⁴. Nos vero more *aspidis surdæ et obturantis aures suas* ad vocem Christi obsurdescimus ³⁵, et obturamus aures nostras, ne audiamus bonum. Non possumus causari quod Dei gratia nobis desit; sed ipse causari potest quod ejus gratiæ nos desumus, et quoties vocat nos ad salutem, claudimus cordis oculos, et ei vertimus humerum recedentes. Desidero tamen frequenter omnia reliquisse pro Christo, omnia fecisse vellem, et affecto frenum obedientiæ et jugum voluntariæ paupertatis. In voto habeo quod ex toto convertar; sed hinc socia pusillanimitas, hinc amica carnis affectio, hinc divina ambitio me distrahunt, et a proposito conversionis et sanctæ conversationis avertendo pervertunt. Scienter itaque desipio, et prudenter pereoo, nam pravi est differre salutis propositum et pœnitentiam prolongare usque in extremæ vitæ articulum, et mortis æternæ periculum.

Scio quia *terribilis est Dominus in judiciis super*

²³ Hab. 3. ²⁴ Luc. 9. ²⁵ Phil. 3. ²⁶ Matth. 9. ²⁷ Ezech. 1. ²⁸ Matth. 10. ²⁹ Matth. 9. ³⁰ Rom. 3. ³¹ I Joan. 1. ³² Luc. 17. ³³ Isai. 64. ³⁴ Psal. 94. ³⁵ Psal. 57.

filios hominum ⁴⁶, et tamen ejus judicia districta, et A subita vel non timeo, vel timere dissimulo. Nonne dissimulat qui vulneratus ad mortem, salutarem respuit medicinam? Medicina peccatorum poenitentia est. De hoc Salomon dicit: *Medicinam creavit Altissimus, et s'ulti despiciunt eam* ⁴⁷. Nonne cognati et amici nostri singulis fere diebus subito casu rapiuntur ad mortem? *Tendit in eos Dominus arcum suum, et in eo paravit vasa mortis* ⁴⁸, dans nobis significationem ut fugiamus a facie arcus. Nos autem nihilominus sequentes vanitates et insanias falsas, litigamus, ædificamus, congregateamus, non attendentes vocem illam tonitruum terribilis, et tubæ judicialis: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam a te. Quæ præparasti cujus erunt* ⁴⁹? O fons misericordiæ, o misericordia, o bonitas, o benignitas, Deus, ne derelinquas me, traheme post te; pedem movere non possum, quia *infixus sum in limo profundi* ⁵⁰; oneratus etiam sum, *quia iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum* ⁵¹, confido tamen quia si me traxeris, curram in odorem unguentorum tuorum ⁵². Si ad nuptias quæ paratæ sunt intrare aut nolo, aut nequeo, tu me, benignissime Jesu, *compelle intrare* ⁵³, quia si per te non intravero, intrare non possum. Qui vivis et regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LII.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum ⁵⁴.

Triplex accipitur Jerusalem, civitas illa sanguinaria, quæ occidit prophetas, de qua dicitur: *Non capit perire prophetam extra Jerusalem* ⁵⁵; quam posuit Dominus in signum et portentum omnibus civitatibus, in argumentum iræ et indignationis suæ, lapidem oneris, lapidem offensionis in gentibus. Est et Jerusalem Ecclesia militans, quæ habet tabernaculum suum sub sole, et militat in terris. De ista dicitur: *Surge, illuminare, Jerusalem* ⁵⁶. Est et Jerusalem triumphans Ecclesia congregata ex angelis et spiritibus beatorum. De ista dicit: *Jerusalem quæ sursum est, libera est, quæ est mater nostra* ⁵⁷. Est etiam et Jerusalem quarta, modica et exilis, quæ, licet non sit civitas, tamen est ut civitas. Ideoque et illam intelligo, quando scriptum est: *Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas. Nec enim vere est civitas, quæ est ut civitas, nec vero castrorum acies, quæ est ut castrorum acies ordinata* ⁵⁸. Potius est domus quam civitas, et vere domus, quia *domus Dei et porta cæli* ⁵⁹. Si autem domus Dei est, videte ne per eam transeat incircumcisus et immundus. *Domum tuam, Domine, decet sanctitudo* ⁶⁰. Domus ista, locus iste ad hoc Deo dedicatus et sanctificatus est, ut in ipsa placabiles hostiæ offerantur Deo. In tempore placationis factus est locus iste custo-

dia gratiæ, et devotionis accepta oblatio, et in tempore iracundiæ factus est reconciliatio ⁶¹. Locus iste volentibus commorari in eo, domus est orationis, domus refectionis, domus requietionis. Orationis sicut scriptum est: *Domus mea domus orationis vocabitur* ⁶²; domus refectionis: unde dicitur: *Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea* ⁶³. Habitantes reficiuntur *non ex solo pane, sed ex omni verbo quod procedit ex ore Dei* ⁶⁴.

Locus requietionis est; nam super habitatores ejus loci Spiritus Domini requiescit. *Super quem, inquit, requiescet Spiritus meus, nisi super humilem et mansuetum et tremetem ad verba mea* ⁶⁵? Illic est locus requietionis Jacob. Legitur in Genesi, quia cum Jacob egressus de Bersabee, pergeret in Haran, volens in nocte quiescere, supposuit lapideum capiti suo, et vidit scalam in somnis et angelos ascendentes et descendentes, et Dominum innixum scalæ. Cumque evigilasset, ait: *Vere Dominus est in loco isto* ⁶⁶. Jacob *supplantator*; Bersabee puteus *abyssi et desperationis*. Profectus Bersabee pergebat in Haran, quod interpretatur *sublimis*; sed iterum quiescit et dormit in loco, qui dicitur Bethel, id est *domus Dei*. Hæc est forma viæ et vitæ nostræ; qui egressi sumus de puteo interitus, de puteo iniquitatis et desperationis, de quo justus orat *ut non urgeat super eum puteus os suum* ⁶⁷. Sic et Abraham quandoque egressus est de Ur Chaldæorum ⁶⁸, de potestate dæmonum, et incendio vitiorum. Dormitis in transitu hujus vitæ, *inter medios clericos* ⁶⁹, inter duas sortes, inter mundanam vitam quam fugitis, et supernam quam quæritis. Est inter vos qui dormit et quiescit. Sed terrena sapientia æternæ retributionis præmia non attendit. De quiete istius dictum est: *Viderunt eum hostes, et deriserunt Sabbata ejus* ⁷⁰. Angelos autem aspicit qui non in terra, sed in lapide adjutorii caput ponit. Qui in terra dormit, qui in terrenis sepultus est, neque corde, neque oculo vidit. Qui autem in lapide Christo quiescit, oculis quidem dormiens corde vigilat, et angelos videre meretur. *Ego, inquit, dormio, et cor meum vigilat* ⁷¹. Qui autem in terra dormit, quia terrenis occupatus est, oculos clausos habet, sicut in Ezechiele scriptum est: *Terra autem sit ad fenestras, et fenestræ clausæ* ⁷². Vos, dilectissimi fratres, qui exististis de Bersabee, de puteo mundanæ malitiæ ut veniatis in Haran, id est in excelsum, in loco estis in quo luctatus est Jacob. Vos autem pugnare et luctari oportet, non solum adversus aerias potestates nequitæ in cælestibus, sed etiam adversus angelum Dei. De Jacob siquidem, cujus imitatores estis, scriptum est quia contra Deum fortis fuit; Deum siquidem luctando tenebat, dicens: *Non dimittam te, nisi benedixeris*

⁴⁶ Psal. 65. ⁴⁷ Eccli. 38. ⁴⁸ Psal. 7. ⁴⁹ Luc. 12. ⁵⁰ Psal. 68. ⁵¹ Psal. 37. ⁵² Cant. 4. ⁵³ Luc. 14. ⁵⁴ Psal. 124. ⁵⁵ Luc. 13. ⁵⁶ Isai. 60. ⁵⁷ Gal. 4. ⁵⁸ Cant. 6. ⁵⁹ Gen. 28. ⁶⁰ Psal. 92. ⁶¹ Eccli. 44. ⁶² Matth. 21. ⁶³ Psal. 62. ⁶⁴ Matth. 4. ⁶⁵ Isai. 66. ⁶⁶ Gen. 28. ⁶⁷ Psal. 68. ⁶⁸ Gen. 11. ⁶⁹ Psal. 67. ⁷⁰ Thren. 1. ⁷¹ Cant. 5. ⁷² Ezech. 41.

mihî⁷⁴. Quod autem cum Domino, et non cum angelo luctatus sit, ex verbis Domini patet. *Cur, inquit, quæris nomen meum, quod est mirabile? Et Jacob: Vidi Dominum facie ad faciem*⁷⁵. O felix lucta! O desiderabilis pugna, quæ fructum benedictionis extorsit! Si nervus femoris tangitur, non est curandum. Utinam non solum nervus femoris, unde propago generationis erumpit; sed totum corpus adeo desiccetur et mortificetur, ut moles corporea sensum multa cogitantem non deprimat, sed spiritus a terrenis et carnalibus liber in Haran, id est, in sublime ascendat! Glorietur Deus in lucta hominis. Non est lucta, quando quis orat et effundit quasi aquam cor suum, et tamen Deus orationem suam repellit ad tempus, ut ille fortius compungatur. Ille iterum importune invadit Dominum, et fortius apprehendens dicit: *Non dimittam te donec benedixeris mihi*. Stetit Moyses in confectione adversus Dominum, et tenuit manum ejus ne dele-ret Israel⁷⁶. Ideo Jeremias deplorans non esse similem Moysi: *Fortior, inquit, Domine, tu fuisti et invaluisti*⁷⁷. Et alibi: *Aporiatus est Dominus, quia non est vir; et non est qui occurrat ei*⁷⁸. Sed et Dominus per Ezechielem: *Quæsi, inquit, virum qui interponeret sepem, et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam, et non inveni*⁷⁹. Et alibi: *Non est qui exsurget et teneat me*⁸⁰. Accingimini ergo virtute, et estote filii fortitudinis; rapite per violentiam regnum cælorum: nam a tempore Joannis regnum cælorum vim patitur⁸¹. Vos igitur si fortiter in incepto agone contenditis, non solum rapietis regnum cælorum, sed ipsum regem cælorum. Tot vulneribus confossus est, tot flagellis afflictus, tantum sanguinis per sudorem, per verba, per lanceam, per clavos emisit, quia cum esset speciosus forma præ filiis hominum⁸², jam non est in eo species neque decor. Sed et illa charitas adhuc durat, quæ illum vicit et exinanivit usque ad mortem. Non poterit vobis resistere, si imitatores fueritis illius charitatis. Si diligitis Christum sicut dilexit vos, permittet se vinci, et gaudebit se et regnum suum capi. Gaudebitis et vos, sicut qui lætantur in messe, sicut victores, capta præda, quando dividunt spolia⁸³, recipientes mercedem laborum vestrorum in cælesti Jerusalem, visionem supernæ pacis, visionem, apprehensionem et benedictionem illius, qui est vita æterna Jesus Christus, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen

SERMO LIII.

DE SAPIENTIA MULTIPLICI

*Beatus vir, qui in sapientia sua morabitur, et qui in justitia meditabitur, et in sensu cogitabit circum-spectionem Dei*⁸⁴.

Multi quæsierunt sapientiam et non invenerunt;

A multi invenerunt et non tenuerunt. *Beatus autem qui in sapientia morabitur*. Salomon invenit sapientiam, sed non est moratus in ea, qui per feminas alienigenas alienatus a sapientia insipiens factus est. Sed ei philosophi sapientiam invenerunt; nec in sensu cogitaverunt circumspectionem Dei. *Qui cum Deum gloriæ cognovissent, non sicut Dominum glorificaverunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum, et dati sunt in sensum reprobum, servientes potius creaturæ quam Creatori*⁸⁵. Summa sapientia est quam mundus iste stultitiam reputat, sapientiam Christi, imo sapientia Christus est: qui, juxta Apostolum, factus est nobis a Deo non solum sapientia, sed justitia, et sanctificatio, et redemptio⁸⁶. Ideo Paulus sapientiæ hujus scholis additus: *Nihil, inquit, arbitratus sum me scire, nisi Christum Jesum et hunc crucifixum*⁸⁷. Bonum est inquirere et tenere hanc sapientiam, quæ est sanctificatio et redemptio. Cum omnis alia sapientia sit inflatio et perditio, hujus scholæ discipulus esse non potes. *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest esse meus discipulus: imo qui non odit patrem et matrem et animam suam, non est me dignus*⁸⁸. Bone Jesu! quid fecisti nobis sic⁸⁹? Moyses attulerat onus, quod neque nos, neque patres nostri portare potuerunt⁹⁰. Sperabamus quia veniens alleviaret onera nostra, et nunc aggravas manum tuam. Nonne satis erant graves manus Moysi? Venisti ut scorpionibus nos cædas? Quæris materiam irascendi nobis, et perdendi nos. Nonne tu es Jesus Salvator, et non perditor? Quare præcipis quod non possum, patrem videlicet et matrem, et animam meam odio habere et diligere inimicum? *Durus est hic sermo, et quis potest ipsum audire*⁹¹? Ad alias scholas irem, et alium magistrum mihi eligerem: sed audio Petrum respondentem, et pro se et pro aliis: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes*⁹². Si fugis laborem in præcepto, et duritiam in sermone, tamen scio quia magna est multitudo dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te⁹³.

Ergo sperabo in te, cujus non potest sapientia falli, potentia vinci, benevolentia fatigari, charitas minui. Si flagellaveris, si combusseris, si secueris, si occideris me, sperabo in te, Domine: dummodo adjuves me et doceas facere voluntatem tuam, fac tantum, Domine, signum in bonum, ut quæram te, et sperem in te. Bonus enim es sperantibus in te, animæ quærenti te⁹⁴. Scio quia qui tibi serviunt non sunt onerati, imo honorati, quia nimis honorati sunt amici tui, Deus. Scio quia omne jugum servitutis acceptum est in memoria dulcedinis tuæ, juxta verbum Isaïæ dicentis: *Computrescet jugum a facie olei*⁹⁵. Fratres, sanctus iste cujus hodie

⁷⁴ Gen. 32. ⁷⁵ Ibid. ⁷⁶ Psal. 103. ⁷⁷ Jer. 20. ⁷⁸ Isai. 59. ⁷⁹ Ezech. 22. ⁸⁰ Isai. 64. ⁸¹ Matth. 11. ⁸² Psal. 44. ⁸³ Isai. 9. ⁸⁴ Eccli. 14. ⁸⁵ Rom. 1. ⁸⁶ I Cor. 2. ⁸⁷ Cor. 2. ⁸⁸ Luc. 14. ⁸⁹ Luc. 2. ⁹⁰ Act. 15. ⁹¹ Joan. 6. ⁹² Ibid. ⁹³ Psal. 50. ⁹⁴ Thren. 5. ⁹⁵ Isai. 10.

memoria in benedictione est, nec in schola philosophorum, nec in libraria Justiniani sapientiam quæsit, eam tamen invenit, et in sapientia moratus, eam verbo et exemplo docuit, et quasi stella in firmamento cœli præ cunctis doctoribus nostri temporis gloria et honore fulsit. Ita, Domine, promiseras per Danielelem, et sic implevisti in isto: *Qui docti, inquit, fuerint, fulgebunt sicut splendor firmamenti, et qui ad justitiam erudiant multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates*⁹³. Sermo siquidem ejus virus, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti⁹⁴, tanto lepore dulcedinis, tanta gratia urbanitatis et suavitatis enituit, ut, eo loquente, non videretur homo, sed angelus loqui. Omnia etiam ejus scripta facultatem humanæ inventionis excedunt, et potius digito Dei quam humano ingenio dictata et scripta fuisse credenda sunt. Iste a pueritia sapientiam quæsit, et affluens prudentia circumspersionibus et miraculis coruscavit. Ipse tanquam Dominicæ vineæ strenuus cultor, in sanctitate et justitia coram ipso, omnibus diebus vitæ suæ⁹⁵, nullam diei horam ducens vacuum, de virtute in virtutem, de gradu in gradum perfectionis ascendens, diem sanctificationis in se plenissime consummavit. Sicut de eo et consimilibus scribit Salomon in Proverbiis: *Justi semita quasi lux splendescens procedit, et crescit usque ad perfectum diem*⁹⁶. Laxemus itaque, fratres, et resolvamus linguas nostras in laudem Domini, qui mirificavit hodie sanctum suum. Scimus quia bravium sui cursus assecutus est; et ad portum navigans feliciter introivit in potentias Domini, in abyssos lucis æternæ. Ideoque nos ei congaudere oportet, qui de labore ad præmium, de mœrore hujus sæculi ad gaudium transit angelorum. Licet anima ejus, dum sapientiam quærebat, soleret in hujus peregrinationis exsilio devota meditatione penetrare cœlos, supernas mansiones intrare, diversitates amœnitatum circumspicere, salutare patres, prophetas, apostolos, martyrum choris, et confessorum contemplationis vehiculo interesse, omnia tamen per speculum, et in ænigmate tunc videbat. Nunc autem revelata facie in splendoribus sanctorum, videt eum quem angeli concupiscunt, et in sapientia quam quæsierat, quam affectaverat in hujus corporis ergastulo positus, solutus vinculis carnis, juxta desiderium animæ suæ contemplando moratur. *Beatus, inquit, qui in sapientia morabitur*⁹⁷. Nunc eum secure beatum dicere possumus, qui dum peregrinaretur a Domino, dubium erat quem exitum esset habiturus. Et quis in hac terra dissimilitudinis de præmio vitæ æternæ potest esse securus? Quis scit si est dignus amore an odio? Quis scit quid crastina pariat dies? Mirabili enim arte et mirabiliori charitate ita gratiam suam di-

spensat Altissimus, ut quos diligit dubios de dilectione sua semper efficiat, ut quanto sunt incertiores, tanto sint humiliores. *Beatus enim qui semper est paridus*⁹⁷. Nunc mittit dura et aspera; nunc indulget blanda et prospera, visitat diluculo et subito probat, nunc mortificat, nunc deducit ad inferos, nunc reducit, nunc pauperem facit, nunc dilatat, nunc humiliat, nunc sublevat. Et in his omnibus suæ proventum gratiæ operatur. Dicit tamen Paulus: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex*⁹⁸. Ideo etiam dicit: *Certus sum quia nihil me separabit a charitate Dei*⁹⁹. Sed certe Paulus erat, et ad tertium cœlum raptus fuerat, qui sic confidenter loquebatur, ipsi licebat dicere: *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Christus*¹⁰⁰. Ita Christo adhæserat, ut esset unus Spiritus cum eo: ipse tamen quasi reprobati timeret a Domino, alibi dicit: *Castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*¹. Job quem non reprehenderat cor suum in vita sua, de vita æterna securus, et de hac incertitudine loquens, *Scio, inquit, quia in carne mea videbo Deum Salvatorem meum*². Idem etiam dicit: *Quantus ego sum qui respondeam Deo*³? Si habuero quidpiam justum non respondebo, sed meum Judicem deprecabor. Et cum invocantem me exaudierit, non credo quia audierit vocem meam. In turbine enim conteret me, et sine causa non concedet requiescere spiritum meum. Manifeste videtis quia certitudo illa, quæ in Paulo et Job convalescit ad tempus, in eisdem ad tempus evanescit. *Qui ergo stat, videat ne præsumat et cadat*⁴. Et quis præsumeret habere mundum cor? Omnes justitiæ nostræ quasi pannus menstruatus⁵. Cum omnia bene lecerimus, dicere debemus quia *servi inutiles sumus*⁶. Breves dies hominis sunt; paucitas dierum meorum finietur brevi? Et *novit solus Dominus qui sunt ejus*⁷; sed in proximo veniet dies, et illuminabuntur abscondita cordium, et videbit unusquisque utrum sit dignus amore an odio. Videre quod vos Dominus inveniat in sapientia commorantes. Summa sapientia est non Platonem legere, non Aristotelis veritas inversare, sed Christum diligere, Christo servire, et in hac servitute gratissima et fructuosa libenter, efficaciter, fideliter ac finaliter permanere. Sic fecit et docuit Paulus; sic fecit et docuit Bernardus: quorum sitis imitatores, si beatitudinis eorum vultis esse participes! Quod nobis præstare dignetur Jesus Christus, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LIV.

DE SACRIFICIO ALTARIS.

Teste Apostolo, qui secundum legem offerunt

⁹³ Dan. 12. ⁹⁴ Hebr. 4. ⁹⁵ Luc. 1. ⁹⁶ Prov. 4. ⁹⁷ Eccli. 14. ⁹⁸ Prov. 23. ⁹⁹ II Tim. 4. ¹⁰⁰ Rom. 8. ¹ Gal. 2. ² I Cor. 9. ³ Job. 19. ⁴ Job. 9. ⁵ I Cor. 10. ⁶ Isai. 4. ⁷ Luc. 17. ⁸ II Tim. 2.

munera, exemplari et umbræ cœlestium offerunt⁹. A
 Christus autem melioris testamenti mediator est,
 melioris dico sicut ab eodem Apostolo sumpto de
 Jeremia propheta testimonio demonstratur. *Ecce dies
 veniunt, dicit Dominus, et consummabo super
 domum Israel, et super domum Juda testamentum
 novum, non secundum testamentum quod feci patribus
 eorum in die qua apprehendi manum illorum, ut
 caucerem illos de terra Ægypti*⁹. Testamentum di-
 versis modis accipitur in sacro eloquio, voluntas,
 et ordinatio testatoris. Unde Apostolus: *Homnis
 testamentum nemo spernit, aut superordinat*¹⁰. Et
 alibi: *Testamentum in morte confirmatur*¹¹. Dicitur
 etiam testamentum colligatio impiorum, juxta
 illud: *Adversus te testamentum disposuerunt ta-
 bernacula Idumæorum et Ismaelitæ*¹². Dicitur
 etiam testamentum promissio Dei, juxta illud: *Dis-
 posui testamentum electis meis*, etc.¹³ Et illud: *Me-
 mor fuit in sæculum testamenti sui, quod mandavit
 in mille generationes*¹⁴. Et testamentum mors æterna,
 sicut scriptum est in Ecclesiastico: *Memor esto
 quoniam non tardabit mors*¹⁵. Et testamentum in-
 feriorum quod demonstratum est tibi. Christus au-
 tem statuit testamentum pacis in sanguine suo, et
 per hoc testamentum delevit testamentum infero-
 rum. Sicut per Isaiam dicitur: *Delebitur fœdus ve-
 strum cum morte, et pactum vestrum cum inferno
 non stabit*¹⁶. In Veteri Testamento quatuor princi-
 palia erant: promissa, judicia, præcepta, sacra-
 menta. Hæc omnia mutata sunt. Promissa mutata
 sunt: Ibi promittebatur abundantia frumenti, vini
 et olei, sicut scriptum est: *Dedit, inquit, possessio-
 nes gentium, et labores populorum possederunt*¹⁷.
 Illic non terrena substantia vel gloria promittitur,
 sed æterna hæreditas. A Christo enim paupere pau-
 peres evangelizantur: *Beati, inquit, pauperes spi-
 ritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*¹⁸; et:
*Væ vobis, divites, qui habetis hic consolationem ve-
 stram*¹⁹. Quibus dictæ sunt promissiones, *defuncti
 sunt, non acceptis repositionibus, sed a longe eas
 aspicientes et salutantes super terram, et confitentes
 quia peregrini sunt et hospites*²⁰. Mutata sunt judi-
 cia: in Veteri namque Testamento temporales pœnæ
 transgressoribus intentabantur. Nunc autem dicitur:
*Qui mala egerunt, ibunt in ignem æternum*²¹.
 Mutata sunt et præcepta, quia cum lex neminem
 adduceret ad perfectum, remanentibus moralibus
 præceptis, ut, *Honora patrem tuum*, etc., cærimonia-
 lia quæ solam figuram veritatis habebant obser-
 vata, spiritualiter ad litteram sunt deleta. Facta est
 in sacramentis mutatio, quia, teste Apostolo, *non
 poterant, juxta conscientiam, perfectum facere ser-
 vientem in cibis, et potibus, et variis baptismatibus*²²,
 significante Spiritu sancto, nondum præpalatam

A esse sanctorum viam. Talia ergo oportuit esse sacra-
 menta, in quibus esset significatio veritatis et veri-
 tas significationis. In promissis amor suggeritur, in
 judiciis timor incurritur, in præceptis vita geritur,
 in sacramentis Christi gratia figuratur et datur.
*Lex quidem per Moysen data est; veritas autem per
 Jesum Christum*²³. Si ergo Christus veritas, imo
 quia ipse est veritas; si in Christum credimus, cre-
 damus et Christo. Ipse enim est qui dicit: *Ego sum
 panis vivus qui de cœlo descendi*²⁴; ipse est manna
 reficiens, ipse est agnus qui immolabatur et man-
 ducabatur in lege: ipse enim se nobis obtulit in
 cibum et pretium, qui patres nostros refecit in manna;
 in pane nos refecit, et impletur in eo quod scriptum
 est: *Novis supervenientibus vetera projicietis, et ve-
 tustissima veterum comedetis*²⁵. Vetera sunt sacrificia
 veteris legis, quæ offerebant Aaron, et filii ejus ju-
 gulares filios arietum, effundentes sanguinem vitu-
 lorum et hircorum. Vetustissima autem veterum
 fuerunt panis et vinum oblata a Melchisedech figu-
 rantia sacramentum Christi, de quo juravit Pater:
*Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Mel-
 chisedech*²⁶. Novis ergo supervenientibus projici-
 enda erant legalia, et vetustissima veterum con-
 edenda, ut panem angelorum manducavit homo, sicut
 a diebus antiquis paravit in dulcedine sua pauperi
 Deus. Naturæ nostræ susceptio panis est quo pasci-
 mur. Christus enim nostræ carnis fenum convertit
 in frumentum, ut nos cibaret ex adipse frumenti.
 C Factus est nobis panis, quia cor hominis in corde
 bono seminandum et multiplicandum, factus est
 nobis granum frumenti, confirmat panis ad hujus
 miseræ vitæ consolationem, ad laboris vitæ sustenta-
 tionem: panis in verbo doctrinæ, panis in exem-
 plo vitæ, panis spiritualis gratiæ, panis intermina-
 bilis gloriæ. *Hoc est, inquit, novum testamentum
 in sanguine meo*²⁷. Hoc testamentum nobis in morte
 Christi confirmatum est, ut et nos complantemur,
 similitudini mortis ejus, ut mundo moriamur, et
 vita nostra abscondatur cum Christo in Deo meo.
 Super hoc testamento ordinanda sunt sacrificia, ut
 totus homo hostiam viventem, et Deo placentem se
 offerens, imprimis offerat sacrificium pœnitentiæ.
 D *Sacrificium, inquit, Deo spiritus contribulatus, cor
 contritum et humiliatum, Deus, non despiciet*²⁸. Se-
 cundum sacrificium est exhibitio misericordiæ, quod
 propter præminentem sui elegantiam non sacrifi-
 cium, sed justitia vocatur a Domino. *Misericordiam,*
 inquit, *volo, et non sacrificium*²⁹. Quod enim hoc sa-
 crificium sit justitia, habes ex eo quod dicitur: *Di-
 persit dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum
 sæculi*³⁰. Et cum de elemosynarum sacrificio lo-
 queretur: *Videte, inquit, ne justitiam vestram facia-
 tis coram hominibus*³¹. De hoc sacrificio scriptum

⁹ Hebr. 8. ¹⁰ Ibid. ¹¹ Gal. 3. ¹² Hebr. 9. ¹³ Psal. 82. ¹⁴ Psal. 88. ¹⁵ Psal. 104. ¹⁶ Eccli. 14. ¹⁷ Isa. 28. ¹⁸ Psal. 104. ¹⁹ Matth. 3. ²⁰ Luc. 6. ²¹ Hebr. 11. ²² Joan. 5. ²³ Hebr. 9. ²⁴ Joan. 1. ²⁵ Joan. 6. ²⁶ Levit. 26. ²⁷ Psal. 109. ²⁸ Luc. 22. ²⁹ Psal. 50. ³⁰ Matth. 9. ³¹ Psal. 112.

est: *Sacrificate sacrificium iustitiæ*³². Est tertium quod totum est in adipe et pinguedine, quod de medullis animæ, et de interioribus cordis omnino procedit. Hoc est sacrificium laudis, honorificum lunæ. Propheta hoc ferre sacrificium desiderans, de pinguedine cordis, et de affluentia charitatis: *Sicut adipe, inquit, et pinguedine repletur anima mea*³³. Primum refertur ad me, secundum ad proximum, tertium ad Deum. Omnia tamen ad Deum refero, et offero propter Deum. Si tamen volumus super testamentum Christi offerre sacrificia, una est ordinatio et nuntius, in ea est ordo, scilicet ut sicut præcipimur cogitatus nostros jactare in eo, sic et fidem sacrificiorum jactemus in ejus verbo. Credat homo potius Christo quam sibi, ut sit cum Deo creditus spiritus ejus, abneget ipsum et sequatur Christum spe, fide; nam ipse est *via, veritas et vita*³⁴. Scio, dicit Apostolus, *cui credidi, et certus sum*³⁵. Et ejusdem verba hæc sunt: *Quicumque comederit panem hunc, et sumpserit calicem hunc indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Christi*³⁶, tam in verbis magistri quam in verbis discipuli aulis et intelligis corpus Christi. Nihil ergo in hoc, aut in aliis sacramentis hæsites; sed firma cor et fidem tuam in verbo illius, cujus verbo cæli firmati sunt, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LV.

AD SACERDOTES.

*Qui ex Deo est, verba Dei audit*³⁷.

Verba accipienda sunt cum effectu. Non enim sufficit audire, et non facere. Nam qui audit et non facit, surdus auditor est. *Qui audit me, dicit Sapientia, non confundetur*³⁸. Et Jacobus: *Estote, inquit, factores verbi, et non auditores tantum*³⁹. Audire enim et non intelligere; vel intelligere et non facere, negligere est. *Intellectus enim bonus omnibus facientibus ea*⁴⁰. Nec enim aut intellectus, aut memoria quidquam prodest, nisi sit ad faciendum, *Et memores, inquit, fuerunt mandatorum ejus ad faciendum ea*⁴¹. Melior est operis auditio quam auris. Verbum quidem audiri oportet, ut fides vel aliud opus virtutis veniat ex auditu. *Fides autem ex auditu; auditus autem per verbum Dei*⁴². Quidam autem habent aures et non audiunt⁴³; non enim habent aures audiendi, sed negligendi.

Ideo frequenter Dominus in Evangelio dicit: *Qui habet aures audiendi, audiat*⁴⁴. *Qui ex Deo est, etc.* Consulat unusquisque vestrum conscientiam suam, si ex Deo est; nam si ex Deo non est, verba Dei audire non potest. Quidam sunt ex Deo, quidam ex mundo, quidam ex diabolo. *Ego ex Deo exiui; et veni in mundum, dicit Dominus*⁴⁵. Et ad discipulos: *Si de mundo fuissetis, mundus utique quod suum est,*

*diligeret*⁴⁶. Et ad Judæos: *Vos ex patre diabolo estis*⁴⁷. Ex Deo est qui Deo adhæret. *Qui adhæret, inquit, Deo, unus spiritus est cum illo*⁴⁸. Quia vero mundus et diabolus societatem iniverunt, quicumque est de mundo, ipse est ex patre diabolo. Isti duo aures animæ aggravant, ita ut audire non possit. Unde et Propheta ad animam loquens, quæ jam aliquantulum obsurduerat: *Audi, inquit, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum et domum patris tui*⁴⁹. Nam qui terrena sapiunt, aures aggravatas habent, et verbum Dei audire non possunt. Vos ergo qui jam non estis de mundo, qui jam renuntiastis diabolo, et pompis ejus, et quia ex Deo estis, verba ejus auditis; si tamen verba Dei operibus adimpletis. Videte tamen quia *Deus non irridetur*⁵⁰, recolite quid in vestra conversatione promiseritis Deo. Cavete ne ædificetis excelsa Topheth et Jerusalem in sanguinibus⁵¹. Qui semel egressus est de Ægypto, si appetit allia et pepones Ægypti; si ad mundum quem evomuit, revertitur; reedificat suam Jericho, et moritur suus primogenitus, quia meritum suæ primæ conversionis exstinguitur. De talibus dicit Dominus: *Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum*⁵². Vertitur ergo spiritus in carnem, cælum in terram, aurum in scoriam, oleum in amurcam. Qui erat angelus, et cælestis, factus est terrenus, carnalis et animalis. Ecce Jebuseus noster pessimus, noster impignator, homo interior, terrenus, animalis, carnalis. Terrenus est

qui de terra est et de terra loquitur: terram sapit, terram lingit, nec a terrenis divelli poterit, *donec sodiatur peccatori fovea*⁵³; donec qui terra est, revertatur ad terram⁵⁴. De hoc homine terreno dicit Apostolus: *Primus homo de terra, terrenus; secundus de cælo, cælestis*⁵⁵. Et iterum: *Sicut ergo portavimus imaginem terreni hominis, ita portemus imaginem cælestis*⁵⁶. Imago terreni hominis est prævaricatio Adæ, per quem vanitati similes facti sumus, quærentes vanitates et insanias falsas⁵⁷. *Sic homo vanitati similis factus est*⁵⁸; sic in imagine pertransiit homo, sed et frustra conturbatur⁵⁹. Stultus est terrenus iste, qui cælum videre non potest. *Oculi enim sapientis in capite ejus semper*⁶⁰, *oculi stulti in finibus terræ*⁶¹. Iste Dei sui oblitus se totum ad terram effundit. In persona hujus hominis loquens ille propheta lamentator: *Effusa sunt, inquit, in terram viscera mea*⁶². Carnalis nomen suum aliunde sortitur, non a terra, sed a carne. Iste Chusan Rasathaim et Eglon et Jabim, et Madian, et cæteris oppressoribus populi Dei diu sub tributo servivit, quia sub peccato se venundedit⁶³. Pro minimo mihi est ut ab homine judicet, aut ab humano die. Lucēbat olim ille filius iræ; ille filius perditionis, qui de cælo corrui. Unde et lucifer vocabatur nunc

³² Psal. 4. ³³ Psal. 62. ³⁴ Joan. 14. ³⁵ I Tim. 2. ³⁶ I Cor. 11. ³⁷ Joan. 8. ³⁸ Prov. 24. ³⁹ Jac. ⁴⁰ Psal. 110. ⁴¹ Psal. 102. ⁴² Rom. 10. ⁴³ Psal. 134. ⁴⁴ Matth. 11. ⁴⁵ Joan. 16. ⁴⁶ Joan. 15. ⁴⁷ Joan. 8. ⁴⁸ I Cor. 6. ⁴⁹ Psal. 24. ⁵⁰ Gal. 6. ⁵¹ Jer. 7. ⁵² Gen. 6. ⁵³ Psal. 93. ⁵⁴ Eccl. 12. ⁵⁵ I Cor. 15 ⁵⁶ Ibid. ⁵⁷ Psal. 39. ⁵⁸ Psal. 143. ⁵⁹ Psal. 38. ⁶⁰ Eccl. 2. ⁶¹ Prov. 17. ⁶² Thren. 2. ⁶³ Rom. 7.

autem noctifer sive tenebrifer. Qui si arsisset, A nullo unquam tempore cecidisset. Hujus vestigia sequuntur qui potius eligunt lucere quam ardere; religiosi apparere quam esse; sed ardebunt igne illo qui praparatus est diabolo et angelis ejus⁶⁶; cujus flamma non extinguetur, cujus fetor occidit, cujus ardor mortificat; mori tamen eum qui patitur, non permittit; a quo nos avertat Sanctus ille sanctorum qui hodie mirificavit et magnificavit in terris sanctum⁶⁵ Jesus Christus miserationes ejus. Quidam focarias habent, quidam alienis uxoribus abutuntur; sic...

Trahit sui quemque voluptas⁶⁶.

Sed illud pessimum est quod suam malitiam non occulant; imo incontinentiam suam publicis potationibus et commensationibus prædicant et ostentant. Cum scriptum sit: *Ne ascendatis in Galgala et in Bethaven ne ingrediamini⁶⁷*, id est peccati vestri turpitudinem ne reveletis. Corpus Christi est pretium animæ, thesaurus indeficiens, inæstimabilis, impollutus, inconsumptus, incorruptus. Hoc thesauro emuntur cælestes divitiæ, possessio gloriæ, regnum infinibile, pax interminabilis, inconcussa securitas et æternitas vitæ. Hic est panis vivus qui de cælo descendit⁶⁸, et dat vitam mundo. *De hoc non habent edere potestatem, qui tabernaculo deserviunt*, sicut dicit Apostolus ad Hebræos⁶⁹, id est qui deserviunt corpori et curam carnis in desideriis agunt. Væ igitur illis, quibus corporis Christi dispensatio credita est, si non est præcisus umbilicus eorum, si non dijudicant corpus Christi, si non honorant Testamenti Novi mediatorem Jesum, et sanguinis æspersionem melius loquentem quam Abel. Judex vivorum et mortuorum Christus Jesus patienter non sustinebit, quia tam irreverenter et ignominiose tractatur. Sed quia Pater unicum Filium inæstimabili et ineffabili charitate diligit, unigeniti sui contumeliam et injuriam indignatione et zelo terribili vindicabit. Ecce duo fermenta: fermentum avaritiæ et luxuriæ; alterum quo malitiose agitur contra proximum, alterum quo nequiter agitur contra Deum: et hoc fermentum est malitiæ et nequitiæ. Sequitur de melle, quod in sacrificio reprobatur. Est autem mel in sacrificio, prælatorum nimis blanda et dissoluta remissio. Est autem remissio cauta et circumspecta, et est remissio stulta et dissoluta. Remissio cauta fructuosa est, qua prudenter deservitur potestatibus hujus mundi, et maxime regi tanquam præcellenti. Nam omnis potestas a Domino Deo est⁷⁰. Hæc pacem Ecclesiæ fovet. Hæc regnum et sacerdotium unum facit. Hæc sua benignitate et lenitate obtinet quod nec per minas, nec per sententias extorqueret. Hæc est remissio sive lenitas, in qua nec Deus nec homo offenditur, et in qua fides debita Deo et homini exhibetur. De hac fide et de hac le-

nitate scriptum est: *In fide et lenitate sanctum fecit illum⁷¹*. In hac remissione aut potius in hoc melle fel correctionis absconditum est. Nam hæc remissio in sua lenitate zelum, et in blanditiis suis aculeum habet. Eo tempore opportuno ex adverso ascendit, et opponit se murum pro domo Israel; et ubi verius diligit, ibi severius corrigit eos qui ignorant et errant⁷². Hæc est quæ dicit regi apostata, vocat duces impios, et non accipit personas principum; nec cognoscit tyrannum, cum decertaverit contra pauperem. Vos itaque, fratres, quorum officium est placabiles hostias offerre Altissimo, longe faciatis a vobis fermentum malitiæ et nequitiæ. Abjicite mel adulationis aut dissolutæ remissionis, mel mundanæ dilectionis et deceptoris voluptatis. Custodiat unusquisque vas suum in sanctificatione et honore, ut non vituperetur ministerium vestrum, ut verbo et exemplo redlatis commissum vobis populum acceptabilem Domino, sectatorem bonorum operum⁷³. De animabus enim populi reddituri estis rationem in die tremendi judicii, pro perditione illorum, confusionis et mortis æternæ sententiam subituri; pro salute vero illorum coronam immarcescibilem, et æternam atque ineffabilem gloriam adepturi. Quam vobis præstare dignetur, qui vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LVI.

AD EOSDEM.

Ignis semper ardebit in altari, quem sacerdos nutrit per singulos dies, subjiciens ligna⁷⁴.

Inter universa servitutis obsequia, quæ Deo potest impendere humana devotio, nihil est quod Deo acceptius esse possit quam ut diligatur a nobis ipse qui est veritas, et in veritate nos diligit. Bene, et secundum misericordiam et mansuetudinem suam magnam in veritate vult diligi, qui et in suis dilectionibus et benedictionibus nos prævenit, sicut Joannes evangelista commemorat: *Non quia, inquit, dileximus eum; sed quia prior dilexit nos⁷⁵*. Hoc est, quod inter primitias legalis observantiæ primum, et summum mandatum dilectionis instituit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex totis viribus tuis⁷⁶*. Hanc dilectionem tenuit, monuit, exhibuit, qui pro nobis animam suam posuit⁷⁶. *Majorem hac, inquit, dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis⁷⁷*. Hanc dilectionem conservavit et finaliter observavit: *Cum enim dilexisset suos, usque in finem dilexit eos⁷⁸*. Vidit Dominus quia ignis hujus dilectionis, qui accensus fuerat in parentibus antiquis, et in nobis extinctus fuerat, nec remanserant nisi carbones desolatorii, venit ut ignem hunc accenderet in altario cordis nostri. Carbones itaque succensi sunt ab eo qui dicit: *Ignem veni mittere in terram; et quid volo, nisi ut ardeat⁷⁹*? In altario

⁶⁶ Matth. 23. ⁶⁵ Psal. 4. ⁶⁶ Virgil. ⁶⁷ Ose. 4. ⁶⁸ Joan. 6. ⁶⁹ Cap. 13. ⁷⁰ Rom. 13. ⁷¹ Eccli. 54. ⁷² Job 34. ⁷³ Tit. 2. ⁷⁴ Lev. 6. ⁷⁵ I Joan. 4. ⁷⁶ Matth. 22. ⁷⁷ Joan. 10. ⁷⁸ Joan. 13. ⁷⁹ Joan. 15. ⁸⁰ Luc. 15.

eardis immolatur spiritus contritus, juxta illud : *Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum et humiliatum Deus non despicit* ⁹⁰. Hic est ignis qui in altari cordis nutriendus est a sacerdote jugiter; hic est ignis de quo propheta dicit : *Ignis ejus in Sion, et caminus in Jerusalem* ⁹¹. Et Jeremias : *De caelo misit Dominus ignem in ossibus meis, et erudit me* ⁹². Hunc ignem effodit Nehemias, quem Jeremias infoderat. Legitur in libro Regum ⁹³ quod cum populus Israel in captivitate Babylonicam transmigrasset, et remansissent paucae reliquiae sub Godolia, remansit et Jeremias, qui in valle Josaphat in puteo ignem abscondit, quem post longa temporum curricula Nehemias inquisivit et effodit; sed non invenit, nisi stipites combustos, sicut legitur, et aquam crassam ⁹⁴. Aquam illam super altare effudit, et succensus est ignis : haec est aqua dilectionis, quae ignem suscitavit de carbonibus desolatoriis, et adeo crassa, ut sacerdotis sacrificium pingue fiat, et vocatus est dies Nephthar, id est *purificatio* : hunc ignem ad purificationem animarum tenent sacerdotes accedere et nutrire; verumtamen ad nutrimentum hujus tria necessaria sunt ligna quae cum aqua crassae dilectionis, de puteo bonae conscientiae producuntur. Sunt itaque tria ligna exemplum sanctae conversationis : verbum sollicitae praedicationis, officium devotae administrationis. Oportet quidem quod sacerdos sit in conversatione sanctus, in praedicatione sollicitus, in administratione devotus; sanctus, scriptum est enim : *Sancti estote quia ego sanctus sum* ⁹⁵. Quomodo enim nisi esset sanctus, aliorum immunditiam emundaret? necesse est, dicit Apostolus, ut munda sit manus quae diluere sordes curat. Videmus hodie sacerdotes cum filiis Heli tenentes fuscinas carniarum ⁹⁶, et cum mulieribus in atrio tabernaculi excubantes, et facti sunt equi emissarii, sicut dicit propheta ⁹⁷, *unusquisque ad uxorem proximi hinciebat*. Videmus hodie sacerdotes sedentes cum Balthasar in conviviis cum uxoribus et concubinis, abutentes vasis Domino Deo consecratis; sed certe prope est manus illa ultima, et Scriptura terribilis Mane, Thecel, Phares, numeratum, appensum, divisum ⁹⁸; numerat enim dies sacerdotis, sed et omnia ejus facta in unum sunt, et quasi in sacco consignata; appendit gratiam quam contulit; et spem, atque fiduciam quam habet, in vitam prolixiorum dissipat et confundit. *Cum enim dixerint, pax et securitas, tunc repentinus superveniet interitus, et dolor sicut in utero habentis, et non effugient* ⁹⁹, quia juxta Salomonem, *prosperritas stultorum perdet eos* ¹⁰⁰. Qui ignem Jeremiae debuerant subijcere cum filiis Aaron, ignem alienum subijciunt; ignem illum de quo Psalmista dicit : *Supercecidit ignis, et non viderunt solem justitiae* ¹⁰¹, oculos habent ad munera : pupillo et viduae non intendunt, non attendunt sententiam maledictionis illius : *Vae qui justificatis impium pro muneribus, et justitiam justis aufertis ab eo* ¹⁰²! Mulierculas enim, et alias miserabiles personas sine causa in causam trahunt; eas quae sanctae integritatis sunt diffamantes, judicantes purgatas, absolventes impias, innoxias condemnantes : *Penetrantes, inquit, viduarum domos, captivas ducentes mulierculas oneratas peccatis* ¹⁰³. Certe isti solem justitiae non vident; solum enim oculum sinistrum habent, per quem solem justitiae videre non possunt. Duo sane sunt oculi hominis, sinister et dexter; sinister temporalibus impenditur, dexter aeternis. Sinister est sensualitas, dexter est consideratio aeternorum. Sinistro oculo acutissime videmus, prudentes et astuti in acquisitione temporalium, non habentes prudentiam aeternorum. Sapientes autem, inquit, sunt ut faciant malum, bona autem facere nesciunt. Isti sunt quibus Naas Ammonites dextrum oculum eruebat, sicut legitur in libro Regum ¹⁰⁴. Naas interpretatur *serpens*, inimicus scilicet, humani generis, qui sic sacerdotum animas excaecat, et ut caeci sint duces caecorum. Sinistro oculo avaritia tantum vident. Nam de avaritia dicit propheta : *Hic est oculus eorum in universa terra* ¹⁰⁵. In capitulis vestris, ubi corrupti muneribus justitiam justis subvertitis, absolvitis, sicut diximus, impios, innoxios diffamatis, non videntes solem justitiae. *Convenientibus vobis sic in unum, jam non est Dominicam carnem manducare* ¹⁰⁶. Ad sacratissimum enim corpus Christi nimis accedit periculose, qui in judicio solem justitiae non attendit; qui proximum suum aut injuste judicat, aut diffamat inique. Quoties ergo, fratres, convenitis in conventiculis vestris ut alios judicetis, recogitate quia dicitur, *judicium vos expectat*. Attendite, quia vita haec transitoria est et brevis : villicatio vestra vobis onerosa et gravis, administratio ejus difficilis, exitus horribilis, poena insubilis. Non dicimus haec, fratres charissimi, propter vos. Nam inter vos multi sunt qui sanctitatis merito et honesta conversatione praecellunt; sed tamen *inter vos*, sicut Apostolus dicit, *sunt multi imbecilles, et dormiunt multi* ¹⁰⁷. Nondum enim ventilata est area Domini : adhuc est liliam inter spinas, zizania inter spicas. Haec de primo ligno quod sacerdos igni subijcit in fomentum. Lignum secundum est verbum sanctae praedicationis, quod maxime pertinet ad officium sacerdotis, ut sit potens in doctrina sana, dicit Apostolus ad Titum ¹⁰⁸, et malis possit contradicere, perversos arguere, et errantibus non consentire. Satis autem bene verna hic consensus, Apostolus certissimam hujus rei assignat philosophiam. Propterea vos non arguimus,

⁹⁰ Psal. 50. ⁹¹ Isa. 31. ⁹² Thren. 1. ⁹³ IV Reg. 25. ⁹⁴ II Mach. 1, 2. ⁹⁵ Lev. 11, 19. ⁹⁶ I Reg. 2. ⁹⁷ Jer. 5. ⁹⁸ Dan. 5. ⁹⁹ I Thess. 5. ¹⁰⁰ Prov. 1. ¹⁰¹ Psal. 57. ¹⁰² Isai. 5. ¹⁰³ I Tim. 3. ¹⁰⁴ I Reg. 11. ¹⁰⁵ Zach. 3. ¹⁰⁶ I Cor. 11. ¹⁰⁷ II Cor. 11. ¹⁰⁸ Cap. 1

qui eadem serpius agitis. Cum labia sacerdotum sint Evangelio consecrata, vacant tota die sermonibus otiosis, et fidelibus Christi esurientibus subtrahunt panem vitæ. Nunquam pigritandum, nunquam cessandum est ab exhortatione salubri. Ideo et merito per singulos dies, id est assidue, incessanter. Dies in sacro eloquio sunt virtutes. *Per singulos dies*, dicit Propheta, *benedicum tibi*⁹⁸. Et in Job : *Ab omnipotente non sunt abscondita tempora; qui autem noverunt eum, ignorant dies ejus*⁹⁹. Sicut per contrarium peccata sunt noctes, ut in Psalmo : *Lavabo per singulas noctes*, id est per singula peccata confitendo illa, *lavabo lectum*, id est conscientiam meam¹⁰⁰. Sacerdos itaque per singulos dies igni ligna subjicit, qui exemplo sanctæ conversationis, et verbo sacræ prædicationis subjectos, ad singulas virtutes exhortatur, sicque in cordibus fidelium charitatis ignem accendit. Sequitur lignum tertium, devotæ scilicet administrationis officium. Administratio siquidem sacerdotum, licet exercentur in multis, in confessionibus, baptismatibus, in unctionibus, in exorcismis; specialiter tamen consistit in duobus, in psalmodia et celebratione missarum. In his autem semper exigitur humilis, et prompta devotio. Quid prodest psalmus nisi devotione comitetur; psallere sine devotione, est quasi *res sonans, et cymbalum tinniens*¹ *Exsultent et letentur omnes qui quærent te, et diligunt salutare tuum*²; sed ipsi non diligunt salutare tuum, cum inordinatæ sunt tales apocopæ et syncopæ, nec Deo acceptæ sunt hujusmodi synaliphæ. Hieronymus de psalmodia monet, ut ad verbum fiat oratio. Ideoque duo necessaria sunt in psalmodia, intellectus, et cordis immaculati devotio, et tunc non solum angeli, sed Dominus angelorum venit, ac se libentissime interponit, et evenit quod dicitur per Prophetam : *Psallam, et intelligam in via immaculata: quando venies ad me*³. *Volo*, dicit Apostolus, *quinque verba loqui sensu meo, quam decem millia verborum in lingua*⁴. In sacrificiis altaris. Ibi magnus ignis devotionis et dilectionis exigitur, quia ibi est tota nostra salus. Certe indetotissimus est sacerdos, qui ibi non conteritur, ubi Filius Altissimi ante Patris oculos immolatur. Sane sacerdos devotus et prudens, dum mensæ divinæ assistit, nihil cogitat, nisi Christum Jesum et hunc crucifixum. Punit ante oculos cordis sui Christi humilitatem et patientiam Christi, angustias et dolores; Christi opprobria, sputa, flagella, lanceam, crucem, mortem devote et sollicitè recolit, et se in ipsa memoria passionis Dominicæ crucifigit. Si ergo ei, et pro eo specialiter immolatur, qui se pro nobis corporaliter immolavit: o quam grave, quam periculosum est, fratres mei, administrationis officium, quia non solum de vestris, sed de animabus vobis commissis in die tremendi judicii respondere tenemini! Et quomodo custodiet conscientiam alic-

nam, qui suam custodire non potest? Conscientia siquidem abyssus inscrutabilis est, nox obscurissima, et tamen misero sacerdoti, qui hanc noctem suscepit, et in cura reclamatur: *Custos quid de die, custos quid de nocte*⁵? Quid facturus est sacerdos miserimus, qui sentit se peccatis oneratum, curis implicitum, carnalium desideriorum fæce infectum, cæcum, curvum, infirmum, mille difficultatibus coarctatum, mille necessitatibus anxium, mille turbationibus ærumnosum proclivem ad vitia, invalidum ad virtutes? Quid faciet, filius doloris, filius plorationis æternæ, qui nec in se, nec in aliis ignem charitatis accendit? Certe paratus est in cibum, et consumptionem ignis. *Ignis succensus est in furore Domini, et ardebit usque ad inferni novissima*⁶, deputatus est ei locus cum ardoribus sempiternis, paratus est vermis qui non morietur, fumus, vapor, et spiritus procellarum, horror, et caligo tenebrosa, onera catenarum pœnitentium, stringentium, urentium, et non consumentium. A quibus nos liberet ignis ille non consumens, sed consummans; non devorans, sed illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum; ipse nos illuminet ad dandam scientiam salutis plebi ejus: quod nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LVII.

AD EOSDEM.

In Levitico scriptum est⁷: *Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento erit: nec quidquam fermenti, aut mellis adolebitur in sacrificio Domini; quidquid autem sacrificii obtuleris, sale condies: in omni oblatione offeres sal.*

Domini mei, de sacrificio vobis loquimur, quia sacrificiorum, de quibus loquimur, vobis cura a Deo commissa est, qui sacra datis et sacrificia offertis: ideo nomen et officium sacerdotum obtinetis. Verumtamen quia munditia evangelica hodie sordes carnificii legalis amovit, spiritualia tamen hodie sacrificia offerunt, qui se et sua simul toto corde Christo impendunt; pacifica offerunt, qui solliciti sunt, ut pacem cum Deo habeant, ut Christum criminali aliquo non offendant. Bovem offeri, qui opera perfectionis aggreditur; ovem, qui in sua simplicitate Deo placere intendunt; capram, qui viam pœnitentis arripit; aves vero qui viam charitatis, aut speculam contemplationis ascendit. Ab his omnibus, et aliis sacrificiis quæ multa sunt, longe sunt, et damnabiliter relegantur fermentum et mel. Sal autem ubique favorabiliter admittitur; fermentum, cujus admistione tota massa corrumpitur, avaritia est, et incontinentia ecclesiasticorum, quæ subditos viderit facientem? In multis notabilis est avaritia sacerdotum, præsertim dum pro quæstu temporali

⁹⁸ Psal. 114. ⁹⁹ Job 24. ¹⁰⁰ Psal. 6. ¹ I Cor. 13. ² Deut. 32. ³ Cap. 2.

⁴ Psal. 39. ⁵ Psal. 105. ⁶ I Cor. 14. ⁷ Isai. 21.

faciunt se ordinari, dum in spe vilissimæ oblationis sacramenta conficiunt, de cadaveribus litigant, sepulturam et baptismum vendunt, nihil gratis impendentes, sed in universis suam sequentes avaritiam, sicut dicitur per Malachiam: *Quis est in vobis qui claudat ostia mea, et ponat incensum super altare meum gratuito. Non est mihi voluntas in vobis, et munus non recipiam de manu vestra, ait Dominus.* ⁸ *Et hæc est, juxta Zachariam, amphora egrediens; ipsa est oculus eorum in universa terra* ⁹. Isaias etiam de illis dicit: *Ipsi pastores declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam* ¹⁰. Et Jeremias: *A minori usque ad majorem omnes avaritiæ student, et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum* ¹¹. De lana igitur ovium, et non de salute solliciti: quod infirmum est, non consolidant; quod ægrotum, non sanant; quod fractum, non alligant; quod periit, non quaerunt; quod abjectum est, non reducunt ¹², sed suæ avaritiæ consulentes, peccata populi comedunt, et eos pravæ conversationis exemplo ad deteriora invitant. Sicut Osee dicit: *Peccata populi comedunt, et ad iniquitatem sublevant vias eorum* ¹³. Isti, juxta verbum Job, *terræ fructus absque pecunia comedunt* ¹⁴, qui percipientes temporalia spiritualia impendunt. Hi qui nihil nisi cœleste sapere debuerunt, terrena tamen sapiunt, quærentes non quæ sarsum sunt, sed quæ super terram. Qui cum essent a Deo constituti, testimonio Apostoli loquentis ad Philippenses, sicut *luminaria in mundo, verbum viæ* ¹⁵ contemnentibus obstricti sunt terræ domibus iniquitatum, quorum spirituales oculi terrenorum facie turbati, et obtenebrati sunt, sicut per visionem Ezechielis ¹⁶ dicitur: *Terra, inquit, usque ad fenestras et fenestræ clausæ.*

Jeremias in persona istorum deplorans hominem interiorem terrenorum concupiscentia dissolutum: *Effusa sunt, inquit, in terram viscera mea* ¹⁷; sed quantum sacerdotibus obest avaritia? De avaritia clericorum loquens Apostolus ad Hebræos ¹⁸, ait: *Sint mores vestri sine avaritia contenti presentibus.* Clericorum avaritiæ ascribitur quod quotidie fere capitula, sive consilia sua tenent; quærentes non morum correctionem, sed nummorum extorsionem. Non sit anima mea in judiciis quorundam, apud quos dissipatur æquitas, et justitia, et judicium non convertitur, sicut Habacuc dicit: *Lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem judicium* ¹⁹. Sed si de exhibitione justitiæ aut pacis reformatione loquantur; non erit sine novalitate negotium, ab utraque parte exigitur aliquid, et væ parti quæ aliquid non dederit! De talibus dicit Micheas ²⁰: *Mordent dentibus, et prædicant pacem; et si quis non dederit in ore ipsorum quidpiam, suscitant super eum prælium* ²¹; primum aliquid recipit archidiaconus, et deinde officialis aliquid. Sed et decanus, et cæteri causam in

aliquo sibi faciunt lucrativam; ut possimus dicere, quia *residuum erucæ comedit locus, a, residuum lincustæ comedit brucus, residuum bruci comedit rubigo* ²². Isti manifestissime ædificant excelsa Tophet ²³, vianque sibi præparant ad gehennam. Nam testimonio Job ²⁴: Ignis corpora eorum comburet qui munera libenter accipiunt, et maxime ubi justitia venalis exponitur, quæ gratis debetur universis et singulis. Væ prælatis Ecclesiæ, si ista non corrigunt! Unde Amos ²⁵: *Væ qui opulenti estis, optimates Samariæ! Capita populorum qui debuerant esse rectitudinis et humilitatis exemplum, in superbia et abusione judicant, imperantes cum austeritate, dominantes in clero, non forma facti gregis in populo.* Hæc de avaritia clericorum. Sequitur de altera parte fermenti quod a sacramento prohibetur, id est incontinentia: hæc inter omnes pestes vitiorum primipilaria est, quæ fortius nos impugnat; contra hanc præcingere lumbos nostros, et spiritualibus armis indui nos oportet, ut unusquisque castiget et in servitutum redigat corpus suum ²⁶, sicut Apostolus ad Corinthios scribit: *Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, in captivitate redigentes omnem intellectum in obsequium Christi* ²⁷. Mundi sacerdotes, quidquid aliis faciant, sibi sacramenta non faciunt, sed se ipsos excæcant; non se sanctificant, sed maledictioni se subjiciunt. Videamus opera nostra et iniquitates, quibus misericordiam Domini frequenter offendimus, ut cum Jeremia dicere possimus: *Misericordiæ Domini multæ, quia non sumus consumpti, et quia non defecerunt miserationes ejus* ²⁸. Quidam focarias habent, etc. *Verbotenus ut in sermone LV usque ad finem.*

SERMO LVIII.

AD EOSDEM.

Dilectus Deo et hominibus N. cujus memoria in benedictione est; si fructum dictæ dilectionis attendimus, fructus æternæ salutis est, et lignum vitæ apprehendentibus eam. Hæc enim charitas dicitur, de cujus radice bona universa procedunt; inter cujus fructus computatur gaudium, et pax in Spiritu sancto. Uberrimus est hic ardor; unde si aliquid ei impenditur ad culturam, id ipsum multiplicato fenore fructuum recompensat, et jam si Dominum diligimus, plus ab eo diligimur; *mensuram enim bonam et confertam, et coagitatam, et superfluentem dabit in sinum vestrum* ²⁹. Dilectio siquidem vestra quasi scintilla ad comparisonem illius effusæ et abundantissimæ charitatis divinæ. Si ad dilectionem Christi pervenire volumus, ipse anticipat vias desideriorum nostrorum et dilectionis suæ gratia nos præcurrit. Nam ab eo est si ipsum diligimus, et ut eum diligamus, sua nos dilectione prævenit; non

⁸ Malach. 1. ⁹ Zach. 5. ¹⁰ Isai. 56. ¹¹ Jer. 6. ¹² Cap. 41. ¹³ Thren. 2. ¹⁴ Cap. 13. ¹⁵ Habac. 1. ¹⁶ Cap. 15. ¹⁷ Cap. 6. ¹⁸ I Cor. 9. ¹⁹ H Cor. 10

²⁰ Ezech. 34. ²¹ Ose. 4. ²² Job 31. ²³ Phil. 2. ²⁴ Cap. 5. ²⁵ Mich. 3. ²⁶ Joel. 1. ²⁷ Jer. 7. ²⁸ Thren. 3. ²⁹ Luc. 6.

quia primo dilexerimus eum, dicit Joannes, sed quia prior dilexit nos³⁰. Ipse diligit nos, qui in benedictionibus suis ubique nos prævenit. Sed si dictæ divinæ dilectionis irrefragabile quærimus argumentum, Deus Dei Filius animam suam pro nobis posuit; cum majorem dilectionem nemo habeat, ut animam suam ponat quis pro amicis suis³¹. Hæc dilectio fortior fuit quam vita, quia vitam abstulit; fortior fuit quam mors, quia eam destruxit qui mortis habebat imperium et mortem omnino absorbit et delevit. Præter hanc generalem et communem dilectionem, in qua et per quam vult Dominus omnes salvos fieri, et ad agnitionem sui nominis venire³²: est alia dilectio, infusio scilicet gratiæ et infusæ conservatio. Hæc est quæ hominem dilectum Deo facit. Certissime autem constat eum a Deo diligi qui Dominum diligit, et qui Filium suum revelat in nobis. De hæc revelatione dicit Paulus: Qui me segregavit ab utero matris meæ, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me³³. De hac ipsa revelatione loquens ad Petrum Dominus ait: Beatus es Simon Barjona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cælis³⁴. Dat testimonium Pater cum, Jesu baptizato et ascendente de aqua, aperti sunt cæli, et vox de cælis audita est, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit³⁵. De hac voce Petrus in Canonica sua dicit: Voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnificentia gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, ipsum audite: et hanc vocem ipsi nos audivimus de cælo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto³⁶. In Evangelio Joannis de Patris testimonio Christus dicit: Qui me misit Pater, ipse testimonium perhibebit de me³⁷. Et Joannes in Canonica Epistola dicit: Si testimonium, inquit, hominum accepimus, testimonium Dei majus est³⁸. Et hoc est testimonium Dei quod majus est, quoniam testificatus est de Filio suo. Perhibet Filius testimonium, dum sanguine et operibus quis esset ostendit, ut cum diceret: Ego sum lux mundi, dicens Pharisæis: Tu de te testimonium perhibes, testimonium tuum non est verum. Respondit, et dixit: Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum verum est, quia scio unde veni, et quo vado³⁹. Et item: In lege vestra scriptum est, quia duorum testimonium verum est: ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso, et testimonium perhibet de me qui me misit Pater⁴⁰. Item: Est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus vester est, et non cognovistis eum⁴¹. Cum autem dicit: Si ego testimonium perhibeo de me, testimonium meum non est verum, subintellige sine testimonio Patris; unde statim subiungit: Et alius est qui testimonium perhibet de me⁴². Testimonium dat Filius in monte,

A veritatem non negando; unde Paulus in prima Epistola ad Timotheum⁴³: Præcipio tibi coram Deo qui vivificat omnia, et Christo qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serres mandatum sine macula irreprehensibile. Dat testimonium Filius resurgendo, et post resurrectionem se multis argumentis manifestando; perhibuit testimonium ascendendo in conspectu eorum, cum quibus erat conversatus, sicut scriptum est: Videntibus illis, elevatus est⁴⁴; reddidit testimonium suum Spiritus sanctus a diebus antiquis, quando ferebatur super aquas⁴⁵; eas tunc sanctificans, ut nos postea sanctificaret. In eis testimonium reddebat prophetas inspirans, futura prænuntians, viamque sanctorum quæ nondum fuerat propalata, demonstrans; sed et tempore visitationis nostræ dedit testimonium, cum beatam Virginem superveniens visitat et secundat⁴⁶; dum linguas igneas dispergit⁴⁷; dum in unitate fidei, et in unius Dei præconium linguas unit. Dant ergo testimonium Pater, Verbum, et Spiritus sanctus, et hi tres unum sunt, unum unitate essentiæ, natura uniuscujusque contestationis concordia. Tres autem sunt qui testimonium dant in terra: Spiritus, aqua, et sanguis⁴⁸. Juxta opinionem acutius videntium omnis qui spiritualiter vivit spiritus appellatur; sicut Paulus in prima Epistola ad Corinthios⁴⁹, inquit: Qui adhæret Deo unus spiritus est cum illo. Et Joannes in Epistola sua: Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint, quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum: in hoc autem agnoscitur Spiritus Dei: Omnis qui confitetur Jesum venisse in carne, ex Deo est, et omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est⁵⁰. Ille autem solvit Jesum, qui verbis confitetur et operibus negat Christum. Aqua perhibet testimonium, cum quis post baptismum spiritualiter vivens, servat innocentiam quam in regeneratione suscepit; vel post baptismum lapsus, aqua pœnitentia se abluit. Iste testatur et sanctificatur, quoniam Christus est veritas. Sed et Christum sanguis martyrum publice confitetur. Sic ergo spiritus justorum, aqua pœnitentium, sanguis martyrum testimonium dant Jesum Christum esse veritatem, una voce et una confessione clamantia. Ipsi etiam dæmones, velint, nolint, testimonium reddunt Christo, clamant enim in Matthæo⁵¹, et dicunt: Quid nobis et tibi, Jesu Fili Dei? venisti ante tempus torquere nos. Et in Marco⁵² clamat immundus spiritus: Quid nobis et tibi Jesu Nazarene, venisti perdere nos? Scio quis sis sanctus Dei, et vehementer comminabatur eis ne manifestarent eum. Et item in eodem alius dæmon: Quid mihi et tibi, Fili Dei summi? adjuro te per Dominum summum ne me torqueas⁵³. Et in Luca⁵⁴: Exibant dæmonia a multis

³⁰ I Joan. 4. ³¹ Joan. 15. ³² I Tim. 2. ³³ Gal. 1. ³⁴ Matth. 16. ³⁵ Matth. 3. ³⁶ II Petr. 1. ³⁷ Joan. 5. ³⁸ I Joan. 5. ³⁹ Joan. 8. ⁴⁰ Ibid. ⁴¹ Ibid. ⁴² Joan. 5. ⁴³ Cap. 6. ⁴⁴ Act. 1. ⁴⁵ Gen. 1. ⁴⁶ Luc. 1. ⁴⁷ Act. 1. ⁴⁸ I Joan. 5. ⁴⁹ II Cor. 6. ⁵⁰ I Joan. 4. ⁵¹ Cap. 8. ⁵² Cap. 1. ⁵³ Marc. 5. ⁵⁴ Cap. 4.

clamantia, et dicentia : Quia tu es Filius Dei, et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. In Actibus etiam apostolorum ⁵⁵ cum quidam Judæi tentando nomen Jesu super dæmoniacos invocarent, et dicerent singuli : *Adjuro vos per Jesum quem Paulus prædicat; immundus spiritus dixit eis : Jesum novi, et Paulum scio; vos autem qui estis?* Ecce dæmones reddentes testimonium Christo non solum Paulum, sed Christum se scire profitentur. Nos autem Christiani nominis professores fidem quam profitemur verbis, operibus diffitemur. Qui per fidem mundum vincere debebamus, per infidelitatem a mundo vincimur, et quid putas facturus est judex ille terribilis in die tremendi judicii, cum viderit nos qui per baptismum ex Deo nati sumus, degenerantes a Patre nostro? Nonne dicturus est : *Vos ex patre diabolo estis* ⁵⁶? Nonne dicturus est : *Ite, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et filiis ejus* ⁵⁷? Caveamus ergo, fratres, ab hac auditione mala. Vincamus mundum, ne vincamur ab eo. Redeamus ad Christum per pœnitentiam in fide et veritate, ut quos sibi adoptavit in filios, faciat participes et hæredes viæ æternæ Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LIX.

AD EOSDEM.

Audite hæc, sacerdos: attendite, domus Juda; domus regis, auscultate, quia judicium vobis est. Facti enim estis laqueus speculationi, et quasi rete quod extenditur in monte Thabor, et declinastis vestras vitimas in profundum ⁵⁸.

Verba sunt, dilectissimi fratres : Osee propheta, qui sacerdotalis ordinis dignitatem mirabiliter magnificat et extollit. *Audite hæc sacerdotes, domus Juda, domus regis.* Ad si diceret : *Audite, gens sancta, populus acquisitionis, genus electum, regale sacerdotium.* Scilicet quia quanto dignior est eminentia sacerdotum, tanto gravior est lapsus et periculosior ruina ipsorum. Subjungit idem propheta : *Quia vobis judicium est; vos qui universis hominibus dignitate ordinis præeminetis, attendite quia judicium vobis.* Et hoc est quod alibi scriptum est : *A domo Domini incipiet judicium* ⁵⁹. Et Dominus ad angelos suos loquens, ait : *Ite, et incipite a sanctuario meo* ⁶⁰. Cum vobis in apostolis sit promissum sedere super sedes duodecim et judicare duodecim tribus Israel; ignominiosum est si a vobis judicium incipit, et si prius judicamini qui judicare alios debuistis. Ignominiosum est si pastores cum hædis numerandi sunt ad sinistram, si pisces cum malis piscibus ejiciendi sunt foras; si operatores vineæ Domini Sabaoth, cum sarmentis et infructuosis palmitibus succenduntur. Prope est

A ut a vobis incipiat judicium Domini, et veniat super vos dies Domini magnus et terribilis : *Facti enim estis laqueus speculationi, et sicut rete, etc.* Scitis quia laici et simplices populi conversationem sacerdotum contemplantur et vitam, ut eorum moribus se conforment, sicut in Job legitur : *Equi arabant, et asinæ pascebantur juxta illos* ⁶¹. B. *ves* sunt doctores Ecclesiæ, quorum interest in agro Dominicæ messis assidue laborare. Asinæ sunt simplices, qui in doctrina prælatorum spem et salutem suam constituunt. Fit ergo sacerdos laqueus speculationi humilium, dum pravæ conversationis exemplo subditum sibi populum trahit in laqueum et ruinam. Sicut enim in Salomone legitur : *Ruina populi sacerdos nequam.* Et in Levitico ⁶² legitur : *Sacerdos qui unctus est, si deliquerit, delinquere faciet populum suum; sicut etiam B. Gregorius attestat* : Scire prælati debent, quod si perversa peccant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suæ perditionis exempla transmittunt. Sint ergo lucernæ bonorum operum in manibus vestris, ut luceant opera vestra bona coram hominibus, et glorificent Patrem vestrum qui in cælis est ⁶³. Sicut enim præcelsis dignitate, sic decet vos sanctitate operum præeminere. Ideo etiam in Levitico ⁶⁴ præcipitur armum dextrum et separatam de sacrificiis accipere, ut operatio ejus non solum sit utilis et honesta, sed singularis et præcipua; ut quos vincit dignitatis et ordinis prærogativa, virtutum operatione transcendat. Verum hodie, juxta verbum Isaie : *sicut dominus, sic servus; sicut populus, sic sacerdos* ⁶⁵. Unde et idem propheta ex indignatione alibi conclamans : *Erubescite, inquit, Sidon, ait mare* ⁶⁶. Erubescant sacerdotes, si sacræ oris vitæ inveniuntur laici, qui hujus mundi fluctibus sunt immersi. Revera bobus aratrum antefertur, et capite dorsum supereminet, et in ruinam vergit domus, cum subditus prælato æqualis, aut melior inveniatur.

Vocaverat vos Dominus ad dandam scientiam plebi ejus, ut pasceretis gregem Domini, ut essetis forma gregis in populo; sed vereor ne illud Isaie complectiar in vobis : *Isti pastores ignoraverunt intelligentiam* ⁶⁷; et illud evangelicum : *Cæci sunt duces eorum* ⁶⁸. Debueratis esse duces populorum ad vitam : videte ne vos et illos ducatis ad mortem. Estote duces eorum ad pœnitentiam, ad continentiam, ad orationem, sicut Psalmista commemorat : *Principes, inquit, Juda duces eorum. Principes Zabulon, principes Nephtholim* ⁶⁹. Judas interpretatur confessio, quæ ad pœnitentiam spectat; Zabulon fortitudo, quæ ad continentiam pertinet; Nephtholim cervus emissarius, in quo notatur velocitas orationis, quæ a corde progrediens devoto cælos penetrat. Agnoscat ergo unusquisque vestrum, fratres charissimi, onus suæ vocationis. *Pascite qui in vobis est*

⁵⁵ Cap. 19. ⁵⁶ Jan. 8. ⁵⁷ Matth. 25. ⁵⁸ Ose. 5. ⁵⁹ I Petr. 4. ⁶⁰ Ezech. 9. ⁶¹ Job. 1. ⁶² Cap. 4. ⁶³ Matth. 5. ⁶⁴ Cap. 7. ⁶⁵ Isa. 24. ⁶⁶ Isa. 23. ⁶⁷ Isa. 36. ⁶⁸ Matth. 15. ⁶⁹ Psal. 67.

gregem Domini ⁷⁰, ut non vituperetur ministerium A vestrum ⁷¹. Ministerium vestrum continetur in paucis: in psallendo, in offerendo, in docendo. Si psallitis, psallite sapienter. *Psallamus*, inquit Apostolus, *ore, psallamus et mente* ⁷². Offeratis Domino cum apostolis favum mellis. Quid est favus nisi mel in cera? Et quid est mel in cera, nisi devotio in littera? Quidam sunt qui ex quo versum incipiunt, videtur eis longissimum quo ad finem veniant, et singula verba ita currendo præcipitant, ut in favo Domini non remaneat mel aut cera. Versum unum sub clausa unæ glutunt, et canticum Domini decurrunt, et perfunctoriis synaliphis dimidiunt. Quandoque dum psallimus, facimus castella in animo, et imaginamur vanitates et insanias falsas. Labia sunt in canticis, animus in patinis. Quid restat nisi quod Dominus dicat: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me* ⁷³. Non est hic *psalmus jucunda decoraque laudatio* ⁷⁴. Psalmodiæ angeli libenter intersunt, sicut Psalmista commemorat: *Prævenunt*, inquit, *conjuncti psallentibus in medio juvenularum tympanistiarum* ⁷⁵. Et alibi: *In conspectu angelorum psallam tibi, Deus meus* ⁷⁶. Hæc de psallendo. Nunc restat qualem offerre deceat, aut docere. Ille cujus corpus et sanguinem Deo Patri offertis, Filius ejus est. Videte ne offendatis Patrem in Filio, ne sanguinem Filii pollutum ducatis. *Sanctus enim, et innocens, impollutus, excelsior cælis est factus* ⁷⁷. Si immunde acceditis, non cibum salutis, sed æternæ damnationis judicium accipitis. Doctrina vestra consistit in verbis et factis. Verba sacerdotis sine operibus vana et infructuosa sunt. Sed *luceant, quæso, vestra opera bona coram hominibus* ⁷⁸, et habebunt verba exhortationis vestræ in cordibus subjectorum efficaciam saluberrimæ medicinæ. Sic in die tremendi judicii pro sollicitudine gregis vobis commissi dabitur vobis aureola, et quia docuistis *ad justitiam multos*, eritis *quasi stelle in perpetuas æternitates* ⁷⁹: quod nobis præstare dignetur, qui cum Patre vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LX.

AD EOSDEM IN SYNODO.

Audite hæc, sacerdotes: attendite, domus Domini, domus regis, auascultate, quia judicium vobis est ⁸⁰.

Facti enim estis laqueus speculationi, et quasi rete quod extenditur in monte Thabor. Magna et multiplex est, fratres charissimi, in sacro eloquio commendatio sacerdotum. Nam et verba Domini cæteris præferuntur: *Vos*, inquit, *estis lux mundi, vos estis sal terræ* ⁸¹, vos estis angeli, vos estis dii. Angeli, sicut scriptum est: *Labia sacerdotum custodiunt scientiam* ⁸². Dii estis, sicut Propheta coin-

memorat: *Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos dijudicat* ⁸³. Et Moyses præcepit leprosum applicari ad deos, id est sacerdotibus adhiberi, et, ut eleganti atque urbano utamur compendio, sacerdotes habet primatum Abel, patriarchatum Abrahamæ, gubernaculum Noe, ordinem Melchisedech, dignitatem Aaron, auctoritatem Moysi, virtutem Samuelis, paupertatem Petri, uactionem Christi. Vos estis, reges, etc. Ille qui dicit: *Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra* ⁸⁴, ligandi et solvendi vobis potestatem dedit. Vobis a Deo datum est sedere super sedes, et duodecim tribus Israel judicare ⁸⁵. Vereor tamen ut res in contrarium cedat, et ne de vobis aliquando dicatur: *Dejecisti eos dum alleverentur* ⁸⁶. Sera querela est, *quia elevans allististi me* ⁸⁷. Verbum est Zachariæ: *Super pastores iratus est furor meus* ⁸⁸. Irascitur Dominus, quia indisciplinati estis, quia legem et mandatum Domini non tenetis sicut Jeremias conqueritur: *Hæc est gens quæ non audivit vocem Domini, nec recepit disciplinam* ⁸⁹. Et ibidem: *Sacerdotes dixerunt: Ubi est Dominus? Tenentes legem, dicit idem Propheta, nescierunt, et pastores prævaricati sunt in me* ⁹⁰. Propter peccata nostra est in conculcationem et opprobrium sancta Ecclesia Christi. Rubigine propter peccata nostra vilis est hodie et obductus gladius Petri. Ubique hodie propter hæc impune nomen Domini in vanum accipitur, sententia Petri contemnitur, hodie impune Phassur in Jeremiam, Malchus in Christum, Jason in oblationes sacras, Balthasar in vasa Domini manus extendit sacrilegas. Vilitatem et abjectionem hanc sacerdotum lamentatur ille propheta, et conqueritur, et deplorat dicens: *Filii Sion inclyti et amici auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testæ, et in opus figuli* ⁹¹? Qui debuerant esse vasa contemplationis et fortitudinis, facti sunt vasa testæ. Sunt enim carne fragiles, spiritu debiles, in peccatum labiles, et ad virtutem difficiles, ad excelsa graves, ad ima præcipientes. Offensus est nobis Dominus. Ideo, sicut Apostolus loquitur ad Corinthios: *Pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo reconciliamini Deo* ⁹². Iniquitas nostra a Deo nos dividit, et peccati nubes nostram impedit orationem, ne ascendat ad Deum. *Interposuisti*, inquit propheta, *Domine, nubem ne transiret oratio* ⁹³. Non est tamen, dicit Isaias, *abbreviata manus Domini, ut salvare nequeat; nec auris ejus aggravata, ut non exaudiat: sed peccata nostra dividunt inter nos et Deum* ⁹⁴. Desistite a peccatis, et reconciliabitur Deus. Quis est hodie qui gratis beneficium ecclesiasticum consequatur? Quis est qui gratis in eo ministret? Nonne omnia Ecclesiæ sacramenta redacta sunt in mercimonium et in quæ-

⁷⁰ I Petr. 5. ⁷¹ II Cor. 6. ⁷² I Cor. 14. ⁷³ Matth. 15. ⁷⁴ Psal. 146. ⁷⁵ Psal. 67. ⁷⁶ Psal. 137. ⁷⁷ Hebr. 7. ⁷⁸ Matth. 5. ⁷⁹ Dan. 12. ⁸⁰ Ose. 5. ⁸¹ Matth. 5. ⁸² Malach. 2. ⁸³ Psal. 81. ⁸⁴ Matth. 28. ⁸⁵ Matth. 19. ⁸⁶ Psal. 72. ⁸⁷ Psal. 101. ⁸⁸ Zach. 10. ⁸⁹ Jer. 7. ⁹⁰ Jer. 2. ⁹¹ Thren. 4. ⁹² II Cor. 5. ⁹³ Thren. 3. ⁹⁴ Isa. 59.

stum? Magnum illud sacramentum pietatis, illud A inestimabile et ineffabile pretium mundi sine pretio, pretium impretriabile hodie sub vilis oboli taxatione venditur et offertur. Adam prius se vendidit; Esau pro edulio lentis primogenita dedit. Multi sunt filii Esau; multi sunt filii Adæ, qui vendunt hæreditatem cœlestem, et æternam pro modica voluptate. Præter cætera peccata, et præ cæteris sceleribus pestis luxuriæ ignominiose hodie sacerdotum dehonestat. Sive iterum in delicato gestu, sive in pretioso habitu, sive in mundano actu luxuria exerceatur, totum cecidit in cleri opprobrium, et mortis æternæ periculum. Hæc est Athalia quæ totum fere genus regium exstirpavit⁹⁶; hæc est illa quæ unam de virtutibus interfecit; hæc est bestia saltus quæ occidit exercitum Absalon. Apostolus ad Hebræos scribens ait: *Terribilis autem quedam expectatio iudicii, et ignis æmulatio quæ consumptura est adversarios; irritam quis faciens legem Moysi sine ulla miseratione duobus aut tribus testibus moritur. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia eum qui Filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit*⁹⁸. Verbum prophetæ est: *Si incantator percussus fuerit a serpente, quis medebitur ei*⁹⁷. *Medice, cura te ipsum*⁹⁸. Talein siquidem decet esse sacerdotem, qui suorum operum imitatore reddidit populum Deo acceptabilem, sectatorem honorum operum⁹⁹. Frequenter autem contingit ut sacerdos in universitate populi sui deterior habeatur, ut merito sacerdotibus conveniat verbum illud Michææ: *Qui optimus in eis est, quasi paliurus, et qui rectus, quasi spina de sepe*⁹⁹. Qui debuerant esse luminaria cœli, et splendor firmamenti, facti sunt obscenitas et macula in luna: obscuratus est sol, et aer de fumo putei. Sal terræ infatuatum est, et lux mundi conversa est in tenebras. Ideo, juxta verbum Jeremiæ, *repulit Dominus altare suum; maledixit sanctificationi suæ*¹⁰⁰. *Quid, dicit Dominus per Jeremiam: Quid est quod dilectus meus fecit scelera multa in dono mea? Nunquid carnes sanctæ auferunt malitias ejus in quibus gloriatus est?*¹ Et in Malachia: *Tu qui credis mundari per hostias, scito quod non mundaberis, sed amplius pollueris*². Et sequuntur D verba ejusdem prophetæ dicentis: *Et nunc ad vos mandatum hoc est, o sacerdotes. Si nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum, mittam in vos egestatem, et maledicam benedictionibus vestris*³. Utrumque istorum evenisse videmus. Vos enim, quos constituit Dominus super familiam suam, ut detis illi cibum in tempore, fame et inedia eam afficitis: *Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis*⁴. Alligatum est verbum Domini in ore

vestro, nec ministrare vultis esurientibus panem vitæ, cum scriptum sit: *Maledictus qui abscondit frumenta in populis*⁵. *Deus non irridetur*⁶: signavit quasi in sacculo delicta vestra⁷. Gedeon, cum persequeretur Zebee et Salmana, transiens per Socoth, petiit panem a senioribus civitatis sibi et viris qui cum eo erant: qui cum ei et suis alimenta negassent, reversus de prælio cum victoria, spinis et tribulis attrivit eos⁸. Spinæ et tribuli tormenta sunt, et tribulationes æternæ. Propter negligentiam sacerdotum hodie hæreses pullulaverunt innumeræ et perniciosæ, atque damnabiliter sentiunt hodie quidam de sacramento altaris, de matrimonio, et de cæteris Ecclesiæ sacramentis. Unde sancta Ecclesia fere ubique terrarum gravissime vulnerata est, nec est resina in Galaad, et medicus non est ibi⁹. Sane sicut Apostolus ad Thessalonicenses scribens ait: *Non posuit vos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis*¹⁰. Et ad Corinthios: *Posuit in vobis Dominus verbum et ministerium reconciliationis*¹¹, deditque vobis potestatem in ædificationem, et non in destructionem. Vos autem Ecclesiam Dei contemnitis, et adulteratis, ut jam non confidat in ea cor viri sui. Ideoque repulit Dominus altare suum, et hæreditatem suam sprevit¹². Et cum de angustia et tribulatione clamar, avertit aurem suam, et non respicit in faciem testamenti sui. Hæc sunt opera vestra, hoc est obsequium Christo a vobis exhibitum. Video quod pepigistis sædus cum inferno, et responsum mortis habetis in vobis. Quid restat, nisi requirat Dominus de manu vestra sanguinem eorum¹³ quos debuitis ducere verbo et opere in viam vitæ, et vos deduxistis eos prævæ conversationis exemplo in viam mortis æternæ? Si quis constitutus esset primipilarius et dux belli, quid deberet fieri de ipso si populum sibi commissum traderet in manus inimici? Populum Dei quem pretioso sanguine Christus de diaboli potestate redemerat, vos evacuantes beneficium passionis Christi, iterum in potestatem diaboli rejecistis. Attendite, quæso, fratres, ministerium vestrum, et vestrum periculum; quodque negligenter hactenus fecistis, vigilantius et studiosius de cætero procurare. Cogitate, quia terribilis est super filios hominum, cui reddituri estis rationem animarum vobis commissarum. Quas si in improprium custoditis, ignis et vermis æternus expectatio et retributio vestra erit. Si autem eos prudenter instruxeritis, et rexeritis, non solum coronam, sed aureolam æternæ jucunditatis habebitis, quæ promittitur his qui ad justitiam erudiunt multos¹⁴. Et hic est duplex honor quem promittit Paulus presbyteris ad Timotheum scribens: *Duplici, inquit, digni honore habebuntur, qui bene præsumt presbyteri*¹⁵ præcipue eminentiæ singularis gloriæ sempiternam: quam nobis præstare dignetur, qui

⁹⁶ Reg. 11. ⁹⁷ Hebr. 10. ⁹⁸ Eccl. 12. ⁹⁹ Luc. 4. ¹⁰⁰ Tit. 2. ¹ Mich. 7. ² Thren. 2. ³ Jer. 15. ⁴ Mal. 2. ⁵ Malac. 2. ⁶ Treas. 3. ⁷ Prov. 11. ⁸ Gal. 6. ⁹ Job. 14. ¹⁰ Judic. 8. ¹¹ Jer. 8. ¹² I Thess. 5. ¹³ II Cor. 5. ¹⁴ Psal. 77. ¹⁵ Ezech. 3. ¹⁶ Dan. 12. ¹⁷ I Tim. 5.

vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXI.

AD EOSDEM.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei ¹⁵.

Fratres, verba Pauli sunt quæ ad nos diriguntur. Si nobis a Deo ministerium creditum est, facite, sicut ipse nos exhortatur et docet, ut non vituperetur ministerium nostrum. Videte, fratres, vocationem vestram, eminentiam et dignitatem ordinis vestri, quibus dispensatio corporis et sanguinis Domini tradita est. Videte ne in oculis Patris Filius conculcetur. Nam in honore Patris est honor Filii, et in honore Filii est honor Patris. Non ignoratis de corpore et sanguine Domini, cum quanta reverentia confici, cum quanto timore percipi, cum quanta cautela debeat dispensari. Magnum est hoc sacramentum super omnem æstimationem, super omnem eminentiam, super omnem intelligentiam : quod scilicet sub specie visibili totus Christus percipitur. Angeli siquidem satiantur ex adipe frumenti ¹⁵, et sedent in mensa divitis, et pascentur in deliciis domus Dei; nos autem in speculo et ænigmate veritatem percipimus ¹⁶. Si enim videremus Christum, et frueremur eo sicuti est, jam non esset meritoria fides nostra, nec jam esset fides, sed scientia; veniet, et non silebit vocaturus terram, et iudicaturus eam in spiritu iudicii et spiritu ardoris. *Deus deorum*, inquit Propheta, *locutus est, et vocavit terram*. *Advocavit cælum desursum, et terram discernere populum suum* ¹⁶. Et quid loquitur? *Congregate illi sanctos ejus, qui ordinaverunt testamentum ejus super sacrificia* ¹⁷. Vos respicit sermo iste, quibus injunctum est ordinare testamentum Domini super sacrificia. Vos congregandi estis qui, cum essetis lapides vivi, dati estis in dispersionem, distracti ad vitia, et passim abeuntes post concupiscentias carnis vestræ : *Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum* ¹⁸. *Congregate*, inquit, *illi sanctos suos* ¹⁹. Qui sunt sancti? Sacerdotes, de quibus dictum est : *Sacerdotes tui induantur justitiam, et sancti tui exsultent* ²⁰. Eos sanctos esse oportet, qui Sancto sanctorum serviunt et ministrant. *Sancti*, inquit, *estote, quia ego sanctus sum* ²¹. Et propheta dicit : *Vos sancti Domini vocabimini ministri Dei* ²². Dicetur vobis hodie : *Sacerdotum conversatio est populi subversio. Egressa est etiam iniquitas a senioribus populi* ²³. Nam qui errata corrigere debuerant ad emendationem vitæ, ipsi vinum aquæ commiscendo admiscunt et facies peccatorum assumunt. Sicut Dominus per prophetam dicit : *Caupones mei aquam vino miscunt* ²⁴; et per alium : *Usquequo judicatis iniquitates, et facies peccatorum*

sumitis ²⁵. Aquam vino miscere, et facies peccatorum sumere, est peccatorum erroribus consentire. Non est hodie qui moneat, qui doceat, qui hortetur ad bonum. Omnes sacerdotes *canes muti sunt, non valentes*, imo non volentes *latrare* ²⁶. Alligaverunt Verbum Domini sibi commissum, sudario involverunt, et terræ infoderunt, non reputantes verbum illius patrisfamilias evangelici qui dicit : *Serve nequam, nonne oportuit te dare pecuniam meam nummulariis, ut ego veniens reciperem cum usuris* ²⁷? Procuraverunt Philisthæim ut non inveniatur *faber ferrarius in universo Israel* ²⁸, non est qui arma spiritualia faciat, vel facta exaeuat. Ideo novi Amorrhæi, et novi Philisthæi nos oppugnant; novi recentisque hæretici totum subvertunt orbem : quos publicanos aut patiuos nominant. Hi sunt qui nec in parvulis baptismum admittunt, nec in altari corporis et sanguinis veritatem, nec in sacerdotibus gratiam Spiritus sancti, nec in laicis fidelibus consortium copule conjugalis. Isti hodie *multiplicati sunt super numerum* ²⁹. Et si hæc hæresis alicubi exstinguitur, alibi sicut capita hydræ multiplicius recidivat. Totum hoc malum de vestra taciturnitate procedit. Nonne nobis in Timotheo præceptum est : *Insta opportune, importune* ³⁰? Nonne in Levitico præcipitur ut a sacerdote ingrediente et egrediente tabernaculum sonitus audiat ³¹? Nonne per prophetam dicitur : *Clama, ne cesses; exalta vocem tuam* ³¹? *Super muros tuos, Jerusalem, constitui custodes, tota die et tota nocte non tacebunt* ³². Quantum tempus est elapsum, ex quo vos voto continentiae alligastis? Nonne publice est decretum et edictum solemniter, et a sede apostolica confirmatum, ut amoveantur a vobis fornicationes vestræ, et præcideretur in vobis materia turpis vitæ? Quam utilitatem habetis nunc in omnibus voluptatibus et immunditiis vestris, quas hactenus exercenistis, sicut Apostolus dicit : *Quem fructum habuimus in quibus nunc erubescimus* ³³? In opere libidinis cito præterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat. Nihil de voluptate illa pessima remanet, nisi erubescencia confusionis et aculeus formidinis, fœda et fetida conscientia in testimonium delicti et tormentum animi. Summa insania est, gaudium quod non deficit, dare pro modica et transitoria voluptate. Finis omnis luxuriæ cumulus est mortis et æternæ miseræ. Apostolus dicit : *Abstinetes vos a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam* ³⁴. Si enim *secundum carnem vixeritis, morte moriemini* ³⁵. Morte scilicet quæ nec moritur, nec finitur. Si velletis recurrere ad innocentiae arma, destrueret Dominus omnem altitudinem extollentem se adversus Ecclesiam Dei, et esset, teste propheta, *sicut somnium visionis no-*

¹⁵ I Cor. 4. ¹⁶ Psal. 147. ¹⁷ I Cor. 13. ¹⁸ Psal. 49. ¹⁹ Ibid. ²⁰ Thren. 4. ²¹ Psal. 49. ²² Psal. 131. ²³ Levit. 11. ²⁴ Isa. 61. ²⁵ Dan. 13. ²⁶ Isa. 1. ²⁷ Psal. 31. ²⁸ Isa. 56. ²⁹ Matth. 25. ³⁰ I Reg. 13. ³¹ Psal. 39. ³² II Tim. 4. ³³ Exod. 28. ³⁴ Isa. 58. ³⁵ Isa. 62. ³⁶ Rom. 6. ³⁷ Petr. 2. ³⁸ Rom. 8.

clarnæ omnis multitudo gentium quæ dimicaverunt contra Ariel ³⁶. Et quidquid attentatur contra vos, totum ad nihilum deveniet, tanquam aqua decurrens ³⁷. Abjiciatis ergo, fratres, opera tenebrarum et opera carnis ³⁸, et non regnet peccatum in vestro mortali corpore ³⁹. Et notate, Non regnet: regnat peccatum cum pervenit ad consensum vel actum. Ut ergo non regnet circa primitivos actus, abscindenda est voluntas peccandi. *Confige timore tuo carnes meas* ⁴⁰. Et hoc est quod Simeon, qui interpretatur *adducens tristitiam*, quod est cordis contritio, et Judas, qui interpretatur *confessio*, illæ duæ tribus invaserunt Bezeec, et ceperunt Adonibezec, id est dominum civitatis, et absciderunt ei extremitates manuum ⁴¹, quod fit quoties pro contritione et confessione abscindimus malarum primitias actionum. Emendate igitur et corrigite, fratres dilectissimi, actus vestros, nec expectetis correctionem alienam. Unusquisque vestrum plenus se novit; discutiat semetipsum et extollat conscientiam suam, ut in ea colligat fructum vitæ. *Qui adheret*, inquit, *meretrici, unum corpus efficitur cum ea*. *Tollens*, inquit, *membrum Christi, faciam membrum meretricis* ⁴²? Quid erat sacerdos nisi membrum Christi? Quid factus est sacerdos nisi membrum meretricis? Ille a quo et in quo recipitur corpus Christi, in eo et ab eo factus est membrum meretricis: ergo per immunditiam nostram, pro membro meretricis accipitur et recipitur corpus Christi. Videte ubi collocaveritis corpus unigeniti Filii Dei. Videte quid feceritis. Maledictionem Apostoli post aliarum imprecationum maledicta incurristis. *Quicumque*, inquit, *violaverit templum hoc, destruet eum Dominus* ⁴³. Ab hac maledictione nos liberet et suam benedictionem nobis conferat qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXII.

AD CLAUSTRALES.

Maledictus qui reedificabit Jericho ⁴⁴.

Interpretatio est Josue. Hi qui vitæ sæcularis defectum et inconstantiam relinquentes postea ad amorem sæcularium revertuntur, isti primam quem irritam facientes, vinculum suæ professionis habentes ludibrio luxuriantur in Christo. Certe Achan filius Charmi, quia tulit de anathemate Jericho, lapidatus est ⁴⁵: cujus expressam similitudinem gerunt hi qui sæcularia abdicantes, etsi non opere, tamen affectu et desiderio sæcularibus se immergunt. Isti siquidem jam judicati et condemnati sunt lapide illo, qui positus est in fundamento Sion ⁴⁶, et lapide illo, de quo dicitur, quia *qui ceciderit super illum, collidetur; super quem vero ceciderit, conteret eum* ⁴⁷. Ex quo semel induit monachus novum hominem, qui secundum Deum creatus est ⁴⁸, nulla superesse debent vestigia vetustatis. Evellenda om-

nino sunt plantaria conversationis antiquæ ut non sint illi quibus Hanon inimicus David rasis barbas dimidias; et sic eos cum opprobrio et confusione dimisit ⁴⁷. Hanon barbam dimidiam religioso radit, cum religiosus renuntians sæculo, sicut Ananias et Saphira ⁴⁸ sæculares concupiscentias penitus non relinquit. Legitur quia Israel, qui Chananeum interficere noluit, datus est in manus Chuzan Rasathaim, et ei longo tempore et in afflictione servivit ⁴⁹. Quantumcumque efficiaris religiosus in claustro, totum perdis si aliquid retinueris de sæculo. *Modicum fermenti totam massam corrumpit* ⁵⁰; et tunc virtutum multitudinem unum peccatum obruit et subvertit. Sic enim Abimelech filius Gedeonis de uxoribus natos necat, quia virtutes quas religiosus acquirit in claustro, concupiscentia sæcularis evacuat. *Maledictus*, inquit, *qui reedificabit Jericho*. Hiel de Bethel legitur reedificasse Jericho; sed in constructione primæ portæ mortuus est primogenitus, et in porta novissima mortuus est filiorum suorum novissimus ⁵¹, quia ex quo quis ad mundanos affectus regreditur, si quid boni vel in sæculo fecerat, vel in claustro, deperit et cassatur. De illis portis dicit propheta: *A prima porta erit clamor, et a secunda ululatus* ⁵². Semel existis de Jericho, fratres mei, ascendistis de Jericho in Jerusalem, de Babylone in Sion, de Ægypto in terram promissionis, de tenebris ad lucem, de loco dissimilitudinis, de loco horroris ad domum lætitiæ et salutis. Venistis de terra salsuginis ad terram habitabilem, de Ur Chaldæorum ad refrigerium, de fame spirituali ad refectionem, de prævaricatione ad gratiam, de mundanis anxietatibus ad quietem. Vere castra Dei sunt hæc: quæ non est aliud, nisi *domus Dei et porta cæli* ⁵³. Verumtamen gloriam et suavitatem hujus domus non omnes intelligunt. *Lignum vite est his qui apprehendunt eam* ⁵⁴. *Multi siquidem sunt vocati, pauci vero electi* ⁵⁵. *Multiplicasti*, inquit, *gentem, non magnificasti lætitiæ* ⁵⁶: non omnibus portabile est jugum Domini; non omnibus suave est onus ejus. Adhuc vero inter vos habitat Jeshuæ qui exterminari non potest. Adhuc est lilius inter spinas, et zizania inter spicas. In horto patrisfamilias sunt simul salicæ et abies, urtica et myrtus. Adhuc sunt in ovili Jacob animalia alba et nigra, agni et lædi; in rete Petri pisces boni et mali; in templo Salomonis Satan; a dextris Jesu sacerdotes magni; in arca Noe animalia munda et immunda; in cella Domini vina et acina, oleum et amurca. O quam odibile est et horrendum claustralem iterum fieri sæcularem, et eum qui mundum evomuit redire ad mundum. Vereor, dicit Apostolus, *ne cum spiritu cæperitis, carne consummenini* ⁵⁷. Nonne claustralis efficitur sæcularis, si ea quæ sæculi sunt, vel cogi-

³⁶ Isa. 29. ³⁷ Psal. 57. ³⁸ Rom. 13. ³⁹ Rom. 6. ⁴⁰ Psal. 118. ⁴¹ Judic. 1. ⁴² I Cor. 6. ⁴³ I Cor. 3. ⁴⁴ Josue 6. ⁴⁵ Josue 7. ⁴⁶ Isa. 28. ⁴⁷ Math. 21. ⁴⁸ Coloss. 3. ⁴⁹ II Reg. 10. ⁵⁰ Act. 5. ⁵¹ Judic. 3. ⁵² Gal. 5. ⁵³ III Reg. 16. ⁵⁴ Sophon. 10. ⁵⁵ Gen. 28. ⁵⁶ Prov. 3. ⁵⁷ Math. 22. ⁵⁸ Isa. 9. ⁵⁹ Gal. 5.

lat vel attendit? *Sæcularia*, inquit, *negotia si habueritis, eos qui contemptibiliores sunt inter vos constituite ad iudicandum* ⁵⁶. *Sæcularia* sive temporalia diffinit Apostolus, dicens: *Quæ videntur, inquit, temporalia sunt; quæ autem non videntur æterna* ⁵⁷. Cum *omnium malorum radix* sit cupiditas ⁵⁷, dolemus, nec possumus non dolere, si in domo ista quæ nominatissima est in observatione religionis et ordinis, vel etiam unum pedem ausa est ponere illa transgressionis mater, illa magistra nocendi, primipilaria iniquitatis et auriga malitiæ. Non sibi blandiatur monachus, qui rebus inhiat alienis, dicens: *Occasio peccandi est sæcularibus; quidquid habent, si eis aufero, si rapio, si aliquid ad usum Ecclesiæ nostræ violentia principum vel venalitate acquirō, meum non ago negotium, sed commune*. Infelix, si te accusat cupiditas circa propria, non accusat circa communia. Nam cum unusquisque vitæ nostræ sibi sit proximus, damnabilior est qui pro alio, quam qui pro seipso se dignum gehenna constituit, et, sicut auctoritas clamat, non minus ardebit, qui pro multis aut cum multis ardebit. Amantissimi fratres, ut quid opus est vobis divitiis, qui pro Christo paupere paupertatem gratuitam elegistis? Vultis iterum fieri divites, et ad mundana reverti quæ reliquistis; in quibus, sicut publice notum est, caduca consolatio est, usus brevis, fallax gaudium, finis incognitus, iudicium grave, et pro temporalium rerum acquisitione transitoria, miseria sine fine. Si sufficientia vestra a Deo ⁵⁸, imo Deus in quo dives eget, pauper abundat.

Sufficientiam a Deo habebat qui dicebat: *Habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in laqueum, et tentationes diaboli* ⁵⁹. Vobis cum Deo nil deficit; sine Deo nil sufficit. O væ filiis Adæ, qui adhuc divitias temporales quæritis, cum paupertas divinitus commendetur! Divitiæ durabiles sunt paratæ vobis, et ad manum appositæ, necessaria in promptu sunt, et ad supervacua laboratis. Angelus apostata per divitiarum suarum multitudinem regnum cælorum perdidit. Vestra professio est per paupertatem regnum acquirere quod amisit. Certe vobis consultius est esurire, quod tamen per Dei gratiam non oportet, quam aliquid agere, unde vel modica nota cupiditatis emergat. *Scio*, inquit Apostolus, *saturari et esurire, abundare et penuriam pati* ⁶⁰. Si labore manuum vobis victualia quæritis, non estis majores Apostolo. Apostolus hoc fecit. Si laboratis ut reficiatis pauperes Christi, pauperes non possunt evacuari testimonio Scripturarum: *Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum* ⁶¹. Sanctum et pium est et meritorium pascere pauperes; sed occasione pauperum vobis ditescere non est bonum. Summa veræ professionis est meritum voluntariæ paupertatis: qui hanc deserit, sicut mihi videtur,

A sua prorsus professione discedit. Bonum est, inquit aliquis, relicere pauperes. Bonum est, respondendo, eos reficere, sed sic, ne deficias a salutari proposito. Cautelam consulo, misericordiam non abscido. Spreteis divitiis, in quibus multos poteras pauperes sustentare, locum elegisti ubi posses inter multos pauperes unus esse. Magnum reputo, si in ea paupertate quam profiteris, non egeas; majus, si frequenter egeas. Certe si abundas necessariis, non es pauper, aut si erogas pauperibus de his quæ tibi abundant. Forte æqualis es divitibus, qui miserunt in gazophylacium de eo quod eis superabundavit se. Ite usque ad meritum pauperis viduæ non extendis. Si alia excusatione quam sustentatione pauperum tuas potes divitias collocare, libenter audio. Unum scio, quia quanto quis pauperior est, tanto copiosius et affluentius habet unde possit placere Altissimo. Noli, quæso, de refectione pauperum loqui: nam de talibus loquens, te extra gregem pauperum facis. Non reliquistis, fratres, aut possessionem, aut spem divitiarum, ut pauperibus ministretis, sed ut vobis tanquam pauperibus ministretur. Hæc moneo, et hæc dico, fratres charissimi, ut perseveretis in proposito paupertatis. Hæc est corona nostra: per hanc regnum cælorum vestrum est; sed et Dominus et dominator regni cælorum dixit: *Quod superest, date eleemosynam* ⁶², innuens illud esse superfluum, quod non claudit necessitas inter angustias paupertatis. Duo rogo et consulo, amantissimi fratres. Minus, quæso, sitis solliciti in acquisitione terrarum, quia portio nostra est in terra viventium, et consulatis tam animæ quam opinioni vestræ. Magis Deo placere studeatis in vestra quam in aliena paupertate, et acquiretis in regno cælorum divitias sine fine. Quod vobis præstare dignetur qui pro nobis pauper factus est Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXIII.

AD MONIALES.

Moyses legitur ⁶³ fecisse mare æneum, ut ingredientes tabernaculum lavarentur, fecit autem illud de speculis mulierum, quæ ad ostium tabernaculi excubabant. Credo quod hæc sunt prudentes virgines, quæ, accensis lampadibus, bonorum operum adventum sponsi lætanter expectant ⁶⁴. Scriptum est enim quia *expectatio justorum lætitia* ⁶⁵. De speculis istarum sit aliis lavacrum, dum ab illarum conversatione trahitur munditiæ, et sanctificationis exemplum. Mulieres quæ in sæculo de carne sua fructum posteritatis expectant deservunt carni suæ; quæ, dum curam carnis in desideriis agunt, vitam perdunt æternam pro momentanea voluptate. Claustralibus quæ bellum indixerunt carni suæ inæstimabilis corona debetur. Contendunt enim non esse quod sunt, et recuperant fortiter quod in prima

⁵⁶ I Cor. 6. ⁵⁷ II Cor. 4. ⁵⁷ I Tim. 6. ⁵⁸ II Cor. 3. ⁵⁹ Exod. 30. ⁶⁰ Matth. 25. ⁶¹ Prov. 10.

⁶² I Tim. 6. ⁶³ Philipp. 4. ⁶⁴ Sap. 10. ⁶⁵ Luc. 11.

origine perdidit. *Quis enim potest facere mundum de immundo conceptum semine* ⁶⁵? Istæ autem, dum imperant suæ carni, non solum mundantur, sed conformantur angelicæ puritati. Virginitas tamen juxta æstimationem multorum fortior est sinceritate angelica, cum virgo virtute munda sit, et angelus solum ex natura. Plus quam angelicum est hæc vasa corruptibilia servare in justitia et sanctificatione; experiri in carne gloriam cælestis Jerusalem, ubi neque nubent, neque nubentur ⁶⁶. Quidam enim cælestis eminentiæ fructus est pudicitiaë usus in terris. De virgineo siquidem flore immarcescibilis corona contexitur et acquiritur sponsus immortalis in cælo, dum terrena sponsalia contemnuntur. Istæ enim sunt quibus Apostolus loquitur, dicens: *Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo* ⁶⁷. Vide quantus fuerit virginitatis effectus. Virginitas ultra nubes, ultra cælos, ultra et supra angelos penetrans Verbum, in quæ omnia facta sunt, quæsit et invenit in sinu Patris: inde per virginitatem descendit ad nos auctor ille salutis. Adhuc ambularem in tenebris, nisi lumen vitæ nobis de lampade beatæ Virginis illuxisset. Virginitas est balsamum quo condiuntur cadavera ne putrescant. Sensus enim et artus hominis a corruptione custodit; cætera quasi jumenta in suo stercore computrescunt; solæ virgines, et continentes vasa corruptionis hujus in incorruptione custodiunt. Sed est quod Sapientia in persona virginum dicat: *Ego quasi Libanus non incisus, et quasi balsamum non mistum odor meus, quasi terebinthus extendens ramos gratiæ et salutis* ⁶⁸. Omnium eminentiam virtutum castitas transcendit, si tamen sociam habet charitatem; nam sine charitate castitas est sine oleo lampas. Lampas sine olei beneficio non lucet; castitas etiam Deo sine charitate non placet. Ideo Sapientia dicit: *O quam pulchra est casta generatio cum charitate* ⁶⁹! Illud autem detestabile est, quod absit a nobis! si aliqua superbiam macula admista est castitati; nam longe melior est devota et vilis humilitas, quam superba virginitas. Castitas si per se censeatur, elegantior est quam humilitas; humilitas tamen per omnia melior. Illa res est consilii, ista præcepti. Nam Apostolus dicit: *De virginitate quidem præceptum non habeo; consilium autem do* ⁷⁰. Et Dominus de virginitate in Evangelio loquens: *Qui potest, inquit, capere, capiat* ⁷¹. De humilitate vero: *Discite, inquit, a me quia mitis sum et humilis corde* ⁷²; et: *Nisi efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum* ⁷³. Cum Spiritus sanctus non requiescat nisi super humilem et mansuetum, vides quod acceptior est apud Deum virginitate humilitas; cum sine hac nemo salvari possit, sine altera vero multi. Verbum beatæ Virginis est: *Respexit humilitatem*

A ancillæ suæ ⁷⁴; humilitatem, inquit, non virginitatem, innuens quod nec sua virginitas sine humilitate Deo placuisset.

Si ergo virgo superbiat, inter fatuas computanda est. Quid est enim superbia in virginitate, nisi venenum in lacte? Nihil est quod abominabilius detur, quod et omnino magis denigret lilium castitatis quam superbia. Contra superbiam virginum invehit Isaias: *Elevatæ sunt, inquit, filia Sion, et ambulaverunt collo extenso, et nutibus oculorum ibant* ⁷⁵. Et sequitur in eodem capitulo: *Declinabit Dominus verticem filiarum Sion, earumque crinem nudabit* ⁷⁶. Et Dominus in eodem: *Dabo eis pro crispanti crine calvitium* ⁷⁷. Et unde superbis, miserrima caro, cum sis et cinis et pulvis ⁷⁸? Superbis de tua nobili parentela; scias quia mundanam nobilitatem non natura fecit, sed ambitio finxit. Verbum Sapientiæ est: *Nemo ex regibus habuit aliud quam pauper natiuitatis initium. Unus est hominum introitus ad vitam, et exitus unus* ⁷⁹. Nunquid sordidius generatur pauper quam dives? David plangit se in peccatis conceptum ⁸⁰; sed et ipse, cum esset rex, suos genuit filios in peccatis. Si virtutem regenerationis inspicias; omnes tam divites quam pauperes magnificat natiuitas, omnesque pacificat adoptiva nobilitas. Gloriosus titulus nobilitatis est cum generositate virginitas. Sicut Sapientia dicit: *Generositatem glorificat contubernium habens Dei; quia Dominus omnium dilexit eam* ⁸¹. Juxta verbum Apostoli: *Prudens virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, et spiritu* ⁸²: Corpore, ut sit casta; spiritu, ut humiliter sentiat, nec extollatur de pudicitia laude. Scriptum est enim: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur: non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est; sed quem Deus commendat* ⁸³. Miserimum est suæ virginitatis, aut continentiaë meritum pro vana gloria venale exponere. Adveniente siquidem sponso in die judicii, fatuis virginibus oleum peccatoris, id est adulatio aliena, non proderit. Fatuæ virgines tunc dicent: *Lampades nostræ exstinguuntur* ⁸⁴, prudens virgo inextinguibile lumen feret. Sicut Sapientia de ea dicit: *Non exstinguetur de nocte lucerna ejus* ⁸⁵. Gloriaris de pulchritudine tua; fallax gloria et vana est pulchritudo. De pulchritudine superba dicit Job ⁸⁶: *Devoret pulchritudinem ejus primogenita mors*, id est superbia, quæ est primum mortale peccatum. Quid est vana pulchritudo, nisi pulchra putredo? *Putredini dixi: Pater meus; Mater mea et soror mea, vermibus* ⁸⁷. Et quidem fallax gratia, nisi grata fallacia; dum specie falsa decipimur, sub tenui cute latent occulta dedecoris, quæ si inspicere possent, horrendo essent aspectu, et nunc indigna sunt cogitari. *Omnis caro fenem, et omnis gloria ejus sicut flos feni* ⁸⁸. Sicut fenem cito arefcit, sic

⁶⁵ Job 14. ⁶⁶ Matth. 23. ⁶⁷ II Cor. 11. ⁶⁸ Eccli. 24. ⁶⁹ Sap. 4. ⁷⁰ I Cor. 7. ⁷¹ Matth. 19. ⁷² Matth. 11. ⁷³ Matth. 18. ⁷⁴ Luc. 1. ⁷⁵ Isa. 3. ⁷⁶ Ibid. ⁷⁷ Ibid. ⁷⁸ Gen. 18. ⁷⁹ Sap. 7. ⁸⁰ Psal. 50. ⁸¹ Sap. 8. ⁸² I Cor. ⁸³ II Cor. 10. ⁸⁴ Mat. h. 25. ⁸⁵ Prov. 31. ⁸⁶ Cap. 18. ⁸⁷ Job 17. ⁸⁸ Isa. 40.

pulchra facies, febre superveniente, deficit; morte vero irruente, putrescendo sordescit. Porro virtus, quæ est pulchritudo animæ, florebit in æternum sicut lilium ante Dominum, sicut palma, sicut cedrus Libani in domo Domini ⁸⁷. Ideo ille qui est speciosus forma præ filiis hominum ⁸⁸, flos campi et lilium convallium ⁸⁹, de justo loquens: Super ipsum, inquit, effloret sanctificatio mea ⁹⁰. Non exterior facies, sed interior conscientia pulchram te faciet. Omnis gloria filiæ regis ab intus in fimbriis aureis ⁹¹. Hæc est enim gloria nostra testimonium conscientie nostræ ⁹²; hanc speciem, hunc decorem sponsus concupiscit in sponsa. O virgo, concupivit rex decorem tuum ⁹³; ideoque si vis auferri a te omnem animi fœditatem, et in humilitate Christum diligere, speciosa facta es et suavis; teque sibi Dominus exhibebit non habentem maculam, neque rugam ⁹⁴. Auditura es vocem lætitiæ et exultationis: Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te ⁹⁵. Veni, electa mea, ponam in te thronum meum, ut requiescat in te Dominus, et tu requiescas in eo; ut gaudeat sponsus super sponsam, et gaudeat super te Deus tuus. Propone ante tuæ mentis oculos in exemplum moniale illam quæ, cum præ nimia vilitate et abjectione sui corporis putaretur a sororibus suis fatua et immunda, per revelationem Spiritus sancti ab episcopo provincie tota congregatione sanctior et Christo acceptior est inventa. Sane si superbis, si sæculum appetis, si carni tuæ consentis, si murmuras, si invides sororibus tuis, si detrahis, si detrectas obedientiæ jugum, jam non es filia Sion, sed filia Babylonis; exclusa es a cœtu virginum, quæ cum Domino accensis lampadibus ingrediuntur ad gaudium nuptiale. Poteris inutiliter plangere cum filia Jephthe virginitatem tuam, nec enim Dominus te acceptat in sacrificium sibi. Videbis publicanos et meretrices quæ præcedent te in regnum Dei; tuam enim virginitatem, quæ elegantissimum donum Dei erat, in contumeliam et injuriam convertisti. Vide quo te præcipitavit superbia, de cœlo in cœnum, de paradiso in infernum, de angelica puritate in æterni horroris et ardoris abyssum. Quid ergo faciendum est tibi? Revertere ad cor tuum, recogita dies tuos in amaritudine animæ tuæ. Arripe fortiter pœnitentiæ arma, nec differas pœnitentiæ fructum. Nescis enim quid ventura pariat dies:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit ⁹⁶.

Qui non facit quando potest, non poterit agere pœnitentiam quando volet, *Horrendum est autem incidere in manus Dei viventis* ⁹⁷. Horrendum est venire in locum tormentorum, ubi nec ignis extinguitur, nec vermis moritur ⁹⁸, nec fetori, nec ardori, nec dolori finis aut mensura imponitur. A quibus nos liberare dignetur sponsus sanctarum

virginum Christus Jesus, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXIV.

AD EASDEM.

Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui ⁹⁹.

Charissimæ sorores, vos estis quibus apostolus Paulus loquitur, dicens: *Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo* ¹⁰⁰. Testimonio siquidem Veritatis: *Beati sunt qui se castraverunt propter regnum cælorum* ¹⁰¹. Apostolus dicit: *In carne ambulantes, non secundum carnem militamus* ¹, et qui matrimonio jungit virginem suam bene facit, et qui non jungit melius facit ². Et de virginitate propria loquens: *Volo, inquit, vos omnes esse sicut me ipsum* ³. Et utinam permaneat unusquisque secundum consilium meum! *De virginibus enim præceptum non habeo; consilium autem do* ⁴. Magna est prærogativa virginum. Solis virginibus a Deo datum est cantare canticum novum, quod nemo alius cantat, et sequi Agnum quocumque ierit ⁵. Scriptum est: *Gratia super gratiam mulier pudorata et sancta* ⁶. Deus nascitur in mundo; ut inmundum redimeret, virginem sibi elegit in matrem; nec enim alia mater decebat Deum, nisi virgo; nec alius filius decebat virginem, nisi Deus. Sunt aliquæ inter vos apud quas vel bono conjugali, vel lubrico, et facilitate consilii violata est integritas virginalis. Istæ sequuntur Agnum, sed claudicant uno pede. Pedem humilitatis habent, sed non virginitatis. Istæque non sequuntur Agnum quocumque ierit. Virgines enim non sunt aliquæ, et si virginitatem perdiderint, per humilitatem tamen Domino placere intendunt. Fregerunt virginitatis sigillum, sed student reformare quod fractum est. Nam, sicut exhibuerunt membra sua servire immunditiæ ad immunditiam, iniquitati ad iniquitatem, ita exhibent membra sua servire justitiæ in sanctificationem. Illa quæ fuerat ancilla carnis ad delicias sæculi in contumeliam Christi, facta est ancilla spiritus in contemptum et odium mundi, in amorem et gloriam Dei. Filia Edom, filia Babylonis inebriata Spiritu sancto, facta est filia et sponsa, soror et amica regis Altissimi. Et hoc est forte quod Jeremias dicit: *Gaude et letare, filia Edom, ad te quoque veniet calix inebrians* ⁷; hic est calix amoris, poculum amatorum, quo ebria erat illa quæ intraverat cellam viuarum, et dicebat: *Nuntiate dilecto meo, quia amore langueo* ⁸. Sic, mediante charitate, recompensat jacturam virginitatis, et reformat per pœnitentiam dispendium corruptæ carnis. Hæc cum Rachele idola patris sui sub fumo, et cum Jacob fragmenta idolorum Laban sub terebintho abscondit; dum per humilitatem pœnitentiæ et Dominicæ Passionis memoriam suas iniquitates a facie summi exactoris

⁸⁷ Psal. 91. ⁸⁸ Psal. 34. ⁸⁹ Cant. 2. ⁹⁰ Psal. 131. ⁹¹ Psal. 44. ⁹² II Cor. 1. ⁹³ Psal. 44. ⁹⁴ Ephes. 5. ⁹⁵ Cant. 4. ⁹⁶ Ovid. ⁹⁷ Hebr. 10. ⁹⁸ Isa. 66. ⁹⁹ Psal. 44. ¹⁰⁰ I Cor. 11. ¹⁰¹ Matth. 19. ¹ II Cor. 10. ² I Cor. 7. ³ Ibid. ⁴ Ibid. ⁵ Apoc. 14. ⁶ Eccli. 26. ⁷ Thren. 4. ⁸ Cant. 5.

avertit. Tam viduæ quam virgines habent fiduciam A
repromissionis in Christo, non enim est acceptor
personarum Deus ⁸. Virgo humilis angelorum socia
est. Si vero muliebria passa est, aut cum Maria
selet ad pedes Jesu, aut cum Martha piis operibus
se exercet ⁹. Tam virginem quam corruptam monet
ad perseverantiam sanctitatis Propheta, cum dicit :
Audi, filia, et vide, et inclina, etc. Existis de hoc
sæculo nequam, exivisti de Ægypto, et venistis in
hanc solitudinem sacrificare Domino Deo vestro.
Nolite reverti ad allia et pepones Ægypti, ad san-
guineas dapes; sufficiat vobis manna cœlestis et
panis angelorum. Mors enim est in olla Ægypti;
reliquistis hydriam mundanæ cupiditatis cum Sama-
ritana, utramque spirituales Jericho destruxistis;
Josue ¹⁰ maledictionem incurrit qui reedificat Je-
richo. Scio quia Ægypti musica vobis frequenter
insibilat, et occulta inimici tentatio redire ad sæ-
culum vos invitat. Revoca te ad populum tuum
quem reliquisti, et ad domum patris tui Amor-
rhæi.

Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obli-
viscere populum tuum et domum patris tui. Quid
enim tibi et parentelæ tuæ? Nonne mortua es et
parentibus tuis et complantata similitudini mortis
Christi? Sed dicis : Unus de intimis parentibus
meis infirmatur, aut moritur, aut eum me exire
oportet. Audi, filia, et vide, ne ex eas : Sine mortuos
sepelire mortuos suos ¹¹. Vide ne tu sepeliaris in
inferno pro eis. Frequenter legimus in libro expe-
rientiæ, quia multos traxit in infirmum affectio
parentelæ. Quoties egredere claustrum, præponis
animam tuam, ponis quasi sub jactu alexæ, majus-
que est omni thesauro quod certo exponis periculo.
Sentias ergo cum Propheta et dicas : Anima mea
in manibus meis semper ¹². Noli, quæso, cum sæc-
ularibus aliquid habere commercium : qui enim
tangit picem inquinabitur ab ea ¹³, bonosque mores
corruptunt colloquia prava ¹⁴. Ignis in sinu, serpens
in gremio, mus in pera, male suos remunerant
hospites. Noli esse de numero illorum de quibus
scriptum est : Commisti sunt inter gentes et didice-
runt opera illorum ¹⁵. Noli, filia, exire in publi-
cum; mundus enim plenus est laqueis, plenus pe-
riculis, plenus mortibus.

Desponsata est Christo; si caro et sanguis, si
amor parentum et aliud revelaverit aut sugges-
serit tibi, intende ad Christum, et dic : Non recedam
a justorum consilio, a congregatione sanctorum.
Docet te Propheta et dicit : Confitebor tibi, Domine,
in toto corde meo, in consilio justorum et congrega-
tione ¹⁶. Si aliquis de parentela tua te vocaverit, aut
pro te miserit, Satanæ tentatio est. Noli retro aspi-
cere cum uxore Lot ¹⁷ : vacæ feræ quæ deferebant
arcam Domini in Bethsames, colla sua non refle-

ctebant ad vitulos ¹⁸; nec tu collum aut pedes re-
flectas ad consanguineos tuos. Dedisti obedientiæ
manum, et imposuisti tuo vertici jugum ejus. Audi
ejus sapientiam quæ dicit : Injice, inquit, pedem tuum
in compedes illius, et ne acedieris a vinculis ejus ¹⁹.
Si claustrum egrederis, transgrederis. Dina filia
Jacob egressa est ut videret ludos alienigenarum,
et oppressa est a Sichem filio Emor ²⁰. Non est enim
pudicitia ubi est sæculum, et ideo non est pudicitia
extra claustrum. Sara filia Raguel uxor minoris
Tobix dicebat : Tu scis, Domine, quoniam nunquam
cum ludentibus me miscui, neque cum mulieribus quæ
in levitate ambulant ²¹. Jeremias etiam dicit : Non
sedi in consilio ludentium : sedebam solus quoniam
amaritudine replesti me ²². Sit Sara tibi in exemplo;
sit et Jacob qui domi habitans benedictionem hæ-
reditavit ²³. Esau vero foris vagans primogenita sua
cum paterna benedictione amisit. Prope est ut re-
tribuat Dominus unicuique secundum opera sua ²⁴;
præcedet Regina virginum; proximæ ejus afferentur,
et cum ea adducentur in templum regis ²⁵. Tunc
erit Jerusalem cœlestis quasi sponsa ornata viro suo.
Gaudebit tunc sponsus super sponsam, et dicet :
Veni, electa mea, et ponam in te thronum meum,
ut in te sedeam, et quiescam, ut sis sedes mea in
sæculum sæculi ²⁶, et apparebunt ea die gloriosa quæ
dicta sunt de te, quando erit sicut lætantium om-
nium habitatio in te ²⁷, quando intrabit in delicias
claritatis, et voluptatis æternæ beata Virgo cum vir-
ginitate sua, Sara cum nuptis, Anna cum viduis,
Magdalena cum pœnitentibus suis, et eveniet quod
per Isaiam promiserat Deus : Ecce ego creo Jeru-
salem exultationem, et populum ejus gaudium, et
exultabo in Jerusalem, et gaudebo cum populo meo,
et non audietur in ea ultra vox clamoris et fletus :
eritque mensis ex mense, et Sabbatum ex Sabbato ²⁸.
Ibi satiabimur in bonis domus Domini, et potabimur
a torrente voluptatis illius ²⁹. Ibi videbimus Filium
in Patre, et Patrem in Filio, et Spiritum sanctum
in utroque : quod est vita æterna et gloria consum-
mata. Quam nobis præstare dignetur, qui cum Pa-
tre et Spiritu sancto vivit et regnat, per omnia
sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXV.

AD POPULUM.

De duobus versibus psalmi xciii : Quis consurget
mihi adversus malignantes, aut quis stabit mecum ad-
versus operantes iniquitatem; et : Nisi quia Dominus
adjuvit me, etc.

Petis a me, charissime frater, ut habitum sermo-
nem ad populum scribendi officio tibi communiem :
et quæ laicis satis crude et insipide (sicut eorum
capacitatis erat) proposui, in Latinum sermonem
studeam transferre. Speras profecto, non solum di-
cendi celebritate, sed Latinæ locutionis volubilitate

⁸ Act. 10. ⁹ Luc. 10. ¹⁰ Cap. 6. ¹¹ Matth. 8.
101. ¹² Psal. 110. ¹³ Gen. 19. ¹⁴ 1 Reg. 6.
¹⁵ Gen. 27. ¹⁶ Apoc. 22. ¹⁷ Psal. 114. ¹⁸ Ibid.

¹⁹ Psal. 118. ²⁰ Eccli. 13. ²¹ 1 Cor. 15. ²² Psal.
101. ²³ Eccli. 6. ²⁴ Gen. 34. ²⁵ Tob. 5. ²⁶ Jer. 15.
²⁷ Psal. 83. ²⁸ Isa. 65. ²⁹ Psal. 35.

nitescere posse materiam, quia quadam idiomatis hujus prerogativa, sententiæ plurimum honoris et efficaciam ex verbis accedit, et ad finem suum sic commodius sermo decurrit. Verum si materiam ulius putas esse momenti, quid est quod prosecutorem me petis, quin potius inextricabiles curas, quibus implicor totus, aut insipientiam meam contra tuæ instantiam petitionis excusas? Hæc autem a me importunus non tam impetras quam extorques; mutuum quod rependes officium, si hoc tibi opusculum aut habeas solus, aut lectum semel atque neglectum vel igne destruas, vel minutissima decisione dilaceres et dirumpas. Nec mireris si quotidiani sermonis exceditur brevitatis, quia ipsa poscit Latini eloquii dignitas, sensus quos vulgari sub brevitate transcurri, uberiori aliquatenus gratia cumulari. Sermonis igitur illius hoc initium fuit: *Quis consurget*, etc. ut supra.

Nisi quia Dominus adjuvit me paulominus habitasset in inferno anima mea. Verba sunt Psalmistæ, fratres mei, considerantis in persona cujusque fragilitatem status nostri, astutiam impellentis inimici, ac virtutem denique resistendi. *Quis consurget*, inquit, *mihî?* mihî, inquam mortali peccatori et fragili, *adversus malignantes*, hostem scilicet triplicem, carnem, mundum et dæmonem? Quia quasi per fortitudinem non sufficiant ad impellendum, addunt et calliditatem ad evertendum. Quid igitur miser ego homo, quid faciam, impulsus per inimici fortitudinem, per calliditatem etiam eversus ut cadam, nisi Dominus suscipiat me, nisi consurgat adversus malignantes, nisi apprehendat arma et scutum, et exsurgat in adiutorium mihî²⁶? Meditabatur justus iste nocte cum corde suo, et exercitabatur et scopebat spiritum suum. Exercitabatur, inquam, in lege Dei sui, in timore judicis sui, in amore liberatoris sui. Non est hæc exercitatio ad modicum utilis, quia ad pietatem inducit, quæ valet ad omnia. Unde dicit, *exercitabar*, et per exercitationem vidit; *scopebam spiritum meum*²⁷. Quo enim melius ordine mundari spiritus potest, quam per salutarem exercitationem comprehenso quod lex præcipiat, inspecto etiam quantum legi vita nostra contradicat, quod timorem inculcit judicis, tandem in amorem respiremus liberatoris. Considerare siquidem debemus cautius quid lex dicat: *Os Domini interrogate*²⁸, id est sacram Scripturam investigate: unde peccaverunt filii Israel, quia os Domini non interrogaverunt. Hinc est quod in Deuteronomio præcipitur: *Non recedat volumen legis hujus de corde tuo, et de ore tuo, ut dirigas viam tuam, et intelligas universa quæ agis*²⁹. Dehinc vitæ nostræ seriem divinis debemus coaptare præceptis, et actus præteritos tenaci sæpius refricare memoria, ut vel testimonium conscientiam pariat gloriam, vel salutaris confusionis erubescientiam introducat, de qua dicitur: *Imple*

*facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum, Domine*³⁰. Sic juxta Salomonis sapientiam, vita nostra erit quasi pendens autem nos³¹, ut de bonis proveniat gratiarum actio, vel de malis pœnitentiæ salubre lamentum. Applicata igitur vita nostra Scripturis, quis est, quæso, ex nobis, qui vel unum impleat mandatorum legis, cujus nec unum iota peribit quin impleatur³²? Hæc igitur applicatio timorem inculcit judicis, qui ne forte deprimat plus justo, et per acediam in foveam desperationis consequenter decidat homo, ab isto utiliter timore in misericordia pii Patris, in amore respiratur liberatoris qui, cum iratus fuerit, consuevit misericordiam recordari.

Sic profecto per timorem charitas et per exercitationem introducit pietas. Verum nobis sæcularibus, qui non solum in sæculo, sed ex sæculo sumus, qui constituti sumus in medio nationis pravæ et perversæ, pravi pariter et perversi, qui de calice Babylonis sæpius inebriamur ad nauseam; nobis, inquam, utilem plurimum credo et fructuosam exercitationem illam, quæ timorem inculcit judicis, qui judicaturus est sæculum per ignem, per quem judicabunt nationes sancti, per quem filia Babylonis miseræ retribuetur retributio sua³³, id est retributio misera, retributio æterna. O felices sanctorum animæ, qui adhuc in carne positi extra carnem vivunt, et in homine vitam exhibent angelicam! O vere felices, quibus datur suavissimos contemplationis carpere fructus, quibus in hoc mari magno et spatioso quasi quidam tranquillitatis datus est portus; quos nec pavore concutit e regione irruens ventus, nec procellosi maris potest labefactare tumultus! O ter quaterque beati, quibus ante oculos semper amor est liberatoris, amor patris et patriæ, et quasi e longissima prospiciuntur regione timor judicis et gehennæ! Hi profecto priorum oblitii in anteriora se extendunt, qui jam timere non solum despiciunt sed nesciunt, et introductivo charitatis timore expulso, jam quodammodo nec amare non possunt, ex quo semel per amorem suaviter arserunt. Ungantur hi licet oleo Samaritani, nos vino compunctionis utamur; hauriant illi *aquas in gaudio de fontibus Salvatoris*³⁴, et inebrientur ab ubertate domus ejus³⁵, potentur aqua sapientiæ salutaris, nos potum nostrum cum fletu temperemus, cibemur pane lacrymarum, potum quem dat Dominus in lacrymis, accipiamus in mensura³⁶. Illi semper epulum ad Patrem habeant, ad misericordem et mitem, ad largitorem munerum cum benedictionibus: nos oculos sæpius convertamus ad judicem, ad severum et zelotem, ad districtum examinatorem non solum operis, sed otiosi cujusque sermonis. Non est nobis ad eorum statum felicem via paratior, non ingressus aptior, non progressus utilior. Ardua est hæc via in ingressu,

²⁶ Psal. 54. ²⁷ Psal. 76. ²⁸ Josue 9. ²⁹ Josue 7. ³⁰ Isa. 12. ³¹ Psal. 35. ³² Psal. 79.

³³ Psal. 82. ³⁴ Deut. 28. ³⁵ Matth. 5. ³⁶ Psal. 136.

tolerabilior in progressu, fructuosior in egressu. **A** lato de prophetia Evangelium facit. *Quarta est, hæc est prima ad patriam via: Initium enim sapientie timor Domini* ²⁶.

Ardua prima via est, et eget moderamine certo. Vere certo, ut non convertamur ad dexteram de misericordie dulcedine nimis præsumendo, vel ad sinistram de misericordia desperando. Timor pons est angustior, per quem nisi cum maxima diligentia et cautela transieris, ad contemplationis amœna pervenire non poteris. Per hunc pontem angustum fit introitus ad latitudinem charitatis, in transitu hujus pontis et a dextera et a sinistra præcipitium æqualiter cave. Ut igitur redeamus ad id quod cœpimus, nos præcipue qui de hoc mundo sumus, in quibus et diligit mundus quod suum est, quoties redimus ad cor, primo loco timor occurrat, timor, inquam, judicis, timor tremendi illius examinis, in quo recipiet unusquisque prout gessit in corpore ²⁷, sive in quo positurus est magnus ille paterfamilias qui peregre profectus erat, rationem cum servis suis ²⁸, quando scilicet omnes libri aperti erunt, et erit sibi quisque consiliarius, advocatus et Judex; libri enim omnes aperti erunt omnibus. Tres autem in judicio libros attendo, librum viæ, librum conscientie et librum vitæ. Librum viæ dico librum datum in via, et ad viam; et hic triplex liber, scilicet institutionis Mosaicæ, prædicationis prophetice et prædicationis evangelicæ. Librum autem conscientie quis nesciat cognitionem honorum operum ad gloriam, vel malorum ad confusionem et ignominiam? Liber vitæ liber est prædestinationis æternæ. Duo ex his libris nobis particulariter aperti sunt; tertius universaliter signatus et clausus. Librum discipline legalis jam nobis aperuit *Agnus qui occisus est, qui solus dignus inventus est a, erire librum, et solvere signacula ejus*; librum enim legis clausum prius tam scienti litteras Judæo quam nescienti philosopho aperuit nobis *Leo de tribu Juda qui vicit* ²⁹, *clavis David, qui aperit et nemo claudit* ³⁰. Facta est autem hujus libri apertio, quando verbum abbreviatum fecit Dominus super terram, et in verbo uno omnia conclusit atque complevit, in Christo scilicet suo, qui totius Veteris Instrumenti glossa est et expositio. Unde in passione petræ scissæ sunt, et velum templi a summo usque deorsum; tunc monumenta aperta sunt et multæ sanctorum quæ dormierant in sepulcro litteræ surrexerunt ³¹. Tunc *factum est cor Dei tanquam cera liquescens* ³²; tunc tenebrosam aquam in nubibus aeris declaratio sermonum Domini illuminavit, et intellectum dedit parvulis ³³. Hinc Philippus accurrens adjungitur currui, et dicit: *Putasne intelligis quæ legis* ³⁴? Et ascendens currum ostendit clausum in littera librum, aperit legenti et non intelligenti, nomineque Christi pro-

A lato de prophetia Evangelium facit. *Quarta est, inquit, quia voluit, etc.* ³⁵ Apertus igitur vobis etiam in præsentis est liber viæ, quantum ad duas sui partitiones; tertia etiam partitio, quæ ex Novo consistit Testamento, aperta nobis per fidem est, in futuro aperienda per speciem. Inde Hieronymus dicit quod in apostolis et evangelistis positum est velamen ex parte; in judicio autem *aperiuntur oculi cæcorum et aures surdorum patebunt* ³⁶, *et videbit omnis caro quod os Domini locutum est* ³⁷; et ita liber viæ tunc erit apertus ex toto. Liber etiam conscientie nunc clausus; unde: *Profundum est cor hominis et inscrutabile, et quis cognoscat illud* ³⁸? Et alibi: *Quis enim hominum novit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est* ³⁹? Liber, inquam, ille tunc aperiatur, quando scilicet manifesta erunt abscondita cordis nostri; tunc apparebit homo nude portans fasciculum operum suorum, cum dicatur: *Ecce homo et opera ejus cum eo. Librum etiam vitæ Dominus in judicio aperiet, cum oves a dextris, hædos statuet a sinistris* ⁴⁰, *cum exibunt angeli et separabunt malos de medio justorum* ⁴¹, cum introducentur ad gloriam: *quotquot præordinati sunt ad vitam æternam* ⁴², et tunc salvus erit omnis qui inventus fuerit scriptus in libro vitæ ⁴³. Addet forte aliquis librum experientie, in quo scilicet legent amarissimas historias, qui negligenter in libro vitæ legerunt, qui noluerunt intelligere ut bene agerent ⁴⁴. Tunc intelligant spinæ suæ thammum ⁴⁵, et qui periti noluerunt esse in pœna, sicut sapientes in pœna. Fructuosum igitur nobis valde esset et utile, ut iudicii illius modum et formam ante oculos poneremus, imo quotidie quasi quoddam iudicium novum in animo teneremus, et arguentem nos Dominum ac stantentem contra faciem nostram et nos ex operibus nostris judicantem attenderemus. Nam, ut ait Apostolus: *Si nosmetipsos dijudicavimus, non utique judicemur* ⁴⁶. *Utinam sustineretis modicum quid insipientie meæ* ⁴⁷, et quotidiani hujus iudicii formam, quam concipio, patienter audientes, ad morum informationem ac Dei timorem prudenter converteretis audita. Posset quidem pater ille familias quotidie ponere nobiscum rationem, et sicut de totius vitæ curricula ultima iudicaturus est die, ita nobiscum quotidie de quotidianis actibus disputare et dicere: *Quod hodie uni ex minimis meis fecistis vel non fecistis, mihi fecistis vel non fecistis* ⁴⁸. Statuamus igitur Dominum sedentem pro iudice, diabolum pro accusatore, hominem quamvis ex nobis pro causa, et ad consuetam iudicii formam... redigamus.

Nec miretur quis si, diabolum dixerim coram Deo, ut hominem accuset, astare, cum legatur in Job manifeste ⁴⁹: *Quadam die cum assistent, etc.*,

²⁶ Psal. 110; Eccl. 1. ²⁷ I Cor. 5. ²⁸ Matth. 21. ²⁹ Apoc. 5. ³⁰ Apoc. 5. ³¹ Matth. 27. ³² Psal. 21. ³³ Psal. 118. ³⁴ Act. 8. ³⁵ Isai. 55. ³⁶ Isai. 35. ³⁷ Isai. 40. ³⁸ Jer. 17. ³⁹ I Cor. 2. ⁴⁰ Matth. 25. ⁴¹ Matth. 13. ⁴² Act. 13. ⁴³ Apoc. 20. ⁴⁴ Psal. 55. ⁴⁵ Psal. 57. ⁴⁶ I Cor. 11. ⁴⁷ II Cor. 11. ⁴⁸ Matth. 25. ⁴⁹ Cap. 1.

adfuit inter eos etiam Satan. Quod autem sanctum Jo: accusaverit, nec solum sequens demonstrat littera, sed et ipsius multiplex plaga. In Apocalypsi ⁴⁶ etiam fratrum accusator dicitur, qui nunc tempore gratiæ eo callidius accusare intendit, quo contra jacula ejus ignita homo cautius fidei suæ spon- sionem ad defensionem suam, et ecclesiasticorum sacramentorum munimenta præterdit. Venditus enim homo diabolo in servum per culpam primi parentis ante tempus gratiæ, non tam callidos tentatoris sustinebat assultus; sed erat ei *sicut equus et mulus, quibus non est intellectus* ⁴⁷; et inde non erat in homines debacchandi tanta immanitas, cum resistendi non daretur hominibus ulla facultas. Verum, cum fortior Christus superveniens domum diaboli fortis intravit, et tulit vasa ejus ⁴⁸, acrius diabolus persequi cœpit alacrius resistentes, et eo callidiores præterdit laqueorum insidias, quo plures v:dit ereptionis hominum vias, et tunc cœpit juxta beatum Job ⁴⁹, concupiscere eas electas; unde ad cribrandos etiam apostolos expetiit potestatem. Verum redeamus nunc ad id quod cœpimus, et accusatores quodammodo verbis utentes, apud patremfamilias sedentem pro judice, hominem in medio constitutum diffamare studeamus, quasi dissipaverit bona illius. Astat, inquit, Domine, homo iste totus homo, totus humus, totus caro, cujus in propatulo culpæ, cujus infinitæ contra majestatem tuam offensiones, cujus non levis culpa promeretur veniam, sed immanium pertinacia peccatorum iram provocat et vindictam. Si pertinaci de cætero parcere perseveras; si ad pœnitentiam toties oblatam, toties repudiatam adhuc tam obstinatum et ingratum expectas, jam non judicis agis officium, sed negligentis et remissi. Recordare, quæso, justorum judiciorum, et his qui oderunt te, retribue: non habet misericordia tua, Domine, quod objiciat, si jam nunc justitia puniat, quem incorrigibilem prorsus operum pernicies et series continuata declarat. Si nunc tandem dederis ei secundum opera manuum ejus, si secundum nequitiam adinventum ejus retribuieris ei ⁵⁰, misericordiæ tamen tuæ non diceris oblitus ⁵¹; quia, me licet invito, damnatum citra meritum exigentiam es puniturus. Hic misericordia superexaltabitur iudicio, dum longe citra meritum exigentiam desæviet pœnalis afflictio. At ne generalibus tantum methodis videar inhærere, et speciale crimen ei nullum objicere, ut cætera prætermittam, quæ et modum excedunt et numerum; super trium specialiter criminum culpa cum aggredior, et de transgressione triplicis adversus eum constanter intendo. Primo quidem eum plane pronuntio mendacem atque perjurum, secundo proditorem duplicem et perversum, tertio raptoris ei impono crimen et vitium. Responsio in his omnibus sufficiens in evidenti est, et inductio manifestæ probationis in

⁴⁶ Cap. 12. ⁴⁷ Psal. 31. ⁴⁸ Matth. 12. ⁴⁹ Cap. 20. ⁵⁰ Matth. 12.

A promptu. Quis enim mendacem neget atque perjurum, qui factum celebriter, et sub legitimorum testium astipulatione promissum peccati chirographum mecum conscribendo delevit, et baptismi pactum tam solemniter habitum, tot testibus approbatum cum fidei suæ transgressione disruptit? Ibi, bone iudex, tecum agebatur in dolo, ubi remissionem culpæ originalis impetravit fallax et verborum nubilo palliata promissio. Verum, ni fallor, Deus sic promissionem aut juramentum intelligit, sicut ille, cui promittitur aut juratur, intendit. Intendebasne, bone iudex, ibi tecum agi in dolo, et silebas aut non intendebas; decipiebaris cui omne cor patet et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum? At vero cum dolum perciperes, cur remissionem indulxisti? aut certe cur non remisisti in dolo, ars ut artem falleret, et in foream, quam fecerat, falsus promissor et compertus deceptor incideret ⁵²? Verum ne misericordiam tuam importune nimis videar increpare, qui iudicium peto, quæ quidem, velim nolim, comes erit iudicio; fueris licet in baptismo misericors aut remissus, et ætatem forte promittentis excuses; quis mihi de secunda et tertia aut certe pluries repetita promissione respondebit? non iudicem cum reo in jus traho, sed iudici offero iudicandum; vel certe jam, si iuste agitur, iudicatum. Instituiti, Domine, tabulam secundam post naufragium, erectionem post casum, pœnitentiam post lapsum. Taceo et prætereo quod in fraudem meam facta fuerit hæc institutio, et quia eam destruere non valeo, esto, sit rata sustineo.

Abrenuntiavit in baptismo reus hic Satanæ et omnibus operibus ejus, et omnibus pompis ejus, immemorque promissi, quam cito potuit abrenuntiato se tradidit, et operibus ejus se implicuit, et pompis immiscuit. Verum cognito quod egerat, sententiam immutavit in melius. Esto, rediit ad cor conversus ut odiret populum suum et domum patris sui; esto, dereliquit *impium viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et reversus est ad Dominum, et misertus est ejus* ⁵³. Esto, dum tamen et id pariter constet quod sententiam iterum mutavit in pejus, et facta sunt *novissima hominis illius pejora prioribus* ⁵⁴: quod paucis ostendo.

D Memento, quæso, quod coram vicario tibi promiserit, coram Christo tuo, coram sacerdote videlicet tuo innovavit pactum baptismi, et debito særenatæ promissionis astrinxit. Nec est certe quod ibi excuset ætatem, quod causetur violentiam, quod præterdat insufficientiam. Venit ante sacerdotem tuum adultus et discretus, promisit voluntarie et non coactus, et non impar humeris onus suscepit sponte intrepidus. Quid plura? uno eodemque momento et a sacerdote recessit, et a proposito resilivit: fefellit sacerdotem, fefellit te, fefellit se; abiecit jugum suave et onus leve, ac sub

⁵² Psal. 27. ⁵³ Psal. 97. ⁵⁴ Psal. 7. ⁵⁵ Isa. 55.

peccati jugo vetustam amplexus est servitute[m], abjecit vestem innocentiae et induit vestem concretam sanguine; abjecit breve pallium, quod utrumque operire non potest, et pallium, quod dominæ Ægyptiæ reliquerat, iterum apprehendit, et, ut brevius inferam, eo licentius ad perpetrata rediit, et nondum attentata aggressus est, quo majorum ante confessionem fuerat criminum reus, ut traheret restem longam, et quasi vinculum plaustrum peccatum. Quasi igitur ad damnationem non sufficeret præteritorum fasciculus peccatorum, addidit promissionis transgressionem et fidei. Nec semel ad sacerdotem accessit in dolo, sed tempore determinato confitendi potius consuetudinem sequens quam conscientiae puritatem, semel in anno præcedentibus peccatis hoc addidit, ut in conspectu Christi tui mentiretur tibi et remissionem umbratilem a sacerdote reportaret in dolo. Quod si ordines sacros assumpsit, quibus est continentiae connexa promissio, et in ordinibus sacris ita inordinate se habuit, ut esset *novissimus error peior priore*⁸¹. Deficiet me tempus, si promissionum, quas tibi fecit, transgressiones, si votorum frustrationes enumero: taceo de mendaciis, quibus semper quotidianus ejus sermo respersus est. Taceo de frequentibus et interlocutoriis juramentis atque perjuriis, quibus tibi fragilitatem pro eo assumptam multipliciter objecit; quibus mortem, crucem, passionem, et cætera humanitatis impropria turpiter exprobravit, imo quodammodo Judaicæ rabiem crudelitatis excedens os ex te conminuit, imo ossa tua dinumeravit, et te quodammodo per minutissima ossa distraxit. Si hæc, Domine, levia putas, multum derogas beneficio humanitatis assumptæ, nec tua fateris in veritate membra vel vulnera, quæ tantis tam faciliter sustines opprobriis, lacerari. Itaque aut injurias membrorum tuorum vindica et contumelias vulnerum, aut phantasma fuisse concede, sicut tui discipuli putaverunt. Igitur, iudex bone, si *principium verborum tuorum veritas*⁸², imo si ipse veritas es, ex quo ablatum est ab ore rei hujus verbum veritatis usquequaque⁸³, in veritate, quæso, judica et pro veritate animam occide, cujus os tam sæpe mentitum est, et ab oculis veritatis exclude perjurum. Satis super primo articulo disputatum esse crediderim; præsertim in conspectu tuo, cui nec verborum argutiæ, nec rhetoricæ institutionis industria fidem dictorum facit; sed de vultu tuo, id est de cognitione tua iudicium proficiit. Possent igitur ad propositum dicta sufficere, sed ut enumerationem elocutio consequatur, proditor evidenter ostendatur raptor. Proditorum primo manifeste demonstro. Nunquid proditorem esse concedis, bone iudex, eum qui manducat panes tuos, et magnificat adversus te supplantationem⁸⁴? Nunquid manus tradentis te tecum est in mensa,

A cum panem angelorum manducat homo⁸⁵, panem qui de cælo descendit et dat vitam mundo⁸⁶? nihilominus tamen communicat inimicis tuis, abit in consilio impiorum, in via peccatorum stat, et quod scelestius est, imo quod sceleratissimum est, in cathedra pestilentiae sedere gloriatur⁸⁷. Aut traditorem talem esse concede, aut Augustinum tuum repelle plane dicentem, tantum peccat quis Christum tradendo peccatoribus membris, quantum qui tradiderit eum crucifixoribus Judæis. Displicuit tibi in discipulo tuo proditio, quæ non solum temporali punita est laqueo, sed igne irremediabiliter expiatur æterno. Consimilis igitur cur cessat ultio et retributio? cur tardatur, cum in hoc Judæ successore crimen appareat proditoris. Communicasti ei, Domine, de mensa tua, de altari sancto tuo, non quemlibet panem, sed panem angelorum; non quemlibet potum, sed sanguinem tuum pretiosum. Vero eum cibo saginasti, verum ei potum propinasti. Unde et dixisti: *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus*⁸⁸. Sedit ad mensam magnam, et cum similia præparare deberet, sed potius tibi propinare proposuit et acetum, rursus crucifigens sibi metipsum Filium Dei, et ostentui habens⁸⁹. Quid si eum tanquam fidelem servum atque prudentem constituisti super familiam tuam, ut dares illi in tempore tritici mensuram⁹⁰? Quid si de pane angelorum conficiendo eum ipsis angelis præfecisti, consecrationem Domini corporis et sanguinis sui concedens, ad quam angelicæ naturæ puritas non accedit? Prospicere panem illum angeli cui cum tremore exsultant, sed conficere non attentant; non enim angelis mundissimis datum quod hominibus peccatoribus concessisti. In angelis tuis reperisti pravitatem⁹¹, hominum peccata dissimulas; perditum hominem et cum quadam violentia et difficultate redemptum magis honorare videris atque diligere, quam angelum tuum nunquam perditum, ac proinde nunquam redimendum. Speciosum te forma facis præ filiis hominum appellari⁹², quasi homines præcellere tibi sit gloriosum, qui claritate visionis tuæ puritatem pascis et vegetas angelorum. Vere *deliciae tuæ esse cum filiis hominum*⁹³, quibus non solum angelicam deputasti custodiam, sed et supra angelos humanam sustinisti exaltare naturam.

Hinc quasi extra hominem positus homo Paulus audeat se quasi angelorum iudicem angelis gloriando præferre: *Nescitis*, inquit, *quia angelos iudicabimus*⁹⁴? verum hæc tibi relinquo, iudex bone, et silico. Videant aequitatem oculi tui, an scilicet humana natura debeat angelos iudicatura conscendere, an digna sit potius nobiscum iudicata descendere. Humiliter quantumlibet angelos tuos, inclines quantumvis cælos tuos, hominem subleves et sublimes, inveniat filius prodigus gratiam in conspectu patris

⁸¹ Matth. 27. ⁸² Psal. 118. ⁸³ Ibid. ⁸⁴ Psal. 40. ⁸⁵ Hebr. 6. ⁸⁶ Matth. 24. ⁸⁷ Job 4. ⁸⁸ Psal. 44.

⁸⁹ Psal. 77. ⁹⁰ Joan. 6. ⁹¹ Psal. 1. ⁹² Joan. 6. ⁹³ Prov. 8. ⁹⁴ I Cor. 6.

sui, et novem drachmis drachma decima perdita ac reperta præpollcat, ovisque centesima nonaginta novem relictis in deserto sit charior ⁶⁰; sustinere ecce et laceo, dolere possum, invidere possum, impedire non possum; verum vellem sic te diligere hominem, ut odires proditorem; naturam te persequi nolo, sed vitium. Habeat sibi humana natura titulos suos, habeat sibi prærogativam dignitatis suæ, dum tamen inveniat culpa quod meruit, non eat in vacuum culpa, et homo quantumvis de dignitate status sui gloriatur in pœna, hominem suscipe, si placet, sed despice proditorem.

Si mendacis hujus atque perjuri proditionem dissimulas, et occasiones more tuo quæris ut parcas, justitiæ tuæ jam nunc injurias facis, quæ ultionem ex eo et me tacente reposcit. In evidenti enim est proditio quam propono, quam commensalis hic tuus inimicis tuis communicavit, pulsantibus aperuit, intransibus obviam venit, gratanter suscepit, hospitio imo quanta potuit diligentia et sollicitudine eis est familiariter obsecutus, dereliquit novus Judas consilium pacis, et cum iniquis consiliatus est. Nonne sunt quæ odisti, Domine, superbia, cupiditas, gastrimargia, luxuria, et hujusmodi? Quantam his familiaritatem ostenderit, quam devotum se in eorum obsequium dederit, si placet, paucis advertite. Quis natione cœlestem superbiam in arce cordis sui sublimius collocavit? Quis ad serviendum mammonæ diligentiorum curam impendit? Quis gulæ magis illectus inglue? Quis inquinatus magis sordie luxuriæ? Quem, quæso, magis inflammavit cupiditas, avaritia stimulavit, inflavit superbia, suspendit ambitio, effeminavit lascivia, luxuria sordidavit? in promptu demonstrare est quod aperuit diabolo et clausit Christo. Qui enim superbiam recipit, non solum humilitatem sed et humilitatis magistrum Christum excludit, qui et dicit: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* ⁶⁰. Qui cupiditatem introducit non solum largitatem exterminat, sed et munerum largitorem, qui ad astruendam liberalitatem largitatis suæ prohibet de crastino cogitare. Qui gastrimargia peritus non solum salutare jejunium aspernatur, sed et jejunatori claudit, qui *cum quadraginta diebus jejunasset, postea esuriit* ⁶¹. Qui in cubiculo suo luxuriam collocat, non solum sanctimoniam expellit, *sine qua nemo videbit Dominum* ⁶², sed et pariter eum repellit, qui virginitatis gloriam dedicavit in matre, et cœlos cœpit virginitatis fecunditate replere. Alias mihi sanguisugæ mea (*sic*) filias parit, sed prædictas quatuor specialiter perelegi, quæ optata mihi sæpius trophæa reportant et majora frequentius afferunt lucra. Ut de primogenita igitur primo agatur, quæ mihi triumphum de homine isto reportaverit superbia paucis expono. Primo siquidem si quod unquam opus de genere bonorum fecit, verbi gra-

tia, si elemosynam dedit, jejunavit vel oravit, si in lege Domini meditando aliquid quod dignum memoria crederet potuit scriptitare, aut consulte quid egit, superbia, quæ vult esse comes virtutum, pulsavit, intravit, accubuit, ac denique totum opus sibi ipsa possedit. Pulsavit, inquam, per operis considerationem, intravit per approbationem, accubuit per quamdam operis extollentiam et admirationem. Possedit per quæsitam humani favoris et gloriæ laudem. Pulsavit, inquam, quasi prudens et discreta, intravit palpans et subdola, accubuit sublimis et gloriosa, possedit laudibus humanis præmiata. Pulsavit igitur caute, intravit obscure, accubuit manifeste, possedit secure. Igitur qui cum Aioth ambidexter esse debuerat, cum diabolo facius ambisinister, de dextera sinistram fecit, dum opus bonum sinistræ informationis infectione pervertit. Sic ad sinistram declinavit et dexteram, imo sic sinistram confudit et dextram, ut et crucifigi tecum bonum operando noluerit, et a sinistris crucifigi bonum ipsum sinistre informando maluerit. Verum si hominem ex operibus judicas, a sinistris erit in judicio, qui a sinistris fuerit crucifixus in mundo. *Repleta erat dextera ejus muneribus* ⁶³, et *diabolus stetit a dextris ejus* ⁶⁴, dum etiam bonum quod fecit pro munere fecit laudis humanæ; sic aquam egredientem de templo a latere dextro in sinistrum latus se dando sibi fecit inutilem, et Dominici cruoris a latere dextro fluentia manantia ob copiosam quæ apud Dominum est redemptionem, sibi prodesse non pertulit. Nec solum operibus ejus bonis bonitatem superbia victrix invidit; sed et ut mala ipsa superbe fierent, et cum contemnentis vultuositate providit. Gloriari ausus est in malitia potens iniquitate ⁶⁵, nec sub Deo et facie ejus fugiendo peccavit, sed contra Dominum et in faciem ei resistendo furoris Dominici ausus est provocare vindictam. Nihil enim tantum Deo legitur displicere, sicut post peccatum cervix erecta. Confringe igitur, Domine, cervicem peccatoris; elide pertinaciam tibi in faciem resistentis, qui de offensione tua erectus est in superbiam, et de mandatorum tuorum, imo tui ipsius contemptu in oculorum extollentiam et elationem. Quasi enim victoria de se habita exsultavit cor summ, et, tuo penitus timore sublato, dissimulare jam visus est aut nescire quod qui dormit adiacere habeat ut resurgat ⁶⁶. Sic igitur superbia et bona ejus infecit, et mala perfecit, bonis abstulit condimentum, malis attulit complementum. Quæ divina esse videbantur, humana fecit, quæ humanæ erant fragilitatis diabolica esse perfecit, dum et bonis retributionem expectavit ab homine, et de malis diabolicæ exemplum exhibuit elationis in homine. Gloriose igitur coronata superbia ad me est reversa de prælio duplici, ut dictum est, de hoste potita triumpho. Per superbiam

⁶⁰ Luc. 15. ⁶¹ Matth. 11. ⁶² Matth. 4. ⁶³ Hebr. 12. ⁶⁴ Psal. 25. ⁶⁵ Psal. 108. ⁶⁶ Psal. 51. ⁶⁷ Psal. 40.

itaque aperuit diabolo, et clausit Christo; quod etiam in eo cupiditas magistra perfecit, quod tam pauperis status quam divitis lux ostendit. Si enim data est ei a Deo paupertas, data pio munere, non pauperem Christum sequi voluit, sed divitem mundum; sed nec portum secundum aureæ mediocritatis eligit, sed in incerto divitiarum speravit, et in auro spem posuit, in quo confidunt homines. Ad pauperis igitur cordis ostiolum cupiditas damnata pulsavit, intravit, accubuit et possedit. Pulsavit opum gloriam explicando, intravit promittendo, accubuit spem in eis firmando, possedit finem in eis beatitudinis statuendo. Pulsavit ostendens promittenda, intravit promittens ostensa, accubuit spem stabilicens in promissis, possedit finem constituens in speratis. Pulsavit, cum ostendit omnia regna mundi, intravit quasi dicens: *Hæc omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me*⁶⁵; accubuit, cum sperare docuit in thesauris pecuniæ; possedit cum, altero dominorum excluso, soli mammonæ fecit ex quieto, placito et certa deliberatione servire. Sic igitur itum est in viscera terræ, per fas et nefas divitiæ acquisitæ, et thesauri latere volentes extrahuntur inviti; extracti iterum in alias tenebras retruduntur, ne liberalitas gratiosa dispergat quod iniqua cupiditas aggregavit. Felicem igitur paupertatis statum sitibunda cupiditatis scabies inquinavit, medicinam convertit in morbum, et per anfractus desideriorum varios compendia ad patriam indulta distorsit.

De divitum autem statu quid referam, quem sibi totum idolorum servitus vindicavit, qui necessario, vel iniquum facit, vel iniquitatis hæredem? Omnis enim dives iniquus aut hæres iniqui. Cum enim ad pauperem cupiditas ingeniosa pedetentim introcat, vires sibi continuas ex divitiarum incremento multiplicat, quia quanto plura conquirat, tanto majora concupiscere avarus addiscit:

Crescit amar nummi quantum ipsa pecunia cre-
[scit]⁶⁶.

Sicut in morbo hydrofici:

*Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aque*⁶⁷.

Cupiditas igitur, quæ pauperem alliciendo demulcet, divitias conquirentem cruciat et extorquet, divitem vero jam factum omnino sibi vindicat et absorbet. Hæc est quæ oculos sapientium excæcat, et vires auctoritatis inclinat. Hæc est quæ in severam tyrannidem reges impingit, quæ legum statuta pervertit, quæ prælatos Ecclesiæ Judæ præditors conciliat, et decretorum sanctiones enervat. Hæc est quæ veritati patrociniū subtrahit, pauperibus justitiam, judiciis æquitatem. Igitur, ut ostensum est, aperuit diabolo reus iste per cupiditatem, clausit Christo: quod et illa potenter effecit, quæ per pomi vetiti gustum primum hominem de paradiso ejecit⁶⁸. Hæc est gastrimargia, quæ et ipsa pulsavit, cum coquinæ

A labores et cibos obtulit delicatos; intravit, cum ventrem non fame, sed pretio invitavit; accubuit, cum docuit epulari quotidie splendide; possedit, cum pro Christo Deus esse venter incœpit. Pulsavit per appetitus dulcedinem, intravit per gustus suavitatem, accubuit per consuetudinis absorptionem, possedit per illicitam ventris dominationem. Hinc imaginem et similitudinem Dei, quæ refulget in homine, cæca deformavit ebrietas, et in animal brutum insensata hominem sensualitas declinavit. Proditur deinde in affectum cordis, ex adipe prodit iniquitas, et a Nabuzardan principe coquorum captivatur Jerusalem⁶⁹. Sic super talentum plumbi sedens iniquitas a ventris ingluvie ad ignobilia membra et ventris amica descendit. Saginato enim ventre atque farcito, B furiosa totum hominem libidinum pompa deambulat, et fremitu quodam effrenato ac concussionem horribili, ad consensum genitalium cætera etiam membra potenter inclinat. Irrigatus siquidem corporis humor spinas germinat voluptatum, et quasi ratione sopita sensualitas sola humani corporis habet imperium. Et comensationibus profecto et ebrietatibus humanæ compositionis organa cuncta delirant, et in vitium faciliter omnium membrorum natura degenerat. Lascivus in conviviis oculus luxuriantem frangit aspectum, unde legitur: *In conviviis luxuriantes, oculos habentes plenos adulteriis et incessabilis delicti*⁷⁰. In conviviis litis lingua balbutit, et garritu superfluo verba semiplena confundit: unde et linguæ refrigerium specialiter dives in gehenna requirit. In conviviis dextra percussione sævit, et a verbis frequenter proditur ad verbera; unde et legitur: *Cui risæ? cui foveo? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? nonne his qui commorantur in vino et student calicibus epotandis*⁷¹? Quid insuper, iudex bone? Quid de christo tuo dices? de sacerdote sancto tuo? Imo si recte agitur modo qui heptones et allia et ollas carum sectatur Ægyptii, et hesternam sæpius crapulam eructat in calice, quia licet tota nocte dormiendo transmissa et matutinis vigiliis, aut omnino prætermisissis, aut multipliciter syncopando transcursis, ex vino hesterni ructus inter sancta dedit ex indigestione convulsos. Prædixerat apostolus Paulus: *Habemus altare, de quo edere non habent potes. atem qui tabernaculo deserviunt*⁷², id est corporum voluptati, et ciborum affluentia. Beatus Augustinus: « Si vinolentia, inquit, te Ingurgites, quantaslibet lingua tua Dei laudes sonet, vita blasphemata. » His ita transcursis breviter, restat ostendere quomodo per luxuriam aperuit iste reus diabolo, et clausit Christo, quoniam et ipsa pulsavit, intravit, accubuit et possedit. Pulsavit, cum per primos motus consensum expellit; intravit, cum dulci medullarum calore consentientis membra perfudit; accubuit, cum ad operis illiciti patracionem victum inclinavit. Possedit, cum incli-

⁶⁵ Matth. 4. ⁶⁶ Juven.. sat. 14, v. 159. ⁶⁷ Ovid. Fast. l. 1, v. 215. ⁶⁸ Gen. 3. ⁶⁹ IV Reg 25.
⁷⁰ II Petr. 2. ⁷¹ Prov. 23. ⁷² Hebr. 13.

natum sub lapide consuetudinis pressit. Pulsavit igitur per appetitum, intravit per consensum, accubuit per opus completum, possedit per consuetudinis vinculum. Pulsavit prætendendo naturam, intravit concipiendo culpam, accubuit patrando conceptam, possedit repetendo de more patratam. Igitur si libido titillavit sensum, si ad illicita desideria naturæ languor allexit, non elisit reus iste nequitiam vi scientiæ, nec parvulos allisit ad petram ⁷¹, nec vulpes parvulas cepit, quæ demoliuntur vineam Domini Sabaoth ⁷²; sed statim libens ad consensum usque prorupit, et ad opus illicitum declinavit, in foveam turpitudinis sese præcipitem dedit, et consuetudinis lapide pressus et sepultus, contra Dominum obdormivit: clausit super eum puteus os suum, et *intraverunt aquæ usque in animam ejus* ⁷³; hic solum tentationi ingruenti non restitit, sed eam sæpe prævenit, et concupiscentiam propriam irritando vicem nequissimorum spirituum gessit, quorum interest in tentationem inducere, et sopitos fontis igniculos congestis undique spinis et stipula suscitare, donec exardescat sicut ignis in spinis ⁷⁴. Aperuit igitur diabolo per luxuriam, et clausit Christo, quia non solum pulsantem suscepit hospitio, sed quasi renitentem traxit et allexit invitum. Quod si arcam Domini statuit juxta Dagon, sicut plurimum mos est nunc temporis sacerdotum, qui Filium Virginis statuunt juxta filium Veneris, qui nec renibus præcinctis, nec corde præusto sacramenta mundissima præsumunt tractare immundi, et sacratissimum illud corpus non sindone munda involvunt, sed conscientia cruenta suscipiunt, non in monumento novo et exciso in petra suscipiunt ⁷⁵, sed in sepulcro dealbato, pleno intus omni spurcitia et ossibus mortuorum ⁷⁶. Plura ex his quam hic dicantur intellige, Domine, ne causæ pariant compendia captata dispendium, et adducat brevitatis circumsisa jacturam. In immensum enim protenderetur oratio, si per numeros, tempora et modos velim exponere quod cum inimicis tuis habuit commensalis iste tuus commercium, quod proditoris propositæ notam habere constat et vitium. Non est diutius immorandum ut raptor ostendatur, qui proditor non dubitatur atque perjurus, ne pœnam promeritam, quam deposco, oratio in longum protensa retardet. Raptorem ergo paucis adverte. Quis enim manifestam neget esse rapinam, cum res aliena invito domino contractatur, et ad alterius dominium res proprio domino subtracta distrahitur. Hoc autem reus iste fecisse convincitur, qui animam a Deo non datam ei, sed præstitam, ab ipsius alienavit servitio, et meæ potius ditioni subjecit: de ancilla deitatis ancillam fecit iniquitatis. *Qui enim facit peccatum, servus est peccati* ⁷⁷. Si raptor esse denegatur, raptoris nomen pariter evitet, et crimen, qui mutuari solet, et nonolvere, debitor ingratus in mutuo, in deposito infidelis. Porro si talenti illius

⁷¹ Psal. 136. ⁷² Cant. 2. ⁷³ Psal. 68. ⁷⁴ Psal. 117. ⁷⁵ Matth. 27. ⁷⁶ Matth. 23. ⁷⁷ Matth. 23.

evangelici, custos fidelis arguitur, qui pecuniam domini sui abscondit, paratus reddere, propter usuræ incrementa commissum ⁷⁷, quis impunitum abire permittat eum qui talenta commissa gratis et credita non multiplicavit ad gratiam, sed distorsit ad culpam? Propter enim lucrum divina ad usuram talenta est partitus, dum naturæ dotes et dona gratuita non ad auctorem naturæ retulit et gratiæ largitorem, sed ad passiones ignominie, ex bonis tuis occasionem sibi sumens et materiam delinquendi. Factus enim eo ad culpam pronior, quo naturæ dotibus et gratiarum largitate sublimior. Sic animam tuam, sic munera tua tibi, iudex bone, subtraxit, et præter beneplacitum tui meo dominio subjugavit, de tuo mihi te invito lucrum fecit, sortemque tuam ad usuram propter mea lucra donavit. Taceo de rapinis manifestis, quibus non solum proximorum sarcinæ violentia auferuntur, sed res etiam pauperum indebite detinentur. Raptorem enim plane scriptura tua pronuntiat, qui pauperibus credita non dispensat, nec multum interesse commemorat, an sua non det quis, an diripiat aliena. Ut igitur quæ dicta sunt brevi concludam epilogo, finem suum mala videtur oratio consecuta, quæ et perjurum apertissime demonstravit, et proditorem irrefragabili argumento convicit, et raptorem manifestæ ratione conclusit. Pœnas igitur deposco, iudex bone, quas meruit, justitiam nunc tuam de jure compellans, ne misericordiam de cætero negligentem aut remissam esse promittat; sed rem nominis impleat, manifesteque convicto retribuens secundum opera sua districta videlicet severitate quod justum est. Audistis, charissimi, quantis contra hominem hunc utitur argutiis humani generis inimicus, quantis persuasionibus utitur, quantis rationibus et iram iudicis incitat, et peccatori pœnam exposcit. Quis, quæso, ex nobis quibus specialiter sermo iste describitur, actus relegens vitæ præteritæ, in hujus accusationis districtione non timeat? Quis sermonum istorum jacula ignita sustineat? Quis diffinitivum calculum in hujus causæ discrimine totis visceribus non contremiscat? Denique quis se ab injectis facinoribus sufficienter excuset? aut quis veritatem in hac disquisitione abscondat et denegat, præsertim cum in conspectu agatur iudicis cuncta cernentis. Cæterum non tantum præmissæ accusationis species contexta deterret, quantum accusatoris subtilitas, quæ non solum ex naturæ suæ perspicacitate, sed et longissimo rerum et temporum usu comparata dignoscitur; eo enim accusationi suæ fortiora ingerere argumenta credendum est, quo tenacioris scitur esse memoriæ, quo perspicacioris malitiæ, quo truculentioris invidiæ. Præterea quos hominis sensus formido injecta non hebetet? Quæ viscera horribilis non concutiat timor, quod in conspectu iudicis veri pariter ac severi pro veritate causæ videtur inesse, et non tam accusando iniqui-

tatis suæ venena diffundere, quam pro veritatis injuria declamare? Fateor, cum recogito *annos meos in amaritudine animæ meæ* ⁷⁸, cum facinorum meorum seriem ad hujus accusationis justitiam oculis judicis antepono, irruunt in me formido et pavor, veniunt super me timor et tremor, et quasi quædam tenebræ cor meum caliginosa quodammodo involutione contexerunt. *Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum a voce inimici, et a tribulatione peccatoris* ⁷⁹: panulum tamen ab hac formidine respiremus, et ad respondendum objectis aliquatenus insistamus. Bene utique provisum est, si quadam levi exceptione quæ videntur occurrere, hujus accusationis possemus molimina excusare.

Dicamus igitur sine præjudicio melioris consilii, imo dicat reus in judicio constitutus: Inevitanda, Domine, legum æquitate sancitum est, ne inimicus in accusationem inimici recipiatur, quoniam sic pateretur persæpe veritas affectata calumniam, dum livore mordaci non culpam, sed personam persequeretur intendens. Patet autem quod hostis non solum meus sed humani generis inimicus antiquus accusationem in me contexit istam, a qua, judex bone, dictam ob causam absolvi humiliter peto, ne nocere mihi valeant maledicta, quæ in me ex antiquo livore congressit. Nil, inquit, accusator, nil tibi, proderit hoc commentum, quoniam quidquid subterfugiendo excipias, accusationis contextæ argumenta verissima non evitas. Esto, inquam, inimicus tuus esse concedar, et ideo in accusationem tui non admittar, dum tamen illa non sileat qua judice nemo nocens absolvitur, quam nocens quisque compellitur

Nocte dieque suo gustare in pectore testem.

Loquere, inquit conscientia, loquere quæ de more nocentes accusas, quæ mordacibus aculeis pungis et crucias, et ante pœnas infernales miserorum animos immisericorditer extorques et laceras. Loquere, quæso, loquere conscientia, secretorum abscondita profer ad lumen, et quæ in tenebris facta sunt prædica super tecta. *Clama, quæso, ne cesses* ⁷⁹. Quid, inquit conscientia, quid clamabo? unde incipiam? Quo gesta hujus hominis sermone describam? visne ut longissimæ iterum accusationis argumenta contexam? Porro cujus aures ad audita non tinniant, si quæ mihi implicite reservavi explicare contendam? Cæterum ut paucis me liceat expedire, orationi tuæ plane consentio, et quæcumque intulisti vera esse propono. Imo veritati plurima ad digne memoranda oratio circumcisa subtraxit, reique seriem minus evidenter brevitatis affectata disseruit. Ad enarrandas siquidem et enumerandas punitiones meas, et mordaces repercussionum mearum aculeos, quibus ad excessus singulos hominem miserum ultrix insatiata rodebam, sermo nimirum mihi de-

Ascit, quia non sufficit, quoniam in his nec modum sermo rebus inferior æquat, nec numerum arena compensat. Ex paucis autem novit judex tuus multa colligere, cui præter Simonis officia omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, et ad quem etiam tacendo clamatur. Quid nunc, inquit accusator, quid miser homo ad ista respondes? Qua nunc exceptione poteris cavillari? Qua pœnam promeritam interpositione niteris remorari? An et hanc inimicam tuam dices, quia testimonium perhibet veritati ⁸⁰? Usque adeone veritas tibi odium parit, ut præter verum nihil in hac causa formides? consciamne tibi conscientiam tuam veritatis occasione hostem familiarem, et ad nocendum efficaciorum esse proponis? Si et hanc inimicam tuam judicas, ipsos veritatis assecras angelos pro veritate testes invoco et induco, si tamen voluerint loqui quod sciunt, et testari quod viderunt. Quinimo loquantur de te, ut volunt, testificentur, ut libet, mentiantur, si licet, et per mendaciorum angelos falsitatisque diffugia veritatis, si possunt, plana declinent. Loquatur, quæso, Domine, angelus ille potissimum, qui ei ad custodiam inutiliter deputatus angelo Satanæ victus toties cessit, et in omnibus consiliis suis repulsus et spretus, quasi subtristior sæpius et confusus abscessit. Unum, judex bone, unum finaliter peto, ut patrocinium causæ meæ veritas præstet, et invitum pro veritate discrimen soror veritatis justitia judicium accelerando diffuset. Utinam, fratres mei, in hujus etiam coangustationis articulo excogitaret locum exceptio, quæ conscientiam ab hujus accusationis importunitate repelleret, et hominem huic ab imminentis diffinitionis calculo liberaret! Excipiendumne est quod mulier in accusatione non recipitur, nisi de sua vel suorum injuria agatur? Conscientiam nomine feminino censeri manifestum est, quare ipsam ab accusationis jure figura dictionis videtur excludere, ipsaque rei proprietas nomine feminino signanter expressa.

At manifeste, inquit conscientia, de mea agitur injuria, quoniam munda a Deo creata sum, munda tibi, miser homo, a Deo data sum, munda custodiri jussa sum, et ne quid in me spurcitæ originalis maculæ surculus reliquisset, ab ejus traductione in baptismo fidei, aut sacramentorum instructio non rationis a Deo insitæ mihi, aut tutela profecit, quominus renitentem me ad illicita desideria traxeris remordentem, quominus renitentem me pollueris et invitam, quominus in conspectu Creatoris nostri, et sanctorum angelorum fetere me feceris inextincta semper rationis scintillula repugnantem. Mea igitur, mea est injuria, mea agitur causa, mea est specialiter accusatio et querela. Quid nunc, charissimi, quid contra hujus responsionis argutias ingendum? An adhuc inutilibus exceptionibus insi-

⁷⁸ Isa. 45. ⁷⁹ Psal. 54. ⁸⁰ Isa. 58. ⁸⁰ Joan. 5.

stendum? Accusationem profecto declinare non possumus, veritatem negare in conspectu tanti iudicis non audemus. Nihil, ut dictum est, exceptionibus agimus, quoniam si inimicum ab accusationis jure repellis, conscientia prosiliens suas proclamat injurias. Quod si et hanc repudias, verissimi testes angeli invocantur. Quid igitur quis nobis advocabitur in curia hac tam justa, tam vera tamque severa patronus? Si enim vel iudicem ipsum, vel aliquem quantumlibet humilem de assessoribus ejus offendimus, omnes pariter nos offendisse necesse est, quoniam omnium eadem voluntas est, fraternus in alterutrum amor, mutua inter omnes affectio, compar et sincera connexio charitatis. Quoniam igitur nobis ipsi non sufficimus, *sed sufficientia nostra de Deo est*⁸⁰, quæramus advocatum ab eo necesse est in causa nostra atque consiliatum, et dicamus: *Quis consurget mihi adversus malignantes, aut quis*⁸¹, etc.? A quo enim aptius quærimus advocatum quam ab eo qui et ipse advocatus noster est apud Dominum et Patrem? A quo autem consilium utilius querimus, quam ab eo cujus nomen est *consiliarius*, ab Angelo magni consilii, a quo recta consilia? Astant autem in curia ista regali tres filiæ regis, penes quas totius curiæ non ex minima parte pendet auctoritas; per quas tantummodo et peccatores ad veniam et justii propinquant ad palmam.

Astant vero, ut tanti regis decet filias, in habitu honorato, in vestitu deaurato, circumamictæ varietate⁸²; in auro sapientiam accipio, cum quidem quæ stultam fecit sapientiam hujus mundi, de qua dicitur: *Perdum sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobo*⁸³. Varietas autem in donorum diversitate consistit, unde et apparuerunt apostolis dispersitæ linguæ⁸⁴. Sunt autem hæ tres regis summi filiæ, tres virtutes catholicæ, fides, inquam, spes et charitas, in horum varietate gratiosa delectatur sapientia, ludens coram Deo in orbe terrarum. Quis enim in terra ludus acceptabilior? quæ varietas delectabilior? quæ delectatio sapidiior, quam in earum affectibus cum vitæ æternæ prægustatione dulcissima meditari, et earum suavissimos motus alternis permutationibus sentire? Nunc enim ordine naturali a fidei motu surgimus ad sperandum, et hinc ad charitatis sublimati fastigia in eis latitudine delectamur. Nunc artificiali potius ordine delectati charitatem proponimus, quæ alias informationis dignitate præcedit, et affectus sui prærogativa facit ut virtutes sint ceteræ.

Primus ordo, quem naturalem diximus, denotatur cum dicitur:

*Prima petit campum dubia sub sorte duelli
Pugnatura fides.*

Secundus autem exponitur cum dicitur: *Major autem horum est charitas*⁸⁵. Habent et singulæ aurum

suum, habent singulæ varietates suas, de quibus nunc dicere præsentis negotii non est. Sed nec virgines istas, tam venerabiles, tam gratiosas tamque decoras introducere potuimus, quoniam earum aliquatenus laudibus assurgentes, quasi quas iam interponeremus breviter amatorias cautiones. Harum igitur patrocinium a iudice postulemus, sine quarum ductu prævio non est nobis ad misericordiam pii Patris accessus, sine quarum adminiculo iudicem nullum mortaliū poterit videre securum. Accedant igitur, quæso, tres sorores, vel ex abundantanti potius misericordia qua præcellunt, sese ingerant non rogatæ. Ne, quæso, expectent ut reus in iudicio constitutus in tanto discrimine tremebundus et pallens, vel meritis eas præcedentibus advocet, vel precibus compositæ interjectionis alliciat. Vitæ siquidem præterita tenor et series earum manifeste patrocinia demeretur, congelatiq; magnitudo timoris loquendi excludit audaciam, et vocis quodammodo stringens arterias, sonus vix exire permittit inter alta suspiria crebris singultibus syncopatos. Prosiliens igitur in medium:

*Ut improba semper et audax,
Prima petit campum dubia sub sorte duelli
Pugnatura fides.*

Et ut homini tam multipliciter aggravato cum sororibus suis prodesse licenter possit auxilio, et adesse consilio, mansuetudinem pii genitoris reverenter implorat. At inimicus atrox pium opus, ut ei semper est moris, nititur impedire, et in ipsam livoris etiam antequam venena contorqueat. Quid igitur, o alma fides, quid tuæ detrahis puritati? Quid notitiam tuam, aut dissimulas aut excæcas? nescis me pro tuis hoc discrimen inisse injuriis, quæ, si tacuisses, eandem debueras querimoniam texuisse? nunc autem i a rerum ordinem invertendo pervertis, ut athletæ tuo nocuum entum præpares, adversario patronatum. Quod si jam tuos inimicos et odientes te diligas, foveas persequentes, inimicantes enutrias, quid de cætero clamitas in plateis, prædicas in ecclesiis et miracula tua cum præmiorum promissione annuntias et proponis? Jam enim, ut video, te despiciere gratum est, te persequi utile, te mortificare securum. At vero si consueta te impellit improbitas, ut te mihi pro te tuæque sororibus laboranti constanter opponas, tuis nunquam inceptis assentiet soror tua spes, quæ nimirum consilio maturior est, proposito firmior, et ita, ut decet, severitate districtior. Tuque licet dissimules verba apostoli dicentis: *Fides sine operibus mortua est*⁸⁶, et mortificationem tuam surda licet aure pertranseas, illa tamen suas ulcisci potest injurias, quæ transgressionibus suis penas sub maledictionis promulgavit edicto. Maledictus homo qui peccat in spe. Ad tuæ vero improbitatis propositum sese

⁸⁰ II Cor. 3. ⁸¹ Psal. 94. ⁸² Psal. 44. ⁸³ I Cor. 1. ⁸⁴ Act. 3. ⁸⁵ I Cor. 13. ⁸⁶ Jac. 2.

longe difficilius inclinaret ea quæ dignitate sublimior, constantia permanentior, et aliis asseritur major, quo summæ justitiæ et æquitati scitur esse vicinior. Hæc est charitas, quæ omnium injurias virtutum suas esse pronuntiat, et in una sui transgressione omnes pariter virtutes læsas esse asserit atque proscriptas. Ut igitur breviter inferam, vestrum pariter patrociniū reus iste demeruit, qui te sæpius, o fides, mortificavit per opus illicitum, et in spe peccando frequentius maledictionem induit sicut vestimentum, et in uno, hoc est in charitate crebrius delinquendo, reum sese constituit omnium. Ad hæc fides, o serpens antique, o virtutum omnium persecutor et æmule, meone calcaneo ponis insidias, sororumque mearum rectitudinem sermonum versutiis labefactare pertentas? Nihil agis, nequissime, exhortationibus tuis, nil sermonibus proficis venenatis, quia nec tuas ignoramus astutias, nec a piissimi Patris nostri cognita voluntate, nec ab insitæ mansuetudinis intemerato tramite declinamus. Scimus, perditissime, scimus quid divinæ voluntati complacere, quid justitiæ conveniat, quid competat æquitati; quippe quæ divino conspectui semper astamus, et quæ apud eum divinitatis arcana vidimus et audivimus, pro salute hominum loquimur hominibus et testamur. Institutionis itaque nostræ est et non tuis exhortationibus credere, non argutiis et persuasionibus cedere; sed contra tua venena nequitie salutiferæ curationis antidotum propinare. Assumis autem Testamentum Dei per os tuum, et ad perversitatis tuæ propositum astruendum, renitentem Scripturæ rectitudinem niteris retorquere. Mortificatam me operibus esse proponis, peccatum in spe pronuntias, et in uno, hoc est charitate, delictum accusas.

Verum, nequissime serpens, eo in conspectu Altissimi viridior apparebo, quo nequissimorum hominum operum mortificatione fuero ad tempus aridior; et quod mihi gloriosior erit in resurgendo triumphus, quo fuerit in hominis delicto casus dejectior; *ubi enim superabundavit delictum, superabundavit et gratia* ⁸⁴. Soror autem mea spes, quæ non confundit, quæ semper delectatur in bonis, et quantumlibet sæpe perversos a via sua mala præmiorum promissione avocet et reducit, tuas respuit in te calumnias quæ finaliter tantum delinquentibus in eam, et obdormientibus in morte maledictum intentat, et de nullo desperandum esse pronuntiat, quandiu positus fuerit in vita mortali. Cæterum excellentissimam sororem nostram divini singulariter vultus insignitam lumine et impressione signatam; charitatem, inquam, arguendo competere quæ te impulit impudentia frontis attritæ, cum ei proprium esse non ambigas inimicos diligere, pro persequentibus exorare et vincere in bono

A malum? Quæ cum omnia sustineat patienter, et faciat id solum cum pia quadam violentia, facit quod violenter indulget. Non hæc pro te characterem suum, non morem deseret usitatum, sed læsa quantumlibet, quantumlibet spreta ad lapsorum se humiliter inclinabit auxilium, et ad afflictorum se ingeret patronatum. Denique filie regis sumus, cui proprium est misereri semper et parcere, qui omnipotentiam suam parcendo maxime manifestat, cujus misericordie sunt in omnia opera, eum nobis imitari libet, refragari non licet. Misericordiam itaque non relinquimus quam a pio Patre didicimus nec condemnamus miseriam, ne miserendi gratiam præscribere videamur; sed nec multum movemur si oculus tuus nequam est, quia bonæ sumus.

B Impetrata igitur a Patre misericordiarum licentia, tres præfatæ sorores, reclamante adhuc dæmone aut confuso, ad hominis patrociniū accinguntur in parte, eum secreto trahunt, et ut ad consilii rectitudinem dirigatur intendunt, sicque hominem fides aggreditur. Vides, inquit, homo, in quantis te accusant? Audis quanta adversum te dicunt testimonia? Quid igitur respondes ad ea quæ isti adversum te testificantur? omnis tibi via negandi præcluditur, et confiteri necesse est, aut tacendo convinci, quoniam non judici solum, sed et assessoribus ejus, sed et sanctæ astantium multitudini, sed et nobis ipsis quæ concilio astamus præsentibus nuda patet veritas conversationis tuæ, nude cognita est series vitæ tuæ, nude manifesta opera miserie tuæ. Ast non consideras pro quanta re periculum hujus causæ subiisti, quanta debeat pœna exspectare convictum.

C Scisne si a causa cecideris, præparari tibi ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus ⁸⁵? Scisne lectulum tibi in exterioribus tenebris sterni, ubi erit fletus et stridor dentium ⁸⁶? Non hæc profecto super pecunia modica quoquomodo ventilatur, sed tanto severius super talentis a Domino commissis exigitur. Non super hæreditate temporali et contemptibili disceptatur. Non super vestimento quod atteritur, non super esca quæ mittitur in secessum, sed super decore domus Domini, aut horrore carceris ipsius quasi hæreditario jure in perpetuum possidendi ab anima, quæ est plus quam esca, et a corpore, quod plus est quam vestimentum. Si in tantæ necessitatis articulo, si in tantæ disceptationis periculo, consilium tibi est, edissere, quæso, festina, et dic: iudicium nos vocat, non est mora libera nobis, dum responsum tuum chorus tam reverens exspectat. At vero trementem te videmus, et pallidum, et præ horrore magnitudine omnem consilii viam menti attonitæ cernimus esse præclusam. Ne vero totum te absorbeat timor, et in odibilem Deo desperationis foveam horribili ni-

⁸⁴ Rom. 5. ⁸⁵ Matth. 25. ⁸⁶ Matth. 8.

mis concussionem dejiciat; jam nec ingerimus duriora, nec aspera comminamur; sed liberationis tuæ viam tibi facilem et utilem aperimus; siquidem si consiliis nostris inniteris, si cogitatum tuum jactas in nobis, et movitis salutaribus acquiescere non abhorres, adsumus ecce tibi paratum auxilium et patrocinium præstituræ, quoniam et præteritorum tibi criminum veniam, et a judice sustententiam, ut ad meliora te præpares impertimur. Possumus quidem imminens protelare judicium, sed omnino frustrare non possumus, quia qua nescis hora ante tribunal judicis astare oportebit, ut recipias prout in corpore gesseris, sive bonum, sive malum. Verum nisi consilio nostro te subtrahis, et ab imminenti te periculis liberamus, et ut judicii diem abhorrere non debeas edocemus, ut videlicet et hinc liber abeas, et de hinc judicis faciem possis videre securior.

Assentimus, inquit sorores, et quod tibi pro nobis soror nostra promittit, nosque tibi firmiter pollicemur. Euge, inquit fides, aut consilio nostro cedere et liberari, aut a nobis recedere et tuo merito judicari. Quis in tanto, fratres, discrimine liberationem non eligat? Quis consilium utile negligat et repellat? Imo quis tam inconsultæ mentis esse potest, ut consulentem tam salubriter non admittat? Credo igitur, inquit peccator, credo tibi, domina fides; adjuva incredulitatem meam, et insufficientiam meam quæ ex me est perfice in semitis tuis; illumina, quæso, tenebras meas et doctrinæ salutaris me luce perfunde, ac splendore tuæ claritatis illustra. Non deerit, domina, qui impleat, non desit qui jubeat, nec aliud unquam leges in facto, quam nunc me proponere conspicias in promisso. Ad votum, inquit fides, cuncta proveniunt, securus ad judicium redi, et peccatorum veniam et a judice sustententiam relaturus. Verum oportet ut prius onus leve ac jugum suave suscipias, et sic nobiscum ad judicem securus accedas. Expedit itaque ut deinceps in fide recta, spe firma et charitate non ficta jugem circumferas peccatorum memoriam, contritionem continuam et pœnitentiam fructuosam; et præterea ne recidivum ullatenus patiaris, Christianæ discretionis te convenit adhibere cautelam. Satisfactionem enim temporalem, quæ tibi post confessionem ad arbitrium fuerit sacerdotis injuncta, pro minimo reputa, vel certe jocosam potius dico, quia non solum a morte liberabit æterna, sed et a pœna illa purgatoria, cui nullum Siculus potuit tyrannus æquare, imo cujus respectu omnis pœna mundalis mellita potest appellari suavitas, glacies æstimari pro balneo, caminus pro refrigerio.

Mi domina, inquit, videtur leve quod dicis, suave quod præcipis, tantummodo ab imminenti me judicii horrore per dilationem quantalibet liberare festina. Festinemus, inquit sorores, causam referamus ad judicem, et pro dilationis commodo breviter pereremus. Sic igitur consolatum aliquatenus hominem, et jam de sua liberatione sperantem ante tribunal judicis iterum statuunt, et, ut regales virgines decet, vultibus verecundis a judice pariter audientiam postulare videntur, et a vulgo silentium. Prima autem fides, ut cœpit, auctoritatem sibi patronatus assumit, et accusationis longissimam seriem brevissima oratione retundit. Satis, inquit, judex bone, superque quam satis est, interni venena livoris explicuit serpens atrox, invidus, et, ut diabolicum decebat ingenium, accusationis suæ callidius argumenta contexuit. Quippe quoniam ab antiquo serpens callidior cunctis animantibus quæ sunt in terra⁴⁷. Verumtamen non singula ejus jacula singulari defensione repellimus, nec singula argumenta singulari responsione dignamur; sed ratione promptissima, brevi atque dilucida, omnia simul objecta diluimus. Angustissima siquidem curiæ hujus sacratissimæ lex est, et duobus tantum conclusa sermonibus: peccasti, quiesce. Huic legi, Pater misericordissime, adhæremus firmiter, et dilationem judicii legis hujus auctoritate requirimus, quam sola poterit edocere dilatio utrum deinceps a peccato quiescere debeat, qui se peccasse non negat. Age enim, ut partem adversam aliquatenus fovere videamur, peccavit super numerum arenæ maris et multiplicata sunt peccata ejus. Esto, sed major non est iniquitas ejus quam ut veniam mereatur; quoniam autem excedit misericordia divina miseriam, omnium iniquitatum ejus, Domine, non recordaberis, si tamen quieverit agere perverse, et didicerit bene facere. Denique non de novo imbuendus accedit, non nunc primo instruendus doctrinæ salutaris rudimenta deposcit, sed fidei Christianæ mysteriis et sacramentorum munimento suffultus, ad conversationis sacra monumenta expeditus se vertit. Ut igitur de cætero arctiori tibi debeat teneri promisso, audi, Domine, si placet ab ore ipsius qualiter in fide fundatus, roboratus in spe, radicari nunc incipit in charitate; et quidquid vitiorum, fallente diabolo, contraxit, qualiter et quæ ignoranter peccavit emendare proponat in melius. Dic igitur: O homo, credis in Deum Patrem omnipotentem? Credis et in Filium ejus natum et passum? Credis et in Spiritum sanctum? Denique ut breviter inferam: Credis omnia quæ ab orthodoxis Patribus, tam salutaria esse dicuntur, ut sine illorum fide salus esse non possit? Credo, inquit, domina, credo firmissime; quippe qui sacro ab infantia baptismate lotus, in Catholica semper nutritus fide, et ab ejus firmitudine nulla unquam hæsitacione nutavi, nullis unquam peccatis ingruentibus deviavi. Prævaluit, fa-teor, inimicus adversum me, dum fidei meæ virtutis abstulit formam, sed non potuit fidei labefactare substantiam, ut non esset in me fides omnino non potuit, sed ut virtutis characterem non gustarem effecit.

⁴⁷ Gen. 3

Audis, inquit fides, iudex bone, quid ore confiteatur, nec minus quid credat corde consideras. Fundamentum immobile domui suæ substravit, et firmissimo sibi stationem habitaculo collocavit. Fundamentum siquidem positum est, præter quod aliud nemo ponere potest, homo Christus Jesus. O spes alma, o soror charissima, cur quid in isto homine habeas non declaras? ut vel interrogatus manifeste respondeat quid de resurrectione corporum sentiat, quid de sanctorum gloria in utraque stola et immortalitate cum Christo? Manifeste, inquit homo, coram hoc sacro conventu confiteor, quidquid de fide Catholica in ecclesiis prædicatur, quidquid de spei sacræ securitate asseritur, quidquid de charitatis efficacia præcellenti a doctoribus sacris astruitur, sed nec discussionem de his fieri oportet, nisi virtutum mihi gratiam et efficaciam salutarem patrata frequentius iniquitas subtraxisset.

At vero, inquit fides, quidquid usque in hanc horam contra Dominum deliquisti, polliceris deinceps in fide recta, in spe firma, in charitate non ficta, et de præteritis peccatis pœnitentiam, et de futuris habere cautelam; polliceor, inquam, domina, nec aliud unquam me velle aut sensualitatis vicens appetitus, aut sæculi pertransiens luxus, aut diabolici faciet furoris incursus.

Quid igitur, inquit fides, iudex bone, quid restat nisi ut liber hinc abeat, qui tam Christianas in præsentia tua promissiones inculcat? Jam enim indigere non videtur advocato qui sic allegat pro se ipso, qui sic et peccatis renuntiat, et mandatis tuis inhærere proponit. Superest igitur ut operi manuum tuarum porrigas dexteram, et principe hujus mundi ejecto, creaturæ tuæ tibi retineas solus imperium. Nec enim de facili relinquendus est Satanæ filius adoptionis tuæ, nec servus immisericorditer est repellendus, pro quo filium tradidisti. Assurgit fidei sacræ sic oranti sacer assidentium chorus, et ut a iudice iudicii dilationem, et reo veniam impetret, quam deposcit, non tam clamore vocali quam vultibus humiliter inclinatis reverenter implorant. Hic gloriosa mediatoris Dei et hominum mater eo efficacius intervenire credenda est, quo iudicis familiarius throno participat, et ad dexteram majestatis in excelsis sublimis coronata tripudiat et triumphat. Quid autem quod ei inde negare possit aut debeat? Si ipsi ubera quæ lactaris ostendas; si sacræ infirmitatem infantæ, quam materna sedulitate supportavit et fovit, supplicando commemoret; si hanc ipsam peccatoribus occasionaliter attribuat dignitatem, quod virgo simul et mater est, unde et eorum specialiter debeat supportare miserias. Specialiter etiam hic pro peccatoribus interserit preces. Si quis sanctorum ab eo speciali fuerit honoratus obsequio, et inter alios cultu frequentiori et oratione ferven-

tiori præventus. Licet enim sanctorum alii alios cultu frequentiori, meritis et præmiis antecellant, plurimum tamen majores deferre minoribus, et eos honore prævenire creduntur, ut minorum sæpius intercessio largiatur hominibus quod sublimiorum gratia major et gloria postposuit impertiri. Quod quidem, nisi verum esset, nunquam B. apostolus et apostolorum princeps Petrus cæcum illuminandum Chrodebertæ virgini reliquisset; nam hoc in legenda ejusdem virginis plenius declaratur. Igitur flexus multiplicatis intercessoribus iudex, et reo conferre veniam, et differre videtur sub hoc tenore sententiam: Vade, inquit, o homo, et ostende te sacerdoti tuo, medico detege vulnera tua, si vis a vulnerum sorde detergi. Alioquin non consequuntur vulnera sanitatem, sed, ebulliente sanie magis ac magis in fetore suo, ad internecionem usque putrescunt. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata* ⁸⁸, si tamen et confusionem salutarem et pœnitentiam amplecti desideras fructuosam; vade igitur, et amplius noli peccare, difficiliora pericula iudicii subiturus, si terrore jam tremendæ hujus discussionis abjecto pati malueris recidivum, et reverti tanquam canis ad vomitum ⁸⁹. Nec longius te nunc sermonibus edocere, nec præceptorum ordinem longiori expedit oratione revolvere. Habes Moysen et prophetas, imo habes apostolos et evangelistas, habes doctores et pastores in ministerium fidei missos: *Qui hos audit, me audit* ⁹⁰. Habes etiam verbum abbreviatum, si te tamen brevis gratiosa delectat. Habe charitatem, et fac quidquid vis.

Super hæc omnia habes et gratiam meam, nisi gratiæ desis, quæ nisi eam turpiter, et quasi importunitate violenta repuleris, semper erit tibi in promptu tuos suppletura defectus, et salutare præsitura profectus. In his itaque hortor te vivere, ista meditari, sicque meditando et vivendo modicum adhuc semper expectare, donec superveniat inexcusabilis tibi dies iudicii, in qua non verbis, sed operibus allegabis, non cavillationibus argues, non dilatoriis exceptionibus ages, sed *in momento, in ictu oculi* ⁹¹ de fructu manuum tuarum dabitur tibi, et prout in corpore gesseris bonum malumve recipies. Ea tibi dies eo certius timeatur, quo ventura scitur incertius, semperque iudex credatur esse in januis, de quo præcise provisum est quod veniet improvisus. Dies enim Domini sicut fur ita veniet ⁹²; nescis *an sero, an media nocte, an galli cantu, an mane* ⁹³; iudicis autem, tam improvisi toties citationem accipies, damna, pericula, infirmitates, hominum mortes, et cætera omnia providelibus, quæ temporalium dulcedinem multiplici felle amaritudinis interrumpunt, et mortiferis carnis illecebras multo sale conficiant, ne dulcescant.

⁸⁸ Matth. 9. ⁸⁹ Prov. 26. ⁹⁰ Luc. 10. ⁹¹ I Cor. 13. ⁹² Luc. 12. ⁹³ Marc. 13.

Hæc omnia per præambulos iudicis nuntios esse A nobis in sæculo constitutis, quorum necessario perpende, omnesque peremptorias citationes existima; quæ quidem tam frequentes tibi erunt, ut nec sollicitudinem tuam ulla tibi delectatio temporalis extorqueat, nec diligentiam tuam somnolentia damnosa corrumpat. *Hoc fac et vives* ⁹¹. Alioquin cumulus tibi damnationis erit impetrata dilatio, quia quo in peccatis fuerit pertinacia longior, eo in tormentis erit afflictio major; nec tamen tibi si cecideris, resurgendi via præcluditur, quoniam usque septuagies septies dimittendi forma tradita infrustratur. Igitur, ut dictum est, impetrata dilatione iudicii, reum iudex libertati reddidit arbitrii, suspensa securi alius et sublimius elevata, ut fortius feriat, si continuata fuerit iniquitas; mirabilis eripiat, si iustitia eligatur et æquitas; coronet B gloriosius, si perseverantiæ longanimitas consequatur. Sic ergo ab imminentis periculo damnationis creptus homo dicat: *Nisi quia Dominus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea* ⁹². Sicut autem ab initio hujus opusculi prælibatum est

FRAGMENTUM ⁽⁷⁾

. . . . dicebat: *Qui enim facit peccatum, servus est peccati* ⁹³; qui autem servus est, non omnino liber est. Unde et malum quod non vult illud facit, et bonum quod vult illud non facit ⁹⁴. Ideo et Paulus abstractus, et illectus a concupiscentia sua dicebat: *Carnalis ego homo, et venundatus sub peccato* ⁹⁵. Iste carnalis homo non sapit nisi carnem. Unde et carnalibus desideriis se involvit, seque effundit ad omnem impetum voluptatis. Sed hæc voluptas in nauseam convertetur, et cumulus deliciarum convertetur in cumulum tormentorum. Sicut Dominus de Babylone dicit: *Quantum, inquit, exaltavit se in deliciis, tantum date ei tormenta et luctum* ⁹⁶. De animali dicit Apostolus: *Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi, et non potest intelligere, quia spiritualiter D examinatur. Spiritualis autem dijudicat omnia, et ipse a nemine dijudicatur* ⁹⁷; terrenus terram sapit, carnalis carnis desideria. Animalis autem in tenebris ambulat; scientiam viarum Dei stultitiam reputat; dicit bonum malum, et malum bonum, et ponit lucem tenebras, et tenebras lucem ⁹⁸. Circa divinum officium piger est; exercitium spiritualis militiæ odit, negligit et fastidit. Alii verbum ædificationis libenter audiunt; iste quia *ex Deo non est,*

verba Dei non audit ⁹⁹. Iste triplex homo quem assignavimus, terrenus, carnalis, animalis. Vetus noster homo simul crucifixus est, ait Apostolus: *Vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato* ¹⁰⁰. Crucifigatur terrenus in contemptu terreorum, et voluntaria paupertate. Crucifigatur carnalis in cruce obedientiæ, et exercitio disciplinæ. Crucifigatur animalis in contritione cordis, et Christi dilectione. Si hunc Jesusæum crucifigere, aut omnino delere non possumus; saltem eum sub tributo servire cogamus, in captivitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi. *Castigo, inquit Apostolus, corpus meum, et in servitutem redigo* ¹⁰¹. Si hanc generationem, si hunc triplicem hominem in servitutem redegerimus, non jam ex patre diabolo, jam non de mundo, sed ex Deo erimus, et ab auditione mala securi, verbum misericordiæ, verbum gratiæ, verbum gloriæ audiemus: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi* ¹⁰². Quod vobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

(7) Fragmentum hoc in edit. Paris. male et ineptissime ad finem homiliæ 62 locatum, ubi locari debeat, equidem nescio. GILES.

⁹¹ Luc. 10. ⁹² Psal. 95. ⁹³ Joan. 8. ⁹⁴ Rom. 7. ⁹⁵ Ibid. ⁹⁶ Apoc. 18. ⁹⁷ I Cor. 2. ⁹⁸ Isa. 5. ⁹⁹ I Joan. 4. ¹⁰⁰ Rom. 6. ¹⁰¹ I Cor. 9. ¹⁰² Matth. 25.